Dr. Viorel VASILE

INVESTIGAREA CRIMELOR ŞI CRIMINALILOR ÎN SERIE

Colecția
Jurepere juridice

Editura Ministerului Afacerilor Interne
BUCUREŞTI – 2013

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
VASILE, VIOREL
Investigarea crimelor şi criminalilor în serie / Viorel Vasile. – Bucureşti: Editura Ministerului Afacerilor Interne, 2013
Bibliogr.
ISBN 978-973-745-115-6

343.9(100):929

CUPRINS

CAPITOLUL I – *CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND CRIMA ŞI CRIMINALUL ÎN SERIE* 7

1.1. Considerații terminologice privind noțiunea de „crimă” 7
1.2. Considerații generale privind crima în serie 9
1.3. Specificitatea crimelor în serie 10
1.4. Abordarea penală şi criminologică a noțiunii de „criminal” 13
1.5. Criminalul în serie, un fenomen criminogen complex 14
Etiologia criminalului în serie 14
Elementele obiective caracteristice criminalului în serie 16
Elementele subiective caracteristice criminalului în serie 18
1.6. Distribuția geografică a criminalilor în serie 19
1.7. Profiling – portretul psihologic al criminalului după modul de operare şi urmele lăsate la fața locului 20
1.8. Studiu de caz – particularitățile şi investigarea judiciară a activității infracționale a criminalului în serie Rîmaru Ion 23
Istoricul crimelor 23
Modul de operare folosit 38
Profilul psiho-social al criminalului Rîmaru Ion 52
Procesul şi sentința penală în cazul inculpatului Rîmaru Ion 53
1.9. Concluzii privind crima şi criminalul în serie 60

CAPITOLUL II – *MODUL DE OPERARE, „SEMNĂTURA” ŞI TIPOLOGIA ORGANIZAT/DEZORGANIZAT, CARACTERISTICI SPECIFICE CRIMINALILOR ÎN SERIE* 61

2.1. Teoria „*modus operandi*” aplicabilă crimelor şi criminalilor în serie 61
2.2. Elementele acțiunii infracționale 67
Iter criminis 68
Modul de operare, caracteristică a acțiunii criminale 69

Modul de operare – marcă a personalității infractorilor 71
Punctum saliens 73
2.3. Trecerea la actul criminal 74
Etapele parcurse în procesul de trecere la actul criminal 74
Fazele specifice trecerii la actul criminal 76
2.4. „Semnătura" criminalilor în serie versus „modus operandi" 79
2.5. Tipologia criminalului în serie 82
Caracteristicile specifice criminalului în serie psihotic şi criminalului în serie psihopat 82
Aspecte distinctive între criminalul în serie organizat şi criminalul în serie dezorganizat 85
Repere orientative la criminalii în serie sexuali 88
Exigențele perspectivei descoperirii urmelor criminalilor în serie la perchezițiile efectuate suspecților 94
2.6. Studiu privind criminalii în serie autohtoni 95
Obiectivele studiului 95
Analiza unor criminali în serie autohtoni 96
2.7. Concluziile cercetării privind caracteristicile specifice criminalilor în serie 126

CAPITOLUL III – *SPECIFICITATEA PSIHOPATOLOGIEI CRIMINALILOR ÎN SERIE* 129

3.1. Noțiuni conceptuale privind personalitatea criminală în psihologia judiciară 129
3.2. Componentele personalității criminalului 131
Componentele biopsihologice 131
Componentele sociale 133
3.3. Tipuri de personalitate criminală 133
3.4. Particularitățile psihologice ale criminalilor în serie 134
Instabilitatea emotiv-acțională 134
Inadaptarea socială 135
Sensibilitatea deosebită 135
Duplicitatea comportamentului 135
Imaturitatea intelectuală 136
Imaturitatea afectivă 136

Frustrarea 136
Complexul de inferioritate 136
3.5. Analiza psihopatologiei criminalilor în serie 138
Considerații specifice personalității psihopatice şi înțelegerii motivației criminale 138
Semnificația conceptului de normalitate 139
Procesul de dezorganizare în psihopatologia criminalului 141
Agresivitatea şi violența 144
Parafrenia – trăsătură simptomatică la criminalii în serie 147
3.6. Concluzii privind psihopatologia criminalilor în serie 154

CAPITOLUL IV – *ANALIZA MODELELOR MOTIVAȚIONALE CIRCUMSCRISE CRIMELOR ÎN SERIE* 156

4.1. Incidența conduitei deviante heterodistructive asupra manifestărilor agresive 156
4.2. Modele explicative ale conduitei agresive 157
Modelul biologic bazat pe noțiunea de instinct 157
Modelul psihologic bazat pe fenomenul de frustrare 158
Modelul socio-cultural al comportamentului agresiv 159
4.3. Factorii psihosociali care favorizează manifestarea agresivității 164
4.4. Modele motivaționale ale omuciderii în serie 165
Modelul motivațional al omuciderii sexuale 166
Modelul psihanalitic al omuciderii 170
Modelul de traumă-control al omuciderii 174
4.5. Scurte concluzii ce se desprind din analiza modelelor motivaționale circumscrise crimelor în serie 177

CAPITOLUL V – *INTERDEPENDENȚA DINTRE CAUZALITATEA VICTIMALĂ ŞI CAUZALITATEA CRIMINALĂ* 179

5.1. Unele aspecte victimologice privind actul criminal 179
5.2. Cuplul penal infractor-victimă în psihologia modernă 182
5.3. Parțialitatea responsabilității victimei în desfăşurarea dramei judiciare 183

5.4. Interpretarea judiciară a declarației victimei imediat după producerea agresiunii 183
5.5. Aspecte psihologice privind cunoaşterea victimei 186
Clasificarea victimelor 187
5.6. Circumstanțele cauzalității victimale 188
Factorii de risc conjunctural şi relațional 188
Factorii de risc natural 189
Condițiile favorizante specifice producerii efectului victimal 189
Importanța cunoaşterii cauzalității victimale pentru instituțiile de aplicare a legii 190
Specificul activităților organelor judiciare întreprinse pentru apărarea victimelor potențiale 190
5.7. Circumstanțele cauzalității criminale 191
Interrelația dintre victimă şi agresor 191
Implicațiile psihologice ale actului de agresivitate al criminalului în serie şi importanța cunoaşterii lor de către organele judiciare 192
5.8. Concluzii desprinse din studiul cauzalității criminale 194

BIBLIOGRAFIE 197

CAPITOLUL I

CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND CRIMA ŞI CRIMINALUL ÎN SERIE

1.1. Considerații terminologice privind noțiunea de „crimă”

Noțiunea de „crimă” are mai multe înțelesuri, fapt ce generează uneori o totală confuzie, dar atunci când analizăm crima nu trebuie ignorat nici factorul uman care este inerent, respectiv criminalul. Din aceste considerente, o prezentare în detaliu a tuturor semnificațiilor noțiunii de crimă este utilă pentru înlăturarea oricăror confuzii posibile pe această temă.[1]

Distingem trei înțelesuri posibile ale noțiunii de crimă: sensul comun, sensul penal şi sensul criminologic.

În *sens comun,* prin crimă se desemnează, de regulă, o infracțiune intenționată împotriva vieții persoanei, fie că este vorba de omor (art. 174 C. pen.), de omor calificat (art. 175 C. pen.), de omor deosebit de grav (art. 176 C. pen.) sau de pruncucidere (art. 177 C. pen.).

Prin extensie, regăsim aceeaşi denumire utilizată de multe ori în cazul unor infracțiuni care au un alt obiect juridic principal, dar care au ca rezultat moartea unei persoane: tâlhărie urmată de moartea victimei – art. 211 alin. (3) C. pen., viol urmat de moartea victimei – art. 197 alin. (3) C. pen. ş.a. Această utilizare o întâlnim în limbajul curent, în presă, în opere literare etc.

În *sens penal,* crima desemnează o infracțiune gravă, pentru care legiuitorul stabileşte pedepse diferite şi proceduri speciale, în raport cu celelalte infracțiuni. Acest sens este dat de împărțirea tripartită a infracțiunii în crime, delicte şi contravenții. Pentru prima dată, de o manieră clară, această împărțire a fost reținută de Codul penal al Revoluției Franceze, cunoscut sub denumirea de *Codul lui brumar anul IV*, a fost preluată de Codul penal de la 1810 *(Codul Napoleon)*, apoi de majoritatea legislațiilor penale europene elaborate la începutul secolului al XIX-lea.

În legislația penală română a existat aceeaşi împărțire a infracțiunilor, în crime, delicte şi contravenții, atât în codul de la 1865, cât şi în cel de la 1936 (*Codul penal Carol al II-lea*).

[1] Cioclei V., *Manual de criminologie,* Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2007, p. 218.

Codul penal socialist de la 1969 a renunțat la sistemul trinitar, lăsând loc unei concepții unitare cu privire la infracțiune. În acest sistem, contravențiile au ieşit din sfera de reglementare a justiției penale. În rest, orice faptă prevăzută de legea penală şi în condițiile prevăzute de lege reprezintă infracțiune, fără nicio altă distincție. Rezultă că, în contextul legislației româneşti actuale, noțiunea de *crimă* nu mai are o semnificație penală determinată.[2]

În *sens criminologic* noțiunea de *crimă* are o accepțiune largă, referindu-se la infracțiune în general. După cum vom constata însă, este inexact a pune semnul de egalitate între *infracțiune* şi noțiunea de *crimă* utilizată în criminologie. Încă de la primele cercetări cu caracter ştiințific efectuate în domeniul criminologiei, s-a încercat, şi parțial s-a reuşit, o distanțare de viziunea abstractă cu privire la infracțiune, pe care o practicau penaliştii. Crima a fost privită ca fapt uman şi social, ca fenomen în sensul de realitate observabilă şi repetabilă. Pozitiviştii italieni au coborât pe firul istoriei umanității, au depăşit granițele statale şi continentale, pentru a studia crima şi omul criminal.

Rezultă din cele expuse că, în sens criminologic, noțiunea de *crimă* trebuie să pornească de la conceptul de infracțiune din dreptul penal, însă trebuie să meargă dincolo de acesta, aşa cum se întâmplă în realitate, în cercetarea criminologică.

Pentru a stabili limitele în care operează noțiunea de *crimă*, vom pleca, aşadar, de la definiția dată infracțiunii în legea penală. Conform dispozițiilor din Codul penal, art. 17 alin. (1), pentru ca o faptă să fie considerată infracțiune trebuie să îndeplinească în mod cumulativ trei condiții (trăsături) esențiale:

- să fie prevăzută de legea penală, condiție ce se referă la necesitatea existenței unei dispoziții legale de incriminare, în vigoare la data comiterii faptei;
- să fie comisă cu vinovăție (în cazurile în care se constată lipsa de vinovăție, fapta nu reprezintă infracțiune);
- să prezinte pericol social[3] – această condiție se referă la necesitatea ca fapta să prezinte un anumit grad de pericol social pentru a fi socotită infracțiune. Există două forme de pericol social, ca trăsătură a infracțiunii: pericolul social generic sau abstract şi pericolul social concret. După cum se arată în doctrina penală *„pericolul social generic sau abstract este apreciat de legiuitor în momentul înscrierii faptei periculoase în legea penală ca infracțiune (...). Pericolul social concret este pericolul ce-l prezintă o faptă concretă săvârşită de o persoană şi este apreciat de instanța judecătorească cu prilejul judecării faptei."*[4]

---

[2] Noul Cod penal (Legea nr. 301/2004) revine la o diferențiere a infracțiunilor, bipartită de această dată, în crime şi delicte.

[3] Bulai C., *Drept penal român. Partea generală,* vol. I, Editura Şansa, 1992, p. 113.

[4] Mitrache C-tin, Mitrache C., *Drept penal român – Partea generală,* ediția a V-a*,* Editura Universul Juridic, 2006, p. 105.

Rezultă, aşadar, din cele expuse până aici, că în limbaj criminologic echivalarea noțiunilor de crimă şi infracțiune nu este riguros exactă, deoarece noțiunea de crimă, deşi o include pe cea de infracțiune, cuprinde în plus şi alte fapte cărora este posibil să le lipsească unul din cele trei elemente definitorii ale infracțiunii, dar care păstrează o „justificată" aparență penală prin existența celorlalte două elemente. În concluzie, *în sens criminologic, noțiunea de crimă desemnează fapta penală sau fapta cu justificată aparență penală, ceea ce reprezintă un prim element al fenomenului criminal.*[5]

1.2. Considerații generale privind crima în serie

Crima şi criminalii în serie au fascinat dintotdeauna. Această fascinație nu este valabilă numai în cazul asasinilor reali. Ea se aplică într-o măsură incredibil de mare şi monştrilor născuți din ficțiune. E semnificativ poate, că în acelaşi timp în care Jeffrey Dahmer îşi măcelărea şi îşi mânca victimele în Milwaukee, iar Nikolai Giumagaliev făcea acelaşi lucru în Kazahstan, dr. Hannibal Lecter, un imaginar multiucigaş şi canibal, se bucura de o celebritate internațională datorită filmului *„Tăcerea mieilor"*, realizat după romanul lui Thomas Harris.[6]

În rândul teoreticienilor, dar şi al practicienilor, s-a pus întrebarea dacă mijloacele de informare în masă au vreo implicație în apariția criminalilor în serie. Toți experții – psihiatri, polițişti, profilers, avocați, judecători – sunt unanimi în a afirma că mass-media nu poartă nicio răspundere în „naşterea" unui serial killer, nici în trecerea acestuia la acțiune. Publicitatea mediatică făcută violențelor, fizice şi psihologice, nu ar interveni decât în ceea ce priveşte modus operandi. Pe scurt, ***televiziunea nu-l creează pe ucigaş, ea îl inspiră.***

În cazul crimelor se obişnuieşte ca victima să fie clasificată în funcție de un mobil clar identificabil, cum ar fi, de exemplu, că aceasta deținea ceva râvnit de asasin, că se afla în conflict cu el sau că îi fusese necredincioasă etc. Pentru asasinul în serie, „motivul" se află atât de bine şi adânc înrădăcinat în psihicul său, încât victima trebuie să aparțină unui anumit gen sau să poată fi inclusă într-o categorie largă de persoane, cum ar fi femeile, copiii, ori să se afle în locul nepotrivit la momentul nepotrivit.

E adevărat, însă, că unii criminali în serie îşi selectează cu precizie victimele. De exemplu, Joseph Mendley ucidea numai femei roşcate. Ramiro Artieda omora numai femei care semănau cu logodnica ce îl abandonase. Complicațiile se nasc atunci când, datorită incapacității unui criminal de a-i identifica pe membrii grupului său de ținte, acesta ajunge la atacuri cvasiîntâmplătoare. În ciuda afirmației că nu făcea decât să curețe străzile de

[5] Cioclei V., *op. cit.*, p. 17.
[6] Lane B., Gregg W., *Enciclopedia ucigaşilor în serie*, Editura RAO, Bucureşti, 1996, p. 10.

prostituate, Peter Sutcliffe primejduia viața tuturor femeilor care se aflau întâmplător afară noaptea, atacând şi omorând o serie întreagă de femei, chiar dacă nu erau prostituate.[7]

Prin urmare, fiecare ființă umană poate deveni victima potențială a unui asasin, împotriva căruia nu există nicio armă de protecție, întrucât şi mijloacele de investigare tradiționale, bazate pe motive bine determinabile, sunt lipsite de eficacitate.

1.3. Specificitatea crimelor în serie

Pentru a înțelege această frecvență a crimelor în serie trebuie să observăm câteva caracteristici, având în vedere că ucigaşul în serie are câteva trăsături aparte:

a) *Crimele se repetă („în serie"), petrecându-se cu frecvență mai mare sau mai mică, adeseori crescând ca număr, după o perioadă de timp ce poate însemna chiar ani de zile; ele continuă până când asasinul este prins, sau până când moare ori, la rândul său, este ucis.*[8]

Definiția de mai sus reprezintă tiparul fundamental al asasinului în serie. Este evident că nu există vreun număr predeterminat de victime de la care asasinul devine criminal în „serie" şi nici vreo frecvență stabilită a acestei activități macabre căreia i se aplică termenul de mai sus.

Spre exemplificare, am putea da cazul sud-africanului Ronald Cooper care, deşi a ucis o singură dată înainte de a fi arestat, a dezvăluit în jurnalul său un program extensiv şi planificat cu grijă de ucidere a copiilor.

Această predispoziție este deseori recunoscută chiar de ucigaşi. Mulți dintre ei, după ce au fost arestați, au mărturisit că ar fi continuat să ucidă dacă ar fi fost lăsați în libertate. William Banin, „ucigaşul de pe autostradă" din California, i-a declarat unui ziarist, după proces: *„Nu mi-a pierit pofta de a ucide. Nu mă pot stăpâni să o fac".*

Pentru cei mai mulți criminali în serie, actul crimei, dublat adeseori de abuz sexual şi mutilare, constituie un motiv în sine. În plus, la fel ca în cazul stimulării prin alcool sau droguri, „doza" e din ce în ce mai mare. Aşa cum un drogat nu se va vindeca niciodată de patima lui dacă va avea acces liber la stimulent, tot aşa şi asasinul va continua în serie îndeletnicirea sa oribilă până ce, fie va muri, fie va fi omorât, sau până când va fi prins şi înlăturat din societatea pe care o afectează. De exemplu, credința lui Ted Bundy era că actul de a ucide generează o asemenea senzație de plăcere pură şi că te „înalță" din punct de vedere psihic atât de sus, încât ucigaşul e silit să omoare din nou.

[7] Lane B., Gregg W., *op. cit.*, p. 11.
[8] Ibidem, p. 15.

b) *La fel ca în cazul omuciderilor „normale", crimele tind să se petreacă în relație de unu-la-unu.*[9]

Forma cea mai comună de omucidere este incidentul singular, prin care o persoană e omorâtă de o altă persoană. Convențional, criminologia clasifică acest gen de omoruri în două categorii:

– *crima pasională*, comisă într-un moment de furie intensă sau de frustrare;

– *crima înfăptuită „cu sânge rece"*, care se distinge printr-o premeditare atentă, motivată adeseori de speranța unui câştig personal. O dată atins obiectivul propus (eliminarea soțului necredincios, de exemplu, sau a deținătorului unui obiect râvnit), nu există niciun motiv de a mai presupune că asasinul va ucide din nou. Dintr-un studiu bazat pe statistica crimelor, se poate vedea că, în anul 1989, în Anglia şi Țara Galilor, o mare parte a omuciderilor au fost comise de persoane care se cunoşteau cu victima. Există şi circumstanțe accidentale, în care un criminal în serie a ucis mai mult de o persoană într-un incident, adesea fiind vorba de membri ai aceleiaşi familii, ca şi de o infracțiune complementară, cum ar fi hoția. Însă cel mai răspândit scenariu pentru crima în serie, ca şi pentru omorul accidental, este cel pe cont propriu şi cu o singură victimă. În mare măsură, motivele unui asemenea scenariu sunt evidente. În mod clar, e mai „sigur" să lucrezi singur, în sensul că numai ucigaşul ştie despre crimă, şi trebuie să ucizi o singură victimă, pentru că acest fapt reduce posibilitatea ca autorul crimei să primească o ripostă dură sau ca victima să scape. Mai mult, caracterul individualist al criminalului în serie face imposibilă situația în care el să fie capabil sau dornic de a-şi împărtăşi nevoile şi plăcerile altcuiva.

Concluzia reieşită din studierea personalității criminalilor în serie condamnați este că, foarte probabil, ei duc o viață paralelă sub chipul unor scelerați demni de încredere, onorabili capi de familie şi buni vecini.

În cazul „criminalului de pe Săsar", cum l-a denumit mass-media pe Bota Grigore, doi colegi de muncă şi vecinii l-au caracterizat ca fiind un angajat model şi un om paşnic, el devenind însă foarte agresiv atunci când era refuzat în propunerile sale homosexuale.

c) *Nu există – sau e foarte redusă – o conexiune între ucigaşi şi victimă, persoanele implicate având foarte rar relații directe de rudenie.*[10]

Acest atribut al criminalilor în serie este, într-un sens, un fenomen de dată recentă: există victime care au fost alese tocmai pentru că aparțin familiei asasinului, aşa cum se întâmplă în cazul crimelor premeditate care urmăresc un câştig financiar.

Majoritatea acestor evenimente s-au petrecut într-o vreme când nici criminologia, nici medicina şi nici arta investigației nu erau atât de dezvoltate.

[9] Ibidem, p. 16.
[10] Ibidem, p. 21.

Dat fiind stadiul primitiv al diagnosticului medical de atunci, nu este surprinzător că Mary Ann Cotton a putut să-şi ucidă câțiva soți şi toți copiii vitregi şi să obțină ca în dosare cauza morții să fie trecută „febra gastrică". Oricum, pe măsură ce tehnica de cercetare criminalistică şi comunicațiile între polițiii, ca şi înțelegerea gândirii criminale, au avansat, astfel de tipare clare victimă/motiv au devenit tot mai dificil de mascat.

În România, din datele cunoscute, există doar un criminal în serie care să-şi fi ucis membrii familiei sale: Toma Gheorghe.

d) *Cu toate că ar putea exista un „tipar", sau un anume „tratament administrat victimei", crimele individuale din cadrul unei serii dezvăluie rareori un motiv rațional sau clar definit.*[11]

Avem de-a face, în principal, cu ceea ce se numeşte „explicație psihologică" a unei crime în serie: motive care-şi au rădăcinile într-o capacitate restrânsă de a distinge binele de rău, într-o incapacitate de a lua o decizie,într-o exacerbare a poftelor şi aşa mai departe. În ciuda acestui fapt, individul este considerat responsabil de comportamentul său; într-adevăr, una dintre cele mai şocante observații a fost aceea că asasinul în serie nu poate fi absolvit, pur şi simplu, de faptele sale, ca un psihopat a cărui violență să fie pusă pe seama devierii lui mintale. În mod frecvent, criminalul are o personalitate foarte bine organizată şi rațională şi, adeseori, îşi planifică crimele cu mult timp înainte.

Aceste trăsături ies în evidență şi după ce criminalii sunt prinşi, în cadrul anchetei; după ce, în prima parte, urmăresc unele aspecte minore, lipsite de relevanță, în momentul în care sunt puşi în fața mijloacelor de probă evidente, ei îşi găsesc apărări care mai de care mai fanteziste. Dacă Rîmaru Ion a afirmat că autorul faptelor sale este de fapt „arabul Ahmad", un alt celebru „serial killer" autohton, Vereş Romulus, a declarat că de fapt „Satana" este cel care a ucis. Exact această aparentă lipsă de legătură între asasinul în serie (sau „asasinul necunoscut") şi victima sa este cea care face ca acest gen de omucidere să fie atât de greu de cercetat.[12]

e) *Creşterea vertiginoasă a mobilității în spațiu, de la inventarea automobilului încoace, dă posibilitatea criminalului ca, la dorința lui, să se mute repede dintr-un loc în altul, adeseori înainte chiar de a i se fi descoperit crima.*[13]

Aşa cum absența mobilului face ca un polițist să întocmească cu greu o listă de suspecți, tot astfel şi natura unei crime cu autor necunoscut face ca schimbul de informații între forțele de poliție să fie dificil. Până când nu apare un tipar special al crimei, e puțin probabil ca asasinatele să fie comparate între

[11] Ibidem, p. 26.
[12] Vasile V. – arhiva personală.
[13] Lane B., Gregg W., *op. cit.*, p. 27.

ele, chiar dacă e vorba de state învecinate. Până atunci însă, criminalul are suficient timp la dispoziție ca să mai poată comite şi alte crime şi să se afle deja într-un alt stat îndepărtat.

Aceste lucruri sunt valabile în țări cu întindere geografică mare, mai ales în S.U.A., unde există, pe lângă marea întindere a teritoriului, şi o atitudine păgubitoare a multor poliții statale care „îşi păzesc" geloase, propriile teritorii. În țara noastră, unde există Poliția Națională, sunt mai greu de întâlnit astfel de situații, dar dorința de a arăta că o poliție județeană este mai bună decât alta duce uneori la inexistența unui schimb real şi eficient de informații.

f) *În mod obişnuit există un grad înalt de violență inutilă sau „exces de crimă", în cadrul cărora victima e supusă unor brutalități exagerate.*

Motivul acestor brutalități are legătură cu mobilul crimei. Pentru o mare parte a criminalilor în serie, *actul în sine* constituie întreaga motivație a omorului, ea nu e un mijloc de a obține un alt sfârşit, ca în cazul jafului, unde esența unui succes al operației este dată de furt. Apar multe situații în care victima e torturată încet, uneori timp de câteva zile, această întârziere având drept scop mărirea duratei de plăcere a asasinului. Există o legătură strânsă între fanteziile sado-sexuale şi crima în serie. Adesea, acestea sunt asociate cu dorința de a domina. Toate aceste motive presupun folosirea cu plăcere a violenței, mergând până la excese.[14]

1.4. Abordarea penală şi criminologică a noțiunii de „criminal"

Crima, aşa cum am văzut, este înainte de toate un fapt uman şi, de aceea, orice crimă presupune existența unui *criminal.*[15]

Noțiunea de *criminal* va necesita mai puține explicații, deoarece sunt valabile şi în acest caz o mare parte din constatările făcute în legătură cu noțiunea de *crimă*.

Mai întâi trebuie arătat că, în general, termenul de *criminal* este folosit în paralel cu termenii de *infractor* şi *delincvent*, fără a se face vreo distincție între aceştia. Există şi autori care propun expresii eufemistice pentru a disimula aceste noțiuni.[16]

În sens general, infractorul sau delincventul este persoana care a comis o infracțiune. În sens penal, mai riguros, se adaugă şi condiția existenței unei hotărâri definitive de condamnare.

Tratând foarte succint, dar în acelaşi timp sugestiv problema diferențierii între abordarea penală şi cea criminologică a noțiunii de criminal, arătăm că *„spre deosebire de penalist, care vede în condamnarea penală*

[14] Ibidem, p. 24.
[15] Cioclei V., *op. cit.*, p. 18.
[16] Hulsman L., Bernat de Célis J.*, Peines perdues – le système pénal en question,* Editura Centurion, Paris, 1982, p. 102.

criteriul delincventului, criminologia se ataşază la realitatea fenomenului şi defineşte delincventul ca «acela care a comis o crimă». Nu este deloc nevoie ca acesta să fi fost condamnat, nici măcar urmărit ori cunoscut de autoritățile de poliție şi justiție (delincventul ascuns a interesat întotdeauna pe criminolog). În sens invers, condamnarea nu este totdeauna suficientă, căci trebuie să avem în vedere erorile judiciare."[17]

Cele arătate până acum sunt în măsură să conducă la ideea că noțiunea de *criminal* are o semnificație aparte şi este persoana care comite o *crimă* în sensul de faptă penală sau cu justificată aparență penală.[18]

1.5. Criminalul în serie, un fenomen criminogen complex

Uciderea a reprezentat întotdeauna un tabu pe care indivizi din specia umană au avut tentația de a-l transgresa.[19] Uneori, această tentație capătă o formă aberantă, în sensul că la unii indivizi dorința de a ucide devine o obsesie. Mulți oameni cred că apariția de criminali în serie este un fenomen recent. Greşit. Criminalii în serie au apărut odată cu violența, cu invidia, cu frustrarea, cu furia şi ura.

Etiologia criminalului în serie

Până în epoca modernă, această obsesie de a ucide s-a disipat mai întâi în modul de viață primitiv, iar mai târziu a fost camuflată de relațiile şi organizarea socială din Antichitate şi Evul Mediu. Aceste perioade istorice au reținut, totuşi, cazurile unor ucigaşi patologici ieşiți din comun. În antichitate avem exemplele unor împărați romani precum Tiberius, Caligula sau Nero, care au lăsat în urma lor un număr impresionant de victime. Uciderea acestora nu era întotdeauna dictată, cum s-ar putea crede, de rațiuni legate de menținerea puterii. Nero, spre exemplu, în mod evident, ucidea şi din „simplă plăcere". La rândul ei, Epoca Medievală, când astfel de comportamente aveau destule şanse să fie ocultate într-o lume a violențelor extreme cotidiene, a cunoscut unele cazuri de ucigaşi care, prin sadismul de care au dat dovadă şi prin numărul impresionant de victime pe care l-au lăsat în urmă, au depăşit limita imaginabilului. Cele mai cunoscute exemple sunt: cazul mareşalului francez Gilles de Rais, un pedofil sadic, ucigaşul a peste trei sute de copii, şi cazul contesei maghiare Elisabeth Bàthory care a ucis sute de tinere fete pentru a folosi corpurile şi sângele acestora în ritualuri vampiriste şi antropofage, în speranța conservării propriei vitalități.[20]

---

[17] Gassin R., *Criminologie,* Editura Dalloz, Paris, 1990, p. 55.
[18] Cioclei V., *op. cit.*, p. 25.
[19] Freud S., *Totem şi tabu,* Editura Mediarex, Bucureşti, 1996, p. 85-86.
[20] Négrier-Dormont L., *Tueurs en série à comportement systemique: etude, analyse de cas, techniques d'investigation,* Editura Chlorofeuilles, Nanterre, 1998, p. 48-51.

Criminalitatea în serie a preocupat de multă vreme funcționarul public numit polițist şi opinia publică atunci când poliția a spus pe față că e vorba de un „criminal în serie”. Dar ce e un criminal în serie? Din punctul de vedere al omului obişnuit, al cetățeanului de pe stradă, un criminal este o persoană care a ucis o altă persoană folosind mijloace foarte crude care au dus la moartea acesteia. Criminalul în serie provoacă mai multe astfel de crime folosind aceleaşi mijloace crude aproape de fiecare dată, uneori lăsând şi câte un indiciu la locul faptei. De cele mai multe ori ajung în închisoare, după ce au fost descoperiți şi judecați, dar mulți rămân afară, pe străzi, continuând să omoare în multe cazuri oameni nevinovați. În alte cazuri, omoară pentru că au fost surprinşi de alte persoane, care trebuie apoi şi ele suprimate. Alteori, omoară pentru că li s-a cerut să omoare, în această categorie intrând teroriştii, grupările separatiste, grupările mafiote etc. Criminalul în serie ucide şi din motive psihologice. Nu de puține ori, specialiştii au constat că o traumă din copilărie sau adolescență, care a marcat persoana respectivă pe viață, a dus la producerea unor crime după aceeaşi tipologie. Poliția, de cele mai multe ori, încearcă să țină sub control criminalitatea, chiar dacă nu reuşeşte totdeauna. La noi în țară, de obicei, un criminal nu ajunge să fie numit criminal în serie. De ce oare? Oare Poliția Română e atât de eficientă în descoperirea eventualilor criminali în serie? Înclinăm să credem că da. Chiar şi în cazul Rîmaru s-a acționat destul de repede. Dar mai sunt şi alte motive la mijloc. Datorită unei mentalități ce domină în mintea românului, acest „instinct criminal” este destul de bine suprimat şi stăpânit. Am putea spune că în România mai frecvente sunt infracțiunile de tâlhărie, furt, spargeri de locuințe, spargeri de maşini şi infracțiunile de viol decât cele de crimă, omucidere. Un alt motiv pentru care în România nu prea se întâlnesc cazuri de criminali în serie este şi faptul că în țara noastră nu sunt oraşe cu milioane de locuitori. Cel mai mare oraş, din punct de vedere demografic, este Bucureştiul, capitala țării. În S.U.A., de exemplu, cele mai multe crime în serie se produc în acele mari metropole, cum ar fi Los Angeles, New York, Chicago, Milwakee, New Orleans. Dar criminali în serie apar şi în oraşe mici, cu oameni care se cunosc de o viață. Este exemplul orăşelelor din Scoția sau Țara Galilor de la începutul anilor 1950. Criminologii şi poliția au ajuns la concluzia că ucigaşii în serie apar mai ales în oraşele mari, dar nu exclud nici oraşele de provincie. Orice om de pe stradă, om obişnuit, poate deveni ținta unui criminal în serie.

Criminologia, încă de la debuturile ei ca ştiință, a fost preocupată de studierea unor cazuri de ucigaşi sadici cu victime multiple. Cesare Lombroso, primul criminolog care a studiat cu atenție astfel de cazuri, a subliniat caracterul obsesiv al tentației de a ucide la unii criminali.

El a constatat în acelaşi timp „setea” de celebritate a acestui tip de ucigaş care „departe de a se ruşina de crimele comise”, îşi făcea din ele un „titlu de glorie”. În acest sens, exemplificăm prin mărturia unui ucigaş celebru în epocă, Spadolino, care, aflat în pragul morții, a recunoscut că a ucis nouăzeci şi nouă de persoane şi îşi exprima regretul de a nu fi putut „completa

suta".[21] Se prefigurează astfel două dintre caracteristicile ucigaşului în serie, confirmate mult mai târziu de alți specialişti, respectiv substratul obsesiv al comportamentului criminal şi dorința ca ororile comise să-i aducă celebritatea.

Ucigaşul în serie *(serial killer* în engleză, *tueur en série* în franceză), ca tip de criminal distinct, preocupă însă de relativ puțin timp cercetarea criminologică. Prioritatea în acest domeniu o dețin, fără dubiu, cercetătorii americani, fapt explicabil, în primul rând, prin numărul mare de cazuri de acest gen, cu care a fost nevoită să se confrunte societatea americană, mai ales în ultimii cincizeci de ani.

Dar, aşa cum s-a arătat în literatura de specialitate, fenomenul generat de uciderile în serie a încetat să mai fie perceput doar ca o realitate tipic nord-americană; acest fenomen cunoaşte astăzi o extensie planetară care pune problema marii criminalități transnaționale şi transcontinentale.

Riposta societală implică în consecință nişte acțiuni concertate şi diversificate, în scopul de a întări dispozitivele de securitate publică şi de a asigura protecția persoanelor.

Cufundați în societățile lor de origine, ucigaşii în serie nu ezită să profite de unele dezvoltări tehnologice şi de evoluția mentalităților, pentru a complexifica şi a agrava activitatea lor ucigaşă.[22]

Ucigaşul în serie este greu de definit, deoarece delimitarea acestuia față de alte tipuri de criminal este şi ea dificilă. Există însă unele elemente obiective şi unele elemente subiective, care trebuie să se afle reunite pentru a putea vorbi despre un ucigaş în serie, şi pe baza lor se poate schița o definiție a acestuia.

Elementele obiective caracteristice criminalului în serie

Elementul obiectiv principal este reprezentat de pluralitatea de victime. Din acest punct de vedere, în literatura de specialitate se consideră că putem califica un subiect drept ucigaş în serie începând cu cel de al treilea omor comis de acesta. Această condiție „cantitativă" este justificată doar dacă o însoțim de precizarea că putem considera, din punct de vedere criminologic, că un individ se încadrează în această categorie chiar în cazul în care acesta a comis doar unul sau două omoruri, după care a fost identificat şi reținut, dacă din maniera în care a acționat rezultă suficiente indicii că ar fi comis şi alte omoruri, în ipoteza în care nu ar fi fost neutralizat la timp.[23]

Un al doilea element obiectiv este legat de momentul (momentele) comiterii faptelor, deoarece pluralitatea de victime nu este suficientă pentru a indica existența unui ucigaş în serie. În categoria mai largă a *ucigaşului cu*

[21] Lombroso C., *L`Homme Criminel*, Editura Felix Alcan, Paris, 1895, p. 390.
[22] Négrier-Dormont L., Nossintchouk R., *Tueurs en série*, Editura Dominos Flammarion, Paris, 2001, p. 113.
[23] Négrier-Dormont L., Nossintchouk R., *op. cit.*, p. 115.

multiple victime, doctrina criminologică face distincție între *ucigaşul în masă* (mass murderer/tueur de masse) şi *ucigaşul în serie*.[24]

Ucigaşul în masă este acel tip criminal care ucide mai multe persoane cu aceeaşi ocazie (în aceeaşi împrejurare) sau în baza unei rezoluții infracționale unice, pusă în aplicare într-un interval de timp foarte scurt (minute, ore). Se pot da ca exemple aici: omorurile comise de angajați (uneori este vorba de foşti angajați) la locurile de muncă împotriva colegilor şi/sau superiorilor, omorurile comise de elevi în şcoli sau în licee asupra colegilor şi/sau profesorilor (cazuri frecvente în ultimii ani mai ales în Statele Unite, dar şi în Europa), omorurile comise asupra membrilor unei familii (cel mai frecvent asupra membrilor propriei familii), omorurile comise prin atacuri teroriste ucigaşe (de multe ori şi sinucigaşe, în acelaşi timp) etc. Este evident că în cadrul acestei categorii a ucigaşului în masă pot fi operate subclasificări, în funcție de modul de acțiune şi armele utilizate, în funcție de motivațiile actului şi de alte aspecte. Ceea ce este tipic pentru ucigaşul în masă este *pluralitatea simultană de victime* şi (de regulă) *irepetabilitatea* actului, în sensul că de cele mai multe ori momentul comiterii actului coincide cu momentul final al carierei criminale sau chiar al vieții subiectului (ucigaşul în masă fie se predă imediat după comiterea faptei, fie se sinucide după comiterea faptei, fie actul ucigaş este în acelaşi timp şi sinucigaş, fie se comportă de aşa manieră încât forțele de ordine nu au alternativă decât aceea de a-i suprima viața). Acest caracter voit irepetabil, caracteristic uciderilor în masă, face ca autorul unor astfel de fapte să fie, de regulă, total nepăsător. El nu este interesat de ascunderea sau disimularea faptei, de ştergerea sau falsificarea urmelor, de eventualele posibilități de a se sustrage urmăririi sau executării pedepsei. Chiar şi atunci când comiterea faptei presupune un anumit grad de pregătire sau organizare, la ucigaşul în masă momentul comiterii faptei, fiind perceput ca un „punct terminus", coincide, de regulă, cu sfârşitul planului.[25]

Există şi unele cazuri în care seria criminală conține una sau mai multe uciderii în masă, putându-se vorbi în această situație despre „ucigaşi în serie în masă".[26] Aceste cazuri mixte (atipice) sunt însă extrem de rare şi nu schimbă cu nimic cadrul elementelor obiective necesare pentru includerea unui criminal în categoria ucigaşului în serie, respectiv o pluralitate de victime constituită prin acte de ucidere succesive comise la intervale relativ mari de timp, sau pe scurt pluralitate succesivă de victime.

Majoritatea cercetătorilor au operat o distincție între criminalul în masă şi criminalul în serie. În anul 1976, Lunde[27] sublinia că un criminal în masă acționează singur şi asupra mai multor victime într-un singur loc şi într-un

[24] Montet L., *Les tueurs en série – Pourquoi devient-on serial killer?* Editura P.U.F., Paris, 2002, p. 14.
[25] Négrier-Dormont L., Nossintchouk R., *op. cit.*, p. 119.
[26] Montet L., *op. cit.*, p. 15.
[27] Lunde D., *Murder and Madness,* Stanford, CA, Stanford Alumni Association, New York, 1976, p. 47.

singur moment. Aceasta este şi poziția oficialilor de la Departamentul de Justiție American [28], dar şi a revistei *Newsweek,* care foloseşte expresia, foarte sugestivă, de *„ucigaş care izbucneşte într-o dezlănțuire homicidă”*.[29] Totuşi, Bartol[30] a considerat că, în afară de factorii spațiu-timp, criminalul în serie poate fi asimilat unui criminal în masă.

Aceeaşi ipoteză este susținută şi de Levin şi Fox.[31] Cazul lui Anatoli Onoprienko sau Jian Beniamin ilustrează dificultatea de a opera o distincție între cele două tipuri de criminali.

În concluzie, spre deosebire de ucigaşul în masă, la ucigaşul în serie este vorba despre o *pluralitate succesivă de victime* şi, în consecință, despre acte cu caracter *repetabil.* Victimele ucigaşului în serie sunt omorâte la intervale relativ mari de timp (zile, săptămâni, luni, ani), iar cariera criminală a acestuia se întinde uneori pe perioade lungi, chiar zeci de ani.

Pentru a avea posibilitatea de a comite noi fapte, spre deosebire de ucigaşul în masă, ucigaşul în serie este preocupat să nu lase urme şi să se sustragă urmăririi, planul său mergând dincolo de uciderea victimei.

Elementele subiective caracteristice criminalului în serie

În privința elementelor subiective care concură la conturarea unei definiții a ucigaşului în serie trebuie arătat, în primul rând, că acest tip de criminal acționează în baza unor impulsuri specifice, diferite de acelea care îl conduc, de regulă, pe un individ la comiterea unui omor.

Ucigaşul în serie nu omoară într-un moment de furie oarbă pe fondul unui conflict cu victima sau împins de pasiuni puternice şi nestăpânite (ură, gelozie, răzbunare) şi, rareori, din lăcomie, din interes material (criminalii în serie Țigănilă Iulian şi Barbu Ion) sau un alt interes (social, profesional, politic etc.), aşa cum se întâmplă de cele mai multe ori în cazul infracțiunilor contra vieții. De altfel, această lipsă a unui mobil aparent din categoria celor comune, clasice, a făcut ca inițial faptele comise de ucigaşii în serie să fie catalogate drept crime fără mobil. Această etichetă este total greşită, deoarece tocmai mobilul, în sensul corect al noțiunii, acela de impuls intern, de regulă, inconştient şi incontrolabil, reprezintă factorul care declanşează trecerea la act în cazul ucigaşului în serie. Numai că acest mobil este unul specific, atipic în raport cu omorurile clasice. Sensul profund al termenului ucigaş în serie, din punct de vedere motivațional, a fost foarte bine surprins de Robert Ressler, unul dintre primii investigatori ai comportamentului acestui tip criminal, un pionier al profilingului, care constata: *„Ei sunt obsedați de propriile fantasme şi tentativa lor de a trece de la fantasmă la realitate, printr-un act neterminat,*

[28] Iindey R., *Officials Cite a Rise in Killers who Roam US for Victims*, New York Times, 1984, p. 17.
[29] Starr M., *The Random Killers*, Newsweek, 2006, p. 100-106.
[30] Bartol C., *Criminal Behavior,* Englewood Cliffs, Prentice Hall, 1980, p. 112.
[31] Levin J. & Fox J.A., *Mass Murder The Growing Menace,* New York, Plenum Press, 1985, p. 125.

s-ar putea spune, se traduce prin obligația de a reproduce acelaşi act până când acesta se suprapune perfect fantasmei."[32]

Cercetările efectuate au scos, într-adevăr, în evidență faptul că, în majoritatea cazurilor, ucigaşul în serie are ca mobil obținerea unor senzații extreme, izvorâte din fantasme senzuale cu caracter pervers.

Traducerea în fapt a acestor fantasme se îmbină sau se completează de cele mai multe ori cu căutarea unor senzații extreme de dominare, manipulare şi stăpânire a victimei[33], ceea ce corespunde unor impulsuri sadice ale subiectului.

1.6. Distribuția geografică a criminalilor în serie[34]

Majoritatea oamenilor încă mai cred că criminalii în serie există în Statele Unite şi că apariția lor bruscă în alte țări este o greşeală, o aberație a naturii. Opiniile lor sunt greşite. Criminalii în serie sunt peste tot pe planetă.

Toate continentele, poate exceptând Antarctica, au cunoscut crimele în serie, dar unele regiuni sunt cu siguranță mai periculoase decât altele.

America de Nord a „produs" aproape 80% din toți criminalii în serie cunoscuți. Europa este mult în urmă, cu 16%, țările europene cu cei mai mulți criminali în serie fiind Marea Britanie (28% din întreg continentul european), Germania (27%) şi Franța (13%).

Națiunile din „lumea a treia" au generat doar 4% din criminalii în serie cunoscuți, dar se constată o creştere recentă în Africa de Sud şi America de Sud. Probabil, aceste statistici se vor schimba în secolul XXI.

Studiile sugerează că țările *„lumii a treia"* au mai puțini criminali în serie datorită diferențelor culturale, lipsei facilităților de comunicare şi cenzurii impuse de către regimurile totalitare. Cu toate acestea, U.R.S.S. a cunoscut acest fenomen în regimul comunist. Un lucru este clar însă, Statele Unite, cu doar 5% din populația lumii, produce 76% din toți criminalii în serie cunoscuți în secolul XX (aproape 85%, începând cu anii '80). Cu toate acestea, pe continentul american criminalii în serie au apărut de o perioadă scurtă de timp.

Crimele în serie sunt o problemă națională, în Statele Unite. Niciunul din cele 50 de state nu se poate lăuda că niciodată nu au fost „afectate", nici măcar Alaska. Criminalii în serie diferă de alți criminali americani în principal, prin două caracteristici: locul unde au omorât şi armele pe care le-au utilizat. În ultimii ani, statisticile au arătat că 45% din totalul crimelor „normale" au fost comise în statele din sud, în timp ce criminalii în serie ucid pe întreg teritoriul Statelor Unite. Din anul 1900, cinci state sunt cele mai periculoase în materie de criminali în serie: California (134 de cazuri, aproape 10% din teritoriul țării), Florida (78 cazuri), New York (74 cazuri), Texas (47 cazuri) şi

[32] Ressler R., *Whoever Fights Monsters*, Editura Presses de la Cité, 1993, p. 41.
[33] Négrier-Dormont L., Nossintchouk R., *op. cit.*, p. 21-22.
[34] www.descopera.ro.

Illinois (45 cazuri). Din punct de vedere geografic, criminalii în serie preferă cinci dintre cele mai populate şapte state din SUA şi şapte din cele mai populate 10 oraşe. În plus, față de densitatea populației, oraşe ca New York, Los Angeles, Chicago, San Francisco şi Miami au o reputație de oraşe liberale şi tolerante, oraşe în care sexul, drogurile şi alcoolul sunt frecvente. Toate au, de asemenea, comunități înfloritoare de prostituate şi homosexuali, care sunt adesea prada criminalilor în serie. Aceste oraşe sunt, de asemenea, cele care cunosc crimele cele mai violente. În societatea americană, foarte mobilă, aceste oraşe atrag marea majoritate a migranților fără documente şi fugarii tineri. O climă uşoară şi o agricultură înfloritoare aduc mii (dacă nu chiar milioane) de lucrători şi imigranți ilegali în California, Florida şi Texas, care în fiecare an devin victimele criminalilor în serie.

În afara Statelor Unite, în ultimii zece ani, analiştii fenomenului au fost surprinşi să descopere criminalii în serie din fostul bloc sovietic şi Africa de Sud. Aceştia chiar au sugerat că Africa de Sud, cu o populație reprezentând mai puțin de o şesime din cea a Statelor Unite, ar putea deține în curând o statistică mai mare decât cea din Statele Unite. China se confruntă cu acelaşi fenomen, dar autoritățile şi poliția refuză cu încăpățânare să recunoască faptul că sunt prezente numeroase crime în serie. În 1995, trei ucigaşi în serie au fost identificați, iar în rapoartele oficiale cazurile au fost catalogate ca fiind, fiecare, „primul în China". China, ca şi Statele Unite, are mai multe mega-oraşe, în care mulți „țărani" îşi caută de lucru, prostituatele au devenit mai numeroase şi anonimatul este regula. Problema criminalilor în serie cu care se confruntă recent Africa de Sud este destul de diferită față de cea din Rusia şi China. În timp ce guvernul a fost exclusiv alb, brutal ca regimul sovietic (față de negri, oricum), statul a raportat câteva cazuri de crime „senzaționale", comise de civili. Odată cu sfârşitul apartheidului, în 1993, se pare că (potrivit unor analişti), furia negrilor, care au fost reprimați de mai multe generații, a găsit în sfârşit un mijloc de exprimare fizică. Dar majoritatea criminalilor în serie atacă victimele de aceeaşi culoare.

Se pare deci că fenomenul criminalilor în serie, urmând o tendință generală a contemporaneității, tinde şi el spre un soi de „globalizare", iar dispozitivele de apărare şi răspuns trebuie pregătite să facă față la această nouă dimensiune care se conturează. La un asemenea efort sunt chemate să participe inclusiv statele şi sistemele de drept care, până în prezent, au cunoscut uciderile în serie doar ca un fenomen marginal, izolat. În acest context şi într-o logică anticipativ-preventivă, o încercare de a stabili unele repere criminologice vizând tipul criminal reprezentat de ucigaşul în serie pare utilă.

1.7. Profiling – portretul psihologic al criminalului după modul de operare şi urmele lăsate la fața locului

În timpul verii anului 1979, o femeie dintr-un oraş suburban de pe Coasta de Est a Americii de Nord a raportat poliției că a fost violată. După ce a studiat faptele din acel caz, ofițerul de investigație a ajuns la concluzia că

acesta era al şaptelea viol din ultimii doi ani cu acelaşi modus operandi. Nu erau piste de investigaţie rămase în vreunul din aceste incidente. Investigaţia, deşi a ajuns departe, nu a fost furnizat niciun suspect. Raportul incidentului, împreună cu transcrierile interviurilor cu victimele, au fost înaintate la Trading Division – Federal Bureau of Investigation, cu o cerere din partea departamentului de poliţie să fie furnizat profilul suspectului sau suspecţilor. După o examinare atentă a materialelor supuse atenţiei de Behavioral Science Unit din Academia FBI, a fost construit un profil psihologic şi furnizat agenţiei care l-a cerut. B.S.U. a afirmat că aceste violuri erau probabil comise de aceeaşi persoană şi l-a descris ca fiind un bărbat alb de 25-30 de ani (cel mai probabil trecut de 20, până în 30 de ani), divorţat sau despărţit, având o slujbă marginală (muncitor necalificat), studii superioare, imagine proastă despre sine, locuind în imediata apropiere a locurilor unde au avut loc violurile şi fiind implicat în infracţiuni de voyeurism. Era posibil ca poliţia să fi vorbit cu violatorul în trecutul recent, datorită prezenţei sale pe stradă la ore matinale. La trei zile după ce a primit profilul furnizat, agenţia respectivă a alcătuit o listă cu 40 de suspecţi din cartier care îndeplineau criteriul de vârstă. Folosind informaţii suplimentare, pe lângă profil, şi-au canalizat investigaţia asupra unui individ. A fost arestat într-o săptămână. Acest caz a demonstrat că profilul psihologic poate fi de ajutor.[35]

Aşa s-a născut procesul de profiling care a fost definit ca o tehnică investigativă prin care sunt identificate caracteristici importante ale personalităţii şi comportamentului unui infractor pe baza analizei crimei/crimelor pe care el sau ea le-a comis.[36] Poate fi denumit *„criminal profiling”* şi procesul prin care se indică trăsăturile de personalitate ale autorului unei infracţiuni, ţinându-se cont de analiza câmpului infracţional, tipurile variate de personalităţi existente, datele statistice ale faptelor similare, precum şi natura disfuncţiilor mentale demonstrate de autor cu ocazia comiterii faptei. O definiţie foarte uzitată este aceea că *„profilul psihologic este o încercare elevată de a furniza anchetatorilor informaţii specifice despre un autor necunoscut ce a comis o infracţiune dată, proces bazat pe cercetarea atentă a locului faptei, victimologie şi teoriile psihologice cunoscute.”*[37]

În general, infracţiunile pretabile în folosirea profilului psihologic sunt omorul în serie, violurile în serie şi tâlhăriile în serie.

În special, profilul de personalitate a avut rezultate uimitoare în investigaţiile omorului în serie şi a violurilor în serie, violuri urmate sau nu de moartea victimei. Profilingul contribuie la investigaţia criminală, este o opinie, un punct de vedere obiectiv din partea unui specialist neimplicat iniţial.

---

[35] Butoi T., Ţîru G., Lăpăduşi V., *Interferenţa între psihologie şi criminalistică,* Editura Little Star, Bucureşti, 2007, p. 241.
[36] Butoi T., Ţîru G., Lăpăduşi V., *op. cit.*, p. 242.
[37] Gebert V., *Practical Homicide Investigation,* Editura Taylor & Francis, New York, 1980, p. 125.

Sintetizând, putem spune că profilingul are în vedere faptul că:

- uciderea este un act de comportament;
- comportamentul reflectă personalitatea;
- infractorii transmit mesaje în timpul comiterii crimei;
- mesajele criminalilor sunt bazate şi dezvoltate pe fantezie;
- investigatorul utilizează dovezi ale comportamentului verbal, fizic şi sexual pentru a descifra mesajele criminalului;
- ochiul antrenat al investigatorului va descoperi toate aceste dovezi lăsate la fața locului.[38]

În general, procesul de profiling cuprinde şapte paşi:

1. evaluarea actului criminal în sine (în particular);
2. evaluare multilaterală a caracteristicilor scenei crimei;
3. analiza multilaterală a victimei;
4. evaluarea raporturilor preliminare ale poliției;
5. evaluarea raportului de expertiză al autopsiei;
6. dezvoltarea unui profil care să cuprindă caracteristicile critice ale unui criminal;
7. propuneri de investigație în alcătuirea unui profil.[39]

Victima reprezintă cel mai important aspect în schițarea unui profil psihologic. În cazuri care implică supraviețuirea victimei, în principal victima unui viol, conversația exactă a acesteia cu infractorul este cea mai importantă şi poate juca un rol foarte important în alcătuirea unui profil exact. Acest profil nu furnizează întotdeauna aceleaşi informații de la un caz la altul. Se bazează pe ce a fost lăsat sau nu în urmă, la locul crimei. Informațiile profilului pot include: rasa infractorului, sexul, vârsta, starea civilă, ocupația generală, reacția la interogarea poliției, gradul maturității sexuale, dacă individul poate fi capabil să atace din nou, dacă există posibilitatea ca el/ea să fi comis fapte similare în trecut, existența cazierului judiciar.[40]

Când investigatorul furnizează unui profiler informații referitoare la victimă, datele pe care ofițerul trebuie să i le prezinte sunt: ocupația (trecută şi prezentă), domiciliul (trecut şi prezent), reputația la muncă, în cartier, descrierea fizică, inclusiv îmbrăcămintea pe care o purta la momentul incidentului, statutul civil, inclusiv copiii, membrii apropiați ai familiei, nivelul de educație, statutul financiar (trecut şi prezent), informații despre trecutul familiei victimei şi a părinților, inclusiv relația victimei cu părinții, trecutul medical, fizic şi mental, temeri, obiceiuri personale, obiceiuri sociale, folosirea drogurilor şi a alcoolului, hobby-uri, prieteni şi duşmani, recente schimbări în stilul de viață, recente acțiuni în justiție.[41]

[38] Butoi T., Țîru G., Lăpăduşi V., *op cit.*, p. 244.
[39] Ibidem.
[40] Butoi T., Țîru G., Lăpăduşi V., *op cit.*, p. 245.
[41] Ibidem, p. 246.

Datele despre **autor** ce mai pot fi determinate prin profiling sunt: nivelul de inteligență, nivelul studiilor efectuate, stilul de viață, mediul din care provine, nivelul adaptabilității sociale, tipul de personalitate, comportamentul, înfățişarea generală, nivelul adaptabilității emoționale, comportamente specifice destructurării psihice relevate, caracteristicile personalității dizarmonice relevate, locul de muncă (istoric – adaptabilitate la locul de muncă), obiceiurile la locul de muncă, domiciliul în raport cu locul faptei, statutul socio-economic, nivelul adaptabilității sexuale, tipul de perversiune sexuală (dacă este cazul), motivul faptei.[42]

În procesul folosit de către o persoană în alcătuirea profilului psihologic al criminalului, informațiile sunt culese şi evaluate, situația este refăcută, ipotezele sunt formulate, apoi este alcătuit un profil, testat şi sunt aşteptate rezultatele. Profilingul nu furnizează identitatea unui criminal, dar indică tipul de persoană cel mai probabil care ar fi putut comite crima, datorită caracteristicilor unice, certe, şi nu încearcă să explice acțiunile unui infractor violent. Profilingul nu va lua locul niciodată unei minuțioase şi bine planificate investigații, nici nu va elimina investigatorii experimentați, bine pregătiți şi inteligenți. Desigur, în funcție de fiecare caz în parte, complexitatea raportului poate creşte, datele furnizate de specialist putând fi mult mai variate. Se pot previziona, de asemenea, comportamentele ulterioare ale agresorului, se pot stabili direcțiile de atac ale anchetatorului, eventuale capcane ce se pot întinde autorului, date false ce pot fi comunicate presei pentru provocarea acestuia şi, în acest fel, capturarea lui etc.

Stabilindu-se, pe baza victimologiei şi a background-ului victimei, persoanele-țintă ale agresorului, acestea pot fi atenționate, prevenirea fiind prioritară.

1.8. Studiu de caz – particularitățile şi investigarea judiciară a activității infracționale a criminalului în serie Rîmaru Ion[43]

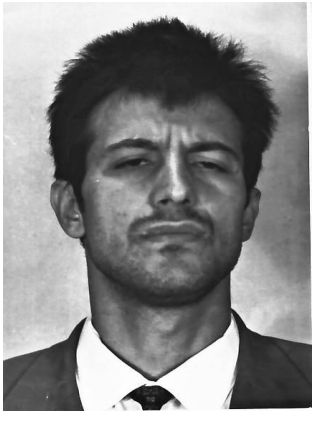

Istoricul crimelor

În dimineața zilei de 05 martie 1971, locatarii imobilului situat în str. Scărlătescu nr. 46 au sesizat Miliția Sectorului 8 Bucureşti că în curtea blocului respectiv se află cadavrul unei femei ce prezintă multiple leziuni.

Cercetările efectuate la fața locului de către organele de procuratură şi miliție au stabilit că victima agresiunii a fost *Ilie Fănica*, de 31 ani, căsătorită, având şi un copil, debarasatoare la restaurantul „Vulcan", cu domiciliul în str. Scărlătescu nr. 38, care, în jurul orei 02.00, se întorcea de la

[42] Gebert V., *op. cit.*, p. 138.
[43] Vasile V. – arhiva personală.

unitate spre locuință. Cadavrul a fost găsit cu fața în sus, în poziție ginecologică, având chiloții, portjartierul şi fusta rupte şi smulse de pe corp, aşezate alături. Examinarea exterioară a cadavrului a relevat existența a şapte leziuni craniene grave, două frontale şi cinci parietale stânga, dispuse aproape paralel şi produse cu un corp contondent, precum şi mai multe muşcături pe sâni şi coapse. În fața porții, la o jumătate de metru de trotuar şi de-a lungul culoarului de acces, în curtea imobilului, s-au găsit mai multe pete de sânge în zăpadă, împrejurare care a permis să se rețină concluzia că victima a fost lovită de agresor în stradă şi târâtă în locul unde a fost descoperită. Analiza de laborator a secreției vaginale a stabilit prezența spermatozoizilor, confirmându-se prezumția inițială că autorul agresiunii a avut raport sexual cu victima.

Cercetările efectuate au stabilit că de la victimă lipsesc un ceas de mână „Pobeda", cu caracteristicile care puteau permite o identificare, precum şi o geantă din vinilin maron cu clapă şi încuietoare de culoare bej, în care păstra diferite obiecte de uz personal şi o sumă mică de bani.

▸ În noaptea de 08/09 aprilie 1971, a fost săvârşit un alt omor deosebit de grav, în str. Vulturi nr. 40, în zona sectorului 4, la o distanță mare de locul unde a fost înregistrat cazul descris anterior.

Victima acestui omor a fost identificată în persoana numitei *Popa Gheorghița*, de 35 ani, căsătorită, însă despărțită în fapt de soț, salariată la restaurantul „Prieteniei", în calitate de debarasatoare, domiciliată în str. Vulturi nr. 55, care, de asemenea, ca şi Ilie Fănica, în jurul orelor 02.00, se întorcea de la serviciu spre locuință.

Victima prezenta un număr de 48 de leziuni tăiate şi înțepate, dispuse la nivelul capului, pieptului, regiunii pubiene şi membrelor inferioare, produse cu obiecte tăietor-despicătoare. Examinarea cadavrului a evidențiat urme de muşcături pe sânul drept, în regiunea pubiană şi labii, constatându-se decuparea şi lipsa țesuturilor din aceste locuri (rupte cu dinții) care nu au fost găsite la fața locului.

Cercetarea câmpului infracțiunii a stabilit că victima a fost atacată în mijlocul străzii, la o distanță de 30 metri de la locul unde a fost găsită, şi apoi târâtă în curtea imobilului sus-menționat, aşezată lângă gard, cu fața în sus şi violată. Lenjeria a fost tăiată, o parte din sutien şi chiloții s-au găsit sub cadavru, iar o porțiune din portjartier şi dintr-un ciorap agățate în pom. Lângă bordura trotuarului din fața imobilului cu nr. 34, de pe str. Vulturi, s-a găsit o bucată de pânză cu margini neregulate, pătată de sânge, iar în curtea aceleiaşi clădiri, într-un container metalic, s-a identificat o altă bucată de pânză, de asemenea, pătată cu sânge. Analizele de laborator au evidențiat pe ambele țesături grupa de sânge aparținând victimei (0_1), iar pe una din bucăți (cea găsită în container) şi grupa de sânge A_2, tip secretor.

Cu ocazia examinării cadavrului s-au găsit pete de spermă pe coapsa dreaptă şi pe fusta victimei, urme care, împreună cu secreția vaginală recoltată au fost supuse examenului de laborator, confirmându-se existența

unui raport sexual recent şi determinându-se în plus, grupa sanguină a autorului – A_2, tip secretor. Urmele de dinți de pe sânul drept al victimei s-au prelevat prin fotografiere, iar bucățile de dermă purtătoare de urme au fost conservate în formol. De la fața locului s-au mai ridicat îmbrăcămintea victimei, fire de păr găsite în mâna şi pe fusta victimei şi mai multe corpuri purtătoare de urme. La o distanță de 50 metri de la locul unde s-a găsit cadavrul, pe str. Vulturi, în dreptul imobilului cu nr. 50, se afla o alee pe care, la o depărtare de 100 metri, a fost descoperită geanta victimei, obiect ridicat în vederea examenelor criminalistice de laborator. Autorul şi-a însuşit de la victimă un ceas „Pobeda" şi suma de 350 lei.

Modul de operare folosit la săvârşirea faptelor prezintă unele asemănări pregnante:

- autorul a lovit victimele de mai multe ori, în mod foarte brutal, în zone de interes vital, cu intenția netă de a anihila orice împotrivire a victimelor, neținând seama de consecințele deosebit de grave ce puteau urma;
- obiectele vulnerante folosite (corp contondent în cazul *Ilie Fănica*, cuțit şi instrument tăietor-despicător în cazul *Popa Gheorghița*) ar putea crea o aparență de diferențiere între cazuri, dar în fapt nu exclud posibilitatea acțiunii aceluiaşi autor, mai ales că în ambele cazuri rezultă că infractorul le-a avut pregătite anterior, nerecurgând la instrumente de atac ocazionale, găsite eventual la locul faptei; iar leziunile produse cu acestea – prin specificul şi gravitatea lor – oferă elemente caracteristice comune; în plus, prezența muşcăturilor trebuie considerată ca un puternic indiciu de acțiune comună; regularitatea cu care au fost aplicate loviturile în cazul *Ilie Fănica*, care prezenta cinci leziuni craniene dispuse paralel, a dus la concluzia că autorul ar avea o anumită dexteritate şi că deci ar fi plauzibil să facă parte din rândul celor care în mod curent folosesc instrumente de tăiere şi despicare;
- în ambele cazuri, victimele prezentau lenjeria intimă ruptă sau tăiată (chiloții, portjartierul, sutienul), iar analizele de laborator au stabilit prezența spermatozoizilor în probele ridicate, confirmându-se deducția cu privire la consumarea unui raport sexual cu victimele. A rezultat că violurile s-au produs în condiții deosebite şi de vreme extremă; pe timp nefavorabil, după o prealabilă lezare gravă a victimelor şi în timp ce acestea se aflau în faza comatoasă sau chiar post-mortem. Muşcăturile semnalate au fost produse tot în această situație, iar în cazul *Popa Gheorghița* s-a constatat o absență de țesuturi din zonele muşcate, putându-se pune în discuție în afară de tendințe necrofilice şi manifestări de cvasicanibalism, constatare unică în analele criminalisticii noastre;
- acțiunea criminală a autorului s-a conjugat cu jefuirea victimelor, acestora lipsindu-le unele bunuri personale: bani sau alte valori (poşetă, ceas, acte);
- analiza modului de desfăşurare a acțiunii criminale, a mecanismului săvârşirii acestora, a evidențiat că autorul, deşi şi-a luat măsuri de precauție,

şi-a asumat concomitent un risc extrem, rezultând chiar o oarecare anihilare a noțiunii de risc, deoarece a atacat victimele în plină stradă, în imediata apropiere a domiciliului lor, le-a violat în curtea unor locuințe, deci în locuri unde în orice moment putea să se sesizeze cineva. În plus, în cazul *Popa Gheorghița*, situația este şi mai relevantă deoarece acțiunea de viol s-a consumat în imediata apropiere a unui gard de fier, care permitea să se observe din stradă orice mişcare, iar ulterior autorul şi-a trădat prezența, după urmele materiale descoperite, încă în două curți de pe aceeaşi stradă, împrejurare care denotă un risc suplimentar.

- În dimineața zilei de 05 mai 1971, organele de miliție au fost sesizate că s-a comis un nou asasinat în împrejurări similare celor două săvârşite anterior.

Victima, *Ursu Mihaela*, de 39 ani, asistentă universitară, căsătorită, domiciliată în Bucureşti, str. Rotundă, bl. Y1A, ap. 18, sector 4, a fost găsită în curtea imobilului situat în str. Stupini nr. 24 A, sector 3, în poziție culcat pe față, capul întors spre stânga, membrele superioare îndreptate lateral în stânga, iar cele inferioare depărtate. Sub abdomen, în partea inferioară se găseau trei cărămizi suprapuse care au produs o denivelare a capului. Obiectele de îmbrăcăminte ale victimei erau tăiate şi sfâşiate, iar pantofii şi poşeta au fost găsite în apropierea acesteia aşezate pe un gard de zid.

În acest caz, asasinul nu şi-a însuşit obiecte de la victimă, deşi aceasta avea ceas la mână, bani şi alte obiecte în poşetă.

La cap, victima prezenta mai multe leziuni liniare cu marginile crenelate produse cu un corp contondent, iar la gât două plăgi tăiate, din care una a secționat traheea. De asemenea, pe sânul drept şi omoplatul stâng existau echimoze produse prin muşcare, având imprimată în dermă forma arcadelor dentare. Aceste urme au fost ridicate prin fotografiere şi desen iar, cu ocazia necropsiei, bucățile de dermă purtătoare de urmă au fost decupate şi conservate în formol.

În urma examenului de laborator a secreției vaginale recoltată de la victimă, s-a stabilit că autorul are grupa sanguină A_2, tip secretor.

Cercetarea la fața locului a făcut posibilă identificarea, conservarea şi exploatarea unor probe ca: fire de păr găsite în mâna victimei, cruste şi cheaguri de sânge pe îmbrăcămintea victimei şi **o adeverință eliberată de Spitalul de studenți**, găsită sub cadavru, formular puternic îmbibat cu apă şi sânge, care a dus la ştergerea scrisului.

Şi în acest caz, s-a pus în evidență constatarea că actul de agresiune s-a realizat tot în stradă, în fața imobilului sus-amintit, deoarece s-au identificat pete şi cheaguri de sânge pe trotuar şi în curte, până în spatele imobilului unde a fost găsit cadavrul.

- În aceeaşi noapte când a fost asasinată Ursu Mihaela, o altă femeie, *Iordache Maria*, a fost atacată în jurul orei 05.00, pe str. Mehadiei, de un individ care i-a aplicat două lovituri în cap cu o bară de fier. Victima,

profitând de faptul că agresorul a scăpat din mână bara de fier, a intrat într-o curte, iar autorul a dispărut.

După numai 48 de ore, pe raza Capitalei s-au înregistrat încă trei tentative de omor, care după modul de operare indicau ca fiind săvârşite de acelaşi autor, astfel:

- Pe strada Porțile de Fier, sector 2, în noaptea de 06/07 mai, în jurul orelor 01.00, tot pe timp de ploaie, *Enache Margareta*, de 25 ani, domiciliată pe aceeaşi stradă, debarasatoare, a fost lovită de un individ cu un corp tăietor-despicător în regiunea capului, iar în zona gurii cu un cuțit, autorul părăsindu-şi victima, întrucât la locul faptei şi-a făcut apariția un paznic. Victima a fost internată în spital şi salvată.

- În aceeaşi noapte, pe Calea Griviței, în apropierea Podului Constanța, în jurul orelor 04.30, numita *Buluci Elena*, de 20 ani, debarasatoare, domiciliată în str. Amiciției nr. 17, sector 8, a fost lovită în cap cu un corp contondent, târâtă şi abandonată în spatele unui bloc.

Victima a fost internată în spital, unde în urma intervenției chirurgicale de specialitate a fost salvată.

- În seara zilei de 07 mai, în jurul orelor 22.00, *Frunzinschi Iuliana*, casieră la magazinul alimentar din str. Carol Davila nr. 11, sector 6, însoțită de vânzătoarea Petre Constanța, au plecat de la unitate îndreptându-se spre casieria situată în str. Dr. Lister nr. 6, pentru a depune suma de 26.687 lei rezultată din vânzări.

Când au ajuns în dreptul imobilului cu nr. 26 din str. Dr. Lister, Frunzischi Iuliana a fost lovită pe la spate de un individ cu un corp tăietor-despicător, lovitură în urma căreia a căzut. Însoțitoarea sa, Petre Constanța, s-a speriat şi a fugit, timp în care agresorul a continuat să o lovească pe Frunzinschi Iuliana, apoi i-a luat geanta cu banii şi a dispărut. Salvarea vieții victimei s-a datorat intervenției chirurgicale calificate efectuate la timp.

Din analiza împrejurărilor săvârşirii, a mobilului şi a modului de operare folosite la alte fapte s-a stabilit că:

– un omor rămas cu autori necunoscuți din luna mai 1970 (victima Oprea Elena) *şi*

– o tentativă de omor din luna noiembrie 1970 (victimă Baraitaru Olga) prezintă numeroase şi importante elemente de similitudine cu cazurile anterioare, conchizându-se, ca atare, că sunt săvârşite de acelaşi infractor. Această concluzie, care în final s-a dovedit realistă, a avut o valoare operativă deosebită, orientând unele măsuri şi verificări şi reprezentând o anticipație inspirată, o bază de plecare temeinic pregătită pentru faza cercetărilor.

În finalul anchetei s-a stabilit în sarcina lui Rîmaru Ion, pe lângă faptele prezentate, încă două tentative de omor (victime: Florea Elisabeta şi Sfetcu Gheorghița), o tâlhărie în dauna avutului particular (victimă Hanganu Margareta), un furt prin spargere în paguba O.C.L. Confecția, unitatea 22, un

viol (victima Marcu Florica) şi o tentativă de viol (victimă Saracin Stana), deci **în total 15 infracțiuni.**

Dintre aceste ultime cazuri, prezentăm pe scurt cazul de viol a cărui victimă a fost Marcu Florica, întrucât prezintă unele particularități care-l diferențiază de celelalte fapte penale, astfel:

În noaptea de 01/02 iulie 1970, Marcu Florica, ospătăriță la restaurantul „Mărăşeşti", în jurul orei 01.30, în timp ce se îndrepta spre domiciliul său situat în str. Constantin David, în fața locuinței, a fost lovită în cap de mai multe ori cu o bară metalică, de un individ necunoscut. După acest act de agresiune, autorul şi-a luat victima în brațe, a transportat-o pe str. Gheorghe Missail până în dreptul unui autocamion unde i-a cerut să-şi dea chiloții jos, lucru pe care aceasta l-a şi făcut.

În continuare, agresorul a luat-o din nou în brațe, deplasându-se cu ea până la gardul cimitirului Sf. Vineri, pe care, sub amenințarea cuțitului, a obligat-o să-l escaladeze. Neputând să facă acest lucru, infractorul şi-a împins brutal victima peste gard, după care imediat a sărit şi el în incinta cimitirului, unde a condus-o pe Marcu Florica până în dreptul unui mormânt, obligând-o să îngenuncheze în fața unei cruci, cerându-i să jure că îl va lua de soț şi că nu va povesti nimănui ce s-a întâmplat. Tot sub amenințarea cuțitului, agresorul a obligat-o să se dezbrace complet având cu ea raport sexual, timp în care a muşcat-o de ambii obraji şi pe coapsa stângă.

După consumarea actului sexual, agresorul împreună cu Marcu Florica au părăsit cimitirul tot prin escaladarea gardului, deplasându-se până la intersecția străzii Constantin David cu strada Iani Buzoiani, unde a înțepat-o pe victimă de trei ori cu cuțitul pe antebrațul drept, **sugându-i sângele**.

Profitând de faptul că, între timp, pe strada Constantin David a apărut un autocamion, Marcu Florica a fugit de lângă agresor solicitând ajutor conducătorului auto, împrejurare care l-a determinat pe infractor să dispară.

*

* *

După cum am precizat, în urma cercetării la fața locului, în omorul săvârşit asupra Mihaelei Ursu s-a descoperit o adeverință medicală eliberată în martie 1971 de către Spitalul studențesc, iar numărul trecut pe aceasta era compus din mai multe cifre, care avea obligatoriu, în alcătuirea sa, una din următoarele variante cu două cifre: 42, 47, 62 şi 67.

Cu privire la existența adeverinței au fost emise versiuni referitoare la victimă şi locatarii imobilului în care a fost găsită decedată, dar verificările au stabilit cu certitudine că asistenta universitară Ursu Mihaela n-a primit nicio adeverință de scutire medicală de la cabinetul dr. Ieniştea în luna martie 1971. De asemenea, nici unul din locatarii imobilului respectiv nu primiseră adeverințe din anul 1971. În consecință, a rămas de verificat ipoteza că adeverința a fost pierdută de autor sau că prezența ei la fața locului este

întâmplătoare. Pentru aceasta a fost necesară efectuarea în continuu a unor verificări şi investigaţii secrete în cadrul Spitalului studenţilor în scopul identificării studenţilor care au primit adeverinţe de scutire medicală în luna martie 1971, de la cabinetul dr. Ieniştea Octavian.

La data încheierii operaţiunii au fost depistaţi 83 de studenţi de la diferite facultăţi cărora li se eliberaseră adeverinţe de scutire medicală în luna martie 1971 la cabinetul de neurologie al Spitalului pentru studenţi. Pe această listă, deşi nu se cunoştea încă cine este autorul asasinatelor, **Rîmaru Ion** figurează la poziţia 21, cu fişa medicală nr. 347, ceea ce demonstrează justeţea concluziilor din constatarea tehnico-ştiinţifică ce indica faptul că numărul adeverinţei trebuia să cuprindă una din următoarele împerecheri de cifre: 42, 47, 62 sau 67.

*
* *

Procuratura Municipiului Bucureşti de la acea dată a dispus efectuarea unei constatări tehnico-ştiinţifice, pentru relevarea scrisului de pe imprimatul de adeverinţă descoperit la faţa locului unde s-a găsit cadavrul numitei Ursu Mihaela-Ecaterina.

Efectuarea constatării tehnico-ştiinţifice a avut loc la Institutul de Criminalistică din cadrul Inspectoratului General al Miliţiei şi a avut ca rezultat următoarele concluzii:

1. Imprimatul de „adeverinţă" îmbibat cu sânge şi ridicat de la faţa locului unde s-a descoperit cadavrul numitei Ursu Mihaela Ecaterina a fost eliberat de dr. Ieniştea Octavian, Cabinetul de neurologie al Spitalului pentru studenţi.
2. Documentul în cauză a fost datat *martie 1971*, fără a se putea preciza ziua.
3. Adeverinţa corp delict poartă un număr format din cel puţin două cifre între care se includ şi variante cu următoarele cifre: 42, 62, 47 şi 67. La radiaţiile emise de lampa cu sodiu apare nr. fişei foarte estompat ca fiind 471, dar nu se poate afirma cu certitudine.
4. Pe adeverinţă, în stânga, în afara textului, probabil adăugat ulterior, este scris numărul 357 sau 471.

*
* *

Prezentăm în continuare *Raportul de constatare tehnico-ştiinţifică nr. 102880* din 15 mai 1971[44].

[44] Documentul se află în arhiva personală a autorului, arhivă realizată pe parcursul a peste 25 de ani de activitate în poliţia judiciară.

INSPECTORATUL GENERAL AL MILITIEI
Institutul de criminalistică.

RAPORT DE CONSTATARE TEHNICO-STIINTIFICA

Nr.102880 din 15 mai 1971

Locot.-colonel CONSTANTIN R.ION, adjunct şef serviciu în cadrul Institutului de criminalistică din Inspectoratul general al miliţiei şi maior BARBUC TEODOR, specialist criminalist din cadrul serviciului criminalistic al Inspectoratului miliţiei municipiului Bucureşti;

avînd în vedere dispoziţia nr.[illegible] a procuraturii municipiului Bucureşti prin care se dispune efectuarea unei constatări tehnico-ştiinţifice pentru relevarea scrisului de pe imprimatul de adeverinţă descoperit la faţa locului unde s-a găsit cadavrul numitei Ursu Mihaela-Ecaterina;

luînd la cunoştinţă prevederile articolelor 112,113 şi 115 din Codul de procedură penală al R.S.R.şi art. 249 şi 250 din Codul penal al R.S.R.;

În executarea ordinului rezolutiv al conducerii institutului, depus pe dispoziţia procuraturii, am procedat la efectuarea prezentei constatări tehnico-ştiinţifice.

I. Descrierea piesei litigioase.

Documentul în cauză reprezintă un formular tip,imprimat pe hîrtie albă, dimensiuni 10,4 x 14,4 mm.avînd următorul text: Spitalul pentru studenţi Bucureşti;Data.....;ADEVERINŢA; Se adevereşte de noi că tov. . . . . .(student) la. . . . . suferă de. . . . . , pentru care se recomandă. . . . .zile, repaus, de la data de. . . . . pînă la. . . . . ;Drept care s-a eliberat prezenta adeverinţă; MEDIC,.

SPECIALISTI:

.. // ..

Scrisul care completează acest formular nu poate fi citit deoarece este îmbibat puternic cu sînge pe ambele feţe, fiind curat doar o mică porţiune în dreptul parafei cu data, lăsînd să se citească o literă şi două cifre din fată şi alte două trăsături grafice cu cerneală din cifrele care completează numărul fişei medicale.

Documentul în cauză prezintă o îndoitură verticală pe mijlocul său care arată că a fost purtat multă vreme îndoit; de asemenea, cele două colţuri din partea superioară a documentului prezintă îndoituri la acelaşi nivel, plasate simetric una faţă de cealaltă; documentul mai are numeroase cute mici neregulate care dovedesc că el a fost mototolit.

In afara îndoiturilor şi cutelor descrise, formularul de adeverinţă prezintă şi unele rupturi astfel:

- în colţul din stînga, sus, la 10 mm. de marginea stîngă, începînd de la marginea superioară şi mergînd în jos este sfîşiat pe o lungime de 15 mm.;
- în colţul din dreapta sus se găseşte o altă sfîşietură identică ca dimensiune şi plasament cu cea din stînga ;
- la 30 mm. de marginea stîngă şi la 25 mm. de marginea de sus începe o altă sfîşietură care merge în jos pe o distanţă de 55 mm.;
- colţurile de jos ale documentului sînt lipsă pe o distanţă de 10 mm. (Vezi foto nr.1)

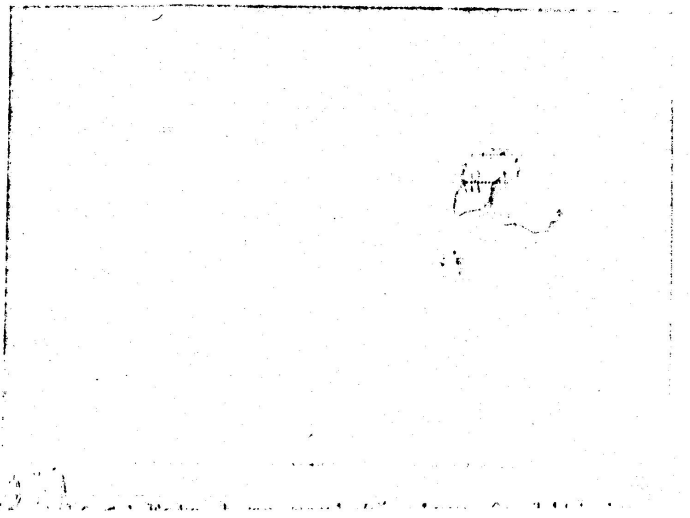

II. Examinarea piesei litigioase în scopul identificării.

Formularul de adeverinţă corp delict a fost supus unei examinări la laboratorul Institutului medico-legal unde s-au recoltat cruste de sînge pe baza cărora s-a stabilit că este îmbibat cu sînge uman grupa O.Documentul nu s-a putut spăla deoarece prezenta pericolul de a şterge fragmentele de scris de pe el.

După uscare, au fost răzuite, la Institutul medico - legal, crustele de sînge, dar nu s-a reuşit să se citească nimic în plus.

După obţinerea documentului de la laboratorul de biologie, am procedat la examinarea lui în diferite moduri,după cum urmează:

1. Studiindu-se în transparenţă, la stereomicroscop, nu se evidenţiază nimic decît unele resturi de cerneală în spaţiul din dreapta sus rezervat numărului fişei medicale a bol - navului, constatîndu-se că aceste trăsături se aseamănă cu cifrele 42, 62, 47 sau 67.

2. Supunînd documentul la examinare cu raze infraroşii în incidenţă, cu convortizor,la lungimea de undă între 850-1200 microni, nu s-a evidenţiat nimic.

3. La o primă examinare efectuată la radiaţii ultraviolete nu s-a evidenţiat nici un text.

4. Studiindu-se faţa documentului la lumină puternică, în soare, cu suprafaţa înclinată sub un unghiu de 40° se distinge clar, anul 1971 în tuş violet şi ultimele 2 litere AR. din indicativul prescurtat al lunei.

5. Folosind laboratorul de optică al întreprinderii I.O.R.,la lampa de sodiu se disting cifrele 471 în spaţiul rezervat numărului fişei medicale, fără a se putea fotografia aceste cifre, datorită imaginei slabe. De asemenea, documentul a fost supus unei analize în luminiscenţa albastrului apropiat fără a se putea distinge ceva.

SPECIALIŞTII: .. // ..

6. Am procedat la spălarea, cu ser fiziologic, a treimei inferioare a documentului și după 24 ore, în care timp s-a schimbat de 4 ori serul, s-a putut distinge slab parafa medicului, din care s-a descifrat un fragment din pronume: „Octav....".

7. In scopul depistării cabinetului medical care a eliberat adeverința ne-am deplasat la Spitalul pentru studenți de unde am obținut, ca probe de comparație, adeverințe eliborate de cabinetele medicale ale spitalului.

Analizînd probele de comparație, constatăm că numai cabinetul de neurologie, deservit de Dr. Ieniștea Octavian, folosește pentru înscrierea datei o ștampilă cu tuș violet, ceilalți medici de la diverse cabinete înscriind data cu cerneală (vezi foto 2).

SPITALUL PENTRU STUDENȚI
BUCUREȘTI
Nr. 3472
Data 13 MAR 1971
ADEVERINȚA

Foto 2. [illegible]

[illegible] s-au conservat în documentul corp delict cu privire la dată, comparativ cu cele din adeverința obținută ca model de com- [illegible]

[illegible]

- literele „AR" şi cifrele din data aplicată cu ştam - pilă au înălţimea de 5 mm.;
- lăţimea literei "R" este de 1,8 mm.;
- distanţa dintre literele AR este de 0,8 mm.;
- existenţa punctului după litera R;
- distanţa dintre litera R şi punct este de 0,8 mm.;
- lăţimea traseului grafic al literelor şi cifrelor este de 0,5 mm.;
- prenumele medicului neurolog începe cu „Octav..."

[illegible]

[illegible] lete, după scurgerea unei perioade de cîteva zile [illegible] la estomparea îmbibaţiei sanguine din imprimat, constatăm că se observă vag o însemnare cu cifre în partea stîngă a documentului, la o distanţă de 30 mm. de marginea de sus şi la 35 mm. de marginea din stînga (foto 4); cifrele au o înălţime de aproximativ 5 mm. şi se găsesc plasate într-un spaţiu care

SPECIALIŞTI [illegible]

nu are legătură cu textul adeverinţei. Cifrele reprezintă probabil nr. 357 sau 347 (vezi foto 5, a-b-c).

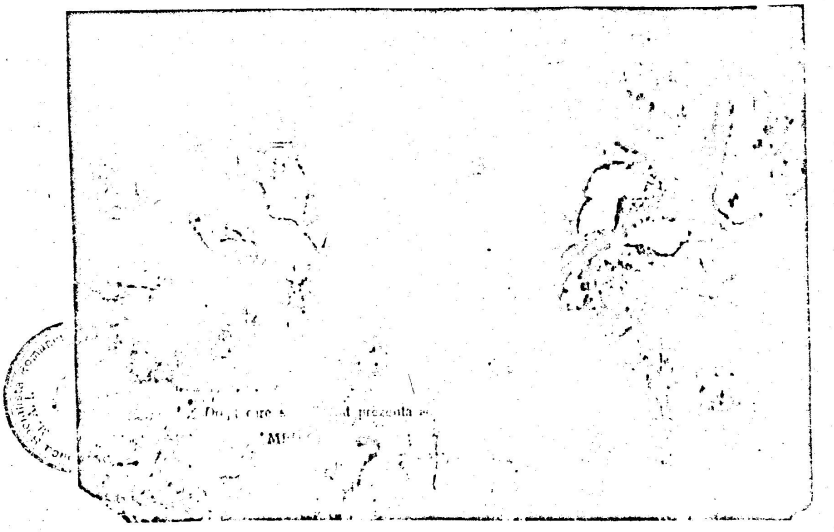

Foto.4 reprezintă documentul fotografiat sub influenţa radiaţiilor ultraviolete.-

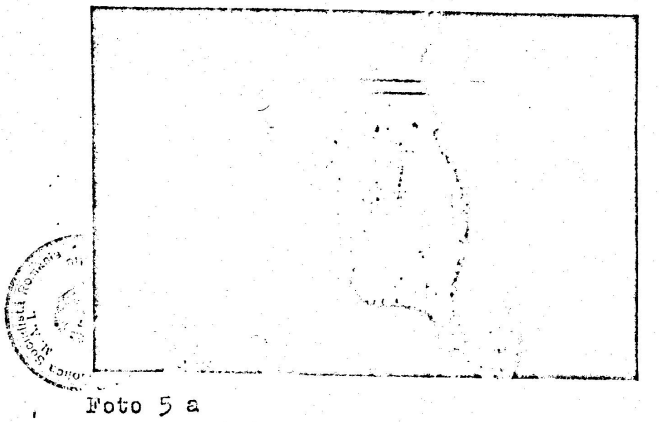

Foto 5 a

SPECIALISTI:

.. // ..

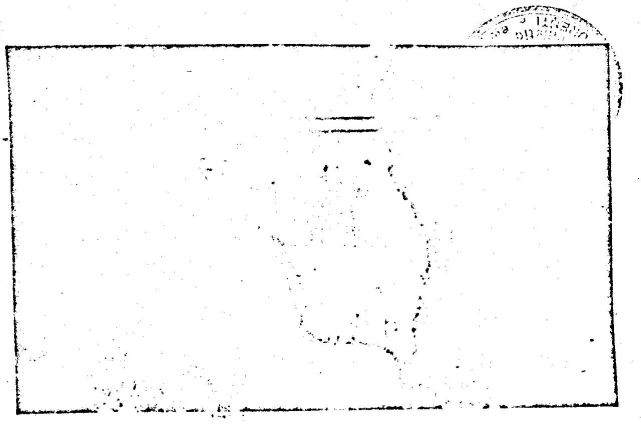

F o t o 5 b

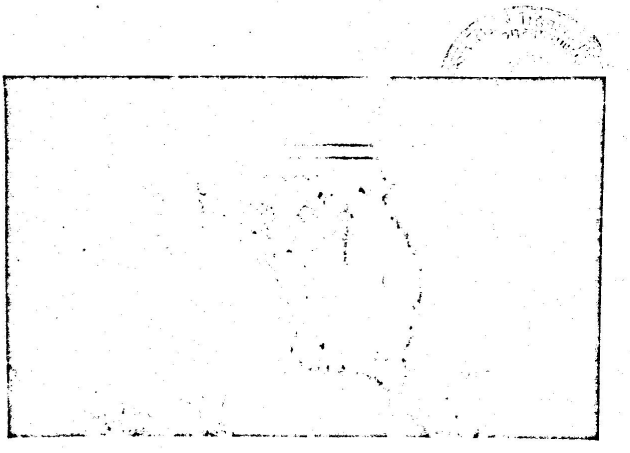

F o t o 5 c

Foto 5 a-b-c reprezintă fotografia mărită a numărului respectiv cu variantele marcate de noi pe fotografie.

In urma celor studiate şi constatate în prezentul raport am ajuns la următoarele

SPECIALIŞTI:

C O N C L U Z I I :

1. Imprimatul de " adeverinţă" îmbibat cu sînge şi ridicat de la faţa locului unde s-a descoperit cadavrul numitei URSU MIHAELA ECATERINA a fost eliberat de Dr.IENISTEA OCTAVIAN, Cabinetul de neurologie al Spitalului pentru studenţi.

2. Documentul în cauză a fost datat MARTIE 1971, fără a se putea preciza ziua.

3. Adeverinţa corp delict poartă un număr format din cel puţin două cifre între care se includ şi variante cu următoarele cifre: 42, 62, 47 şi 67. La radiaţiile emise de lampa cu sodiu apare nr.fişei foarte estompat ca fiind 471 dar nu se poate afirma cu certitudine.

4. Pe adeverinţă, în stînga, în afara textului, probabil adăugat ulterior, este scris numărul 357 sau 347.

5. Nu se mai pot citi alte date în afara celor de mai sus.

Constatarea s-a început la 12 mai şi s-a terminat la 16 mai 1971.

Prezentul raport de constatare tehnico-ştiinţifică cuprinde 9 file inclusiv coperta.

SPECIALISTI CRIMINALISTIC:

Lt.col.Constantin R.Ion, Institutul de criminalistică I.G.M.

Maior Barbuc Teodor, Serviciul criminalistic I.M.B.

*

* *

Pentru cunoaşterea lui **Rîmaru Ion** s-au efectuat verificări şi investigaţii rezultând următoarele:

- Secretarul facultăţii a arătat că într-o ceartă cu studenţii, de furie, acesta şi-a înfipt un bisturiu în propriul braţ şi că, în general, acesta are

asupra sa un bisturiu, briceag sau chiar cuțit. Aceste informații au fost coroborate cu împrejurarea că adeverința sa purta numărul 347, iar fişa medicală menționa că suferă de psihopatie instabilă;

- Rapoartele de investigație care au fost depuse au relevat că acest individ locuieşte singur într-o încăpere a căminului unde-şi ținea uşa încuiată cu două lacăte, era o fire închisă, lipsea deseori noaptea de la cămin şi purta cuțit asupra lui. Femeia de serviciu a relatat că a fost apostrofată cu multă violență, chiar în acea zi, de către Rîmaru Ion, deoarece, făcând curat, i-a aruncat o scoabă pe care a găsit-o sub pat. Tot ea a declarat că Rîmaru Ion avea salteaua împunsă în numeroase locuri cu cuțitul, iar masa şi rama patului prezentau numeroase urme de lovituri aplicate cu o toporişcă;
- Verificările la cartotecă au scos în evidență faptul că are antecedente penale, suferind cu patru ani în urmă o condamnare pentru tâlhărie (cinci luni).

*
* *

După aceste operațiuni s-a luat hotărârea ca suspectul să fie invitat la miliție, unde erau formate două echipe de specialişti, în vederea prelucrării rapide a unor probe şi efectuării de analize. Un prim colectiv, format din stomatologi-antropologi, a obținut amprentele dentare ale lui Rîmaru Ion, concluzionând, după o examinare comparativă exigentă, atentă şi minuțioasă, că urmele de dinți de pe victime erau identice cu amprentele dentare ale acestuia. Un al doilea colectiv de medici legişti şi farmaciști a obținut probele serologice de la suspect stabilind că acesta aparținea grupei sanguine A_2, tip secretor, iar firele de păr ridicate de la cazul Popa Gheorghița aveau caractere medulare de asemănare cu cele ale lui Rîmaru Ion. La examinarea atentă a diverselor obiecte de îmbrăcăminte ridicate din cămin, s-au descoperit unele pete care la proba serologică s-au dovedit a fi sânge uman. Ceasul de mână pe care îl avea asupra sa a fost prezentat într-un grup de ceasuri unor persoane din anturajul victimei Popa Gheorghița, care l-au recunoscut.

Modul de operare folosit

În ceea ce priveşte categoria din care provin victimele, se remarcă faptul că acestea fac parte din personalul de deservire al unor bufete şi restaurante, fiind ajutoare de ospătar în trei cazuri şi responsabilă de local (cazul *Baraitaru Olga*). În aceste cazuri este vorba de localuri de categorie inferioară, remarcă ce sugerează că autorul trebuia căutat cu precădere în rândul persoanelor care frecventau asemenea unități.

Alte date relative la victime denotă că, în toate cazurile, acestea erau blonde sau şatene, subliniind o anumită preferință, un eventual contrast de situații, mai probabil fiind ca autorul să fie brunet.

Celelalte date privind eventuala relație între victime sub aspectul locului de naştere, a domiciliilor, a locurilor de muncă şi a anturajului acestora

nu erau semnificative, nepermițând deocamdată vreo concluzie cu privire la existența vreunui punct de contact între ele.

Analiza împrejurărilor în care au fost săvârşite faptele demonstrează că în patru spețe avem de-a face cu infracțiuni comise după orele 02.00 noaptea şi în imediata apropiere a locuințelor victimelor, stare de fapt care denotă o prealabilă examinare a terenului (a configurației, iluminației, frecvenței circulației etc.) şi a itinerarului victimelor şi mai puțin probabil alegerea întâmplătoare a victimelor sau urmărirea şi acostarea lor numai în noaptea comiterii faptelor. Pentru această concluzie pledează şi alte constatări:

- în trei cazuri (*Oprea Elena, Ilie Fănica* şi *Popa Gheorghița*) s-au stabilit date despre existența unor acostări anterioare, care au provocat o stare de alarmare a victimelor;
- în cele patru cazuri, autorul a folosit la săvârşirea faptelor instrumente dinainte pregătite şi nu a recurs la obiecte vulnerante pe care să le fi găsit întâmplător la locul faptei.

Modul de operare folosit la săvârşirea faptelor prezintă unele asemănări pregnante, mai ales în trei cazuri (*Popa Gherghina, Ilie Fănica* şi *Baraitaru Olga*); examinarea primului caz, în ordinea cronologică a săvârşirii lor (victimă Oprea Elena) necesită o discuție separată.

Relevante sunt mai ales următoarele aspecte:

a) autorul a lovit victimele de mai multe ori, în mod foarte brutal şi grav, cu intenția de ucidere, numai intervenția medicală calificată putând determina salvarea uneia dintre acestea (Baraitaru Olga);

b) varietatea obiectelor vulnerante folosite (forța fizică a pumnului, corpuri contondente, cuțit şi instrument tăietor-despicător) creează o aparență de diferențiere între cazuri, care este însă estompată de judecarea corelativă a altor caracteristici ale acțiunii criminale şi leziunilor produse.

Astfel:

- în toate cele trei cazuri este vizat şi lezat grav capul victimelor, ca loc vital, care permite anihilarea rapidă a oricărei rezistențe (trei lovituri cu un corp contondent în cazul *Baraitaru Olga*, şapte lovituri – două frontale, cinci parietale – în cazul *Ilie Fănica* şi două plăgi produse cu un instrument tăietor-despicător, plus mai multe lovituri de cuțit în cazul *Popa Gheorghița*);
- în două cazuri există leziuni provocate de pumni: plagă în regiunea orbitară dreaptă, echimoză periorbitară dreaptă cu scleroza pleoapei superioare în cazul *Baraitaru Olga*; tumefiere puternică a ochiului stâng şi mai uşoară a celui drept în cazul *Ilie Fănica*;
- în două cazuri, victimele prezintă pe lângă leziunile produse la cap (cu obiect contondent la *Baraitaru Olga* şi tăietor-despicător la *Popa Gheorghița*) şi plăgi înțepate sau tăiate în alte zone ale corpului, cu predilecție în apropierea zonei pubiene (foarte numeroase şi grave la *Popa Gheorghița*, inclusiv pe gât; o plagă tăiată pe fața posterioară a coapsei în cazul *Baraitaru Olga*);

- în două cazuri victimele prezintă urme certe de muşcături (*Ilie Fănica*, pe ambii sâni şi pe coapse, în apropierea zonei peripubiene; *Popa Gheorghița*, una pe sânul drept şi două în regiunea pubiană, două din acestea cu absență de țesuturi); este posibil, mai ales actul medico-legal de examinare nu este suficient de clar în cazul *Baraitaru Olga,* ca şi aceasta să fi fost muşcată de gură sau tăiată deoarece prezintă o leziune, ce n-a fost descrisă şi interpretată concludent, la nivelul comisurii bucale stângi;

c) În toate cele trei cazuri, victimele prezintă lenjeria intimă ruptă sau tăiată (chiloții, port-jartierul şi sutienul sau chiloții), în două din ele stabilindu-se cu precizie, prin examen de laborator, prezența spermei în vagin şi ca atare consumarea raportului sexual; nu este exclus ca şi în cazul *Baraitaru Olga* să fi avut loc un raport sexual, rezultatul examenului de laborator putând fi relativ dacă nu s-a executat cu operativitatea necesară;

d) În două cazuri, victimele au fost târâte după ce au fost lovite în curtea unor locuințe din apropierea domiciliului victimei (caz *Ilie Fănica* şi *Popa Gheorghița*), mod de acțiune foarte caracteristic şi rarisim întâlnit în practica judiciară. Este posibil ca şi în cazul *Baraitaru Olga* să ne aflăm în fața unei situații de târâre a victimei, aceasta fiind găsită în fața uşii de intrare în subsolul blocului. Din cauza unor minusuri în cercetarea la fața locului nu se poate susține cu certitudine ipoteza deplasării victimei, care ar fi încercat să ajungă la lift, ocolind clădirea până la cealaltă scară a blocului, existând indicii care pot promova şi teza conducerii şi susținerii victimei de către agresor deoarece pantofii acesteia s-au găsit pe traseu, iar bareta genții la locul unde se afla victima şi nu unde a fost atacată şi lovită. De asemenea, este mai plauzibil ca ruperea lenjeriei intime a victimei să se fi produs în locul unde a fost găsită şi nu unde a fost atacată: pe scări sau în holul principal de intrare în bloc;

e) În toate cele trei cazuri autorul a procedat şi la jefuirea victimelor, acestora lipsindu-le unele acte personale, bunuri sau valori, după cum urmează:

- în cazul *Baraitaru Olga*:
  - o geantă din material plastic fără toartă (aceasta fiind găsită lângă victimă);
  - o pereche de ochelari de vedere cu toc;
  - un portmoneu cu cca 300 de lei;
  - cheile de la bufet şi casa de bani;
  - actele de identitate (buletin de identitate);
  - două chitanțe (una pentru o pălărioară comandată la o unitate din str. Brezoianu şi alta pentru repararea unui ceas de masă la un atelier particular de pe str. Plevnei (nea Florică).
- în cazul *Ilie Fănica*:
  - o poşetă din vinilin, de culoare bej, cu baretă şi cataramă;
  - un ceas Pobeda, cu carcasă galbenă, cifrele marcate prin litere arabe şi cu o curea din fire subțiri de plastic, împletite, de diferite culori, în care predomină galbenul şi verdele deschis;
  - un portmoneu de culoare albă cu cca 30-40 lei;

- un şorţuleţ de culoare albă purtat de debarasoare;
- o coroniţă din material plastic (pentru păr).

• în cazul *Popa Gheorghiţa*:
- suma de 350 lei;
- un ceas Pobeda cu carcasă albă de nichel şi curea de piele maron (curea ruptă puţin la nivelul de închidere la cataramă);
- un pix din material plastic, cu partea superioară de culoare bej deschis, iar cea inferioară bej închis, prevăzut cu un ecran şi un orificiu în partea opusă orificiului pentru mână prin care se observau şase nuduri de femei;
- un portofel din vinilin de culoare vişiniu închis ce imită pielea de şopârlă, cu două despărţituri şi închizătoare cu buton;
- un şorţuleţ din nylon, transparent cu volănaşe, şi o bucată de dantelă ce se punea pe cap;
- un pieptene din material plastic, de culoare verde, cu dinţi deşi şi scurţi, cu mâner lung şi ascuţit.

Cazul *Oprea Elena* prezintă unele elemente comune cu cele analizate anterior în sensul că victima face parte tot din rândul ospătăriţelor, iar atacul s-a comis în împrejurări similare (noaptea, chiar în faţa locuinţei, a târât victima, a lovit-o mortal în cap etc.).

f) Sub aspectul mobilului săvârşirii faptelor, analiza împrejurărilor şi a modului de operare, precum şi a datelor de investigaţie şi cercetare cu privire la relaţiile victimei, subliniază cu precădere teza unor asasinate săvârşite de acelaşi autor, în scopul rezolvării actului sexual şi nu cea a unei acţiuni de răzbunare sau de jaf, ultimele versiuni apărând doar ca aspecte subsidiare şi necaracteristice ale activităţii autorului. Concluzia s-a întemeiat pe mai multe argumente:

• polarizarea întregii acţiuni delictuoase spre actul sexual, care s-a realizat în condiţii de mare risc, conduce la concluzia că autorul nu este normal, fiind un bolnav psihic, pe fond de psihopatie sexuală accentuată;

• agresorul nu a luat toate obiectele de valoare, iar pe altele le-a abandonat la locul faptei, după o prealabilă verificare, de exemplu, poşeta în cazul *Popa Gheorghiţa*, riscând în plus să se descopere urmele sale, conduită care nu este caracteristică concepţiei şi acţiunii unui tâlhar propriu-zis;

• s-a considerat că neexistând o legătură între victime şi chiar dacă s-ar stabili ulterior, este puţin plauzibil ca, într-o perioadă scurtă de timp, acelaşi autor să aibă motive de răzbunare extremă faţă de mai multe femei, ori dacă s-ar admite ipoteza mai multor agresori, aceştia să acţioneze concomitent în timp, după un mod de operare apropiat şi pe un teren psihic rar întâlnit, cum rezultă în cazurile discutate.

Rezultatul cercetărilor a demonstrat justeţea emiterii ipotezei, elaborată chiar din faza primelor cercetări, că autorul ar face parte din rândul psihopaţilor, stabilindu-se prin expertiza medico-psihiatrică, că **Rîmaru Ion suferă de o psihopatie-polimorfă, cu dominante impulsive şi sexuale, maladie care nu afectează discernământul şi nu înlătură răspunderea penală pentru faptele penale săvârşite.**

*
* *

Prezentăm în continuare *Raportul de expertiză psihiatrică nr. 82*, întocmit la 16 iulie 1971, privind pe Rîmaru Ion[45].

SPITALUL „Dr. GH. MARINESCU"

Dereceni Nr. 10–12 telefon 23.29.20

Bucureşti

RAPORT DE EXPERTIZA PSIHIATRICA NR. 82

INTOCMIT LA DATA DE 16 iulie 1971

CONFORM DISPOZITIEI Procuratura Municipiului Buc.nr.751/B/

AVIND CA OBIECT responsabilitatea penala

PRIVIND PE (numele şi pronumele) RIMARU ION,

DE SEX masc. IN VIRSTA DE 26 ani, DE PROFESIE student LA FACULTATEA DE MEDICINA VETERINARA BUCURESTI, DOMICILIAT IN Căminul de studenţi nr.6, de pe B-dul Mărăşti, unde a fost cazat şi la domiciliul părinţilor din Corabia.

COMISIA DE EXPERTIZA FORMATA DIN URMATORII MEDICI:

1. Prof.Docent Dr. Predescu Vasile – psihiatru
2. Dr. Angheluţă Virgil, medic primar psihiatru
3. Dr. Vlad Tiberiu, medic primar psihiatru
4. Dr. Vrabie Elena, medic specialist psihiatru
5. Dr. Manolescu Adriana, medic expert legist
6. In comisie a fost cooptat la cererea membrilor şi Prof.Dr. Voiculescu Vlad, ca reprezentant al Inst. de Neurologie.

INTRUNITA în mai multe rînduri IN INCINTA I.M.M.B.,Proc.Municip. Bucureşti, şi Spitalul "Dr.Gh.Marinescu" A AVUT DE RASPUNS LA URMATOARELE INTREBARI:

–Dacă din punct de vedere obiectiv, pe baza explorărilor funcţionale, se evidenţiază prezenţa unei maladii cu caracter psihic de natură a afecta discernămîntul,care este acestă maladie şi ce examene obiective o confirmă;

[45] Vasile Viorel – arhivă personală.

- Dacă în raport de manifestările învinuitului în familie, şcoală, societate şi de observaţiile clinice, se evidenţiază o boală cu caracter psihic, care este aceasta şi în ce măsură afectează starea de conştiinţă a acestuia ;

- Dacă în raport de împrejurările în care a săvîrşit infracţiunile, sînt temeiuri pentru a se trage concluzia că în momentul săvîrşirii acestora învinuitul se afla în stare de inconştienţă (totală sau parţială);

- Dacă în cauză se impun măsuri cu caracter medical şi în ce scop.

IN ACEST SCOP COMISIA A EXAMINAT PE NUMITUL, DOSARUL (acte) MEDICAL AL ACESTUIA, PRECUM SI URMATOARELE DATE IN LEGATURA CU FAPTELE CE URMEAZA A FI INTERPRETATE :

Comiterea infracţiunilor de omor deosebit de grav, tentativă de omor, tîlhărie şi furt în dauna avutului obştesc (4 crime, 5 tentative de omor, 2 tîlhării în dauna avutului obştesc, 1 furt în dauna avutului obştesc, un viol, 2 tentative de viol şi multe altele presupuse şi încă neconfirmate).

EXAMENUL MEDICAL COMPLEX AL NUMITULUI RÎMARU ION, A SCOS IN EVIDENTA URMATOARELE :

a) DATE ANAMNESTICE, SOMATICE SI DE LABORATOR CE POT FI LUATE IN CONSIDERATIE :

Face parte dintr-o familie dezorganizată, părinţii divorţaţi, sînt 3 copii, el fiind cel mai mare. Al doilea copil, tot de sex masculin, prezintă unele tulburări comportamentale. In familie atmosferă de imoralitate, are un unchi cu antecedente penale. Tatăl cunoscînd o serie de violenţe şi jafuri comise de fiul său, nu numai că nu a luat atitudine, ci l-a sfătuit

.//.

uneori cum să ascundă obiectele şi banii furaţi. Insuşi inculpatul are antecedente penale. In august 1965 a lovit grav un paşnic care l-a surprins furînd pepeni din gospodărie, fapt pentru care a fost condamnat la 5 luni închisoare pentru "tîlhărie". In timpul şcolarizării rezultatele au fost foarte slabe, a rămas repetent în clasa a IX-a, iar liceul l-a absolvit cu media 5,33. In clasa a IX-a a provocat un scandal public în oraşul natal Cerabia, fiind surprins în relaţii sexuale cu fata unui profesor de la liceul unde învăţa. Fata era minoră.

O discrepanţă apare între nota de la purtare (10 în cursul liceului) şi unele declaraţii din partea profesorilor şi colegilor care arată că încă de atunci prezenta o serie de manifestări mai deosebite (într-o excursie a fost surprins urinînd pe o clanţă).

A intrat la facultate în anul 1966, profitînd de faptul că erau mai puţini pretendenţi decît locuri şi a fost admis cu media 5,33.

A rămas repetent în anul II şi în anul III, pe care la data arestării îl repeta cu perspectiva exmatriculării pentru absenţe nenumărate şi rezultate catastrofale la învăţătură.

In timpul facultăţii a locuit la cămin, unde, din declaraţiile colegilor şi a profesorilor, reiese că tulburările comportamentale şi asociabilitatea lui RÎMARU ION, erau evidente pentru toţi. Acest fapt a făcut ca să fie din ce în ce mai evitat de colegi care au refuzat să locuiască cu el în cameră. S-au semnalat beţii, însoţite de asemenea de manifestări comportamentale severe, ca de exemplu, a urinat într-o cameră alăturată peste patul unui student, altădată a călcat pe sticle sparte cu

.//.

picioarele goale în mod demonstrativ.

In momentele de furie a prezentat şi tendinţe autoagresive, fapt care reiese din constatarea că pe membrele superioare şi inferioare se află peste 2o de înţepături provocate de el personal. Agresivitatea şi caracterul său impulsiv reiese de asemenea din violenţa cu care a distrus mesele, salteaua şi în general mobilierul din cameră.

A prezentat şi prezintă o inversiune a ritmului somn-veghe. Aproape în fiecare noapte părăsea căminul între orele 22 şi 4 dimineaţa. In timpul anchetei a fost mai dispus să răspundă la întrebări noaptea, ziua fiind reţinut şi uneori somnolent. Un coleg a relatat că în timpul somnului sărea adesea din pat brusc, producînd diferite zgomote, acţiunile sale nocturne culminînd prin căţărarea pe paratrăsnetul clădirii Institutului.

Conţinutul gîndirii sale, problematica legată de şcoală şi de orice alte preocupări este extrem de săracă. Colegii îşi dădeau seama de acest lucru. Un profesor, Ciurea Viorel, îl caracterizează ca un timid agramat cu un limbaj sărac, nepos edînd mai mult decît 3oo de cuvinte, ceea ce reprezintă fără îndoială o exagerare, dar care arată totuşi incultura şi un orizont extrem de îngust pentru un student.

Un coleg relatează cum odată, în faţa aserţiunei că ar suferi de lues s-a tăiat cu bisturiul pentru a arăta că sîngele său este "sănătos".

Faţă de problemele sexuale s-a dovedit încă de adolescent fără inhibiţie, fără frînă morală (vezi raporturile sexuale în clasă la 15 ani). In timpul facultăţii se relatează cum într-o noapte la cămin nu a dormit toată noaptea dînd tîrcoale unei co-

.//.

mere unde ştia că doarme o fată sosită în vizită la un coleg.

Incă din anul 1967 în fişa medicală au fost notate o serie de aprecieri ca de exemplu: "nod în gît", "spasm esofagian" (6.VI.1967) şi "Sindrom nevrotic reactiv" (1968). In 1969 s-a adaugat la diagnosticul de sindrom nevrotic menţiunea: "pe fond de inadaptare", recomandîndu-se în plus un examen electroencefalografic. Examenul EEG efectuat la acea dată a evidenţiat un traseu medio-voltat slab exprimat pe care apăreau spontan foarte frecvente unde teta care predominau grupate în regiunea temporală. La 4.III.1971 medicul de la Policlinica Studenţească a notat o uşoară stare confuzională pe care a consemnat-o ca "suspiciune de comiţialitate temporală". Coincidenţa acestei manifestări chiar în dimineaţa zilei în care susnumitul a comis o crimă de feroce sadism, pune în mod justificat problema dacă vizita medicală solicitată nu a avut un caracter premeditat de eventuală ascundere în spatele unui diagnostic psihiatric sau dacă întradevăr nu se găsea într-o stare afectivă cu totul specială, dar legată de intenţia premeditată de a comite o nouă crimă.

Trasecle electroencefalografice efectuate în timpul anchetei nu arată descărcări care să cpnfirme bioelectric comiţialitatea temporală.

Alte notaţii în fişa medicală ale numitului NĂMĂRU ION, arată o anumită corespondenţă între vizitele medicale solicitate şi actele antisociale comise. Mai mult decît atît, după cea mai odioasă crimă (cazul din strada Vulturi) se internează în spitalul de Chirurgie Plastică pentru efectuarea unei operaţii plastice pe tendon, operaţie care nu era de urgenţă, întrucît el îşi secţionase tendonul cu două luni înainte în timpul unei tentative

.//.

de viol cu tîlhărie.

CA SEMNE SOMATICE IN PLUS SE NOTEAZA : "Ulcer duodenal disproteinemie cu Timol la U.M.L., iar din punct de vedere neurologic şi ortopedic, schiţă de picior scobit la ambele membre cu accentuare de partea operată (cicatrice după recoltare de tendon în scop de grefă). Tegumentele puternic pigmentate, prezintă la nivelul extremităţilor o uşoară tentă violacee".

Examenul minuţios psihiatric efectuat în mod repetat în timpul anchetei nu a putut scoate în evidenţă tulburări de tip psihotic. Nu s-au remarcat stări halucinatorii, confuzionale, delirante, sau de altă natură psihotică. Deşi în prima perioadă s-au remarcat fenomene de tip histeroid (negativism, opoziţie la ortostatism cu mimarea pierderii tonusului postural şi ganzeroid cu răspunsuri pseudo-demenţiale (cartierul Floreasca-Florentina, Mînăstirea Caşin - Costin, Piaţa Unirii - Uniunii, etc.) şi suspiciune faţă de alimente, aceste manifestări aveau un caracter reactiv net faţă de situaţia în care se afla după arestare, situaţie de care încă de la început a fost pe deplin conştient. Aceste aspecte cu caracter reactiv, prin intervenţia promptă a unor mijloace terapeutice psihiatrice au fost rezolvate rapid şi spectaculos.

In mod egal interpretăm consemnările din trecut din fişa medicală cu privire la aşa numita "nevroză" tot ca manifestări psihopatice situaţionale, condiţionate de propriile sale acţiuni.

In timpul anchetei nu s-au semnalat crize paroxistice de pierdere sau alterarea stării de conştienţă. Datele anamnestice care au semnalat în trecut o serie de anomalii electroencefalografice, punînd problema unor crize de epilepsie temporală nu au

.//.

fost confirmate de actualele examene electroencefalografice (examene efectuate de Cristian K., electroencefalografist Spit.Dr.Gh. Marinescu).

Datele examenului clinic psihiatric, direct efectuat în mod repetat, datele anamnestice, istoricul vieţii lui RÎMARU ION, evidenţiază în mod clar pronunţate deviaţii şi anomalii de caracter, temperament şi personalitate atît de nucleu (un frate cu trăsături asemănătoare), cît şi de dezvoltare disarmonică în timp, la care a contribuit fără îndoială şi mediul familial cu influenţă negativă directă şi o anumită toleranţă din partea colectivului în care trăia.

Tabloul psihopatic al susnumitului este polimorf, cuprinzînd aproape întreaga gamă a trăsăturilor negative pe care le poate îmbrăţişa structurările monstruoase ale personalităţii. Între aceste trăsături trebuie menţionate în primul rînd agresivitatea, impulsivitatea, cruzimea feroce, vîscozitatea şi lentoarea proceselor ideative, cu inerţia între procesele de excitaţie şi inhibiţie şi mai ales amoralitatea absolută cu aberaţii sexuale de o intensitate rar întîlnită chiar în literatura de specialitate.

1. Sadism - exemplu cazul victimei MARCU FLOAREA.(În timp ce o ajuta să treacă un gard, brusc o împinge brutal provocîndu-i căderea cu capul de pămînt de o violenţă care îi provoacă pierderea conştiinţei).

2. Vampirism - acelaş caz M.F. - care din întîmplare a scăpat cu viaţă şi a putut da relaţii amănunţite - asupra felului cum i-a provocat mai multe plăgi prin înţepare din care i-a supt sîngele.

.//.

3. Canibalism - mușcă din victime din regiunile erogene vagin, pubis, mamele, rupînd bucăți de carne care nu au mai fost găsite la locul crimelor, constatîndu-se numai lipsa de substanță din regiunile respective.

4. Fetisism - Obiectele intime ale victimelor sînt tăiate, aranjate și expuse cu o atenție și o ritualitate care sugerează extazul fetișist.

5. Tendințe necrofilice - Predilecția de a continua actul sexual și după încetarea spasmelor agonice. In plus în unele cazuri (în special în cel din str.Vulturilor) agresivitatea nediferențiată continuă și după moartea victimelor, așa cum o dovedesc constatările examenelor medico-legale, prin semnalarea de multiple plăgi nesîngerînde, deci provocate după decesul victimelor.

Impulsivitatea sa explozivă capătă o aparență epileptoidă nu numai prin intensitatea ferocității ci și prin vîscozitate, sărăcie intelectuală, adezivitate, tendință la detaliare și minuțiozitate (aranjează toate obiectele victimelor cu o ordine de ritual), precum și prin unele manifestări de misticism paradoxal (jurăminte pe cruci, frecventarea bisericilor și rugăciuni nocturne chiar în celulă).

Intelectul limitat al susnumitului precum și conținutul sărac în noțiuni se explică prin lipsa preocupărilor sănătoase către școală, disciplină, cultură, morală, conviețuire socială și satisfacții de ordin superior.

Nu s-au semnalat simptome de boală organică cerebrală.

Nu prezintă semne de impregnare alcoolică cronică. Episoadele ebrioase semnalate în anamneză, au avut un caracter inci-

.//.

dental, dar au demonstrat şi tipul de psihopatie polimorfă predominent explozivă a cărui sensibilitate la alcool este adesea menţionat în literatură.

COMISIA DE EXPERTIZA PSIHIATRICA STABILESTE DIAGNOSTICUL: Numitului RÎMARU ION, de : " Psihopatie polimorfă cu caracter dominant impulsiv şi pervers sexual ".

C O N C L U Z I I :

- In urma examenelor psihice repetate şi neurologice ca şi a explorărilor funcţionale efectuate nu s-a evidenţiat prezenţa unei maladii cu caracter psihic de natură a afecta discernămîntul.

- In raport cu manifestările învinuitului în familie, şcoală, societate şi din observaţiile clinice s-a observat o dezvoltare anormală a personalităţii de proporţii monstruoase, dar care nu a afectat starea de luciditate a conştienţei acestuia

- In raport cu împrejurările în care a săvîrşit infracţiunile nu sînt temeiuri pentru a se trage concluzia că în momentul săvîrşirii acestora învinuitul se afla în stare de inconştienţă (totală sau parţială). Contrariu, toate datele rezultate din anchetă precum şi din declaraţiile şi răspunsurile date direct comisiei de expertiză rezultă conştienţa în care acestea au fost efectuate.

- Măsurile cu caracter medical nu se justifică, acţiunile respective fiind comise în condiţii de premeditare minuţioasă cu pregătire corespunzătoare, intenţionalitate clară şi profit. Momentul terapeutic medico-social care poate în trecut ar fi fost util şi eficient, este în prezent depăşit. Gravele in-

.//.

fracţiuni comise nu pot fi puse pe seama unor impulsiuni irezistibile cu caracter sexual, întrucît dominanta sexuală aparentă a fost de cele mai multe ori dublată de interese josnice ca jaful şi tîlhăria, şi pentru faptul că îşi întrerupea acţiunile ori de cîte ori intervenea pericolul de a fi surprins.

PAREREA EXPERTILOR ASUPRA OBIECTULUI EXPERTIZEI :
(relaţii dintre faptele comise şi aspectele psihopatologice)

Aspectele psihopatologice ale acestui caz singular, deci de anormalitate nu au depăşit în nici un moment limitele psihopatiei, adică a unor anomalii ale trăsăturilor de caracter, temperament şi personalitate de care susnumitul RÎMARU ION, era pe deplin conştient. Mai mult decît atît, pe parcursul dezvoltării sale antisociale, criminale s-a remarcat o creştere progresivă a unei metodici din ce în ce mai "perfecţionate" şi mai elaborate de comitere a actelor sale criminale.

In aceste condiţii, comisia de expertiză psihiatrică nu consideră justificat nici un argument de atenuare a gravelor culpe faţă de societate, faţă de semeni.

C O M I S I A :

Prof.Dr.Doc.V.Predescu

Dr.V.Angheluţă

Dr.T.Vlad

Dr.E.Vrabie

Dr.A.Manolescu

Prof.Dr.V.Voiculescu

Profilul psiho-social al criminalului Rîmaru Ion

- Nu avea niciun prieten, vorbea foarte puțin chiar şi cu colegii;
- Nu a fost văzut niciodată cu fete;
- În luna mai şi-a luat cartelă de masă pe numele unui coleg, Dan Teodorescu, al cărui tată este ofițer superior (colonel);
- În ziua de 26.05.1971 a fost vizitat de tatăl său;
- Fuma mai rar, nu era pasionat;
- A refuzat să locuiască cu vreun coleg în aceeaşi cameră;
- Colegii ştiau că este bolnav, dar nu ştiau ce anume are;
- În noaptea de 10.04.1971 a trezit un coleg să bea cu el o sticlă de bere (era reuniune în cadrul facultății). Colegul se numea Oproiu Vasile – anul III, camera 146;
- Bisturiu aveau toți studenții, unii chiar truse complete;
- În luna aprilie a avut mâna dreaptă în gips;
- Nu l-au văzut să primească corespondență;
- Nu se împrumuta cu nimic de la colegi;
- Între 10-13.04.1971 a solicitat o adeverință pentru motivarea absențelor secretarului Asociației, Oproiu Vasile;
- Colegii aveau impresia că mai lucrează noaptea;
- Lipsă de bani nu ducea, însă nu se etala cu sume prea mari de bani;
- În urmă cu trei săptămâni a urmărit o colegă de-a lui, Preda Maria, anul III, cu care a călătorit în tramvai, apoi pe jos până la domiciliu;
- În pauzele dintre cursuri şi în general, se izola de colectiv;
- La baluri studențeşti a fost văzut de două ori singur, când consuma câte o sticlă de bere; nu dansa;
- Nu avea capacitate intelectuală corespunzătoare, era promovat din mila profesorilor;
- Colegii ştiu că un fost coleg de-al lor, care nu mai este în prezent în facultate, a fost rugat de Rîmaru să-l ducă la o sală de box unde să facă antrenament. Nu se mai cunoaşte dacă a continuat;
- Mai avea un frate mai mic şi o soră mai mică şi care rar îl vizitau la cămin împreună cu părinții;
- Când erau împreună (el cu familia), discutau câte 2-5 minute, după care tăceau perioade lungi de timp. Se pare că şi părinții sufereau de afecțiuni psihice;
- În 1969, în primăvară, s-a aşezat lângă o colegă măritată, Daiculescu Nicoleta, aşezându-şi picioarele aproape peste ale ei. Au avut o discuție, în care Daiculescu a fost jignită;
- Citea literatură polițistă de tip vechi, însă nu comenta cu alții despre aceste lecturi;
- Era mai atent atunci când la cursuri se discuta despre substanțe toxice;

– A fost văzut consumând rom, vodcă, țuică şi bere;
– În urmă cu trei ani a fost enervat de unii colegi, fapt pentru care a spart o sticlă şi a dansat pe cioburi până s-a tăiat la picioare;
– A oferit sânge pentru analiză dintr-o plagă pe care şi-a produs-o singur cu bisturiul, deoarece colegii afirmau că este bolnav de lues;
– A lovit o taxatoare în urmă cu patru ani pentru că nu a vrut să-i deschidă uşa;
– Noaptea pleca, iar după-amiaza dormea; nu răspundea unde merge atunci când era întrebat;
– A telefonat unui student, se presupune că ar fi vorba de Filip Ovidiu, însă nu l-a găsit şi a discutat cu sora acestuia; nu a fost văzut primind telefoane ori telefonând;
– Avea un caiet *bloc-notes* cu coperți bleu-albastru în care mai nota câte ceva; îl păstra de aproape 4 ani;
– Tatăl lui a discutat cu un cadru didactic, neidentificat, interceptându-se următoarele: *„...Ce să-i mai fac!! L-am ajutat în tot felul* ..." Afirmațiile au fost făcute de asistent;
– Umbla nervos, motivând că are o eczemă;
– În urmă cu trei ani, când a rămas repetent, a căpătat duşmănie pe profesor, afirmând că din cauza lui repetă anul;
– A fost văzut pe la Buzeşti, Dorobanți, cobora din mijloacele de transport în diverse locuri, în mod neaşteptat;
– A mai fost văzut pe la bufetul „Turda" din B-dul 1 Mai în anul 1969, iar după ce a consumat mai mult alcool, a propus unui coleg să scoată cetățenii din local şi să-i bată;
– Se pare că mai avea o rudă (mătuşă) în Bucureşti;
– Avea şi o geantă care se purta pe umăr, într-o singură curea;
– În ultimele săptămâni a manifestat mai mult interes pentru recuperarea materiei;
– Nu a fost violent cu colegii;
– Colegii presupuneau că noaptea mergea pentru a avea relații intime cu femeile de la I.S.N., care lucrau pe străzi;
– A fost văzut cu o umbrelă neagră până în urmă cu o lună;
– Nu a fost văzut cumpărând ori oferind spre vânzare obiecte;
– În ultimul timp era mai bănuitor;
– În ultimele zile nu mai punea lacătele pe uşă.

Procesul şi sentința penală în cazul inculpatului Rîmaru Ion

Şedința de judecată din 03.09.1971. Ultimul cuvânt al inculpatului

„Inculpatul, având ultimul cuvânt, a susținut că a comis unele fapte, dar în acele momente nu a fost conştient. Nu ține minte ce a făcut.

Nu poate să spună de când, dar după câteva săptămâni sau luni, după ce a luat medicamente şi a fumat țigări străine a avut momente când nu ştia ce face, era inconştient şi crede că a făcut rău.

Ceea ce a făcut şi de ce a făcut nu ştie, nu a avut un scop dinainte stabilit.

Îi pare foarte rău, dar a fost ajutat şi de tatăl său. El l-a văzut tăiat la picior şi mână şi atunci l-a îndemnat să facă ceea ce a făcut.

Arată că, în urmă cu un an, tatăl său l-a văzut cu o fată şi i-a spus atunci că el, dacă ar mai fi tânăr, ar trece-o printr-un fier şi pe urmă ar viola-o.

Când l-a văzut tăiat la picior şi mână, l-a îndemnat să nu se mai taie, să găsească o fată şi dacă nu vrea să meargă cu el să o lovească şi să o violeze.

Tot tatăl său l-a îndemnat să ia bani de la femei nu numai să le violeze. L-a învățat să meargă pe ploaie sau să ia maşina, să nu vină milițienii cu câini ca să-l urmărească.

Când a fost la el la Garajul Florească, l-a învățat cum să facă cu o femeie care credea că are bani.

Mai arată că atunci când a fost copil, a primit o lovitură în cap, de la un cetățean din oraşul său, a simțit atunci o arsură şi ceva care merge de la gât spre partea stângă a capului. Astă iarnă a mers la policlinică pentru tratament, dar atmosfera de acolo l-a speriat şi de aceea nu s-a mai dus.

La cămin i se părea că vine cineva după el, se speria şi apoi pleca.

Apoi mai arată că a vrut să se interneze într-un spital, dar a văzut acolo tratamentul, adică cum se bat oamenii şi atunci a fugit.

Nu poate să spună dacă a stat internat în spital sau nu.

Mai arată că nu vrea să spună că tatăl său este vinovat în totul, dar are şi el o mare vină că l-a învățat să facă ceea ce a făcut şi el nu a putut să reziste la aceste îndemnuri.

În ultimul timp a vrut să meargă în pădure să se facă cioban, fiindcă i se părea că toată lumea se uită urât la el.

A încercat să vorbească cu o colegă frumoasă, dar aceasta a plecat de lângă el.

Astă vară, unde a stat, a venit tatăl său la el şi l-a învățat cum să facă să nu-l vadă cineva când comite un rău. L-a învățat să meargă să atace femei, când este timpul ploios, să le ia banii pentru ca să cumpere casă. Banii să-i dea lui, fiindcă pe el nu-l întreabă nimeni de unde-i are, că este salariat.

I-a dat atunci 1.800 lei, nu ştie ce a făcut cu ei.

În continuare, arată că banii pe care i-a luat de la casieriță tot tatăl său i-a îngropat acasă, spunând că îi va depune la C.E.C. pentru a cumpăra casă.

Că la ancheta penală a arătat că a lovit o fată lângă Teatrul Giuleşti, dar nu este fata aceea arătată în dosar. A spus despre aceasta organelor de miliție că vrea să meargă la fața locului spre a arăta cum a făcut, dar nu l-au dus.

Că nu a recunoscut că femeia pe care a lovit-o avea mulți copii.

Mai arată că tatăl său i-a spus că şi el în tinerețe a făcut aşa cum îl învăța pe el să facă şi nu l-a prins, iar pe el dacă-l prinde nu are să-i facă nimic, fiind bolnav. I-a mai spus şi că dacă ar prinde o fată în maşină ar pune-o în cârlig.

Apoi arată că a luat medicamente de la policlinică şi care-i făceau bine, dar mai târziu îi făceau rău, având arsuri în cap.

Bara de fier găsită la el arată că a luat-o ca să se apere deoarece a fost bătut de nişte cetățeni fără să le facă ceva. Când lovea pe cineva simțea că-i merge un curent până la gât.

Nu ştie de unde i-a venit aceasta, ori de atunci de când a fost lovit când era copil, ori de când s-a tăiat la gât atunci când a căzut de pe o stivă de lemne când lucra la Constanța în port.

Când a rămas repetent a avut o stare că nu ştia ce face şi a intrat în alt cămin unde studenții nu l-au cunoscut şi apoi l-au luat la bătaie aruncând toți în el cu ce aveau.

După aceasta i se părea că toți se uită urât la el şi atunci s-a izolat în camera de la cămin, de altfel nu a voit nimeni să mai stea cu el.

Mai arată că nu este un om rău, fiindcă atunci când vedea că studenții care nu aveau ce mânca, nu aveau cartelă, el le dădea să mănânce din ce îi aducea de acasă mama lui.

De multe ori mergea pe stradă, nu ştia ce face, regretă că a făcut rău şi cere iertare familiilor victimelor şi opiniei publice."[46]

Prezentăm în continuare, din arhiva personală a autorului, dispozitivul Hotărârii judecătoreşti prin care inculpatul Rîmaru Ion a fost condamnat pentru comiterea a 3 infracțiuni de omor deosebit de grav, o infracțiune de omor calificat, 6 infracțiuni de tentativă de omor deosebit de grav, 4 infracțiuni de viol, o infracțiune de tentativă de viol, 3 infracțiuni de tâlhărie şi 5 infracțiuni de furt calificat.

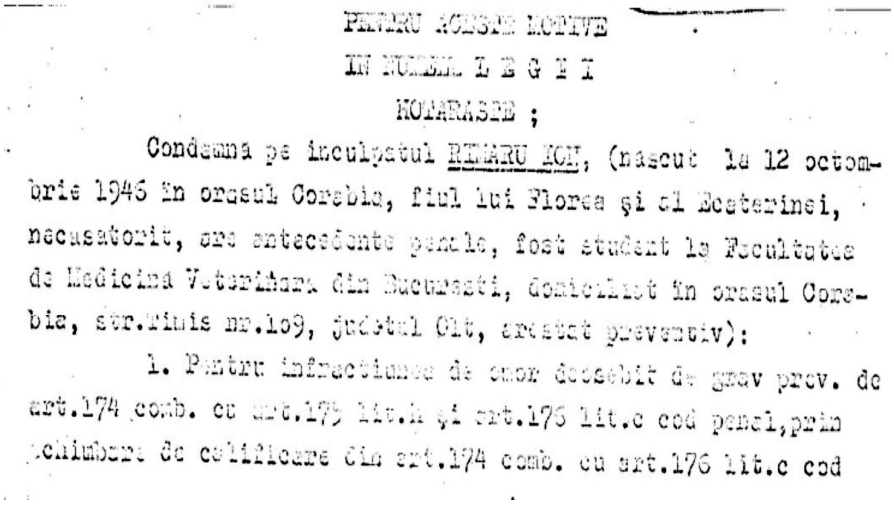

PENTRU ACESTE MOTIVE

IN NUMELE L E G I I

HOTARASTE ;

Condamna pe inculpatul RIMARU ION, (nascut la 12 octombrie 1946 in orasul Corabia, fiul lui Florea şi al Ecaterinei, necasatorit, are antecedente penale, fost student la Facultatea de Medicina Veterinara din Bucuresti, domiciliat in orasul Corabia, str.Viilor nr.109, judetul Olt, arestat preventiv):

1. Pentru infractiunea de omor deosebit de grav prev. de art.174 comb. cu art.175 lit.h şi art.175 lit.c cod penal,prin schimbarea de calificare din art.174 comb. cu art.176 lit.c cod

[46] Vasile V. – arhiva personală.

penal,la pedeapsa cu moartea (Ursu Mihaela).

2. Pentru infractiunea de viol prev. de art.197 al.1 c.p. la 7 ani închisoare (Ursu Mihaela).-

3. Pentru infractiunea de omor deosebit de grav prev. de art.174 comb. cu art.175 lit.h si art.176 lit.a si c cod penal,prin schimbare de calificare din art.174 comb. cu art.176 lit.a si c cod penal, la pedeapsa cu moartea (Popa Gheorghiţa).-

4. Pentru infractiunea de viol prev. de art.197 al.1 cod penal , la 7 ani închisoare (Popa Gheorghiţa).

5. Pentru infractiunea de furt calificat prev. de art.208, 209 lit.e cod penal , la 3 ani închisoare (Popa Gheorghiţa).-

6. Pentru infractiunea de omor deosebit de grav prev. de art.174 comb. cu art.175 lit.a si h si art.176 lit.c cod penal,prin schimbare de calificare din art.174 comb. cu art.175 lit.a si art. 176 lit.c cod penal, la pedeapsa cu moartea (Ilie Fanica).-

7. Pentru infractiunea de viol prev. de art.197 al.1 cod pen la 7 ani închisoare (Ilie Fanica).-

8. Pentru infractiunea de furt calificat prev. de art.208, 209 lit.e cod penal, la 3 ani închisoare (Ilie Fanica).

9. Pentru infractiunea de omor calificat prev. de art.174 comb. cu art.175 lit.a cod penal, la 20 ani închisoare si 10 ani interzicerea drepturilor prev. de art.64 lit.a si b cod penal,(Oprea Elena).-

10. Pentru infractiunea de tentativa de omor deosebit de grav prev. de art.20, 21 raportat la art.174 comb. cu art.175 lit.h si art.176 lit.c cod penal, prin schimbare de calificare din art. 20, raportat la art.174 comb. cu art.176 lit.c cod penal, la 20 ani închisoare si 10 ani interzicerea drepturilor prev. de art.64 lit.a şi b cod penal (Baraitaru Olga).-

11. Pentru infractiunea de tentativa de viol prev. de art. 20, 21 raportat la art.197 alineatul 2 lit.d cod penal,prin schimbare de calificare din art.197 cod penal, la 5 ani închisoare (Baraitaru Olga).

12. Pentru infractiunea de furt calificat prev. de art.208, 209 lit.e cod penal, la 3 ani închisoare (Baraitaru Olga).

13. Pentru infractiunea de tentativa de omor deosebit de grav prev. de art.20, 21 raportat la art.174 comb. cu art.176 lit.c cod penal, la 20 ani închisoare si 10 ani interzicerea drepturilor prev. de art.64 lit.a si b cod penal (Flores Elisabeta).-

14. Pentru infractiunea de tentativa de omor deosebit de grav prev. de art.20, 21 raportat la art.174 comb. cu art.176 lit.c

./.

cod penal, la 2o ani închisoare si lo ani interzicerea drepturilor prev. de art.64 lit.a si b cod penal(Sfetcu Gheorghita).-

15.Pentru infractiunea de furt calificat prev. de art. 2o8; 2o9 lit.c si e cod penal, prin schimbare de calificare din art.2o8, 2o9 lit.e cod penal, la 3 ani închisoare (Sfetcu Gheorghita).-

16. Pentru infractiunea de tentativa de omor deosebit de grav prev. de art.2o; 21 raportat la art.174 comb. cu art.176 lit.c cod penal, la 2o ani închisoare si lo ani interzicerea drepturilor prev. de art.64 lit.a si b cod penal(Iordache Maria).

17.Pentru infractiunea de tentativa de omor deosebit de grav prev. de art.2o, 21 raportat la art.174 comb. cu art. 176 lit.c cod penal, la 2o ani închisoare si lo ani interzicerea drepturilor prev. de art.64 lit.a si b cod penal(Enache Margareta).-

18. Pentru infractiunea de tentativa de omor deosebit de grav prev. de art.2o, 21 raportat la art.174 comb. cu art. 176 lit.c cod penal, la 2o ani închisoare si lo ani interzicerea drepturilor prev. de art.64 lit.a si b cod penal (Buluci Elena).-

19- 2o. Pentru infractiunea de tîlharie în paguba avutului obştesc prev. de art.211 rap.la art.225 al.2 cod pen. la 15 ani închisoare, lo ani interzicerea drepturilor prev. de art.64 lit.a si b cod penal si confiscarea a 1/3 din avere, iar pentru infractiunea de tîlharie prev. de art.211 al.2 cod penal , la lo ani închisoare; aceste infractiuni fiind comise în conditiile art.33 lit.b cod penal (Fruzinschi Iuliana si O.C.L.Alimentara 6).-

21. Pentru infractiunea de tîlharie prev. de art. 211 al.2 cod penal, prin schimbare de calificare din art.211 aliniatul 1 cod penal, la 6 ani închisoare (Hanganu Margareta).

22.Pentru infractiunea de furt calificat în paguba avutului obştesc prev. de art.2o8, 2o9 lit.c, e si g raportat la art.224 aliniatul 1 cod penal, prin schimbare de calificare din art.224 aliniatul 1 cod penal, la 3 ani închisoare (O.C.L. Confectia).-

23. Pentru infractiunea de viol prev. de art.197 al.1 cod penal; la 7 ani închisoare (Marcu Florica).

In baza art.38 cod pr.penala disjunge cauza cu privire la infractiunea de tentativa de viol prev. de art.2o rap.

./.

la art.197 alin.ultul 1 cod penal privind pe Sarecin Stăna si în baza art.333 cod pr.penala restituie cauza la Procuratura Municipiului Bucuresti pentru completarea urmaririi penale în acest caz.

In baza art.32 lit.a , 34 lit.a si 39 cod penal, va executa pedeapsa cu moartea, precum si pedepsele complimentare a interzicerii drepturilor prev. de art.64 lit.a si b cod penal pe o durata de 10 ani si confiscarea a 1/2 din avere.

Face aplicatia art.71 cod penal.

Mentine starea de arest a inculpatului Rîmaru Ion în baza art.350 cod pr.penala si în baza art.88 cod penal deduce timpul detinerii preventive cu începere de la 27 mai 1971.

Dispune confiscarea corpurilor delicte.

Obliga pe inculpat sa plateasca urmatoarele sume, cu titlu de despagubiri civile:

912 lei catre partea civila CCL Alimentara 6, rest.neacoperit din prejudiciul de 25687 lei, plus dobînda legala de 6% de la 7 mai 1971 pîna la completa achitare a debitului.

1637 lei catre partea civila CCL Confectia, plus dobînda legala de 6% de la 2o iulie 197o si pîna la completa achitare a debitului.

67oo lei catre partea civila Alexandrescu Tudor.

2685 lei catre partea civila Ilie Ion.

14ooo lei si în continuare cîte 936 lei lunar de la data de 1 septembrie 1971 si pîna la completa însanatosire , catre partea civila Baraitaru Olga.

45o lei catre partea civila Florea Elisabeta.

682 lei catre partea civila Sfetcu Gheorghita.

868 lei catre partea civila Iordache Maria.

33oo lei catre partea civila Enache Margareta.

1o94 lei catre partea civila Buluci Elena.

39o lei catre partea civila Hanganu Margareta.

449 lei catre partea civila Marcu Florica.

Ia act ca Ursu Alexandru, Barbieru Stefana si Fruzinschi Iuliana au declarat ca nu se constituie parte civila.

Dispune restituirea catre Fruzinschi Iuliana a unei perechi de cercei de aur, amanata în procesul verbal de la fila 1o2 din volumul V al dosarului de urmarire penala.-

Ministerul Justitiei va plati sumele de cîte 3oo lei, reprezentînd cîte 6o% din onorariile pentru aparatorii din oficiu ai inculpatului Rîmaru Ion , partilor civile si partilor

./.

vătămate .-

Obliga pe inculpat să plătească statului sumă de 6500 lei cheltuieli judiciare.

Cu recurs în termen de 10 zile de la pronunțare pentru părțile prezente și de la comunicare pentru părțile lipsă.

Pronunțată în ședința publică astăzi 3 septembrie 1971. 1971, în prezența inculpatului.-

PREȘEDINTE, JUDECĂTOR, ASESORI POPULARI,

M.I. R.S.

G.A.

C.S.

red. C.Th. ex.7
dact C.A.- 10.IX.1971

Grefier Șef
M.B.

PROCES VERBAL

S-a luat act că după pronunțarea sentinței, inculpatul Rămeru Ion a declarat recurs verbal.-

PREȘEDINTE,
M.I.

Grefier Șef
M.B.

1.9. Concluzii privind crima şi criminalul în serie

Pe baza reperelor minimale de ordin obiectiv şi subiectiv analizate în acest capitol, se poate trage concluzia că ucigaşul în serie este *acel tip criminal care comite multe omoruri la intervale de timp relativ mari, având ca mobil obținerea unor senzații extreme, legate de fantasme sexuale perverse şi/sau impulsuri sadice de dominare şi manipulare a victimelor.*[47]

Dar această concluzie surprinde trăsături extrem de generale sau, altfel spus, reperele principale în limitele cărora poate fi identificat şi studiat ucigaşul în serie. De aceea trebuie să avem în vedere şi aprecierile lui Egger, profesor asociat de justiție socială la Universitatea din Sangamo, şi anume: *„O crimă în serie se constituie atunci când unul sau mai mulți indivizi (bărbați în cea mai mare parte a cazurilor) comit o a doua omucidere şi/sau o altă crimă ulterior; este fără predeterminare (nu există o relație prealabilă între autor şi victimă); survine într-un moment distinct şi, aparent, nu are legătură cu omuciderea inițială, fiind, în general, comisă într-o zonă geografică diferită.*

În plus, mobilul nu este tentația câştigului material, ci pare să fie dorința de a-şi exercita puterea asupra victimelor. Acestea din urmă pot avea o valoare simbolică, sunt percepute ca fiind neînsemnate şi se află, cel mai adesea, în imposibilitatea de a se apăra singure sau de a-i alerta pe ceilalți. De asemenea, ele sunt frecvent percepute ca nefiind prea puternice, din pricina situației lor în timp şi spațiu sau a statutului lor în mediul căruia îi aparțin (vagabonzi, prostituate, muncitori imigranți, homosexuali, copii pierduți, femei singure sau în vârstă).”[48]

Dar şi această abordare a fost criticată de editorii de la *Forensic Science International* care au atras atenția anchetatorilor şi experților judiciari asupra probabilității de a se afla în fața unei crime în serie, atunci când crima a fost *„comisă asupra tinerilor sau tinerelor, care au fost brutalizați şi care au răni aparente ante-mortem, provocate prin legare, tortură în scopul producerii durerii şi a suferinței, abuz sexual, mutilare înainte şi după moarte, o motivație unică a rănilor, o posibilă eventrație, o castrare sau nişte mutilări intenționale, ardere cu acid sau o distrugere a cadavrului, îngropat superficial, sub crengi sau sub pietre, azvârlit în gunoaie, în containere sau în apă”*.[49]

De asemenea, Hickey[50], profesor de psihologie criminală la Universitatea din California, a precizat, pe bună dreptate, că victimologia şi femeia criminal în serie nu sunt suficient reprezentate în această abordare. Tot astfel, pot exista relații prealabile între făptaş şi victima sa („văduvele negre”), ca şi un mobil pecuniar („îngerii morții”, doctori, escroci).

---

[47] Cioclei V., *op. cit.*, p. 218.
[48] Montet L., *Criminali în serie*, Editura Corint, Bucureşti, 2003, p. 11.
[49] Serial murders: *Another Forensic Challenge*, Forensic Science International, 1985, p. 135-142.
[50] Hickey E., *The Female Serial Murderer*, Journal of Police and Criminal Psychology, 1986, p. 12.

CAPITOLUL II

MODUL DE OPERARE, „SEMNĂTURA” ŞI TIPOLOGIA ORGANIZAT/DEZORGANIZAT, CARACTERISTICI SPECIFICE CRIMINALILOR ÎN SERIE

2.1. Teoria „*modus operandi*” aplicabilă crimelor şi criminalilor în serie

Principiile descoperirii prin identificarea *„modus operandi”* au fost statuate în literatura română de specialitate de către dr. Constantin Țurai.[51]

„Descoperirea autorilor necunoscuți, prin identificarea modului caracteristic în care au operat, implică compararea modului caracteristic de a opera al autorului cunoscut, cu modul în care o operațiune criminală, rămasă cu autori necunoscuți, a fost săvârşită.

Cunoaşterea modului caracteristic de a opera al infractorilor, în cadrul fiecărei specialități, presupune un examen amănunțit al activității trecute a infractorului respectiv şi o definire ştiințifică a modului caracteristic de a opera, rezultând din însuşi felul în care infractorul în cauză obişnuieşte să săvârşească operațiunile. Pentru aceasta este nevoie de un studiu amănunțit asupra fiecărei specialități criminale în parte şi asupra fiecăruia dintre infractorii acestei specialități, în particular. Acest studiu va face obiectul capitolului de față în care ne propunem a da principiile descoperirii prin identificarea modului caracteristic de a opera al infractorului.

Cunoscând concluziile la care a ajuns ştiința criminalisticii: că infractorul de profesie se specializează într-o anumită ramură de activitate criminală şi în cadrul acestei specialități repetă modul său particular şi caracteristic de a opera, noi vom trece la examinarea organizărilor pe care tehnica polițienească le poate folosi în vederea descoperirii prin acest mijloc. Repetarea modului caracteristic de a opera. Pe baza enunțărilor criminalisticii, că infractorul de profesie este un infractor specializat în săvârşirea unei anumite activități criminale, pe care o practică în mod statornic, tehnica polițienească, în afară de organizarea cazierului dactiloscopic decadactilar şi monodactilar, a căror funcție ne este cunoscută, a organizat un sistem de înregistrări în care infractorii sunt grupați pe specialități criminale.

[51] Țurai C., *Elemente de criminalistică şi tehnică criminală,* Bucureşti, 1974, p. 302-310.

Tot pe baza constatărilor criminalisticii, infractorii, astfel grupați, sunt subdivizați în cadrul fiecărei specialități, după modul particular şi caracteristic în care operează.

Într-adevăr, cercetătorii, observând activitățile infractorilor de fiecare zi şi consultând, verificând şi clasificând cazierele polițieneşti existente la un moment dat, au putut constata că infractorii din fiecare specialitate obişnuiau a săvârşi operațiunile lor în acelaşi mod caracteristic. Nu putem trece cu vederea constatările făcute asupra modului, particular şi caracteristic, în care spărgătorii de case de bani obişnuiesc a săvârşi operațiunile. În afară de modurile speciale de informare asupra locului, a timpului şi a momentului, care sunt fiecăruia caracteristice; în afară de modurile speciale de a se introduce, de asemenea caracteristice fiecăruia şi repetându-le mereu, ne vom opri asupra modului caracteristic şi particular în care fiecare obişnuieşte a săvârşi spargerea propriu-zisă a casei de bani. Ştim că pentru efectuarea operației spargerii, spărgătorii uzează de o trusă cu instrumente, din care nu pot lipsi burghiile, scoabele şi, în special, instrumentul numit „gură de lup", care serveşte la ruperea plăcilor metalice. Ei bine, ceea ce face punctul caracteristic al fiecăruia este modul cum începe operațiunea spargerii; alegerea plăcii ce trebuie tăiată; în față, lateral sau în spate, modul cum efectuează această tăiere (ruptură) în unghi, în dreptunghi, în careu etc.

Am întâlnit astfel spărgători care, în repetatele lor operațiuni, au ales totdeauna placa din spate a casei de bani, căreia, după ce îi dădeau găuri cu burghiul la partea inferioară, o rupeau cu ajutorul gurii de lup de jos în sus, dând tăieturii forma de triunghi. Şi aceste moduri le repetaseră identic în serii întregi de spargeri pe care le săvârşiseră şi după eliberarea din puşcării, cu ocazia reluării activităților criminale. Alții, din contră, spărgând tot placa din spate, obişnuiau să dea găurile de burghiu în partea superioară a plăcii, tăind cu gura de lup de sus în jos şi întorcând astfel placa spre baza ei. În ceea ce priveşte plăcile interioare de la casete, am întâlnit serii întregi de spargeri în care autorii tăiaseră aceste plăci în triunghi, alții, din contră, în dreptunghi.

Tot în privința procedeului de tăiere al plăcii, sunt spărgători de case de bani, care au socotit totdeauna că tăierea plăcii laterale este mult mai indicată şi au practicat-o în repetatele lor operațiuni. Tăierea o făceau totdeauna în dreptunghi şi la fel procedau cu plăcile interioare ale casetelor.

Alți spărgători, specializați în demontarea mecanismului de închidere, săvârşeau totdeauna spargerea plăcii din față, unde se găseau încuietorile, tăierea plăcii făcând-o fie în triunghi, fie în dreptunghi, cu ajutorul gurii de lup. O dată placa exterioară tăiată, ei nu mai recurgeau la tăierea celei de-a doua plăci, ci demontau mecanismul de închidere, deschizând casa.

Alții, şi mai specialişti, au renunțat la întrebuințarea gurii de lup, dând găuri de burghiu bine calculate, pe placa unde se găseşte mecanismul de închidere, cu ajutorul unei scoabe deschizând astfel casa.

Întrebuințarea burghielor rotative s-a făcut, de asemenea, de anumiți spărgători în repetatele lor spargeri şi nu au părăsit niciodată acest sistem de spargeri, pe care l-au socotit cel mai bun. Tăierea plăcii cu ajutorul aparatului

de topit a fost, de asemenea, întrebuințată de anumiți spărgători în toate seriile de spargeri pe care le-au săvârşit.

Ceea ce trebuie reținut este faptul că, din studiul dosarului fiecăruia dintre spărgătorii specializați în aceste genuri de spargeri, reiese că fiecare îşi are modul lui particular de a sparge, mod pe care îl repetă mereu şi care poate fi cu uşurință identificat, numai prin studiul amănunțit al operațiunilor săvârşite. Studiind operațiunile autorilor, în lumina faptelor, aşa cum rezultă din dosarul lor şi cu ocazia reconstituirilor tuturor seriilor de spargeri, am ajuns la concluzia că ei au un punct caracteristic, în ceea ce priveşte modul de a se introduce, de asemenea, în ceea ce priveşte săvârşirea spargerii propriu-zise, o predilecție specială în ceea ce priveşte alegerea plăcii, precum şi a mijloacelor şi instrumentelor pe care le folosesc într-un anumit fel, caracteristic fiecăruia. Având în vedere aceste constatări ale criminalisticii, s-a ajuns la concluzia că tehnica polițienească trebuie să înregistreze de aşa natură pe infractorii profesionişti, încât pe fişa infractorului din fiecare specialitate să se găsească modul particular şi caracteristic în care acesta operează. Aceste fişe, bine clasificate, au o funcțiune foarte importantă, dacă alături de grupul fiecărei specialități de infractori profesionişti, sunt plasate fişele infracțiunilor rămase cu autori necunoscuți, clasificate la rândul lor pe genuri de activități criminale şi, în cadrul fiecărui gen, grupate după modul particular şi caracteristic în care ele au fost săvârşite.

În posesia unor asemenea fişe, omul de poliție va putea ajunge la descoperirea autorului necunoscut, printr-un studiu ştiințific făcut asupra modului caracteristic în care faptul a fost săvârşit şi comparația acestui mod cu modurile particulare şi caracteristice în care infractorii profesionişti, înregistrați pe specialități, au săvârşit în mod repetat operațiunile lor. Cunoscând ordinea în care fişierele reprezentând modul caracteristic de a opera al infractorilor specializați sunt aranjate în clasoare speciale, alături de modurile în care infracțiunile din specialitatea respectivă, rămase cu autori necunoscuți, au fost săvârşite, vom putea compara aceste moduri şi sesiza punctele lor caracteristice.

Clasificând infractorii de profesie pe specialități şi în cadrul fiecărei specialități, după modul particular şi caracteristic în care operează, legând aceste clasificări în mod strâns de clasificarea pe genuri de criminalitate a infracțiunilor rămase cu autori necunoscuți, grupate în cadrul fiecărui gen, după modul particular în care au fost săvârşite şi ținând aceste evidențe permanent sub ochii noştri, în cadrul unor birouri unde funcționarii specializați să se ocupe fiecare de o anumită ramură de activitate criminală, vom putea ajunge la descoperirea autorilor necunoscuți, în marea masă a profesioniştilor, prin identificarea modului caracteristic în care aceştia au operat.

Între 16 aprilie şi 17 august 1943, Legiunea Jandarmeriei Ilfov, Legiunea Jandarmeriei Bucureşti şi Prefectura Poliției, descoperă pe câmp, în apropierea comunelor suburbane Şerban Vodă, Fundeni, Pipera, Cățelu, Băneasa şi Balta Albă, 8 cadavre aparținând unor tineri găsiți dezbrăcați, cu

mâinile şi picioarele legate şi prezentând în jurul gâtului urme de strangulare”.[52]

Studiind faptele rămase cu autori necunoscuți, după modul particular în care au fost săvârşite, comparând aceste moduri între ele şi căutând a sesiza punctele caracteristice ale operațiunilor propriu-zise, vom putea stabili în mod precis, la un moment dat, că două sau mai multe activități criminale sunt opera aceluiaşi autor. Constatările făcute de Serviciul poliției ştiințifice la locul sinistrelor fapte duce la concluzia că toate aceste asasinate erau opera unuia şi aceluiaşi autor.

În primul rând, toate cele opt cadavre fuseseră găsite în câmp, în apropierea comunelor subterane, în crânguri sau în porumbişte. Cadavrele erau dezbrăcate. Mâinile victimelor, în şase din cazuri, fuseseră găsite legate la spate, în alte două cazuri ele erau legate în față. Examinarea legăturilor (nodurilor) au dus la concluzia că ele erau identice. Asasinul făcea mai întâi un laț, în care cuprindea mâinile victimelor, strângându-le puternic, apoi apuca cele două capete ale legăturii şi, după ce le petrecea încă o dată în jurul mâinilor, forma un nod dublu în partea opusă a lațului. Materia legăturilor fiind examinată, se constată că în cursul lunii august, la asasinarea tânărului Rusu Ioan, al cărui cadavru a fost găsit în apropierea comunei Şerban Vodă, precum şi la asasinatele tinerilor Gheorghe şi Vasile Kiş, ale căror cadavre au fost găsite în apropierea Gării Cățelu, asasinul legase mâinile victimei cu bucăți dintr-o frânghie de cânepă îmbâcsită în catran. Examinându-se cele trei legături, se stabileşte în mod hotărât, după grosimi, răsucirea, calitatea cânepei şi îmbâcsirea cu cadran, că ele fuseseră tăiate din una şi aceeaşi frânghie.

În altele patru cazuri, victimele fuseseră legate cu bucăți de sfoară mai subțire, care aveau lungimi diferite, dar erau identice în ceea ce priveşte grosimea, calitatea cânepii şi uzura.

Într-un singur caz, şi anume la asasinarea tânărului Constantin Pârvu, al cărui cadavru a fost găsit în apropierea comunei Pipera, asasinul legase mâinile victimei cu o bucată de şnur negru.

Tot cu ocazia cercetărilor întreprinse, organele polițieneşti au găsit aproape de cadavrele victimelor asasinate lângă Gara Cățelu, comuna Pipera şi Şerban Vodă, 4 sticle goale, care, fiind examinate, s-a stabilit că conținuseră băuturi alcoolice. Din poziția în care fuseseră găsite cadavrele tinerilor Rusu Ioan şi Kiş Vasile, reieşea că asasinul săvârşise acte de pederastie asupra victimelor.

Toate cele opt cadavre descoperite în apropierea comunelor suburbane mai sus-indicate prezentau în jurul gâtului urme de strangulare. Aceste urme ne indicau în toate cazurile că victimele fuseseră strangulate cu mâna, în timp ce asasinul se afla în spatele lor, fiindcă în partea din față a gâtului era vizibilă imprimarea unghiilor de la degetele arătător, mijlociu şi

[52] Țurai C., *op. cit.*, p. 311.

inelar ale asasinului, pe când spre ceafă nu se găsea decât imprimarea degetelor mari.

În toate cazurile, asasinul strangulase victimele, întrebuințând amândouă mâinile. Autopsia medico-legală a stabilit că victimele fuseseră ucise prin strangulare şi în toate cazurile asasinul uzase de amândouă mâinile, iar victimele fuseseră apucate de gât pe la spate. Autopsia medico-legală mai stabilise că asasinul practicase acte de pederastie asupra celor opt victime.

Din cercetările de mai sus, coroborate şi cu expertiza făcută de Serviciul Poliției Tehnice, din care reieşea că o serie de urme digitale relevate pe sticla găsită lângă cadavrul descoperit în apropierea Gării Cățelu erau perfect identice cu anumite urme digitale relevate şi pe o altă sticlă ce se găsise lângă cadavrul victimei ucise la Pipera, se ajunge la concluzia hotărâtă că toate cele opt asasinate erau opera unuia şi aceluiaşi autor.

Cercetările dactiloscopice întreprinse prin cazierul dactiloscopic monodactilar, pentru căutare a urmelor relevante pe cele două sticle, au avut drept rezultat constatarea că asasinatul nu se găsea înregistrat în acest cazier.

În afară de aceste urme digitale şi de cele câteva bucăți de frânghie şi sfoară ce serviseră la legarea victimelor, niciun alt indiciu şi nicio altă împrejurare fericită nu avea să contribuie la descoperirea acestui feroce asasin.

În această situație, un comisar din Serviciul Poliției Ştiințifice, care luase parte la investigațiile pe teren, privind constatarea celor opt asasinate şi era însărcinat cu organizarea primelor cartoteci modus operandi în Prefectura Poliției, clasificând după modul caracteristic în care autorii operaseră dosarele tuturor tâlharilor şi asasinilor ce activaseră în ultimii 15 ani, procedează la o verificare amănunțită a fişierelor de cartotecă în care aceştia erau înregistrați. După ce consultă fără folos fişele asasinilor clasificate după modul caracteristic în care operaseră, începe verificarea fişelor tâlharilor care, la rândul lor, erau clasificați după modul cum săvârşiseră faptele.

Cercetarea s-a oprit în fața fişei cu următorul conținut: „Sîrcă Ion, de ani 28, din comuna Vâcău, jud. Sălaj, neştiutor de carte, de profesie muncitor necalificat, fiul lui Alexandru şi Ana, fără domiciliul stabil în Capitală. Reținut pentru cercetări la 16 decembrie 1939, înaintat Parchetului Ilfov la 20 septembrie 1939, pentru tâlhărie. Modul de a opera: intră în vorbă cu tineri în căutare de lucru, cărora le propune angajamente avantajoase la anumite ferme din jurul Capitalei şi, sub pretextul că-i conduce la aceste ferme, pleacă cu ei pe câmp, unde în locuri propice, îi leagă de mâini şi de picioare, jefuindu-i de îmbrăcăminte şi de bani, lăsând victimele goale şi legate. Când pleacă cu victimele, cumpără băuturi tari şi mâncare.

A săvârşit şase asemenea tâlhării în jurul Capitalei şi alte şase în jurul oraşului Arad, pentru care fapte a fost condamnat în anul 1936, la 2 ani

închisoare, pe care a ispăşit-o în Penitenciarul Arad. Este un profesionist al tâlhăriei, care va repeta faptele ce le-a săvârşit".[53]

Exploatarea şi perpetuarea caracteristicilor ştiinţifice ale modului de operare realizate până în anul 1947 prin strădania ofiţerilor de poliţie criminală şi sub îndrumarea dr. C. Ţurai a fost abandonată, ca urmare a înlocuirii din sistemul poliţienesc a cadrelor mai sus-amintite. Deşi ulterior s-a insistat pentru realizarea unei baze de date informatizate a modului de operare, acest lucru nu a mai fost posibil. Modul de operare înglobează viaţa, obiceiurile, aptitudinile, psihologia făptuitorului, elemente ce condiţionează şi reflectă actele fizice ale sale. Modul de operare este însăşi cauzalitatea morală (psihică) care determină cauzalitatea materială (fizică). Acesta este produsul unui complex de acţiuni care au concurat, fie succedându-se într-un lanţ continuu, fie conlucrând simultan la crearea acelei rezultante finale care-l constituie. Deci modul de operare este produsul unei pluralităţi de cauze înlănţuite prin rezultatele lor parţiale suprapuse sau comasate.

Literatura de specialitate, deşi ocazional a abordat problematica modului de operare, reţine cu privire la aceasta: „Printre alte metode şi mijloace criminalistice de identificare a unor categorii de infractori se înscrie modul de operare, reprezentând, într-o viziune proprie, acel complex de activităţi, deprinderi şi procedee folosite, ce caracterizează activitatea unui infractor, înainte, în timpul şi după comiterea unei infracţiuni intenţionate".[54] De asemenea, înregistrarea după modul de operare al infractorilor, denumită şi *modus operandi sistem* reprezintă o modalitate de luare în evidenţă ce stă la baza unei identificări sui-generis a persoanelor care s-au „specializat" în săvârşirea unui anumit gen de infracţiuni şi într-un anumit mod.[55]

În acest scop a fost concepută cartoteca modului de operare ce era destinată să asigure două categorii de înregistrări[56]:

- Înregistrarea infractorilor, autori ai unor fapte penale de genul omorului, tâlhăriei, violului, înşelăciunii ş.a. Fişele sunt clasate atât după genul infracţiunilor comise, cât şi după modul propriu-zis de operare, tipic pentru multe categorii de recidivişti, care încearcă să-şi „perfecţioneze sistemul", ajungând să capete chiar anumite deprinderi cu valoare de identificare. De pildă, în cazul furtului, sunt infractori care s-au specializat în furtul anumitor obiecte, din anumite locuri, în care pătrund şi operează potrivit modului lor propriu de a acţiona, folosind instrumente de spargere specifice etc. Fişele mai conţin şi alte date de identificare, îndeosebi semnalmentele exterioare ale infractorului.

- Înregistrarea datelor privitoare la fapte penale cu autori neidentificaţi. Fişa cuprinde datele obţinute de către organul judiciar din cercetarea locului

[53] Ibidem.
[54] Poenaru I., *Prezent şi perspectivă în ştiinţa criminalistică*, Editura M.I., 1979, p. 229.
[55] Stancu E., *Criminalistica,* vol. II, Editura Actami, Bucureşti, 1995, p. 112.
[56] Ţurai C., *op. cit.*, p. 310.

faptei, precum şi din alte activităţi procedurale (ascultarea martorilor, a victimei, dispunerea de expertize criminalistice). Ca şi în situaţia precedentă, această fişă conţine date în legătură cu modul de operare, precum şi referitoare la semnalmentele presupuşilor făptuitori.

Dacă în momentul înfiinţării cartotecii *modus operandi,* prin natura împrejurărilor, activitatea de identificare era destul de greoaie, în prezent, datorită folosirii calculatorului, ea a devenit mult mai eficientă.

Teoria modului de operare este aplicabilă acţiunilor infracţionale în general – fie că sunt singulare (făptuitor fără antecedente), fie repetate (făptuitor recidivist) şi în serie (făptuitor încă necunoscut).

2.2. Elementele acţiunii infracţionale

Acţiunea infracţională este un sistem structural funcţional de acte prin care se intervine în ordinea fenomenelor naturale, sociale sau ideale pentru a le schimba, conform ansamblului de însuşiri esenţiale, aptitudinale, specifice şi psihomorale ale făptuitorului.

Criminologia dinamică sau criminologia actului reuneşte explicaţii de tip noncauzal cu privire la fenomenul criminal. Ele au fost calificate de Edwin Sutherland ca „mecanisme situaţionale" sau „dinamice", deoarece iau în calcul doar „elementele care intră în joc, în momentul în care infracţiunea este comisă".[57]

Acţiunea infracţională reuneşte mecanismele şi procesele care însoţesc trecerea la act – intervenţia în ordinea fenomenelor naturale, sociale sau ideale, pentru a le schimba conform ansamblului de însuşiri esenţiale, aptitudinale, specifice şi psihomorale ale făptuitorului.

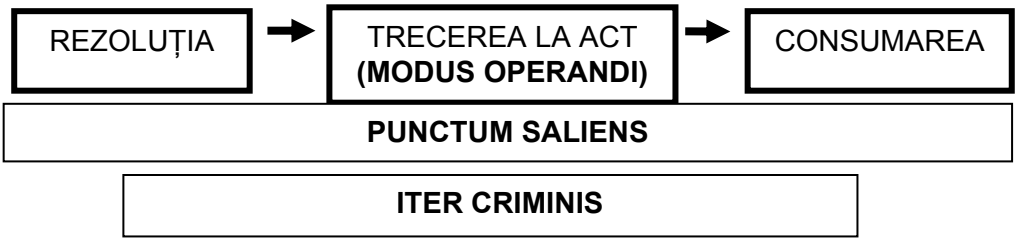

Elementele acţiunii infracţionale privesc drumul parcurs de făptuitor şi manifestarea propriu-zisă asupra obiectului material, precum şi sesizarea punctelor caracteristice ale acţiunii în ansamblul ei („iter criminis" şi manifestarea propriu-zisă). Deci, acţiunea infracţională cu autori neidentificaţi supusă procesului descoperirii făptuitorilor trebuie structurată pe următoarele elemente: **iter criminis, modus operandi** şi **punctum saliens** care, la rândul lor, au o anumită structură convenţională.[58]

[57] Cioclei V., *op. cit.*, p. 135-137.
[58] Zamfirescu N., *Logica cercetării criminale,* Editura Printeuro, Ploieşti, 2001, p. 104.

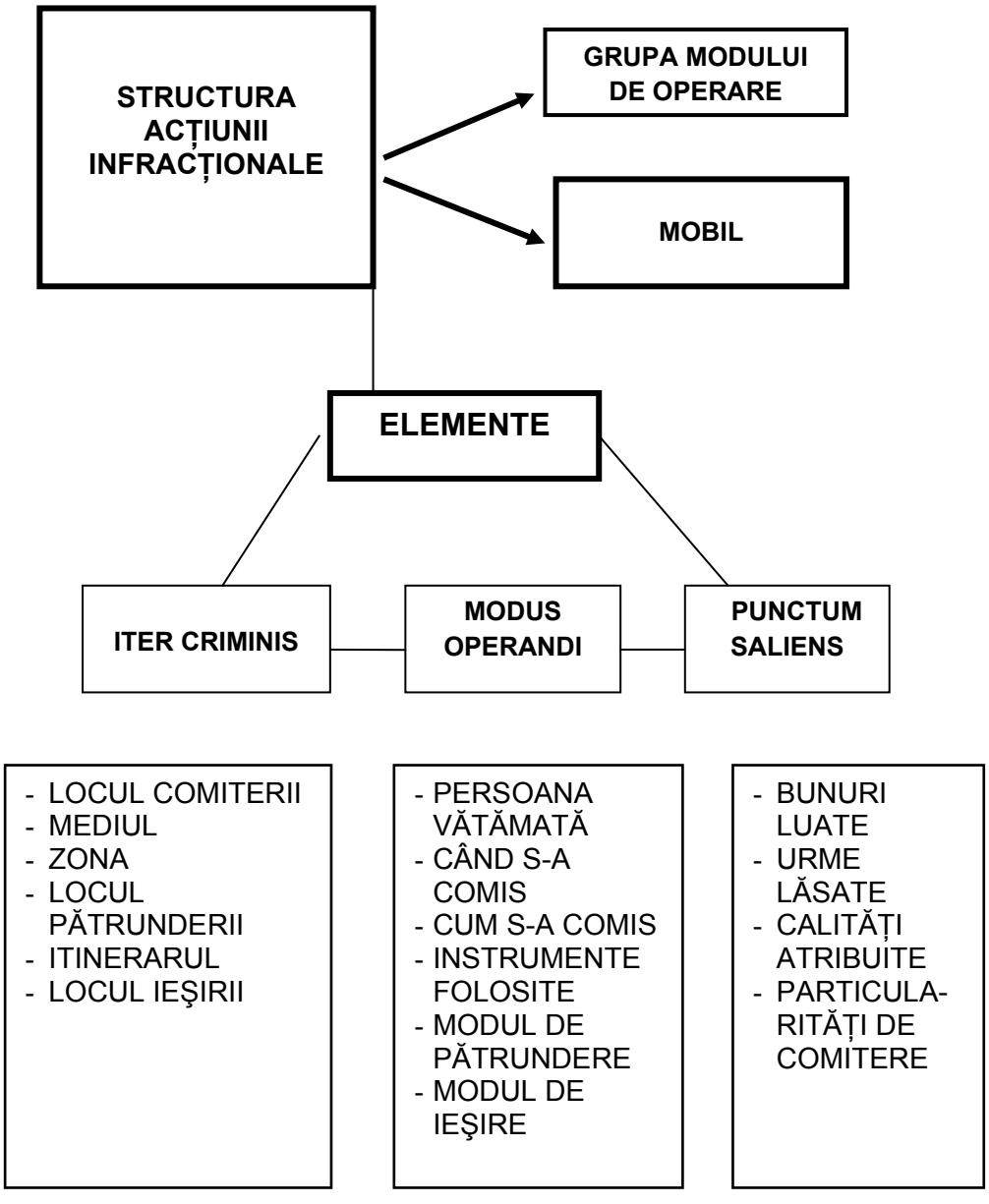

Iter criminis

Iter criminis este unul dintre elementele acțiunii infracționale. Acest drum parcurs de făptaşi începe odată cu rezoluția infracțională, parcurge faza actelor de pregătire şi faza executării, până la consumarea infracțiunii.

Drumul parcurs de făptuitori trebuie descoperit şi urmat cu exactitate, nu numai pentru că pe acest drum ajungi la modul operațiunii, dar, mai ales,

pentru că pe acest drum tehnica criminalistică poate găsi o sumedenie de urme şi de indicii.[59]

Mergând mai departe, se poate afirma că pe acest drum investigația polițienească va găsi o serie de date şi de informații de o utilitate deosebită.

Prima etapă a drumului făptuitorului este exterioară câmpului infracțional. Aceasta priveşte drumul parcurs pentru cunoaşterea zonei, a mediului şi a locului faptei sau pentru cunoaşterea victimei, a anturajului, a vecinilor. Făptuitorul a depăşit faza hotărârii de a săvârşi infracțiunea, a trecut din planul conştiinței în planul faptelor, care iau forma unor acte materiale, în vederea executării infracțiunii. Făptuitorul a făcut primul pas pentru săvârşirea infracțiunii. Drumul etapei exterioare trebuie descoperit şi urmat cu exactitate de ofițerul investigator.

A doua etapă a *iter criminis* poate fi numită etapa propriu-zisă. Aceasta include locul pătrunderii în câmpul infracțional, itinerarul parcurs în câmpul infracțional şi locul ieşirii făptuitorului. Pe acest itinerar începe faza executării, se derulează şi se consumă infracțiunea. Acest drum trebuie urmat pentru determinarea modului de operare şi a punctului caracteristic. Este drumul ce se impune a fi urmat de tehnicianul criminalist, de medicul legist, de biocriminalist şi de psihocriminalist, pentru perceperea şi explicarea urmelor şi a caracteristicilor acțiunii infracționale. Înregistrarea judiciară a *iter criminis* trebuie să privească atât etapa exterioară, cât şi etapa propriu-zisă.

Din totalul indicilor ce privesc sub aspect criminalistic acțiunea infracțională, pentru evidențierea *iter criminis* se poate realiza următoarea structură:

- locul comiterii;
- mediul comiterii;
- zona comiterii;
- locul pătrunderii;
- itinerarul în câmpul infracțional;
- locul ieşirii.[60]

Modul de operare, caracteristică a acțiunii criminale

Modul de operare este acel complex de activități, deprinderi şi procedee folosite, ce caracterizează activitatea unui infractor înainte, în timpul şi după comiterea unei infracțiuni intenționate.[61]

Descoperirea autorilor neidentificați prin identificarea modului caracteristic în care au operat implică comparația modului caracteristic de a opera al autorului cunoscut cu modul caracteristic în care o operațiune criminală rămasă cu autori neidentificați a fost săvârşită.

---

[59] Țurai C., *op. cit.*, p. 112.
[60] Zamfirescu N., *op. cit.*, p. 200.
[61] Poenaru I., *op. cit.*, p. 229.

Cunoaşterea modului caracteristic de a opera al infractorilor, în cadrul fiecărei specialități, presupune un examen amănunțit al activității trecute a infractorului respectiv şi o definire ştiințifică a modului caracteristic de a opera, rezultând din însuşi felul în care infractorul în cauză obişnuieşte să săvârşească operațiunile. Pentru aceasta, este nevoie de un studiu amănunțit asupra fiecărei specialități criminale în parte şi asupra fiecăruia dintre infractorii acestei specialități, în particular.[62]

Cu privire la utilitatea deosebită a cunoaşterii modului de operare în procesul identificării infractorilor, deşi în practica criminalistică există păreri contrarii, care merg uneori până la afirmații exagerate (că, în prezent, acest element de orientare are o valoare cu totul relativă, unii infractori schimbându-şi cu uşurință metodele de acțiune) – subliniem că, din punct de vedere psihologic, acesta trebuie considerat în continuare ca un instrument practic de lucru în procesul cercetărilor.

El reprezintă un fel de *marcă* a comportamentului infractorilor, chiar şi în situațiile în care aceştia îşi modifică mai mult sau mai puțin metodele de operare, întrucât, de regulă, această schimbare nu acționează asupra tuturor elementelor modului de operare.

Anumite verigi caracteristice continuă să se manifeste şi pot fi decelate la o analiză atentă a faptelor. Aceasta exprimă, pe de o parte tendința de repetare, care este specifică învățării în general, iar, pe de altă parte, unele dintre ele se manifestă, necenzurate de propria conştiință, în mod aproape automat, în comportamentul infracțional, trădând o consecvență nedorită de către cei în cauză, care îi poate demasca.

Aşadar, se remarcă fie o tendință de revenire periodică la structurile operaționale învățate, fie doar o persistență izolată a unor elemente caracteristice ale modului de operare anterior, în cadrul unui lanț de operațiuni care creează impresia unei structuri integral noi.

Din acest punct de vedere, trebuie, în orice situație, să se examineze atent ansamblul actelor modului de operare cu privire la: obiectele uzitate, bunurile urmărite, căile de acces şi de retragere ori modalitatea aleasă pentru atac sau pătrundere în locuință, comportarea concretă la locul faptei, abilitatea demonstrată în săvârşirea infracțiunii, natura şi poziția urmelor găsite sau, dimpotrivă, evitarea lăsării acestora ori prezența unor acte semnificative de modificare a tabloului câmpului infracțional, revenirea periodică în zonele unde a mai comis anterior infracțiuni ori unde are legături.

Pe baza unei asemenea analize şi a unei interpretări adecvate a comportamentului infracțional, se pot desprinde elemente semnificative chiar şi în situații în care, la prima vedere, nu se observă relații cu conduita anterioară.[63]

---

[62] Țurai C., *op. cit.*, p. 287.

[63] Bogdan T., Sântea I., Cornianu R*., Comportamentul uman în procesul judiciar,* Editura M.I., 1983, p. 31.

Modul de operare este unul dintre elementele acțiunii infracționale în ansamblul său şi încorporează atât *iter criminis*, cât şi particularitățile de comitere. În cadrul concepției privind modul de operare, ca element al acțiunii infracționale, urmează să-i fie stabilite caracteristicile indicate de: grupa modului de operare, victima aleasă, tipul comiterii, cum s-a comis fapta, instrumente folosite, modul de pătrundere, modul de ieşire.

Modul de operare priveşte activitățile infracționale din momentul în care începe executarea acțiunii, care formează latura obiectivă a infracțiunii, şi se sfârşeşte în momentul în care acțiunea a fost dusă până la capăt, deci atunci când acțiunea s-a executat în întregime.

Din tabelul indicilor ce privesc din punct de vedere criminalistic acțiunea infracțională, pentru evidențierea modului de operare am realizat următoarea structură:

- persoana vătămată;
- când s-a comis fapta;
- cum s-a comis fapta;
- procedee prealabile;
- procedee în timpul comiterii;
- procedee după comitere;
- instrumente folosite, substanțe;
- modul de pătrundere;
- modul de ieşire.[64]

Modul de operare – marcă a personalității infractorilor

O altă problemă de mare interes în cercetarea infractorilor este cea privind evaluarea sub aspect psihologic – nu numai criminalistic – a modului de operare, care pe bună dreptate poate fi considerat a fi o marcă a personalității şi comportamentului acestora. Modul de operare – ca mijloc practic de propulsare a cercetărilor – este contestat astăzi de către unii autori care observă, cu îndreptățire, că mulți infractori îşi schimbă frecvent modul de săvârşire a infracțiunilor. Acest adevăr parțial nu poate conduce la aprecierea că modul de operare şi-a epuizat resursele şi mai prezintă doar o valoare relativă, de orientare generală, ci trebuie reconsiderat, deoarece se dovedeşte, încă, o cheie cu valențe nebănuite, în practică. Că este aşa, ne-o confirmă nenumăratele situații când pe baza lui au fost rezolvate serii de fapte infracționale, unele deosebit de grave, iar altele, petrecute la distanțe mari în timp şi spațiu. Este greu de presupus că s-ar putea evolua spre rezolvarea acestora din urmă în absența unui valoros instrument de lucru cum este modul de operare, care trebuie abordat, de fiecare dată, şi din punct de vedere psihologic. Se ştie că, în practică, există o serie de criterii şi caracteristici de ordin criminalistic care mediază corelarea între diverse

[64] Zamfirescu N., *op. cit.*, p. 202.

fapte. Adevărul este că atunci când acest proces de asociere posibilă între unele spețe se realizează pe baza unor urme, performanța trebuie considerată a fi lesnicios de obținut. S-ar putea deduce că, în absența acestora, corelarea ar fi greu de realizat într-o serie de fapte, care aparent nu exprimă acelaşi stil de lucru, ci reproduc, doar parțial anumite caracteristici. Problema nu rezidă, aşadar, numai în repetarea riguroasă a particularităților modului de operare în ansamblul lui ci, mai ales, în sesizarea unor elemente caracteristice, care nu sunt întotdeauna vizibile, la o primă vedere.[65] Consecințele negative întâlnite în practică, la acest capitol, se referă la situațiile când o asemenea examinare se realizează formal sau cu caracter limitat şi nu se valorifică toate secvențele (elementele) relevante, inclusiv cele privind detaliile sau toate verigile modului de operare, cum ar fi: căile de acces şi retragere, obiectivele vizate şi bunurile urmărite, modalitatea aleasă pentru pătrunderea în locuință ori atac, comportarea concretă la locul faptei, corelată cu natura şi poziția urmelor găsite, ori, dimpotrivă, evitarea lăsării acestora, prezența unor acte semnificative de modificare a tabloului câmpului infracțional, revenirea periodică în zonele unde a mai comis infracțiuni ori unde are diverse legături ş.a. Numai studierea aprofundată a tuturor acestor aspecte, atât în detaliu, cât şi în conexiunea lor, poate asigura o valorificare superioară a caracteristicilor modului de operare. Toate aceste aspecte ne îndreptățesc să afirmăm că ele exprimă, prin excelență, secvențe relevante ale unui comportament uman, ce trebuie observat, studiat şi decodat şi din punct de vedere psihologic, pentru a realiza o interpretare corectă şi aprofundată a motivației şi caracteristicilor întâlnite în procesul înfăptuirii obiectivelor urmărite de infractori. Un asemenea examen este pretențios, deoarece de multe ori obligă la observarea şi aprecierea unor manifestări sau reacții greu sesizabile, altele uşor modificate ori mascate, iar uneori, chiar atipice. În examinarea acestora trebuie să luăm în considerare concluziile psihologiei, care subliniază că tendința la repetare a unor praxeme comportamentale este specifică învățării în general şi că, în cadrul acestui proces, omul se manifestă uneori necontrolat, executând, cu consecvență, anumite acte reflexe, repetitive, care pot duce la demascarea lui. Numai dacă realizăm o asemenea examinare complexă a modului de operare, ca expresie reflectată a mecanismelor psihologice intime, vom putea verifica dacă, şi în ce măsură, acesta continuă să asigure succesul într-o serie de situații complicate.[66] Că este aşa şi nu altfel, exemplificăm prin cazul crimelor în serie, săvârşite în Capitală, de către Rîmaru Ion, încă din perioada cât acesta nu a fost identificat şi prins. Cu acest prilej, specialiştii au studiat mai multe cazuri de omoruri şi violuri, rămase în evidență cu autori neidentificați şi, în cele din urmă, aceştia au selecționat un omor, o tentativă de omor, precum şi un viol, săvârşit în circumstanțe bizare, cu mai mult de un an în urmă, cazuri pentru care au demonstrat, cu argumente psihologice şi caracteristici ale modului de

[65] Bogdan T., Sântea I., *Psihologie judiciară*, Editura Themis Cart, 2010, p. 395.
[66] Bogdan T., Sântea I., *op. cit.*, p. 396.

operare, că au un grad mare de probabilitate să fi fost comise de către autorul seriei de omoruri. Au fost luate în considerare argumente comportamentale particulare ale făptuitorului cum ar fi atacarea prin surprindere a victimelor, împrejurările speciale în care au fost realizate actele sexuale (pe ploaie şi vânt puternic). Toate acestea au evidențiat acțiunea unui obsedat sexual, de mare calibru, aspect esențial care definea şi infracțiunile aflate în curs de cercetare. Pe parcursul interogării sale, criminalul a recunoscut şi săvârşirea acestor fapte, susținerile lui coroborându-se cu constatările medico-legale şi criminalistice, precum şi cu anumite corpuri delicte identificate, astfel că examinarea atentă a modului de operare a condus şi la rezolvarea altor cazuri cu un grad ridicat de dificultate.[67]

Punctum saliens

În afara modurilor specifice de informare asupra locului, a timpului şi a momentului, privind alegerea victimei, a diferitelor instrumente folosite, a modului de pătrundere, deseori ne vom opri asupra punctului caracteristic. Stabilirea punctului caracteristic ne poate indica, de la bun început, grupa în care putem încadra făptuitorul, respectiv: sadici, psihopați sexual, homosexuali, violatori cu forme accentuate de brutalizare şi de vătămare a victimei, tâlhării cu moartea victimei etc. În aceste situații, punctul caracteristic este relevat prin modul de operare cu totul deosebit.

Un aviz special se cuvine a fi formulat cu privire la anumite moduri de operare capcană, care conțin unele elemente de calcul psihologic, de natură a induce în eroare organele de urmărire penală sau victimele infracțiunilor asupra scopului preconizat.

Atrage atenția, în acest sens, tipul de infracțiune cunoscut sub denumirea de escrocherie (înşelăciune), în care se speculează credulitatea sau naivitatea victimelor, formele de şantaj şi de amenințare, vizând anumite valori, stări afective ori situații de viață deosebite ale victimelor, de asemenea, unele tipuri de fals şi alte infracțiuni mai puțin specifice, care, în derularea lor, creează momente optime, pentru valorificarea unor asemenea componente amăgitoare.[68]

Aceste elemente de calcul psihologic sunt adevărate puncte caracteristice.

Modurile de operare capcană sunt întâlnite în infracțiunile de omor disimulate în sinucideri.

Punctul caracteristic nu presupune neapărat o experiență infracțională. El se găseşte şi persistă în conduita fiecărei persoane, amplificându-se în situațiile emoționale, care, devenind mai persistente, au o durată mai mare în momentele exteriorizării.

[67] Ibidem, p. 398.
[68] Bogdan T., Sântea I., Cornianu R., *op. cit.*, p. 33.

„Punctum saliens", punctul caracteristic, punctul care sare în ochi, în studiul modului în care făptaşul a operat, este foarte important şi pe determinarea acestui punct ştiința criminalistică a canalizat întreaga concepție a organizării bazei de date „modus operandi" care au adus foloase imense descoperirii autorilor.[69] Punctul caracteristic trebuie căutat pe tot parcursul „iter criminis". Din totalul indicilor ce privesc sub aspect criminalistic acțiunea infracțională, pentru evidențierea „punctum saliens" am realizat următoarea structură:

- particularități de comitere;
- urme care dezvăluie mecanismul de producere şi succesiunea producerii;
- urme poziționale[70].

2.3. Trecerea la actul criminal[71]

Etapele parcurse în procesul de trecere la actul criminal

Étienne de Greeff consideră că procesul criminogen trebuie raportat la actul grav. El foloseşte ca model, procesul de convertire parcurs de indivizi aparținând comunităților precivilizate.[72] Aplicând aceeaşi schemă generală la actul criminal, în sens de omor, de Greeff consideră că sunt parcurse, în principal, de către delincvent, trei etape:

Prima etapă*,* cea a *asentimentului ineficace,* reprezintă o perioadă mai degrabă subconştientă susținută de numeroase elemente inconştiente. În această etapă, la un moment dat, trăirile subterane ce tind spre crimă apar spontan în zona conştientului, ulterior apărând ideea dispariției eventualei victime. Această *„prise de conscience"* poate fi declanşată de stimuli exteriori ori interiori multipli, de natură diversă. O asemenea etapă poate fi întâlnită, în principiu, în viața oricui. În general, individul, sub influența factorilor morali afectivi, va îndepărta ideea criminală. Viitorul infractor va trece însă la cea de-a doua etapă.[73]

A doua etapă este denumită etapa *asentimentului formulat.* Deşi procesele subconştiente nu au dispărut încă, în această fază lucrurile se petrec în mare parte de o manieră conştientă. Individul acceptă ideea că o anumită persoană trebuie să dispară şi oscilează încă între dorința ca această dispariție să se îndeplinească fără contribuția sa şi ideea că ar putea ajuta la această dispariție. Este o etapă contradictorie, de ezitări. Există în suflet mişcări pentru şi contra. Ideea se conturează în mod lent prin avansări şi reculuri. Greşelile victimei au tendința de a fi exagerate, motivele de a o vedea

[69] Țurai C., *op. cit.*, p. 124.
[70] Zamfirescu N., *op. cit.*, p. 203.
[71] Cioclei V., *Manual de criminologie,* Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2007, p. 71.
[72] Greeff de É., *Introduction à la Criminologie*, Editura P.U.F., 1948, p. 315.
[73] Greeff de É., *op. cit.*, p. 316-319.

dispărută au tendința de a fi înnobilate. Pericolele şi inconvenientele de a o face să dispară, decăderea, abjecția, constituie rezistența interioară. Este vorba de a rupe cu tot trecutul, de a se pune în afara societății.[74]

Se întâmplă uneori în această etapă, când decizia de a comite crima nu este încă luată, ca un eveniment accidental, spre exemplu beția, să declanşeze totuşi actul criminal. În aceste cazuri asistăm la o pregătire deficitară, la o executare imprecisă, la o lipsă totală de precauții pentru asigurarea impunității.

Cea de **a treia etapă**, *criza,* presupune ca acțiunea să fie decisă. Criminalul se găseşte în acest moment într-o stare morală şi fizică acută. Sensibilitatea sa este exasperată, emotivitatea dezechilibrată, judecata sa este obsedată de starea de criză şi de luptă şi se întâmplă să fie pentru moment delirantă. Explozia este iminentă.

Poate să fie, eventual, încă împiedicată, dar, cu siguranță, un nimic poate să o elibereze.[75]

Drumul spre crimă poate fi oprit în oricare din cele trei etape, prin acțiunea forțelor de inhibiție interioare, care pot fi eventual stimulate de împrejurări externe. În acelaşi timp, trecerea la act se poate face înainte de a se ajunge la o decizie propriu-zisă şi, în acest caz, executarea fiind rău pregătită, crima are toate şansele să eşueze ori să fie realizată de o manieră improprie.[76]

Rezultă că procesul de trecere la act este rezultatul luptei unor tendințe (mobiluri) opuse, ce pot să apară sau nu în zona conştientului, în funcție de etapele ce sunt ori nu parcurse. Configurația psiho-morală a individului joacă rolul esențial; în plus, pot să apară anumiți factori conjuncturali care să faciliteze ori, dimpotrivă, să îngreuneze drumul spre crimă.

În sfârşit, trebuie remarcat că există şi acte criminale ce se realizează total în afara schemei propuse, fără parcurgerea nici uneia din etapele descrise. În aceste situații, uşurința de a comite fapta este foarte mare, criminalul fiind cu atât mai periculos cu cât crima este comisă ca şi un act banal lipsit de gravitate[77]. Printre modelele particulare existente în doctrină merită a fi amintit şi cel propus de J. Pinatel, considerat a fi obiectiv, în sensul că el descrie actul criminal aşa cum acesta este perceput din exterior de către un observator care analizează dinamica personalității agentului. Prin aceasta,

---

[74] Greeff de É., *op. cit.*, p. 320.

[75] Ibidem, p. 321.

[76] Pentru a ilustra această ipoteză, de Greeff foloseşte exemplul uciderii lui Rasputin, reluând mărturisirile Prințului Iusupov *(La fin de Raspoutine,* Editura Pion, 1927). În acest caz, criminalul *„nu era pregătit, din punct de vedere psihologic în momentul în care a trecut la act"* şi toate acțiunile sale destinate să suprime victima sunt comise cu stângăcie, de o manieră ezitantă. De aceea, Iusupov nu reuşeşte decât să-l rănească, în cele din urmă, pe Rasputin, care ar fi reuşit să scape, dacă nu intervenea o altă persoană, pentru a desăvârşi crima. A se vedea, în acest sens, Greeff de É.*, op. cit.*, p. 346-349.

[77] Greeff de É., *op. cit.*, p. 314-315.

el se deosebeşte de modelul anterior, care este considerat subiectiv, în sensul că descrie trecerea la act aşa cum aceasta este trăită de subiectul însuşi.[78]

Trecerea la act se explică prin acțiunea conjugată a celor patru trăsături psihice esențiale care alcătuiesc „nucleul personalității criminale". Pentru ca un subiect să treacă la act este necesar ca el să nu fie reținut de oprobriul social care este asociat răufăcătorului; acest proces de autolegitimare subiectivă este asigurat de *egocentrism.* Faptul că subiectul nu va fi reținut de amenințarea pedepsei este explicat prin *labilitate.* Obstacolele materiale susceptibile să împiedice executarea crimei sunt învinse prin *agresivitate.* În ultimă instanță, când subiectul ajunge în situația de a comite crima, este necesar ca el să nu fie reținut de sentimentul că produce un rău aproapelui său, atentând la persoana ori bunurile acestuia. *Indiferența afectivă* asigură această ultimă etapă a trecerii la act.[79] Ca şi în explicațiile privind structurarea personalității criminale, în modelul de trecere la act factorul afectiv joacă un rol esențial.

Fazele specifice trecerii la actul criminal

Fenomenul criminalilor în serie, urmând o tendință generală a contemporaneității, tinde şi el spre un soi de „globalizare", iar dispozitivele de apărare şi răspuns trebuie pregătite să facă față la această nouă dimensiune care se conturează. La un asemenea efort sunt chemate să participe inclusiv statele şi sistemele de drept care până în prezent au cunoscut uciderile în serie doar ca un fenomen marginal, izolat în acest context, şi într-o logică anticipativ-preventivă, o încercare de a stabili unele repere criminologice vizând tipul criminal reprezentat de ucigaşul în serie. Un astfel de demers presupune o clarificare conceptuală, stabilirea trăsăturilor acestui tip criminal, examinarea specificității modului de operare, identificarea unui obiectiv prioritar în lupta împotriva fenomenului generat de ucigaşii în serie. În acest context, vom aborda particularitățile trecerii la act ca parte a modului de operare.

Trecerea la act poate fi privită dintr-o dublă perspectivă: prin prisma modului în care este trăită fapta de subiectul însuşi, ceea ce a dus la elaborarea modelelor subiective de trecere la act aşa cum a fost prezentat anterior şi prin prisma modului în care fapta este percepută din exterior, ceea ce a dus la elaborarea modelelor obiective de trecere la act. Un model subiectiv de trecere la act valabil pentru ucigaşul în serie ar trebui să aibă la bază, aşa cum am anticipat, obsesia realizării unor fantasme. Ceea ce interesează în continuare este stabilirea unui model obiectiv de trecere la act sau, altfel spus, *modul de operare al ucigaşului în serie.*[80] Un astfel de model

[78] Gassin R., *Criminologie, deuxième édition*, Editura Dalloz, Paris, 1990, p. 204-205.
[79] Pinatel J., *Traité de droit pénal et Criminologie,* Tome III, Editura Dalloz, 1963, p. 507.
[80] Cioclei V., *op. cit.*, p. 229.

nu poate ignora însă constatările privind caracteristicile tipului de bază şi mai ales problema legată de obsesia fantasmelor.

Astfel, conform celor constatate anterior, se poate afirma că ucigaşul în serie acționează în baza unor mecanisme psihice repetitive, ce tind să transpună în realitate, cât mai aproape de *perfecțiunea* ei, o fantasmă. Cum fantasma reprezintă *originalul*, iar fiecare dintre uciderile aparținând unei serii reprezintă o copie din ce în ce mai fidelă a *originalului,* este firesc să constatăm o similitudine între faptele astfel comise. Chiar şi în aceste condiții însă, **nicio ucidere nu se va suprapune identic cu o alta, din aceeaşi serie criminală**. Dincolo de aspectele care în mod obiectiv impun diferențe (altă victimă, altă situare în timp etc.), tendința spre „perfecțiune" a ucigaşului îl va determina pe acesta să aducă de fiecare dată elemente noi. Din această perspectivă se poate afirma că modul de operare, chiar şi la acelaşi autor al unei serii criminale, prezintă particularități de la o ucidere la alta. În aceste condiții este fireşte dificil să se conceapă o schemă de trecere la act universal valabilă în cazul uciderilor în serie. Rațiuni de ordin teoretic, dar mai ales rațiuni practice legate de investigarea cazurilor de ucideri în serie, au impus totuşi elaborarea unor modele obiective de trecere la act care, deşi nu pot şi nici nu trebuie să fie absolutizate, prezintă o utilitate incontestabilă. Din punct de vedere teoretic, aceste modele contribuie la o mai bună înțelegere a tipului criminal reprezentat de ucigaşul în serie.

Din punct de vedere practic, un model de trecere la act, privit ca mod de operare, poate ajuta la realizarea unui profil al autorului şi, astfel, la conducerea investigațiilor într-o direcție corectă.

Potrivit unei opinii exprimate în doctrina criminologică, în cazul ucigaşului în serie, **trecerea la act percepută ca mod de operare cuprinde opt faze**, după cum urmează:

1) *Pregătirile* reprezintă o primă etapă în care se achiziționează ori, după caz, se verifică funcționalitatea obiectelor care urmează să fie folosite la imobilizarea, torturarea şi uciderea victimei. Dacă ucigaşul dispune de un loc anume pentru comiterea faptei (apartament, garaj, pivniță, vehicul) acest loc va fi, la rândul lui, pus la punct în cele mai mici detalii. Atunci când ucigaşul obişnuieşte să acționeze într-un spațiu public, el va prospecta terenul în vederea găsirii locului ideal (o stradă puțin circulată, o parcare, un local dezafectat etc.);

2) *Pânda* este faza în care ucigaşul îşi caută victima. Alegerea nu este întâmplătoare, victima trebuie să corespundă unui tipar prestabilit de autor, în funcție de propriile fantasme. Din această cauză nici căutarea nu se desfăşoară la întâmplare, ci se va focaliza asupra acelor locuri în care sunt cele mai mari şanse de a găsi o „pradă" corespunzătoare. Astfel, dacă victimele sunt de regulă prostituate, ucigaşul va căuta în cartierele (străzile) frecventate de acestea; dacă țintele preferate sunt tinere fete sau băieți, pânda se va derula în preajma unor şcoli sau parcuri frecventate de copii etc.;

3) *Abordarea* victimei este următorul pas. Această fază se derulează diferențiat, în funcție de profilul psihologic al ucigaşului şi al victimei. De regulă, ucigaşul în serie cu profilul psihopatului se va folosi de puterea de seducție şi de convingerea pe care le posedă, combinate cu alegerea unor victime uşor de manipulat datorită gradului lor ridicat de naivitate. În aceste cazuri ucigaşul recurge la diferite scenarii care îi permit să ajungă, în final, în situația de a avea controlul asupra victimei. Etapa abordării este extrem de valorizatoare pentru narcisismul ucigaşului deoarece îi permite să-şi testeze puterea de seducție şi capacitatea de a inspira încredere, el consideră aceste momente ca pe o expresie supremă a superiorității sale;[81]

4) *Torturarea* victimei reprezintă, de cele mai multe ori, o etapă esențială pentru realizarea fantasmelor sexuale şi satisfacerea nevoii de dominare şi control resimțită de ucigaş. Din acest motiv tortura durează atâta timp cât ucigaşul are nevoie pentru a „experimenta" diferite variante de chinuire şi umilire a victimei, până să ajungă la varianta care să corespundă cel mai bine fantasmei. Când victima decedează prea repede, ucigaşii se simt de regulă frustrați;

5) *Suprimarea vieții* victimei este nu numai punctul culminant al trecerii la act, dar, de multe ori, este în acelaşi timp şi punctul culminant al realizării fantasmei. De aceea uciderea este şi ea executată în mod lent, de regulă, astfel încât să ofere ucigaşului posibilitatea de a savura momentul. În cele mai multe cazuri, omorul se realizează de aproape, fie cu „mâinile goale", fie cu o armă albă, fie cu ajutorul unor obiecte diverse, apte spre a fi folosite la strangulare, sufocare sau pur şi simplu la zdrobirea victimei;

6) *Prelevarea de „trofee" şi părți ale corpului* victimei este o fază care poate urma suprimării vieții, dar uneori poate să se şi suprapună cu torturarea victimei şi chiar cu uciderea acesteia. Existența acestei etape este determinată de dorința perversă a ucigaşului de a retrăi senzațiile pe care le-a încercat pe parcursul comiterii faptei. În acest sens, au existat cazuri în care ucigaşii fie au fotografiat, fie au filmat scene ale torturii sau ale uciderii, pe care le-au păstrat ca *trofee*. În alte cazuri, ucigaşii au păstrat unul sau mai multe obiecte ce aparțineau victimelor şi prin intermediul acestor obiecte *fetiş* retrăiau fantasmele perverse. În sfârşit, au existat şi numeroase situații în care ucigaşii au *decupat* şi păstrat părți ale cadavrului (uneori chiar organele genitale), folosindu-se de acestea pentru a recompune atmosfera fantasmei sau pentru a-şi satisface porniri canibalice ori vampirice;[82]

7) *Organizarea scenei crimei* este la rândul ei o fază care se poate suprapune, parțial sau integral, cu cele anterioare. În derularea acestei etape ucigaşul urmăreşte două obiective: pe de o parte, ştergerea urmelor care ar putea conduce la identificarea autorului şi eventual a victimei; pe de altă parte, regizarea unei scene terifiante care să şocheze în momentul descoperirii faptei şi să asigure mediatizarea acesteia. Cele două obiective aparent

[81] Ibidem, p. 230.
[82] Cioclei V., *op. cit., p.* 230.

antagonice corespund profilului general, atât din punctul de vedere al caracterului organizat, care permite păstrarea anonimatului autorului şi implicit continuarea seriei ucigaşe, cât şi din punctul de vedere al unei importante trăsături psiho-morale, pe care am amintit-o anterior, respectiv orgoliul nemăsurat care îl determină pe ucigaşul în serie să fie preocupat de dobândirea unei celebrități mediatice, de o „recunoaştere publică" a faptelor comise;

8) *Comportamentul în cursul anchetei* reprezintă o ultimă etapă care, deşi iese total din sfera actului, asigură ucigaşului, pe de o parte, o prelungire a senzațiilor perverse şi a nevoii de mediatizare, iar pe de altă parte, răspunde preocupării lui de a nu fi identificat. Din aceste motive, de multe ori, ucigaşul în serie urmăreşte cu mare atenție ancheta şi mediatizarea care se face omorurilor pe care le-a comis, uneori se amestecă în anchetă, contactează presa, participă la înmormântarea victimelor etc.[83]

Modelul prezentat anterior poate fi criticat pe motivul că ultimele trei faze depăşesc sfera trecerii la act, ele referindu-se la comportamentul *post-factum* al subiectului. Un asemenea reproş este justificat doar în măsura în care se are în vedere în mod exclusiv fapta în sine, iar nu seria criminală în ansamblul ei. În realitate, faptele care intră în seria criminală sunt atât de intim legate între ele încât, în comportamentul post-factum al unei uciderи se regăsesc germenii viitoarei fapte, precum şi indicii cu privire la modul de comitere a acesteia. Astfel, se poate afirma că cele trei etape finale ale modelului anterior, raportate la o faptă, reprezintă în acelaşi timp un fragment din prima fază, cea a pregătirilor, prin raportare la viitoarea faptă ce intră în seria de uciderи. Din această perspectivă privind lucrurile, dimensiunea practică a modelului capătă o mai mare consistență, el putând reprezenta un instrument de lucru eficient în eforturile de prevenire şi combatere a fenomenului uciderilor în serie.[84]

2.4. „Semnătura" criminalilor în serie *versus* „modus operandi"

Identificarea autorilor unor infracțiuni este o activitate complexă în care rolul principal îl are examinarea şi interpretarea urmelor de la locul faptei. Identificarea criminalilor în serie presupune în primul rând existența mai multor crime care au acelaşi autor, iar pentru a şti acest lucru trebuie stabilit care este semnătura criminalului.

Pentru a stabili existența unui criminal în serie, trebuie realizată conexiunea dintre o crimă şi alta. Când încercăm să descoperim link-ul dintre două sau mai multe crime, mobilul joacă un rol important. Acesta nu ar trebui să fie singurul criteriu utilizat, mai ales atunci când avem de-a face cu criminali în serie, care îşi schimbă modul de operare, ci trebuie avută în vedere

[83] Négrier-Dormont L., *Tueurs en série à comportement systémique,* Editura Chlorofeuilles, 1998, p. 26-38.
[84] Cioclei V., *op. cit.*, p. 232.

semnătura, care rămâne aceeaşi, indiferent dacă între prima infracțiune şi celelalte au trecut mai mulți ani.

„Semnătura" trebuie să fie de interes pentru anchetatori chiar mai mult decât asemănările dintre victime, atunci când încearcă să descopere legătura dintre crimele infractorilor de serie.

„Semnătura" s-ar putea descrie ca fiind ceea ce a făcut un criminal, ce acte a comis care au fost inutile pentru a ucide victima, cum ar fi tortura, mutilarea, violul etc., acte ce reprezintă o parte a mărcii sale psihologice, **ceva ce nu trebuia să facă, în mod necesar.**

Profilerii FBI, au descris „semnătura" ca fiind *„realizarea fanteziilor unui criminal violent".*[85] Deoarece această persoană gândeşte şi visează fanteziile sale tot timpul, ea dezvoltă o necesitate de a le exprima în realitate. Cei mai mulți ucigaşi în serie trăiesc împreună cu fanteziile lor ani de zile şi, în cele din urmă, le transformă în acțiune, astfel încât unele aspecte ale crimelor acestora exprimă ego-ul, ideile, dorințele lor unice.

De multe ori, „semnătura" poate fi ceea ce este rar sau neobişnuit. Când într-o crimă descoperim ceva neobişnuit, şi acest lucru s-a întâlnit din nou într-o altă crimă, înseamnă că avem de-a face cu un criminal unic. De exemplu, în cazul în care criminalul a bătut cu sălbăticie victima mai mult decât era nevoie să o omoare şi a violat-o cu un cilindru de oțel, apoi în mod intenționat a lăsat-o într-o poziție vulnerabilă şi degradantă, se poate considera că acest lucru este neobişnuit. Dacă descoperi o altă crimă în care criminalul a acționat în acelaşi mod, deşi unele detalii se pot schimba, cele două crime cu siguranță au acelaşi autor. Criminalul a lăsat „semnătura" lui.[86]

La fața locului „semnătura" unui criminal este uneori evidentă. Acesta dă dovadă de o atitudine meticuloasă în poziționarea (aşezarea) într-un anumit fel şi într-un loc special a cadavrului. Unii criminali leagă victima într-un mod precis şi complicat, lovesc frenetic şi multiplu victima până la producerea decesului, uneori chiar şi după moartea sa. O altă „semnătură" a criminalului este şi aceea că înjunghie victima în mod repetat şi într-o anumită zonă a corpului.

Într-o serie de crime, numai anchetatorii cu experiență pot recunoaşte elementele comune şi schimbările de la locul faptelor, chiar înainte de a şti cine este victima. Ei pot găsi „semnătura" criminalului, care este prezentă în fiecare omucidere. Aceasta este înrădăcinată în natura profundă a criminalului şi de aceea el o rescrie şi o repetă în fiecare crimă. Anchetatorii care ştiu cum să caute şi să găsească „semnătura" unui ucigaş, să înțeleagă ce înseamnă aceasta, vor reuşi mult mai des să rezolve cazurile de crime în serie, spre deosebire de colegii lor care privesc piesele cazurilor fără să gândească analitic.

Ucigaşii în serie au întotdeauna o „semnătură", fie în timpul, fie după asasinarea victimelor.

---

[85] Douglas J., Burgess A., *Crime Classication Manual*, Editura Pocket Books, 1992, p 46.
[86] Douglas J., Burgess A., *op. cit.,* p. 47.

Spre exemplu, Albert DeSalvo a aşezat mereu corpurile victimelor sale într-o poziție grotească şi umilitoare, a ridicat fusta şi le-a îndoit picioarele, Kenneth Bianchi a aşezat corpul într-o poziție degradantă, mereu pe aceeaşi parte, William Bonin a strangulat victimele sale cu tricourile pe care le purtau, iar organele lor interne le-a abandonat pe autostradă. Ronnie Shelton, un violator în serie, a comis cel puțin 30 de violuri între 1983 şi 1988, în zona Cleveland. El a violat femeile tinere, după care a ejaculat pe abdomenul sau sânii lor, apoi a cerut victimelor să se masturbeze, după care s-a folosit de îmbrăcămintea lor pentru a şterge materialul seminal. De asemenea, a forțat victimele să-l stimuleze pe cale orală şi a insistat ca acestea să-i înghită sperma. Din combinația acestor acte, s-a relevat „semnătura" violatorului.[87]

Anchetatorii nu sunt întotdeauna în măsură să identifice „semnătura" unui criminal. Crimele cu violență excesivă asupra victimelor implică adesea un risc ridicat în identificarea „semnăturii". Cadavrele descompuse sau depesate pot împiedica, de asemenea, descifrarea „semnăturii".

Cei mai mulți oameni fac confuzie între *modus operandi* şi „semnătura", afirmând că este vorba de aceleaşi lucru.

Modus operandi este felul în care acționează criminalii; astfel, unii acționează doar pe timp de noapte, unii aşteaptă în maşina lor o victimă specială, alții intră în case prin fereastră etc. Acesta depinde de tipul de victimă (bărbat, femeie, copil, student, adult, prostituată brunetă, persoană de culoare), de locul şi ora la care a fost comisă infracțiunea (casă, maşină, vehicul, parc public, autostradă), de uneltele sau echipamentele folosite (frânghie, cuțite, ciocan, substanțe inflamabile), de modul în care a fost abordată victima.

Modus operandi nu este cel mai important aspect în investigarea unui omor. În multe cazuri, anchetatorii sunt atât de îngrijorați de modificările modului de operare, chiar şi dacă este minor de la o infracțiune la alta, şi cred că actul agresiv este al altei persoane decât al unui agresor în serie, chiar dacă există asemănări izbitoare între crime.

Un caz în care s-a făcut o confuzie este cel privind pe Arthur Shawcross, care în anul 1989 a atacat şi ucis trei prostituate (o brunetă şi o blondă, dar şi una de culoare). Faptul că victimele au fost diferite i-a făcut pe anchetatori să caute, în direcții opuse, trei ucigaşi în loc de unul.[88]

În plus, criminalii petrec perioade lungi de timp în închisoare şi se duc la bibliotecă, unde pot găsi aceleaşi cărți pe care polițiştii le-au citit la Academia de Poliție, sau se „documentează" pe internet. Hoții, violatorii şi ucigaşii în cele din urmă ştiu totul despre „tehnicile de investigație", despre cum se interoghează un suspect, cum se stabileşte un modus operandi etc. După ce au citit toate aceste cărți, aceşti criminali, deliberat, îşi schimbă modul de operare, de la crimă la crimă. Acest lucru pare simplu, dar este

[87] Keppel R., *Signature Killers*, Editura Pocket Books, 1997, p. 79.
[88] Keppel R., *op. cit.*, p. 83.

suficient pentru a determina confuzia polițiştilor instruiți să se concentreze numai pe modurile de operare cunoscute.[89]

Experții au conchis că ***modus operandi*** **înseamnă ceea ce este necesar pentru a comite o crimă, în timp ce *semnătura* reprezintă ceea ce nu este necesar pentru a comite o crimă, dar psihologic este important pentru criminal.**[90]

Majoritatea criminalilor în serie simt nevoia de a lăsa amprenta lor personală. Este un mod de a se exprima printr-o „semnătură" unică. Aceasta nu se schimbă şi nu se va schimba niciodată, ea rămâne aceeaşi. În cursurile elaborate de profileri FBI[91], s-a stabilit ca moduri de manifestare a „semnăturii" următoarele:

- utilizarea pornografiei;
- folosirea unor mijloace de reținere a victimei;
- depersonalizarea victimei;
- tortura victimei;
- fotografierea într-o anumită succesiune;
- unghiul aparatului foto;
- umilirea victimei;
- poziționarea (aşezarea într-un anumit fel) cadavrului;
- inserție de obiect străin în corpul victimei.

2.5. Tipologia criminalului în serie

Ca şi definirea ucigaşului în serie, realizarea unei tipologii a acestuia este dificilă, din cauza complexității tipului de bază, ce cuprinde o varietate de subtipuri sau variante de tip. Aceste variante prezintă uneori particularități atât de importante, încât par să se autonomizeze, de aceea se impune, în prealabil, semnalarea unor *distincții generale.*[92]

Caracteristicile specifice criminalului în serie psihotic şi criminalului în serie psihopat

O primă distincție ce se face în cadrul tipului general al ucigaşului în serie este aceea legată de starea psihică a subiectului, respectiv distincția *ucigaşul în serie psihotic* şi cel *psihopat.*

În general vorbind, psihoticul prezintă o tulburare gravă a funcțiilor mentale, care conduce la lipsa discernământului, în timp ce psihopatul, în ciuda unei alterări grave a simțului moral, îşi conservă integritatea capacităților mentale, ceea ce face ca acesta să acționeze, de regulă, cu discernământ.

---

[89] Douglas J., *Mindhunter*, Editura Pocket Books, 1997, p. 62.
[90] Douglas J., *The Anatomy of Motive*, Editura Pocket, 2000, p. 25.
[91] Curs elaborat de SSA Mark Safarik, FBI, Lt. Arthur Westveer Baltimore, Maryland Police Dep.
[92] Cioclei V., *op. cit.*, p. 218-220.

Lipsa de discernământ şi, pe cale de consecință, imposibilitatea tragerii la răspundere penală a ucigaşului în serie psihotic au făcut ca unii criminologi să abandoneze studiul acestuia, motivând că o asemenea sarcină ar reveni în mod exclusiv în competența expertizei psihiatrice.[93] Un astfel de abandon nu este însă profitabil, din mai multe considerente. În primul rând, deoarece faptele ucigaşului în serie psihotic au aceleaşi urmări deosebit de grave, respectiv pierderea de vieți omeneşti, prevenirea şi combaterea unor astfel de fapte este la fel de importantă, iar soluțiile din acest punct de vedere nu pot fi găsite decât cu ajutorul cercetării criminologice, rolul expertizei şi experților medico-legali fiind cu totul altul. În al doilea rând, trebuie reamintit că, din punct de vedere medical, psihopatiile nu reprezintă altceva decât variante diminuate ale psihozelor. Aceasta face ca mecanismele şi procesele care stau la baza formării personalității psihopate să fie în mare parte desluşite, inevitabil, prin mijlocirea examinării personalității psihotice. Altfel spus, cunoaşterea psihopatului este aproape obligatoriu mijlocită de cunoaşterea psihoticului. În sfârşit, un alt argument, printre altele, se bazează pe faptul că această distincție la nivel psihic nu are o corespondență foarte consistentă la nivel comportamental, nivel la care se admite, după cum se va vedea, *un tip intermediar (borderline)* care este imposibil de ignorat. În acest context, studiul psihoticului, cel puțin indirect, devine deci, oricum, inevitabil.

Dintre tipurile de criminali, psihoticii şi sociopații par a ajunge mai degrabă criminali în serie. Primii percep lumea în mod distorsionat şi nu-şi planifică atacurile, dar înclinația spre violență îi poate face autorii unor fapte de mare cruzime. Bolnavii de schizofrenie paranoidă, mai ales, pot deveni de-a dreptul feroce. Sociopații, pe de altă parte, sunt egocentrici, nu au mai deloc sentimente de compasiune față de ceilalți şi nu simt nici anxietate, nici vinovăție atunci când îşi victimizează semenii.

După cum am arătat, în terminologia psihiatrică, un criminal în serie poate fi clasificat fie ca psihotic sau psihopatic, depinzând de informațiile examinate ca şi de faptele crimei. Totuşi criminalul este rareori psihotic.[94] Criminalii sunt de obicei psihopați sexuali, care au o criminalitate profundă şi sunt, în mod cert, în legătură cu realitatea.

În cazul unui ucigaş psihotic, acesta poate sugera că el ucide din cauză că **psihoza lui îl împinge să ucidă,** iar în cazul unui ucigaş psihopat, în special un criminal în serie, Vernon J. Gerberth sugerează, pe baza studiilor FBI şi a experienței personale, că **el ucide pentru că îi place să ucidă.**

Criminalii în serie au fost descrişi ca inteligenți, fermecători, şmecheri, încântători şi, în general, arătoşi. Ei sunt indivizi mobili, abili să călătorească kilometri întregi în căutarea victimei „potrivite", care să fie vulnerabilă şi uşor de controlat. Victimele pot fi femei, copii, vagabonzi, homosexuali şi prostituate.

---

[93] Négrier-Dormont L., Nossintchouk R.*, Tueurs en série,* Editura Dominos Flammarion, 2001, p. 6.
[94] Gebert V., *op. cit.*, p. 65.

Criminalii în serie sunt extrem de manipulativi şi sunt deseori capabili să „vorbească” victimelor lor, mai ales pe terenul lor descris ca „zona de confort”, un loc unde ei îşi pot controla victimele. De multe ori ei folosesc un truc ca să rămână singuri cu victimele lor, îşi perfecţionează continuu acest truc şi au o iscusinţă stranie în recunoaşterea potenţialelor victime.

Un criminal în serie, în ciuda aparenţelor exterioare, este un individ nesigur. El nu are nicio putere până nu are victima sub controlul său, el se simte în siguranţă în acea superioritate temporală.

Mulţi criminali în serie au o fascinaţie pentru procedurile poliţiei. Unii chiar au lucrat ca ofiţeri de poliţie sau gardieni publici şi îşi folosesc această experienţă ca să evite identificarea. Ei sunt cunoscuţi ca nişte obişnuiţi ai poliţiei şi trag cu urechea la conversaţiile de pe marginea cazului. Unii criminali în serie chiar s-au strecurat singuri în investigaţie, iar alţii se întorc la locul crimei sau la locul unde a fost descoperit cadavrul, fie ca să evalueze investigaţia, fie ca să tachineze poliţia prin plasarea de indicii suplimentare.

Aceştia se bucură de publicitatea crimelor lor din acelaşi motiv. Ei urmăresc probabil îndeaproape evenimentele în ziare şi au acea satisfacţie conştientă că au învins poliţia.

Crimele în serie sunt considerate de unii psihologi ca reprezentând ultima extensie a violenţei. Din punct de vedere raţional, crimele în serie sunt acte complet iraţionale. Totuşi, criminalul în serie simte o mare plăcere în exercitarea puterii şi a controlului asupra victimei, incluzând puterea vieţii şi a morţii, actul sexual fiind secundar. El este excitat de cruzimea actului său şi, frecvent, va tortura victima până la moarte. Criminalul poate înregistra pe casete ţipetele de durere ale victimei sale, pe care le poate folosi pentru a-şi spori fantezia atunci când nu are o victimă „cu care să se joace”, sau poate folosi aceste înregistrări pentru a teroriza viitoarele victime. Orice mutilare a victimei va fi făcută fie ca să şocheze autorităţile, fie să facă neidentificabile rămăşiţele cadavrului.

Cu toate că mulţi criminali în serie au fost cunoscuţi că au întreţinut relaţii sexuale normale cu o femeie iniţială în viaţa lor, ei chiar nu au niciun fel de relaţii satisfăcătoare cu cineva. Ei sunt într-o stare de automulţumire până la un punct, de unde nimic nu mai contează. Mulţi criminali în serie au declarat că au fost abuzaţi în copilărie, de obicei, de mamă sau de un părinte/bunic.

Mulţi agresori au declarat că sub influenţa alcoolului sau a drogurilor, în timpul crimelor, au trăit stări ireale, fără a putea percepe gravitatea şi cruzimea actelor lor, şi fără a putea avea o explicaţie logică a faptelor lor. Unii agresori au fost identificaţi sub influenţa alcoolului şi drogurilor, în momentul crimei, ceea ce are tendinţa de a le exacerba fanteziile sadice.

Omuciderile unui criminal în serie au tendinţa să crească pe măsură ce trece timpul. Apare evident faptul că ei trebuie să ucidă mult mai des pentru a-şi satisface plăcerea pe care o obţin săvârşind acest act. Mulţi criminali în serie au fost prinşi accidental, pe măsură ce deveneau mai îndrăzneţi în urmăririle lor şi mai indiferenţi în faţa riscului.

Acest tip de criminal nu se opreşte niciodată din ucis, până nu este prins şi încarcerat în închisoare pe viață. **Nu există niciun tratament pentru a vindeca un psihopat sexual sadic care devine un criminal în serie.**

Aspecte distinctive între criminalul în serie organizat şi criminalul în serie dezorganizat

O a doua distincție importantă are la bază criteriul comportamental, respectiv maniera în care subiectul acționează înainte, în timpul şi după comiterea faptelor. Din acest punct de vedere, în cadrul tipului general al ucigaşului în serie pot fi identificate două categorii principale distincte şi o categorie intermediară: *ucigaşul în serie* ***organizat,*** *ucigaşul în serie* ***neorganizat*** şi ucigaşul în serie ***mixt,*** sau *de graniță (borderline).*[95]

Ucigaşul în serie organizat este preocupat de alegerea atentă a victimei, a timpului şi locului de acțiune, a instrumentelor de tortură, este atent la detaliile care l-ar putea demasca sau incrimina şi se străduieşte să şteargă orice urmă etc. Acesta corespunde din punct de vedere psihologic psihopatului.

Ucigaşii în serie organizați îşi planifică metodic atacurile, îşi aleg cu grijă victimele şi locurile unde le vor răpune. Camuflajul lor social este perfect, fiind adesea familişti pentru care prietenii bagă mâna în foc că sunt inofensivi. Îşi construiesc bine alibiurile şi pot lăsa intenționat la fața locului indicii care să trimită poliția pe piste false. Foarte organizat s-a dovedit a fi britanicul Harold Shipman, de pildă, de profesie medic de familie, care între 1971 şi 1998 şi-a ucis 250 dintre pacienții în vârstă, fără să se ştie multă vreme că este vorba de crime. Palmaresul incredibil i-a adus porecla de „Doctorul Moarte".[96]

Ucigaşul în serie neorganizat corespunde psihoticului, el acționează mult mai impulsiv, fără o pregătire prealabilă şi fără a se asigura că nu va fi descoperit; de cele mai multe ori, doar o capacitate deosebită de a improviza îl ajută să depăşească diferitele obstacole ce stau în calea comiterii faptei şi să-şi poată continua seria omorurilor, evitând să fie identificat şi capturat. În grupul ucigaşilor în serie dezorganizați se încadrează asasinii impulsivi. Aceştia au un coeficient de inteligență mai mic decât cei organizați şi nu omoară „cu programare", ci ori de câte ori au chef şi o ocazie favorabilă. Atacurile lor sunt fulger şi, de obicei, lasă victima acolo unde au ucis-o, fără să se obosească să şteargă urmele. Cu toate acestea, nu sunt uşor de prins, deoarece sunt mereu în mişcare şi au prea puțini prieteni de la care să se poată culege informații. Sunt de multe ori descrişi de anturaj ca „ciudați".

În timp, o parte din ucigaşi trece de la „organizare" la „dezorganizare"; astfel, mulți comit cu mare grijă primele două crime, dar cam de la a treia încep să fie, intenționat sau nu, mai „delăsători". Oricare ar fi motivele (rutina,

[95] Négrier-Dormont L., Nossintchouk R., *op. cit.*, p. 18.
[96] Revista *Ştiința pentru toți,* nr. 44-45, august-septembrie 2006.

jocul cu poliția, dorința de notorietate, imposibilitatea de a se mai controla), graba şi erorile sunt în favoarea investigatorilor, care se apropie cu paşi repezi de făptaş.[97]

În sfârşit, *ucigaşul în serie mixt* (borderline) „aparține în principiu categoriei ucigaşilor organizați, dar anumite situații sau condiții îl vor conduce să-şi piardă sângele rece şi să acționeze de o manieră neorganizată. El poate, de asemenea, încă de la debutul trecerii la act, să oscileze între comportamente ce țin de ambele categorii precedente".[98]

Michel Benezech, psihiatru, profesor la Universitatea din Bordeaux şi consultant pe lângă Direcția Penitenciarelor din Ministerul de Justiție al Franței, clasează pe ucigaşii patologici în două categorii extreme, în funcție de trecutul lor, de mediile în care trăiesc şi de comportament.[99]

Criminalul psihopat (organizat)	*Criminalul psihotic (dezorganizat)*
➢ Tată absent, delincvent sau violent; ➢ Antecedente penale numeroase; ➢ Antecedente psihiatrice rare; ➢ Consumator de alcool şi/sau stupefiante; ➢ Trăieşte în companie; ➢ Superficial, sociabil; ➢ Uneori călătoreşte mult; ➢ Antecedente personale de violențe psihice; ➢ Premeditare posibilă; ➢ Victima cunoscută sau întâmplătoare; ➢ Uneori complici; ➢ Posibil lung dialog cu victima; ➢ Posibile torturi ante-mortem; ➢ Foloseşte arma sau mijlocul pe care îl poartă cu sine; ➢ Legare posibilă a victimei; ➢ Sadism sexual posibil; ➢ Alcoolizare în momentul crimei; ➢ Absența de producții mentale patologice; ➢ Părăseşte locul crimei; ➢ Rareori sinucidere după crimă; ➢ Caută să scape poliției; ➢ Multiplicitate posibilă a victimelor timp de luni sau ani (*serial murders*);	➢ Mamă patologică; ➢ Antecedente penale rare; ➢ Antecedente psihiatrice frecvente; ➢ Chimioterapie psihotropă rară sau întreruptă; ➢ Trăieşte singur sau cu părinții; ➢ Călătoreşte puțin; ➢ Comportament periculos, anunțând crima; ➢ Lipseşte premeditarea (cu excepția paranoicilor); ➢ Victima cunoscută sau din vecinătate; ➢ Acționează totdeauna singur; ➢ Puțin dialog cu victima; ➢ Lipsesc torturile preliminare; ➢ Foloseşte arma care îi cade în mână; ➢ Trece la acte dezorganizate şi foarte violente (posibilă castrare etc.); ➢ Act sexual non sadic posibil; ➢ Angoasă majoră în timpul crimei; ➢ Sindrom halucinatoriu, delirant şi/sau depresiv; ➢ Stare de prostrație uneori lângă cadavrul crimei; ➢ Sinucidere adesea după crimă; ➢ Se autodenunță sau se lasă arestat fără să se opună;

[97] Revista *Ştiința pentru toți*, nr. 44-45, august-septembrie 2006.
[98] Négrier-Dormont L., *op. cit.*, p. 19.
[99] Revista *Pentru Patrie*, nr. 1, ianuarie 2000.

➢ Răspunzător penal.	➢ Multiplicitate posibilă a victimelor într-un interval de timp (mass murders); ➢ Iresponsabil penal.

Interesantă este studierea celor două categorii de criminali în serie din perspectiva locului crimei, al modului de operare şi al „semnăturii".

Prima constatare: asasinul metodic (ucigaşul organizat) îşi omoară victima, apoi transportă cadavrul cât mai departe şi îl ascunde, uneori foarte bine.

Un ucigaş organizat e adesea capabil să trucheze locul faptei (locul unde e găsit cadavrul) sau locul crimei (locul unde a fost ucisă victima), ca să încurce cercetările. O asemenea regizare necesită un bun calcul şi vădeşte un spirit logic şi raţional.

Niciun ucigaş dezorganizat nu e în stare să conceapă un astfel de scenariu. Totuşi, haosul ce domneşte în unele locuri, cu crime atribuite în consecinţă unor ucigaşi dezorganizaţi, permite construirea unor ipoteze, fie şi contradictorii, asupra modului de executare a asasinatului. În situaţia unui ucigaş dezorganizat, locul faptei şi locul crimei sunt, în general, unul şi acelaşi; vinovatul nu are mintea destul de limpede pentru a deplasa cadavrul sau pentru a-l ascunde.

A doua constatare: la ucigaşul în serie dezorganizat, locul crimei este întotdeauna în mare dezordine, o dovadă că acţionează de o manieră impulsivă şi că îşi „controlează" prost victimele. Adesea, crimele sunt spectaculare şi deosebit de sângeroase.

În această configuraţie, în general, ucigaşul pătrunde prin efracţie, foloseşte o armă găsită la locul omorului, pe care o şi abandonează imediat. În schimb, un ucigaş organizat îşi va planifica omorul şi nu va lăsa niciun indiciu. Ceea ce nu înseamnă că nu există şi un tip intermediar de serial killer, organizat-dezorganizat.

A treia constatare: modus operandi. Constituie cea mai bună manieră de a evalua inteligenţa criminalului. Este un concept dinamic, ce se poate modifica în funcţie de îndrăzneala criminalului, de parcursul său, de dorinţa sa de a încurca pistele.

A patra constatare: „semnătura". Pentru a sfida şi mai mult sistemul, ucigaşul „pune în scenă" trupurile victimelor sale. Ele pot fi legate, acoperite, dezbrăcate, mutilate. Tot atâtea indicii care determină natura crimei (sexuală, sadică etc.) şi care sunt revelatorii pentru disfuncţionalităţile autorului.[100] Pentru anumiţi *profilers*, „semnătura" este singurul lucru pe care ucigaşul îl face fără să fi fost necesar pentru comiterea crimei. Theodore J. Kaczynski expedia victimelor colete capcană. În aceste pachete el strecura întotdeauna o bucată de metal indestructibil, pe care erau gravate iniţialele sale, indiciu simbol al personalităţii sale. Fapt este că activitatea profilerilor conduce la

[100] Revista *Pentru Patrie,* nr. 1, ianuarie 2000.

realizarea unui portret psihologic al autorului, ținând seama de tipologia victimelor, modul de operare, „semnătura" şi de toate celelalte date privind împrejurările secundare, de obicei mai puțin exploatate de anchetatori. Acest portret, care este, în ultimă instanță, un rezultat al asocierii de probe şi de intuiții, permite cel mai adesea polițiştilor să trieze diferitele piste şi să elaboreze strategii de capturare. De pildă, în cazul mutilărilor „post-mortem", ucigaşul revine la locul faptei şi o simplă supraveghere a acestuia este suficientă pentru a-l aresta.

În alte ocazii, profilerii elaborează tehnici de interogare destinate să-l facă pe criminal să mărturisească. Într-o afacere celebră, Wayne Williams, ucigaşul tăgăduia toate cele 28 de crime ale cărui autor era cu siguranță. În timpul procesului, John Douglas, pe atunci director al unității de ştiințe ale comportamentului din FBI, a făcut următoarele recomandări procurorului: *„Trebuie să-l păstrați cât mai îndelung posibil la bară pentru a-l face să cedeze. În fața acestui tip de personalitate inflexibilă, care îşi controlează emoțiile, va trebui să mențineți o presiune constantă. Când îl veți fi epuizat complet, va trebui să-l atingeți fizic, să-l pipăiți. Apropiați-vă cât mai mult de el, violați-i spațiul şi întrebați-l în şoaptă: Ai fost panicat, atunci când l-ai ucis pe acest puşti?"*.

Wayne Williams a sfârşit prin a-şi ieşi din fire, a lăsat să-i izbucnească furia, a arătat tribunalului adevărata față întunecată a personalității. A fost condamnat la închisoare pe viață.[101]

În scopul de a-şi aprofunda cunoştințele, cei 24 de *profilers* ai FBI îşi consacră o parte a timpului pentru a se întâlni cu cei pe care îi numesc „experți": ucigaşii în serie. Acestora, spre deosebire de alți criminali, le place să vorbească despre crimele lor.

Ori, exploatând această „slăbiciune", polițiştii învață să interpreteze „cheile", aşa cum medicii ajung să stabilească un diagnostic pornind de la evaluarea diferitelor simptome.[102]

Repere orientative la criminalii în serie sexuali [103]

A) Psihopatul sexual – organizat

– trusa premeditării: crima este prevăzută deliberat;

– trusă de viol: plasturi, sfori, legături, cătuşe, cagulă, basma de acoperit fața, armă, cuțit etc. pentru amenințare;

– totul vorbeşte despre o logică, un mod de operare repetabil, gândit, premeditat, menit a asigura succes-satisfacție;

– în mod obişnuit, o dată violul consumat, victima este lăsată în viața sub amenințarea cu moartea pentru denunțare;

---

[101] Ibidem.
[102] Ibidem.
[103] Butoi T., *Criminali în serie – Psihologia crimei*, Editura Phobos, 2003, p. 288.

– în violul urmat de moartea victimei, urmele sunt şterse, cadavrul este deplasat de la locul faptei şi ascuns, depesat şi împrăştiat;

– câmpul faptei este modificat pentru inducerea în eroare a poliţiştilor criminalişti; jaful este mai totdeauna prezent, iar obiectele fetiş (bijuterii, vestimentaţie, lenjerie, poşete, cosmetice etc.) sunt păstrate;

– se defineşte prin calcul, este organizat raţional, comportamentele sunt organizate, coerente;

– victimele sunt persoane necunoscute, dar „luate în vizor";

– asasinul vânează un anumit tip de victimă (cea care-i satisface fantasmele);

– foloseşte viclenii, strategii artificiale pentru a câştiga încrederea victimei (manipularea acesteia – foloseşte legende credibile în care deţine iniţiativa şi devine dominator, victima urmându-l orbeşte în locuri şi la distanţe mari de locul acostării);

– mânuieşte bine comunicarea, sugestia şi persuasiunea;

– prevede mijloacele de dominare şi control asupra victimelor, perfecţionându-se în timp, pe măsura experienţelor acumulate;

– personalizează victimele înainte de crimă, conferindu-le o anumită individualitate;

– nu are complexe de inferioritate, dimpotrivă, se poate considera cel mai viclean criminal pe care l-a cunoscut omenirea vreodată;

– poate proveni din familie de tip permisiv, trăind sentimentul că poate să facă totul, orice îi este permis (superficialitate);

– comunică uşor, fără bariere, are un dezvoltat coeficient empatic, improvizează, este duplicitar şi cameleonic;

– îşi valorifică farmecul personal, câştigând încrederea victimei;

– poate proveni dintr-o familie destrămată, mamă tolerantă, tată absent şi inconstant în exerciţiul autorităţii, despărţiţi în fapt sau divorţaţi.

Fazele elaborării crimei:

→ perioada care precede crima: se studiază antecedentele personale şi psihopatologice ale suspecţilor;

→ executarea crimei: se identifică datele referitoare la torturi, răpire, viol, ucidere etc.;

→ debarasarea de cadavru: întreprinde măsuri de împiedicare a identificării şi găsirii cadavrului;

→ comportamentul făptuitorului după crimă: se interesează de mersul anchetei, de mediatizarea cazului, de prezenţa la faţa locului etc.[104]

Amprenta psihocomportamentală:

→ coeficient ridicat de inteligenţă;

→ îşi adaptează comportamentul corespunzător exigenţelor situaţiei concrete;

→ capacitate de adaptare şi improvizaţie excelentă;

[104] Butoi T., *op. cit.*, p. 289.

→ capabil a-şi perfecționa crimele în timp (utilizează trusa de viol, omor etc.);

→ foloseşte propriul autoturism sau pe cel al victimei; dacă posedă autoturism, acesta are aspect îngrijit, curat întreținut;

→ îşi aduce arma proprie şi nu o lasă la locul faptei după crimă;

→ şterge urmele câmpului faptei (amprente, sânge de pe haine sau de pe podele, urmele de paşi, dezbracă victima, îi ascunde sau distruge hainele, o depersonalizează, ascunde cadavrul sau îl depesează);

→ este posibil ca locul faptei (locul unde este găsit cadavrul) să nu corespundă cu locul crimei (locul unde a fost comis omorul); cadavrul este în mod frecvent transportat şi ascuns cât mai departe de locul în care a fost săvârşită crima;

→ strâns legat de fetişuri, bijuterii, obiecte cosmetice ce au aparținut victimei, sunt oferite anturajului feminin apropiat, amante, prietene, soră, mamă etc.;

→ urmăreşte în mass-media efectele crimei (lasă uneori bilete la locul faptei, modifică locul faptei, răspunde provocării sinelui şi fantasmelor): catharsisul vânătorului;

→ violează şi torturează victimele înainte de a le ucide, motivația fiind aceea că psihopatul sexual (de regulă, impotent) când îşi loveşte, strangulează, înțeapă, martirizează victima, trăieşte sentimentul depăşirii impotenței, nemaitrăind frustrarea incapacității de a o poseda;

→ în mixtură cu sadismul, gemetele, țipetele, implorările acesteia, pe fondul neputinței de ripostă, îi exacerbează instinctul dominator de manipulare şi depersonalizare a victimei;

→ îşi exteriorizează uşor trăirile şi sentimentele;

→ posedă joc actoricesc (în copilărie, a fost copil problemă, obraznic, agresiv, dornic de preocupări sexuale precoce);

→ caută compania altora, în grup este în largul său;

→ manifestă atitudine provocatoare, de regulă, are servicii care cer calificare, dar pe care le părăseşte repede, din cauza atitudinii sale conflictuale şi revendicative;

→ deseori crima apare şi pe fondul unor drame personale exacerbate: concediere, abandonare de către iubită etc.;

→ nu interiorizează complexe de inferioritate, dimpotrivă, subapreciază sau sfidează poliția şi experții psihologi, crezându-se superior, inteligent şi abil;

→ dezvoltă simptomatologie de tip paranoic: seducător, persuasiv, creează legende credibile, de regulă are relații multiple, dar puțin durabile, cultivate în zona hedonist perversă, chiar masochistă pe suport sexual-erotic;

→ de regulă, semiimpotent cu disfuncții de erecție, se manifestă violent în relația sexuală atunci când comite violul cu moarte, participă la actul sexual cu victima aflată în agonie;

→ în relațiile interpersonale este disprețuitor (toți sunt nişte incapabili şi se coalizează împotriva sa, el este singurul competent şi are soluții la toate – lăudăros şi mitoman);

→ suprimarea vieții se face mai lent, apare tortura cu suculente manevre de tip pervers sexual (sex oral, anal);

→ împotrivirea victimei declanşează şi aici raptusul brusc agresiv-violent cu lovituri mortale;

→ sunt interesați de prelungirea trăirii catharsisului, hrana fantasmelor sale.[105]

Explicații psihanalitice:

a) Procesul repetitiv poate fi explicat la criminalii în serie prin defectarea instinctualității de tip sexual, prin formarea unui mecanism repetitiv (bioinstinctual), hormonal constituțional, care presează ciclic, determinând tensional orientarea sexuală catharsică către viol cu suprimarea vieții şi pe care, episodic, psihopatul sexual o conştientizează, critic doar, şi acesta este tragismul, pentru că nu o poate controla, stăpâni.

b) Înțelegerea motivației criminale şi, mai ales, orientarea predictivă a acesteia este extrem de utilă în identificarea şi arestarea urgentă a serial killerilor înainte ca aceştia să comită din nou. Arta de a schița profilul psihologic al criminalului se deprinde într-un timp îndelungat, din care o mare parte trebuie să ți-l consumi încercând să înțelegi motivația criminalului *„cei care nu ucid pentru bani se deosebesc fundamental de ceilalți asasini”*. Ucigaşii şi violatorii nu caută profitul, ei caută dimpotrivă, un fel de plăcere perversă fără doar şi poate, dar pe care am putea să o înțelegem.[106]

c) Un serial killer este permanent motivat (se află sub presiune tensională orientată sexual) de frustrarea repetitivă, el rămâne mereu în deficit catharsic insuficient satisfăcut pentru că, de fiecare dată, crima cea mai recent finalizată nu reuşeşte să-i satisfacă în întregime fantasmele (din acest moment, proiectează o nouă faptă, jocul fantasmelor fiind orientat către obținerea, de această dată, a catharsisului deplin). Cultivat de asemenea gânduri, ucigaşul îşi anticipează deja viitoarea victimă, care de această dată va fi perfectă, şi aşa mai departe.

B) Psihoticul sexual – dezorganizat

- absența „trusei de viol”, dovada atacului spontan, la întâmplare, bizareriile comportamentale sunt prezente în câmpul faptei, oglindind absența oricărei logici şi, în mod cert, prezența unor distincții mentale grave ale făptuitorului;
- criminalul dezorganizat confirmă teoria impulsului subit-spontan. „Corpul ei era aşezat într-o manieră bizară, căreia inspectorii nu i-au înțeles

[105] Butoi T., *op. cit.*, p. 290-291.
[106] Ressler R.K. şi Shachtman T., *Whoever Fights Monsters*, Editura Presses de la Cité,1993, p. 45.

sensul decât după ce părinții fetei le-au explicat că această poziție seamănă cu litera *Chaî* din alfabetul evreiesc, litera pe care o purta de obicei pe un lănțișor la gât; bijuteria dispăruse";[107]

- câmpul faptei este neinteligibil, pare lipsit de logică, de incoerență;
- crima este spontană;
- nu-şi organizează (premeditează) acțiunile;
- victima este aleasă la întâmplare, de regulă din habitatul imediat, de foarte multe ori victima se şi apără (a se căuta leziuni pe corpul bănuiților);
- criminalul depersonalizează victima (o ignoră sau o disprețuieşte), o acoperă pe față, o mutilează, îi distruge fața;
- pe cadavru apar semnificații cu simbolică sexuală – agresarea, mutilarea zonelor sexuale;
- locul faptei şi locul crimei sunt, în general, unul şi acelaşi;
- ucigaşul dezorganizat este incapabil să întrețină relații sociale, n-are uşurință în vorbire; este învățat să-şi ascundă suferința, mânia, teama;
- la şcoală a fost un „copil liniştit";
- dacă lucrează, prestează o muncă necalificată şi-şi păstrează cu greu slujba, din cauza incapacității sale de a se înțelege cu cineva.

Fazele elaborării crimei:

→ perioada care precede crima: nu se studiază antecedentele personale şi psihopatologice ale suspecților;

→ executarea crimei: nu se identifică datele referitoare la torturi, răpire, viol, ucidere etc.;

→ debarasarea de cadavru: nu întreprinde măsuri de împiedicare a identificării şi găsirii cadavrului;

→ comportamentul făptuitorului după crimă: nu se interesează de anchetă.

Amprenta psihocomportamentală:

→ nu-şi selecționează victima după criterii logice; uneori, el atacă pe cineva care i se pare că reprezintă un pericol pentru el;

→ ignoră sau disprețuieşte personalitatea victimelor; adesea le aduce în stare de inconştiență, le acoperă capul cu o cagulă sau le desfigurează;

→ actele lui sunt lipsite de orice logică; felul în care îşi alege victimele sau mobilul crimelor nu pot fi înțelese până când autorul nu e arestat;

→ locuieşte în apropiere de locul crimelor, pentru că, aflat într-o dezordine mentală evidentă, nu poate să-şi conducă maşina, în vreme ce ține şi victima sub control;

→ dacă posedă un vehicul, acesta se află în aceeaşi stare de dezordine ca şi domiciliul său;

→ nu e atent la amprentele sau la alte urme pe care le lasă la locul faptei;

[107] Ressler R.K. şi Shachtman T., *op. cit.*, p. 49.

→ nu ia trofee, dar poate păstra o bucată din cadavru (un smoc de păr sau un obiect de îmbrăcăminte), ca un suvenir căruia numai el îi ştie valoarea;

→ loveşte repede, sub efectul unui impuls subit; nu-şi poate viola victima decât după ce a omorât-o sau a adus-o în stare de inconştienţă;

→ se simte diferit, se consideră un ratat şi tinde să se retragă din societate şi să trăiască solitar;

→ dacă nu trăieşte singur, locuieşte cu unul dintre părinţi, divorţat cel mai adesea; nimeni altcineva nu i-ar putea suporta comportamentul cel puţin straniu;

→ la ucigaşul dezorganizat – factorul declanşator pentru crimă este, de multe ori, absent; ceea ce stârneşte dorinţa de a ucide nu este situaţia conflictuală, ci boala.

Explicaţii psihanalitice:

Schizofrenia este psihoza cea mai răspândită, îndeosebi cea paranoidă. Majoritatea schizofrenicilor paranoizi nu sunt violenţi, dar comit crime atât de oribile încât lasă în urmă multe din alte fapte comise de bolnavi mintali aparţinând altor categorii.[108] Schizofrenicii au particularitatea de a percepe realitatea conform propriilor scheme interioare, din care reies interpretări delirante, deşi coerente în optica lor.[109]

Descoperim în unele cazuri că ucigaşii dezorganizaţi duc o viaţă ordonată înainte de a ucide prima dată. Nu se disting până atunci printr-un comportament din cale afară de violent sau ostil.[110]

În sinteză reţinem că sunt patru categorii distincte de crime de natură sexuală:

– violenţa interpersonală legată de dispute şi atacuri;
– atacul legat de violenţă şi/sau sodomie;
– uciderea legată de porniri şi dorinţe sexuale;
– crima în serie.

La fiecare tip se aplică o anumită strategie legală, folosindu-se un număr de practici investigative. Toate patru sunt supuse unui set standard de tehnici de investigaţie, incluzând analiza profilurilor şi analiza computerizată a agresiunilor similare. Oricum, în fiecare din aceste categorii există elemente de sexualitate umană şi de deviaţie sexuală.

Scopul este de a identifica motivaţia şi apoi a căuta să se realizeze investigaţia folosind orice mijloc disponibil.

Din experienţa FBI – SUA, aceasta se poate întinde de la analiza criminalistică sofisticată, furnizată de Centrul Naţional de Analiză a Crimelor Violente (National Center For The Analisys of Violent Crimes), până la o simplă culegere de date, din cartierul unde a avut loc crima. În orice caz, nu

[108] Ibidem, p. 157.
[109] Ibidem, p. 158.
[110] Ibidem, p. 159.

sunt soluții simple, nici proceduri standard sau explicații care să justifice motivația pentru o persoană care comite un omor de natură sexuală.

Exigențele perspectivei descoperirii urmelor criminalilor în serie la percheziţiile efectuate suspecților:

▪ se caută caiete, jurnale, cărți, articole sau fotografii de cuplu (se identifică pasaje subliniate), casete video-audio, se caută resturi de leucoplast, sârme, sfori etc.;

▪ se scotocesc sacoşele, genţile de voiaj, geamantanele;

▪ se identifică obiecte de proveniență critică: ceas de damă, ruj, perucă, agende, bijuterii (se va cere justificarea provenienței lor);

▪ se identifică articole de îmbrăcăminte uzuală: blugi, trening, geci, mănuşi, tricouri; se recoltează microurmele existente: fire de păr, vopsea, fibre vegetale, pete (sânge, spermă, spută, fecale etc.) şi mânjituri;

▪ se ridică bilete de tren, facturi de hotel, note telefonice, fotografii, casete, dischete;

▪ se intră în memoria calculatoarelor prin efectuarea percheziţiilor informatice asupra unităților centrale ori laptop-uri.

Aşadar, anchetatorii criminalişti confruntați cu omoruri de natură sexuală ar trebui să se preocupe, în primul rând, de tehnica de documentare şi conservare a probelor, înainte de a păşi mai departe în ipotezele complicate ce le prezintă fiecare caz.

Sintetizând, trăsăturile criminalilor[111] în serie organizați/dezorganizați sexuali sunt:

a) în funcție de scena crimei:

Organizat	***Dezorganizat***
Agresiune premeditată	Agresiune spontană
Victimă necunoscută selecționată	Victimă cunoscută
Îşi personalizează victima	Îşi depersonalizează victima
Conversație stăpânită	Conversație minimală
Scena crimei reflectă controlul	Scena crimei întâmplătoare
Cere victimei supunere	Violență neaşteptată
Manifestă reţineri	Manifestă minimum de reţineri
Acte agresive înainte de moartea victimei	Acte sexuale după moartea victimei
Cadavru ascuns	Cadavru lăsat la vedere
Arme, dovezi inexistente	Arme, dovezi prezente
Transportul victimei	Cadavru lăsat la locul faptei

[111] Montet L., *op. cit.*, p. 65.

b) în funcție de caracteristicile personale:

Organizat	*Dezorganizat*
Inteligență medie sau superioară	Inteligență sub medie
Social competent	Social inadaptat
Muncă de regulă calificată	Muncă necalificată
Apt sexual	Inapt sexual
În vârful ierarhiei sociale	La cel mai de jos nivel al ierarhiei sociale
Ocupația tatălui – stabilă	Ocupația tatălui instabilă
Disciplină insuficientă în copilărie	Disciplină severă în copilărie
Stare de spirit stăpânită în timpul crimei	Stare de spirit anxioasă în timpul crimei
Recurs la alcool în timpul crimei	Recurs minim la alcool
Stres de situație	Stres minim de situație
Trăind cu un partener	Trăind singur sau în familie
Îşi urmăreşte crimele în mass-media	Interes minim pentru mass-media
Îşi poate schimba locul de muncă sau poate părăsi oraşul	Schimbare de comportament în mod semnificativ

Punct de vedere final: nu orice caracteristică din lista noastră se poate aplica fără discernământ, oricărui ucigaş. Stabilirea tipologiilor rămâne o artă, izvorâtă însă din ştiință, neputând fi o predicție exactă, ea aproximează doar adevărul, canalizând către indicii de identificare cu credibilitate rezonabilă.[112]

2.6. Studiu privind criminalii în serie autohtoni

În vederea verificării alegațiilor din teoria criminalistică, criminologică, dar şi din prezenta lucrare am realizat un studiu practic având în vedere caracteristicile locului crimei şi modul de operare al unui număr de 18 criminali în serie autohtoni, la o parte din investigarea acestora participând personal.

Obiectivele studiului

- Dacă criminalii în serie care au făcut obiectul studiului şi-au lăsat „semnătura” în câmpul infracțional?
- Dacă pe baza „semnăturii” criminalilor în serie, se poate concluziona că mai multe infracțiuni au fost săvârşite de acelaşi autor?
- Stabilirea profilului criminalului în serie organizat/dezorganizat şi relația dintre aceşti criminali în serie şi „semnătura” lor.

Pentru efectuarea studiului au fost analizați, folosindu-se metodele statistice deductibile, 18 criminali în serie, avându-se în vedere locul crimelor,

[112] Montet L., *op. cit.*, p. 160.

comportamentul acestora înainte, în timpul şi după comiterea faptei, identificarea variabilelor pentru elaborarea unui profil pentru ucigaşii în serie organizaţi şi cei dezorganizaţi.

O altă metodă a fost cea a biografiei criminale care reprezintă un procedeu de investigare a trecutului delincventului şi se realizează prin interviuri cu acesta, la care se adaugă exploatarea oricăror alte surse cu caracter biografic (fişe medicale, cazier judiciar, acte civile etc.). În unele cazuri au fost folosite mărturisirile condamnaţilor (autobiografiile spontane), adică unele însemnări, mai mult ori mai puţin literare, în care condamnaţii şi-au descris propriul trecut dintr-o pornire sinceră şi dezinteresată.

Analiza unor criminali în serie autohtoni

Criminalii în serie analizaţi sunt:

1. RÎMARU ION

- a acţionat în perioada aprilie 1970 – mai 1971 în municipiul Bucureşti;
- a comis patru omoruri, opt tentative de omor, o tâlhărie, un furt, un viol;
- iniţial a recunoscut faptele comise, dar ulterior a retractat afirmaţiile.

a) Mod de operare

- în timpul nopţii îşi aştepta victimele în locuri întunecoase, pe stradă;
- victimele erau întotdeauna femei;
- agresarea se producea prin lovire cu corpuri contondente sau obiecte tăietor-despicătoare;
- a întreţinut raporturi sexuale cu victimele în şase cazuri.

b) „Semnătură”

- exces de violenţă: zece cazuri;
- transportul/mutarea cadavrului: şase cazuri;
- poziţionarea/aranjarea cadavrului: şase cazuri;
- prezenţa spermei: şase cazuri;
- însuşire obiecte: patru cazuri;
- urme muşcătură pe cadavru: trei cazuri;
- lenjerie intimă tăiată: şase cazuri;
- suptul sângelui: un caz.

Cinci caracteristici ale „semnăturii” s-au întâlnit la cele patru omoruri comise în scop sexual şi la două violuri. Acestea sunt: poziţionarea cadavrului, excesul de violenţă, ruperea lenjeriei intime, însuşirea obiectelor, mutarea cadavrului.

c) Tipologie: ORGANIZAT

- premeditare;
- victime necunoscute;
- control la locul faptei;
- violenţă înainte de producerea decesului victimelor;

- lipsa urmelor de la fața locului;
- transportă victima sau cadavrul.

2. VEREŞ ROMULUS

- în perioada 11 septembrie – 16 decembrie 1972 şi ulterior 14 februarie 1974 în municipiul Cluj-Napoca a comis trei omoruri şi cinci tentative de omor;
- victimele au fost întotdeauna de sex feminin, cu vârsta cuprinsă între 9 şi 84 de ani;
- în perioada în care a lucrat ca mecanic de locomotivă, nu a oprit la semnalul roşu al semaforului, afirmând că *„Satana i-a cerut să facă acel lucru”*.

a) Mod de operare

- pătrunde în locuința victimelor, fără să forțeze uşile de acces;
- uneori, în holul blocurilor, aşteaptă victima sau o urmăreşte înainte de a ajunge în locuințe;
- agresează victimele folosind corpuri contondente sau cuțitul în scopul întreținerii de raporturi sexuale.

b) „Semnătură”

- aruncarea cadavrului în râul Someş: un caz;
- incendiază încăperea în care s-a produs agresiunea: trei cazuri;
- se deghizează: în şase cazuri;
- exces de violență: opt cazuri;
- absența spermei: cinci cazuri;
- însuşire bunuri: opt cazuri.

Patru caracteristici, respectiv excesul de violență, însuşirea de bunuri, absența spermei şi mai ales deghizarea, denotă acelaşi autor.

c) Tipologie: ORGANIZAT

- premeditare;
- victima străină/necunoscută;
- control la locul faptei;
- violență înainte de comiterea omorului;
- ascunderea cadavrului;
- lipsa obiectului vulnerant sau a dovezilor la locul faptei;
- incendierea locului faptei;
- absența spermei.

3. CHIRILĂ VIOREL

- a acționat în perioada mai 1998 – februarie 2000;
- a comis un omor şi şase violuri asupra unor persoane de sex masculin;
- este suspectat de comiterea a două omoruri şi un viol asupra unui minor în județul Suceava, pentru care a fost condamnat Olariu Mihai.

a) Mod de operare
- acosta victimele care erau băieți cu vârsta cuprinsă între 9 şi 15 ani;
- folosea diverse trucuri pentru ca aceştia să îl însoțească în locuri izolate;
- îi agresa sexual, anal şi/sau oral;
- folosea forța fizică dacă aceştia se opuneau.

b) „Semnătură"
- introducerea unui băț în anusul victimei după raportul sexual;
- însuşirea de obiecte;
- producerea de rupturi anale;
- inducerea în eroare a victimei prin solicitarea ajutorului să care un sac de cartofi.

c) *Tipologie: ORGANIZAT*
- premeditare;
- victime necunoscute;
- control la locul faptei, disimularea omorului în suicid;
- lipsa urmelor la fața locului.

4. STROE ADRIAN

- a ucis trei femei în municipiul Bucureşti;

- a acționat în perioada martie-septembrie 1992.

a) Mod de operare
- în calitate de taximetrist, câştiga încrederea victimelor profitând de cunoştințele de cultură generală şi de aspectul fizic;
- întreținea acte sexuale în diverse locuri;
- ucidea victimele prin sugrumare atunci când acestea nu vroiau să repete actele sexuale;
- dezbrăca victimele, le deposeda de bijuterii, ascundea cadavrele în locuri diferite: lacuri, canale.

b) „Semnătură"
- transportul cadavrelor;
- sugrumarea după raport sexual;
- prezența spermei.

c) Tipologie – ORGANIZAT
- premeditare;
- victime necunoscute;
- control la locul faptei;
- violență înainte de producerea decesului victimelor;
- lipsa urmelor de la fața locului;
- transportă victima sau cadavrul.

5. BRÂNZĂ MARICEL

- a comis în perioada 2007-2008 două infracțiuni de viol, un omor calificat şi două infracțiuni de furt.

a) Mod de operare

- aşteaptă victima;
- amenințare cu cuțitul;
- întreține relații sexuale normale, orale şi anale cu victima.

b) „Semnătură”

- violență excesivă;
- dezbracă victima, dar nu în totalitate;
- târăşte victima în locuri ascunse;
- strangulează victima după ce în prealabil o violează;
- imobilizează victima prin legarea mâinilor;
- luarea bunurilor;
- rupturi anale;
- prezența spermei.

Aceste opt caracteristici ale „semnăturii” s-au întâlnit la ambele infracțiuni de omor şi la cea de viol.

În continuare, prezentăm câteva fotografii relevante pentru elementele „semnăturii”[113].

Foto 1

Foto 2

[113] Vasile Viorel – arhiva personală.

Foto 3

Fotografiile 1, 2 şi 3 arată două elemente ale „semnăturii”, „*dezbracă victima, dar nu în totalitate*”şi „*târăşte victima în locuri ascunse*”

Foto 4

Fotografia 4 reprezintă alte elemente ale „semnăturii”: „*violență excesivă*” şi „*imobilizarea victimei prin legarea mâinilor*”

c) Tipologie: ORGANIZAT

- premeditare;
- victima cunoscută/străină;
- foloseşte mijloace de constrângere;
- transportă victima în locuri ascunse;
- lipsa dovezilor din câmpul infracțional;
- controlul locului faptei.

6. BĂLAN CONSTANTIN DANIEL

- a comis în perioada 2000-2007 şase infracțiuni de viol şi două tentative de viol;
- a acționat pe raza oraşelor Bucureşti, Piteşti, Ploieşti, Giurgiu;

- a fost condamnat la pedeapsa închisorii de 30 de ani, caz unic pentru justiția din România, întrucât astfel de pedepse se aplică, în general, la infracțiuni de omor;
- pe parcursul aceleiaşi zile acționează la victime diferite, într-un interval scurt de timp între două fapte (două ore şi 30 de minute, respectiv o oră şi 15 minute), ceea ce înseamnă că dorințele sexuale se mențin ridicate chiar de la un act sexual la altul.

a) Mod de operare

- urmăreşte victima, întotdeauna de sex feminin;
- forțează intrarea în apartament;
- amenință victima cu cuțitul;
- forțează victimele să se dezbrace;
- întreține act sexual normal, oral, anal.

b) „Semnătură"

- prezența spermei;
- ejaculare în afara vaginului;
- legarea victimelor la ochi;
- acoperirea feței victimei;
- articole luate;
- şterge urmele cu obiectele de îmbrăcăminte ale victimei;

Aceste şase caracteristici ale „semnăturii" s-au regăsit la cinci din cele opt fapte.

c) Tipologie: ORGANIZAT

- premeditarea faptelor;
- victima necunoscută;
- foloseşte mijloace de constrângere;
- înlătură/şterge urmele de la locul faptei;
- control la fața locului.

7. ROTARU VASILE

- a săvârşit în perioada 1993-2001 două infracțiuni de omor şi trei infracțiuni de viol;
- a comis primul viol la vârsta de 17 ani;
- în timpul stagiului militar a dezertat pentru a comite un viol;
- a acționat în județele Braşov şi Tulcea;
- întotdeauna victimele au fost femei în vârstă, lipsite de apărare, dar a avut şi un act sexual cu un minor de sex masculin.

a) Mod de operare

- forțarea accesului în locuință;
- întotdeauna victimele locuiau în mediul rural, erau femei de peste 50 de ani;
- folosirea forței fizice.

b) „*Semnătură”*

- exces de violență;
- raport sexual violent cu rupturi ale organelor genitale;
- stadiul dezbrăcării: seminud, de la mijloc în jos;
- obiecte luate;
- stropeşte victima cu apă.

Aceste cinci caracteristici ale „semnăturii” s-au întâlnit la toate cele cinci fapte.

- mutarea cadavrului după comiterea faptei;
- prezența spermei.

Aceste două caracteristici ale „semnăturii” s-au întâlnit la două fapte.

c)Tipologie: BORDERLINE (mixt)

Elemente tipice infractorului organizat:

- premeditare;
- victima necunoscută;
- foloseşte mijloace de constrângere;
- lipsa unor urme;
- şterge unele urme.

Elemente specifice infractorului dezorganizat:

- nu ascunde cadavrul;
- acționează în câmpul infracțional după comiterea fapte;
- lipsa controlului la locul faptei.

8. BOTA GRIGORE

- a comis trei omoruri la 10 iulie, 03 august, 07 august 2000;
- au mai fost descoperite cinci cadavre în râul Săsar din municipiul Baia Mare sau pe malurile acestuia, fiind suspectat că are legături şi cu decesul acestora. La finalizarea anchetei, într-o discuție confidențială, sub cuvânt de onoare că nu voi divulga conținutul, mi-a spus care este numărul real al victimelor sale.

a) Mod de operare

- în timpul nopții a abordat victimele, toate de sex masculin, ce făceau parte din categoria boschetarilor;
- le cerea victimelor să practice perversiuni sexuale (sex oral);
- loveşte victimele cu corpuri contondente, de regulă, piatră.

b) „*Semnătură”*

- exces de violență;
- ascunde cadavrele;
- poziționează (aranjează) cadavrele.

Aceste caracteristici comune semnăturii coroborate cu categoria din care făceau parte victimele, locul şi timpul comiterii, obiectul vulnerant şi mobilul, conduc la concluzia aceluiaşi autor.

Prezentăm, în continuare, câteva fotografii relevante pentru elementele „semnăturii”[114].

[114] Vasile Viorel – arhiva personală.

Foto 5

Foto 6

Foto 7

Foto 8

Foto 9

Din imaginile prezentate în fotografiile 5, 6, 7, 8 şi 9, rezultă cele trei elemente ale „semnăturii": „*exces de violență*", „*ascunderea cadavrelor*" şi „*poziționarea (aranjarea) cadavrelor*", prezente în toate cele trei crime

c) Tipologie: MIXT – BORDERLINE

Elemente tipice infractorului organizat:

- premeditare;
- victime necunoscute;
- conversează controlat;
- ascunde cadavrul la unele fapte.

Elemente tipice infractorului dezorganizat:

- obiectul vulnerant este găsit la locul faptei;
- nu ascunde unele cadavre;
- lipsa controlului din câmpul infracțional.

Prezentăm mai jos *Cazierul* numitului *Bota Grigore*[115].

[115] Vasile Viorel – arhiva personală.

Către

INSPECTORATUL P.J. MARAMUREȘ
— CAZIER JUDICIAR —

În conformitate cu art. 17 din Legea nr. 290/2004 rugăm dispuneți verificarea și eliberarea copiei de pe cazierul judiciar privind pe:

Numele de familie BOTA prenumele GRIGORE

Numele avut anterior _____ porecle și nume false _____

fiul / fiica lui IOAN și al (a) NASTASIA născut(ă) în anul 1955

luna 09 ziua 06 în ~~orașul – municipiul~~ comuna și satul JUCIU DE SUS

județul MARAMUREȘ domiciliat(ă) în ~~orașul~~ – municipiul ~~comuna și satul~~ BAIA MARE

județul MARAMUREȘ str. MACULUI Bl. 5 sc. pt nr. 10

de profesie _____

Identitatea s-a stabilit prin _____

CNP 1 5 8 0 9 0 6 2 4 0 0 3 1
S A A L L Z Z N N N N N C

Eliberat de _____ cu nr. _____ din _____

Motivul verificării _____

dosar penal

Lt. Mariucu Antonio

REZULTATUL VERIFICĂRII

este cunoscut(ă) în evidențe cu următoarele date:

BOTA GRIGORE
CNP 1580906240031

LP. MARAMUREȘ
Operator de date cu caracter personal
Nr 727

1. Cond. la 20 ani închisoare pt. Art. 174 și 5 ani interzicerea unor drepturi disp. art. 64 lit.a + 25 ani închisoare pt. art. 176 al.1, cp și 5 ani interzicerea unor drepturi disp., de art. 64 lit.a, b, cp. + DETENȚIUNE PE VIAȚĂ pt art. 176 al.1 lit.c, cp. În baza art. 33,34 aplică inculpatului – pedeapsa DETENTIUNII PE VIAȚĂ pt. omor, omor deosebit de grav prin sent. pen. nr. 47/27.02.2002 dos. nr. 901/2001 a Trib. Maramureș def. prin dec. pen. nr. 190A/06.07.2002 a Curții de apel Cluj.

Arestat la 23.08.2000 mand. 94/23.08.2000 a Parch. de pe lângă Trib Maramure, eliberare – lipsă.

22.10.2009
C. 11

9. SÎRCĂ ION

- a comis şase tâlhării în Bucureşti şi şase tâlhării în Arad, în perioada 1936-1939 şi opt omoruri în perioada 16 aprilie – 17 august 1943, în împrejurimile Bucureştiului.

a) Mod de operare

- intră în vorbă cu tineri care se află în căutare de lucru, cărora le propune angajamente de lucru la fermele agricole din jurul oraşelor;
- în timp ce se deplasează pe câmp cu aceştia, îi agresează fizic şi îi deposedează de bani şi obiecte;
- abandonează victimele pe câmp.

b) „Semnătură"

- oferă victimelor alcool şi produse alimentare;
- leagă victimele de mâini şi picioare;
- abandonează victimele dezbrăcate/nud;
- legăturile/nodurile frânghiilor sunt identice.

Aceste caracteristici se regăsesc la toate cele 20 de fapte.

- strangulare cu ambele mâini, la spatele victimei;
- raporturi sexuale anale cu victimele.

Aceste două caracteristici s-au regăsit la două omoruri.

c) Tipologie: MIXT/DE GRANIȚĂ

Elemente tipice infractorului organizat:

- victime necunoscute;
- premeditare.

Elemente tipice infractorului dezorganizat:

- cadavrele la locul faptei;
- existența dovezilor şi a urmelor;
- lipsa controlului din câmpul infracțional.

10. ȚIGĂNILĂ IULIAN

- a comis trei omoruri în data de 09 martie 1999 şi 23 martie 2000;
- două dispariții cu suspiciuni de omor în perioada mai-decembrie 1998, stabilindu-se legătura certă cu suspectul, dar în lipsa cadavrelor, nu a putut fi acuzat.

a) Mod de operare

- autorul împreună cu un complice oferă victimelor alcool diluat cu substanțe tranchilizante (antigel);
- după ce victima este adusă în stare de inconştiență, este ucisă prin multiple loviri cu corpuri contondente şi asfixie mecanică prin comprimarea căilor respiratorii;
- mobilul este însuşirea bunurilor victimelor (locuințe, autoturisme etc.).

b)„Semnătură"

- luarea bunurilor;

- transportul cadavrelor;
- ascunderea cadavrelor în locuri greu accesibile (fântână părăsită, conducte irigații);
- violență excesivă;
- depesarea cadavrelor;
- producerea de înscrisuri false pentru a crea aparența că victima este în viață.

Aceste şase caracteristici ale „semnăturii” au fost întâlnite la toate faptele, ceea ce denotă că acestea au fost comise de acelaşi autor.

Foto 10

Foto 11

Foto 12

Foto 13

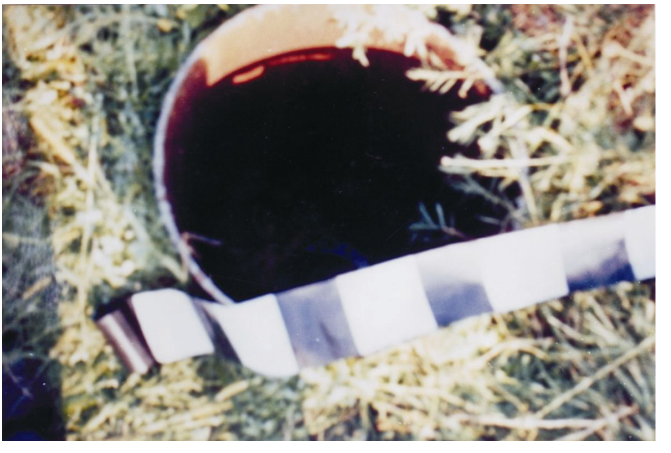

Fotografiile 10, 11, 12 şi 13 relevă „semnătura” criminalului: „*ascunde cadavrele în locuri greu accesibile (fântână părăsită, conducte irigații)*

Foto 14

Foto 15

Foto 16

Foto 17

Cele patru imagini din fotografiile 14, 15, 16 şi 17 reprezintă „semnăturile”: „*violență excesivă*” şi „*depesarea cadavrelor*” cu ocazia unei crime

Foto 18

Foto 19

Foto 20

Foto 21

Foto 22

Fotografiile 18, 19, 20, 21 şi 22 reprezintă aceleaşi „semnături”, cu ocazia altei crime

c) Tipologie: „ORGANIZAT”
- premeditare;
- control la locul faptei;
- ascunde cadavrul;
- lipsa urmelor şi dovezilor;
- produce înscrisuri pentru a crea aparența că victima este în viață.

11. CHIPER REMUS ŞTEFAN

- a comis trei omoruri în municipiul Constanța, în anul 2006. La percheziție au fost descoperite înscrisuri ce cuprindeau o listă cu alte prezumtive victime.

a) Mod de operare
- atrage victime în locuința sa, unde le ucide;

– foloseşte corpuri contondente (două cazuri) sau otrăvirea (într-un caz);
– premeditarea faptelor;
– scopul crimelor este luarea bunurilor victimelor.

b)„Semnătură”

– exces de violență;
– ascunderea cadavrelor în canalul Dunăre – Marea Neagră;
– împachetarea cadavrelor prin înfăşurare excesivă cu bandă adezivă;
– ataşarea de cadavru a unui sac cu pietre;
– luarea bunurilor (autoturisme);
– producere de înscrisuri cu privire la victime.

Cele şase caracteristici, comune în toate cele trei cazuri, denotă că faptele au fost comise de acelaşi autor.

Prezentăm mai jos *Cazierul* numitului *Chiper Remus Ştefan*[116].

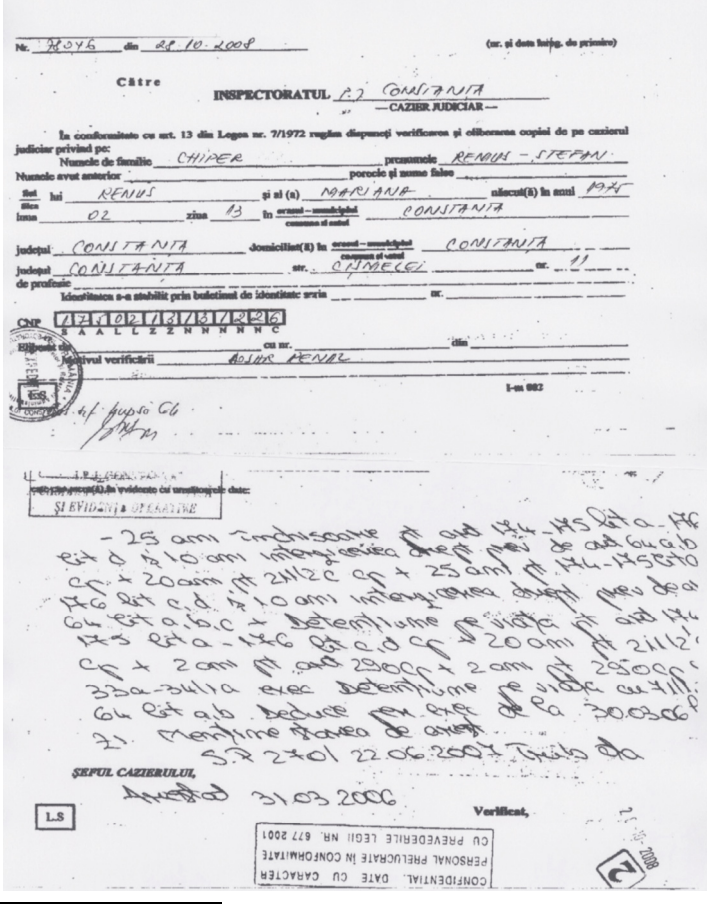

Nr. 78046 din 28.10.2008 (nr. şi data înreg. de primire)

Către

INSPECTORATUL P.J. CONSTANTA
— CAZIER JUDICIAR —

În conformitate cu art. 13 din Legea nr. 7/1972 rugăm dispuneţi verificarea şi eliberarea copiei de pe cazierul judiciar privind pe:

Numele de familie CHIPER prenumele REMUS - ŞTEFAN

Numele avut anterior porecle şi nume false

fiul/fiica lui REMUS şi al (a) MARIANA născut(ă) în anul 1975

luna 02 ziua 13 în oraşul – municipiul / comuna şi satul CONSTANTA

judeţul CONSTANTA domiciliat(ă) în oraşul – municipiul / comuna şi satul CONSTANTA

judeţul CONSTANTA str. CISMELEI nr. 11

de profesie

Identitatea s-a stabilit prin buletinul de identitate seria nr.

CNP 1 7 5 0 2 1 3 1 3 1 2 2 6
S A A L L Z Z N N N N N C

Eliberat de cu nr. din

Motivul verificării AOSUR PENAL

I-m 002

ŞI EVIDENŢA OPERATIVE

- 25 ani închisoare pt art 174-175 lit a-176 lit d şi 10 ani interzicerea drept prev de art 64 a,b cp + 20 ani pt 211/2 c cp + 25 ani pt 174-175 lit a 176 lit c,d şi 10 ani interzicerea drept prev de art 64 lit a,b,c + detenţiune pe viaţa pt art 174 175 lit a-176 lit c,d cp + 20 ani pt 211/2 cp + 2 ani pt art 290 cp + 2 ani pt 290 cp 33a-34/1a exec detenţiune pe viaţa cu 7/11 64 lit a,b deduce per. exec de la 30.03.06 zi. Menţine starea de arest.
S.P. 270/22.06.2007 Trib. Cta

ŞEFUL CAZIERULUI,

Arestat 31.03.2006

L.S

Verificat,

CONFIDENTIAL. DATE CU CARACTER PERSONAL PRELUCRATE ÎN CONFORMITATE CU PREVEDERILE LEGII NR. 677/2001

[116] Vasile Viorel – arhiva personală.

Foto 23

Foto 24

Foto 25

Foto 26

În fotografiile 23, 24, 25 şi 26 observăm elementele „semnăturii”: „*ascunderea cadavrelor în canalul Dunăre-Marea Neagră*”, „*împachetarea cadavrelor prin înfăşurare excesivă cu bandă adezivă*” şi „*ataşarea de cadavru a unui sac cu pietre*” prezente în prima crimă

Foto 27

Foto 28

Foto 29

Foto 30

În imaginile din fotografiile 27, 28, 29 şi 30 sunt prezentate aceleaşi elemente ale „semnăturii” în cazul celei de-a doua crime

Foto 31

Foto 32

Foto 33

Foto 34

În imaginile din fotografiile 31, 32, 33 şi 34 sunt prezentate aceleaşi elemente ale „semnăturii” în cazul celei de-a treia crime

c) Tipologie: ORGANIZAT

- premeditare;
- victima necunoscută;
- transportul şi ascunderea cadavrelor;
- lipsa urmelor de la locul faptelor;
- control în câmpul infracțional.

12. PURCEL IONUȚ

- a comis două omoruri în anii 2000 şi 2003 şi o tentativă de omor în anul 2000;
- a acționat pe raza județelor Galați şi Bacău.

a)Mod de operare

- folosirea cuțitului;
- victimele sunt întotdeauna de sex feminin;
- nu violează victimele;
- îşi alege victimele prin aşteptarea lor pe marginea şoselei (autostop);
- abandonează autoturismele victimelor.

b)„Semnătură”

- violență excesivă;
- însuşire obiecte.

Aceste două caracteristici ale „semnăturii” s-au întâlnit la toate cele trei fapte, dar caracteristicile nu sunt clare, bine delimitate.

Foto 35

Foto 36

Foto 37

Foto 38

Foto 39

În fotografiile 35, 36, 37, 38 şi 39 se observă „semnătura" criminalului, respectiv „*violență excesivă*"

c) Tipologie ORGANIZAT
- victima necunoscută;
- premeditare;
- violență înainte de producerea decesului;
- lipsa urmelor şi a dovezilor;
- locul crimei reflectă în general controlul.

13. MIU FLORIAN
14. LENGHEL NICUŞOR VLĂDUȚ

- împreună au comis patru infracțiuni de omor în anii 1998-1999, pe raza județului Maramureş, Satu Mare şi Caraş-Severin.

a) Mod de operare.
- folosirea forței fizice şi corpurilor contondente;
- atragerea în locuință sau în autoturism a victimei;
- utilizare armă de foc – pistol;
- depesarea cadavrului.

b) „Semnătură"
- violență excesivă;
- însuşire bunuri;
- ajustarea locului crimei prin ştergerea urmelor.

Aceste trei caracteristici ale „semnăturii" s-au întâlnit la toate faptele.
- transportul cadavrului şi îngroparea acestuia;
- legarea victimei.

Aceste două caracteristici ale „semnăturii” s-au întâlnit la trei fapte.

c) Tipologie: ORGANIZAT

- premeditare;
- victima străină (necunoscută);
- ascunderea cadavrului;
- transportul cadavrului;
- lipsa urmelor şi a dovezilor în câmpul infracțional;
- aranjarea locului crimei;
- controlul la locul faptelor.

15. ŞÜTO FERENCZ

- a comis două omoruri în 20 şi 22 iunie 2000 în județul Satu Mare, un omor în 1993 în județul Arad, un omor în 1995 în județul Sălaj şi cinci furturi, unele urmate de incendierea locului faptei.

a) Mobilul

- aşteaptă victima în loc deschis şi o atacă;
- foloseşte corpuri contondente;
- foloseşte toporul;
- în două cazuri, mobilul a fost răzbunarea.

b) „Semnătură”

- exces de violență şi poziționarea/aranjarea cadavrelor;
- luarea bunurilor;
- ascunderea cadavrului prin îngropare, în unele cazuri;
- atacă victima în timpul somnului.

Deşi sunt unele caracteristici ale „semnăturii” la toate cazurile, prin modul de acțiune este greu de stabilit elemente comune de „semnătură”.

c) Tipologie: DEZORGANIZAT

- victima cunoscută;
- lipsa controlului în câmpul infracțional;
- cadavrele la vedere, în unele cazuri;
- în două cazuri, obiectele vulnerante abandonate la locul faptei;
- lipsa premeditării.

Totuşi, faptul că în unele cazuri ascunde cadavrul, arma crimei şi incendiază locul faptei, îl poate încadra în tipologia infractorului mixt, de graniță.

16. NICOLAE GEORGE IONUȚ

- a comis în anul 2008 două infracțiuni de omor în municipiul Braşov, iar cadavrele, după ce le-a ținut mai multe zile într-un autovehicul dubă, le-a transportat în municipiul Bacău, unde le-a îngropat în curtea unui imobil pe care l-a închiriat.

a) Mod de operare

- obținerea/câştigarea încrederii victimelor, după care le escrochează (înşelăciune);

- crearea convingerii aparținătorilor că victimele mai sunt în viață, în vederea întârzierii sesizării poliției;
- premeditare;
- dispus să ucidă noi persoane, conform afirmațiilor sale.

b) „*Semnătură”*

- exces de violență;
- torturarea victimei;
- legarea/împachetarea cadavrului;
- îngroparea cadavrului;
- procurarea unui imobil pentru păstrarea cadavrului.

Aceste cinci caracteristici ale „semnăturii” s-au întâlnit la ambele fapte.

Foto 40

Foto 41

Foto 42

Foto 43

Foto 44

Foto 45

Imaginile din fotografiile 40, 41, 42, 43, 44 şi 45 evidențiază elementele „semnăturii" specifice acestui criminal (Nicolae George Ionuț), respectiv: „*exces de violență"* şi *„torturarea victimei*"

Foto 46

Foto 47

Foto 48

Foto 49

Foto 50

În fotografiile 46, 47, 48, 49 şi 50 observăm aceleaşi elemente ale „semnăturii” în cea de-a doua crimă

c) Tipologie: ORGANIZAT
- premeditare;
- înlăturarea urmelor şi dovezilor;
- crearea aparenței că victimele sunt în viață;
- control la locul faptelor.

17. URZICĂ FLORIN

- a comis două omoruri la 17 octombrie respectiv 03 noiembrie 2007 în județul Constanța, respectiv Prahova.

a) Mod de operare
- pătrunde în locuința victimei şi o loveşte cu toporul;
- loveşte victima în timp ce doarme;
- în prealabil consumă în exces alcool.

b) „Semnătură"
- exces de violență;
- însuşire bunuri;

„Semnătura" nu poate fi decelată clar.

c) Tipologie: DEZORGANIZAT
- victima cunoscută;
- cadavrul la locul faptei;
- lipsa controlului în câmpul infracțional;
- arma crimei abandonată;
- prezența dovezilor la locul faptei.

18. TOMA GHEORGHE

- a comis cinci omoruri, două în anul 1973, unul în 1997, unul în 1998, şi ultimul în 20 iulie 2003;
- primele două cazuri de omor au fost, inițial, dispariții produse în anii 1997 şi 1998, respectiv fiica şi concubina sa;
- recunoaşte că le-a ucis, dar, deşi indică locul abandonării cadavrelor, ele nu au fost găsite.

a) Mod de operare
- pătrunde în locuința victimelor pentru a se răzbuna;
- foloseşte toporul sau cuțitul, aplică lovituri multiple;
- depesează cadavrele (două cazuri), le transportă şi le aruncă în râul Mureş.

b) „Semnătura"
- nu sunt caracteristici clare ale „semnăturii".

c) Tipologie: DEZORGANIZAT
- acționează spontan pe fondul impulsului de moment;
- victima cunoscută;
- violență excesivă;
- cadavrele abandonate la locul crimei;
- prezența urmelor şi a armei crimei la fața locului;
- lipsa controlului în câmpul infracțional.

Pentru îndeplinirea obiectivelor studiului, la început au fost identificate şi studiate dosarele penale ale mai multor criminali (în sens larg) în serie, selectându-se dosarele în care faptele autorilor, prin modul de operare, acțiunile desfăşurate în câmpul infracțional, dar şi ulterior comiterii infracțiunii, se încadrează în definiția şi trăsăturile crimei în serie, iar pe cale de consecință ei pot fi considerați criminali (în sens larg) în serie.

După aceea, au fost studiate dosarele privind faptele comise de cei 18 criminali, unii dintre ei au fost intervievați, iar unii au fost anchetați (Purcel I., Nicolae I., Țigănilă I., Urzică F., Toma Gh., Rotaru V., Bota G.).

În continuare, pe baza datelor din dosar s-a împărțit activitatea infracțională în trei *module*:

- modul de operare folosit;

- elementele caracteristice ale „semnăturii" criminalilor;

- tipologia organizat/dezorganizat a criminalilor în serie, în funcție de circumstanțele producerii faptelor.

2.7. Concluziile cercetării privind caracteristicile specifice criminalilor în serie

➢ **Dacă criminalii în serie, ce au făcut obiectul studiului, şi-au lăsat „semnătura" în câmpul infracțional?**

Studiul dosarelor a arătat că 14 criminali şi-au lăsat „semnătura" la locul faptei într-un fel sau altul, aceştia fiind: Rîmaru Ion, Vereş Romulus, Țigănilă Iulian, Chirilă Viorel, Stroe Adrian, Sîrcă Ion, Chiper Remus, Bota Grigore, Nicolae George Ionuț, Rotaru Vasile, Miu Florian, Lenghel Nicuşor (în tandem), Brînză Maricel, Bălan Constantin – toți fiind condamnați pentru infracțiuni de omor şi alte infracțiuni, doar Bălan Constantin săvârşind infracțiuni fără suprimarea vieții.

„Semnătura" a constat în:

- exces de violență;
- transportul, poziționarea sau ascunderea cadavrelor;
- prezența/absența spermei;
- însuşire obiecte/articole;
- dezbrăcarea victimei, dar nu în totalitate;
- torturarea victimei.

Patru criminali în serie, respectiv Toma Gheorghe, Urzică Florin, Şüto Ferencz şi Purcel Ionuț, nu au o „semnătură" clară, elocventă, bine delimitată şi ca atare, nu pot fi încadrați în categoria criminalilor în serie cu „semnătură".

➢ **Dacă pe baza „semnăturii" criminalilor se poate concluziona că mai multe infracțiuni au fost săvârşite de acelaşi autor?**

Pentru a răspunde la acest obiectiv au fost stabilite „semnăturile" fiecărui criminal în serie la fiecare faptă, iar ulterior acestea s-au comparat şi

verificat dacă se regăsesc la două sau mai multe fapte comise de acelaşi autor, rezultând următoarele:

- Chirilă Viorel – are cele patru caracteristici ale „semnăturii” prezente la toate cele şapte fapte;
- Stroe Adrian – are trei caracteristici ale „semnăturii” la toate cele trei crime;
- Brânză Maricel – are opt caracteristici ale „semnăturii” la toate cele trei fapte comise;
- Bălan Constantin Daniel – are şase caracteristici ale „semnăturii” la cinci din infracțiunile comise dintr-un total de opt;
- Miu Florian şi Lenghel Nicuşor – au trei caracteristici ale „semnăturii” la toate cele patru crime comise, iar două caracteristici sunt comise la trei omoruri;
- Rotaru Vasile – are cinci caracteristici ale „semnăturii” la cinci din infracțiunile comise dintr-un total de cinci şi două caracteristici la două dintre fapte;
- Nicolae G. Ionuț – are cinci caracteristici ale „semnăturii” la cele două omoruri comise;
- Bota Grigore – are trei caracteristici ale „semnăturii” la toate cele trei omoruri comise;
- Chiper Remus – are şase caracteristici ale „semnăturii” la cele trei crime comise;
- Rîmaru Ion – are cinci caracteristici ale „semnăturii” la şase omoruri şi violuri comise dintr-un total de 15 infracțiuni;
- Vereş Romulus – are trei caracteristici ale „semnăturii” la şase fapte comise dintr-un total de opt fapte;
- Țigănilă Iulian – are şase caracteristici ale „semnăturii” la trei crime comise;
- Sîrcă Ion – are patru caracteristici ale „semnăturii” la cele 20 fapte comise.

O „semnătură” unică la cei 12 criminali a fost cea folosită de Vereş Romulus, şi anume *deghizarea.*

Singurul criminal în serie, dintre cei 18, care nu a recunoscut niciuna dintre fapte este Țigănilă Iulian. Rotaru Vasile şi-a recunoscut o parte dintre fapte, iar Rîmaru Ion, după ce inițial şi-a recunoscut faptele, ulterior a revenit, negând comiterea lor.

Din prezentarea anterioară se poate concluziona că ***elementele caracteristice ale „semnăturii” pe care un criminal în serie o lasă în câmpul infracțional, la mai multe fapte, reprezintă un indiciu că mai multe fapte, având aceeaşi „semnătură”, au fost comise de acelaşi autor.***

➢ **Stabilirea relației dintre „semnătură" şi tipul organizat/dezorganizat al criminalilor în serie.**

Pentru includerea într-una din categoriile prezentate, s-a avut în vedere pentru cei din categoria *organizați* premeditarea, cunoaşterea victimei, folosirea mijloacelor de constrângere, ascunderea cadavrului, lipsa corpurilor delicte şi a probelor, transportarea cadavrului etc., iar pentru cei din categoria *dezorganizați* mobilul spontan, victima cunoscută, lipsa controlului la locul crimei, cadavrul lăsat la vedere, prezența corpurilor delicte şi a urmelor în câmpul infracțional etc. Studierea celor 18 criminali în serie, din punct de vedere al caracterului organizat/dezorganizat a arătat că doisprezece se încadrează în categoria celor organizați, trei în categoria celor dezorganizați şi trei în categoria celor categorisiți *borderline* (mixt).

Criminali organizați: Brânză Maricel, Bălan Constantin Daniel, Miu Florian şi Lenghel Nicuşor, Purcel Ionuț, Nicolae G. Ionuț, Chiper Remus, Rîmaru Ion, Vereş Romulus, Țigănilă Iulian, Chirilă Viorel, Stroe Adrian.

Criminali dezorganizați: Süto Ferentz, Urzică Florin, Toma Gheorghe.

Criminali din categoria mixtă (borderline): Rotaru Vasile, Bota Grigore, Sîrcă Ion.

Din prezentare rezultă că dintre cei patru care nu au elemente clare, bine delimitate ale „semnăturii", respectiv Toma Gheorghe, Urzică Florin, Süto Ferentz şi Purcel Ionuț, trei dintre aceştia, mai puțin Purcel Ionuț, fac parte din categoria criminalilor dezorganizați, ceea ce înseamnă că, **criminalul în serie dezorganizat, prin modul său de acțiune şi de operare haotic, necontrolat, nu este „capabil" să lase o „semnătură".** Pentru anchetatori acest lucru reprezintă o problemă, în sensul că este greu de stabilit dacă autorul mai multor crime este o singură persoană, deci se confruntă cu un criminal în serie.

➢ O altă concluzie este aceea că **la infracțiunile sexuale se întâlnesc mai multe caracteristici comune ale „semnăturii" față de alte infracțiuni,** concludente fiind cazurile criminalilor Brânză Maricel, Rîmaru Ion, Vereş Romulus, Rotaru Vasile, Chirilă Viorel şi Stroe Adrian.

Pe scurt, acest studiu de cercetare a ucigaşilor în serie organizați şi dezorganizați vizând un profil al caracteristicilor şi a locului crimei, dar şi a criminalilor, furnizează o bază importantă pentru metodele de investigație bazate pe un profil de criminal. Atingând cele trei obiective de studiu am stabilit că **există diferențe cu ajutorul cărora se poate realiza un profil de criminal, că ucigaşii în serie îşi lasă în general „semnătura", iar cei dezorganizați de cele mai multe ori nu fac acest lucru**. Este însă important să se rețină limitările acestui studiu. Nu vrem să sugerăm că în toate cazurile nerezolvate s-ar putea face o profilare cu succes. Dorim să subliniem că acest studiu are un caracter de încercare şi ne arată că am identificat variabile semnificative în ceea ce priveşte analizarea locului crimei. Un al doilea pas important pe care îl putem face acum constă în realizarea de profiluri ori portrete psihologice ale infractorilor după modul de operare şi urmele lăsate la fața locului. Aceste profiluri constituie, însă, obiectul unui alt studiu.

CAPITOLUL III

SPECIFICITATEA PSIHOPATOLOGIEI CRIMINALILOR ÎN SERIE

3.1. Noțiuni conceptuale privind personalitatea criminală în psihologia judiciară

Cercetările moderne consacrate psihologiei actului infracțional sunt în mod constant pluridisciplinare şi nu bidisciplinare, aşa cum s-ar putea crede din enunțurile unor lucrări cu această tematică, care utilizează termenul de **psihosociologie a comportamentului deviant**. În realitate există mai degrabă o tendință de cercetare de „tip sinergic" a crimei, atunci când se pune în discuție geneza ei sau, altfel spus, când se determină „criminogeneza".[117]

O analiză strict psihologică a actului criminal, fundamentată exclusiv pe cerințele determinării conținutului juridic al infracțiunii, constă în analiza modului în care, în pregătirea, săvârşirea şi atitudinea post-infracțională, se manifestă psihicul autorului, elementele sale: inteligența, afectivitatea şi voința.

Conceptul de personalitate este esențial pentru o justiție ce se fundamentează pe adevăr, ştiință şi dreptate, în care primează ideea de recuperare socială a infractorului. De aceea, justiția îşi racordează activitatea la serviciile psihologiei judiciare.

Factorii psihologici nu acționează direct, nemijlocit şi univoc asupra individului, ci prin filtrul particularităților sale individuale, particularități ale căror rădăcini se află în mică măsură în elementele înnăscute ale personalității şi în cea mai mare măsură în antecedentele sale, în istoria personală. Toate acestea îi determină un anumit tip de comportament disfuncțional, un anumit mod de a acționa şi reacționa în spațiul psihologic, în modul de a rezolva situațiile conflictuale care apar mereu în acest spațiu.

Criminalul se prezintă ca o personalitate deformată, ceea ce îi permite comiterea unor acțiuni atipice cu caracter antisocial sau disocial. El apare ca un individ cu o insuficientă maturizare socială, cu deficiențe de integrare socială, care intră în conflict cu cerințele sistemului valorico-normativ şi cultural al societății în care trăieşte. Pe această bază se încearcă să fie puse în evidență atât personalitatea criminalului, cât şi mecanismele interne

[117] Mitrofan N., Zdrenghea V., Butoi T., *Psihologie judiciară*, Editura Şansa, Bucureşti, 1992, p. 78.

(mobiluri, motivații, scopuri), care declanşează trecerea la actul infracțional ca atare .[118]

O amplă teorie asupra personalității criminale a creat Jean Pinatel[119], care consideră că în comportamentul criminal „trecerea la act" constituie elementul decisiv. Condițiile trecerii la act sunt comandate, la delincvenții care comit acte grave, de un nucleu al personalității ale cărui componente sunt: egocentrismul, labilitatea, agresivitatea şi indiferența afectivă. Nucleul personalității criminale este o structură dinamică, este reunirea şi asocierea componentelor amintite, dintre care niciuna în sine nu este anormală. Nucleul personalității criminale nu este un dar, ci o rezultantă. Autorul subliniază foarte hotărât, că ceea ce numeşte el *„personalitate criminală"* nu este un tip antropologic, vreo variantă a speciei umane. Departe de a avea vreo legătură cu criminalul înnăscut al pozitiviştilor italieni din secolul al XIX-lea, *„personalitatea criminală pinateliană este un model de care analiza criminologică se serveşte în cercetările sale. Este un instrument clinic, o unealtă de lucru, un concept operațional. Este un sistem de referință, o construcție abstractă care se substituie unei realități subiective"*.[120]

Ideile avansate duc, în mod firesc, la concluzia că, în circumstanțe excepționale, orice om poate deveni delincvent.

Diferența dintre nedelincvenți şi delincvenți trebuie căutată în *„pragul delincvențial",* în sensul că unii dintre nedelincvenți au nevoie de evenimente, de presiuni grave pentru a le provoca o reacție delincvențială, alții trec la act dintr-o incitație exterioară foarte uşoară. Spre deosebire de aceştia, delincventul format – în opoziție cu nedelincventul – nu aşteaptă ivirea unei ocazii propice, unei incitații exterioare, ci provoacă el însuşi ocaziile în care apoi operează.

„În ultimă analiză, *ceea ce permite cert distingerea nedelincventului de delincvent, dar chiar şi a delincvenților între ei, este aptitudinea mai mult sau mai puțin pronunțată de trecere la act"*.[121]

Subliniind apoi că personalitatea este inseparabilă nu numai de organism, dar şi de mediu, în criminologie este esențial să se studieze personalitatea în situație. Există situații specifice sau periculoase în care ocazia nu trebuie să fie căutată. Actul criminal care rezultă dintr-o situație specifică constituie răspunsul (reacția) unei personalități la această situație. Dar există situații nespecifice sau amorfe în care ocazia trebuie să fie căutată. În asemenea cazuri, personalitatea este aceea care domină situația, iar actul criminal ce rezultă de aici este o consecință directă a activității personalității respective. Din această scurtă analiză rezultă că factorii de mediu influențează atât formarea personalităților, cât şi a situațiilor. Aceasta înseamnă că mediul poate fi criminogen nu numai prin multiplicarea ocaziilor de a comite crime, ci,

[118] Butoi I., Butoi T., *Psihologie judiciară*, Editura Fundației România de Mâine, Bucureşti, 2004, p. 51.
[119] Pinatel J., *Egocentrisme et personnalité criminelle,* R.S.C./D.P.C. nr. 1/1959, Paris, p. 64.
[120] Butoi I., Butoi T., *op. cit.*, p. 56.
[121] Pinatel J., *op. cit.*, p. 67.

în egală măsură, şi prin faptul că uşurează structurarea personalităților criminale. Demonstrațiile logice constituie cele mai bune argumente moderne cu ajutorul cărora se poate combate nativismul în criminogeneză.

Criminalul nu este reținut în săvârşirea actului său de oprobriul social, deoarece este labil, incapabil să se organizeze pe termen lung, tot aşa cum este în stare să depăşească obstacolele care apar în calea acțiunii lui criminale, întrucât el este dinamic şi eminamente agresiv. În acelaşi timp, el reuşeşte să depăşească şi aversiunea față de acte odioase, căci fiind indiferent afectiv nu-i pasă de nimeni, nu nutreşte sentimente de simpatie față de nimeni şi, în consecință, poate comite orice crimă.[122]

3.2. Componentele personalității criminalului

„Sistemul personalității" este lipsit de transparență, astfel încât el nu poate fi cunoscut decât prin investigații complexe. Elementele sale constitutive, atât cele simple, cât şi cele complexe, se află într-un sistem de legături multiplu determinate, astfel încât fenomenul personalității este dificil de cunoscut şi reclamă utilizarea unor mijloace ştiințifice deosebit de sensibile pentru a efectua o analiză eficientă. Analiza este posibilă datorită proprietății personalității de a se proiecta în lumea exterioară prin impulsuri, atitudini, conflicte, ceea ce fundamentează şi face posibil întregul sistem al ştiințelor comportamentale, inclusiv al psihologiei juridice. În analiza personalității, în literatura de specialitate şi în practica de investigare pluridisciplinară, se disting două planuri de analiză: **planul componentelor personalității** şi **planul tipurilor de personalitate**.[123]

Personalitatea din perspectiva acestor două planuri are două componente: componentele biopsihologice şi componentele sociale.

Componentele biopsihologice

Componentele biologice ale personalității cuprind toată zestrea nativă a individului, indiferent dacă unele caracteristici se regăsesc şi la predecesori (caracteristici ereditare) sau nu (caracteristici înnăscute).[124]

La noi în țară, ereditatea criminală a fost totuşi considerată o cauză a devianței lui Ion Rîmaru, al cărui tată, Florea Rîmaru, pare să fi fost, de asemenea, un asasin în serie, responsabil de uciderea a patru femei în anul 1944. Cele patru crime au fost comise în aceleaşi condiții şi cu acelaşi „modus operandi" ca şi în cazul fiului. Dar comportamentul bestial al tânărului Rîmaru poate fi explicat şi prin prelungirea unor „valori" şi atitudini pe care tatăl i le-a transmis prin convietuire, mai mult sau mai puțin conştient. În prezent, se consideră că un întreg complex de factori duce la apariția unor asemenea monştri: fizici, psihologici, sexuali, sociali. De pildă: temperament violent, plus

[122] Pinatel J., *Agressivité et personnalité criminelle,* R.S.C./D.P.C. nr. 1, 1960, p. 23.
[123] Butoi I., Butoi T., *op. cit.*, p. 56.
[124] Ibidem.

traume suferite în copilărie, plus eşecuri sexuale sau apetență sexuală ieşită din comun, plus ratare profesională, plus alte încălcări ale legii, descoperite sau nu, plus un context care să-l îndemne pe autor să comită prima crimă. Este aproape unanim recunoscut faptul că, odată ce au prins „gustul sângelui", criminalii în serie cu greu se mai pot opri din proprie voință. Lipsa lor de autocontrol este considerată de specialişti drept o dovadă a infantilismului intelectual sau afectiv.[125]

În determinarea comportamentului, şi mai cu seamă a celui deviant, calitățile sau deficiențele majore ale organismului, caracteristicile temperamentale, precum şi constelația aptitudinală a individului constituie forțe adesea determinante. Calitățile şi deficiențele majore ale organismului, cele vizibile, îşi pun amprenta în mod hotărât asupra personalității. Oamenii cu un organism bine structurat, dublat şi de o înfățişare atrăgătoare, au o siguranță de sine, comportamentul lor fiind, în mare parte, determinat în mod avantajos de constituția lor fericită. În opoziție cu aceştia, o capacitate redusă de rezistență la greutăți fizice sau deficiențe senzoriale ori locomotorii influențează negativ formarea personalității.

Sentimentul de inferioritate generat de structura mică sau de disfuncții organice, potențate şi prin disprețul tacit sau exprimat de cei din jur, adesea incită la comportamente compensatorii – „vitejia" lui Napoleon pare să fie ilustrativă – care nu o dată pot duce la comportamente deviante.[126] Sentimentul inferiorității este una din caracteristicile cele mai generale ale infractorilor.[127] Temperamentul constă în acele caracteristici formale care se referă la modul cum se desfăşoară viața psihică a individului. Termenul românesc cel mai apropiat este „fire". Astfel, vorbim de fire lentă, fire iute, apoi de oameni la care stările afective sunt durabile sau mai puțin durabile, de uşurința sau dificultatea de a se comuta de la o stare psihică la alta.[128] Înzestrarea aptitudinală a personalității se referă la abilitatea naturală de a dobândi cunoştințe ori îndemânări de ordin general sau special. Inteligența, de pildă, este considerată ca fiind o aptitudine generală, câtă vreme îndemânarea constituie o aptitudine specială. Impactul factorilor sociali asupra aptitudinilor înnăscute este uşor de demonstrat. Oricât de talentat, de înzestrat nativ pentru muzică ar fi cineva, nu poate atinge niveluri superioare fără studii de specialitate. Pe de altă parte, niciun desenator, chiar de geniu, nu va deveni un bun falsificator de bancnote sau diplome, dacă aptitudinile lui nu vor fi susținute de atitudini antisociale puternice (relația aptitudini-atitudini). Îndeosebi pe acest plan se evidențiază nu numai complexitatea personalității, ci şi contradictorialitatea ei. O caracteristică superioară pozitivă – mare talent la desen – devine socialmente negativă prin manifestarea ei pe un tărâm prohibit de societate. Tot astfel, inteligența, dacă nu este asociată cu

[125] Vasile V. – arhiva personală.
[126] Adler A., *Înțelegerea vieții. Introducere în psihologia individuală*, Editura Trei, Bucureşti, 2009, p. 102.
[127] Butoi I., Butoi T., *op. cit.*, p. 57.
[128] Ibidem.

onestitatea (atitudinea socială pozitivă) poate să evolueze în direcția formării unei personalități de criminal.

Componentele sociale

Componentele sociale se referă la efectele acțiunii unor agenți de natură socio-culturală (mediu social, fenomenul învățării ca substrat şi mecanism al educației spontane şi instituționalizate), traduse în structuri achiziționate (caracter, atitudini) care, pe măsura consolidării lor, devin forțe motrice, chiar motive care modelează comportamentul.

Componentele biologice se dezvoltă şi acționează în condițiile existenței şi ale acțiunii concomitente ale componentelor sociale. Deci, dezvoltarea personalității se realizează în timp, prin interacțiunea celor două blocuri mari de componente. Dacă pe just motiv putem vorbi de o devenire permanentă a personalității, tot aşa şi crimiogeneza trebuie să fie privită ca un proces de durată, în care factorii biologici individuali sunt întreținuți cu cei sociali, ceea ce împrumută fenomenului infracțional nu numai multicauzalitatea, dar şi polimorfia specifică.[129]

Prin **caracter** se înțelege ansamblul trăsăturilor esențiale şi calitativ specifice care se exprimă în activitatea omului în mod relativ stabil şi permanent**.** Activitatea individului însă, se mulează pe „modele" socio-culturale de comportare şi, pe măsură ce se interiorizează, sunt trăite sub formă de atitudini față de alți oameni, față de muncă şi activitate în general, precum şi în atitudinea față de sine însuşi. Dacă prin atitudine vom înțelege maniera de a se comporta într-o situație, atunci devine clar că atitudinea față de alții şi față de sine constituie acele fundamente ale caracterului care determină, în mare măsură, fie formarea unei personalități echilibrate (om sociabil, activ, exigent față de sine), fie formarea unei personalități deviante (bănuitor, distant şi nepăsător față de alții, cu o mare doză de egoism).[130]

3.3. Tipuri de personalitate criminală

Încă din cele mai vechi timpuri s-a observat că există clase de indivizi care au unele caracteristici comune sau grupuri de astfel de caracteristici, fie pe latura intereselor, a modului de gândire, fie pe cea a temperamentului, a constituției lor fizice etc. Indivizii din respectiva clasă, în funcție de caracteristica aleasă, aparțin aceluiaşi tip.

Extravertitul tipic este sociabil, îi plac petrecerile, are mulți prieteni, mereu simte nevoia să aibă cu cine vorbi, nu-i place nici lectura solitară, nici studiul individual. Mereu tânjeşte după companie veselă, îi place să rişte, acționează sub inspirația momentului, şi, în general, în mod impulsiv. Îi plac glumele şi păcălelile, mereu este gata de ripostă, nu-şi face griji, este deschis, prietenos, optimist, râsul (şi veselia) constituie elementul lui. Tot timpul este

[129] Butoi I., Butoi T., *op. cit.*, p. 58.
[130] Ibidem.

activ, tinde spre agresivitate şi îşi pierde cumpătul uşor. Sentimentele sale nu sunt sub un control riguros, iar, în general, extravertitul nu este întotdeauna o persoană demnă de încredere.

Introvertitul tipic este o persoană liniştită, retrasă, care prețuieşte mai mult cărțile decât oamenii. Față de oameni, cu excepția câtorva prieteni intimi, este foarte rezervat. Îşi face planuri de viitor şi nu-i place să acționeze sub impulsul momentului. Tinde să ia totul în serios şi duce o viață ordonată. Îşi controlează foarte strâns sentimentele, prea rar se comportă în mod agresiv şi nu-şi pierde uşor cumpătul. Deşi înclinat spre pesimism, introvertitul, în general, este un om de încredere care pune mare preț pe valorile etice.

Tipologiile la care ne-am referit, ca şi alte feluri de tipologii care au fost elaborate de-a lungul vremii, au în comun faptul că nu reuşesc să cuprindă toată varietatea personalităților umane.

Tipul intermediar, în orice sistem tipologic, ocupă un loc de frunte, ceea ce aparent ar invalida tipologiile în general.[131]

Acest adevăr rezultă şi din constatările lui H.J. Eysenck, care arată că: *„practic, toți criminalii fac parte din categoria extravertiților"* şi că „*acest tip de indivizi se caracterizează printr-un nivel slab de excitație a cortexului cerebral, fenomen care împiedică la ei formarea normală a reflexelor condiționate… deci extravertiții, în general, prin slăbiciunea înnăscută a aptitudinii lor de a fi condiționați (deci educați socialmente – n.a.), au toate şansele să nu reziste la tentații şi astfel să adopte, dacă nu neapărat un comportament criminal, cel puțin un comportament antisocial…*"; „*există grupe de indivizi la care comportamentul criminal derivă din cauze totalmente diferite, aşa se pare că ucigaşii în serie – cel puțin cei din Europa, ar fi mai mult introvertiți; totuşi, poate la asasinii profesionişti să fie altfel"*.[132]

3.4. Particularitățile psihologice ale criminalilor în serie

Studiindu-se diferite categorii de criminali în serie, sub aspectul particularităților psihologice, s-a reuşit să se stabilească anumite caracteristici comune.[133]

Instabilitatea emotiv-acțională

Din cauza experienței negative, a educației deficitare primite în familie, a deprinderilor şi practicilor antisociale însuşite, criminalul în serie este un individ instabil din punct de vedere emotiv-acțional, un element care în reacțiile sale trădează discontinuitatea, salturi nemotivate de la o extremă la alta, inconstanță în reacții față de stimuli. Această instabilitate este o trăsătură esențială a personalității dizarmonic structurată, o latură unde traumatizarea personalității se evidențiază mai bine decât pe planul componentei cognitive.

[131] Ibidem, p. 60.
[132] Eysenck H.J., *Crime and Personality*, Editura Routledge and Regan Paul Ltd., Londra, 1965, p. 87.
[133] Butoi I., Butoi T., *op. cit.*, p. 53.

Instabilitatea emotivă face parte din stările de dereglare a afectivității criminalilor în serie care se caracterizează prin lipsa unei autonomii afective, insuficienta dezvoltare a autocontrolului afectiv, slaba dezvoltare a emoțiilor şi sentimentelor superioare, îndeosebi a celor morale etc. Toate acestea duc la lipsa unei capacități de autoevaluare şi de evaluare adecvată, la lipsa de obiectivitate față de sine şi față de alții.

Inadaptarea socială

Orice criminal în serie este un inadaptat din punct de vedere social. Inadaptații, cei greu educabili, de unde se recrutează întotdeauna devianții, sunt elemente a căror educație s-a realizat în condiții neprielnice şi în mod nesatisfăcător. Anamnezele făcute criminalilor arată că, în majoritatea cazurilor, aceştia provin din familii dezorganizate (părinți decedați, divorțați, infractori, alcoolici), unde nu există condiții, priceperea sau preocuparea necesare educării copiilor. Acolo unde nivelul socio-cultural al părinților nu este suficient de ridicat, unde nu se dă atenția cuvenită normelor regimului zilnic, se pun implicit bazele unei inadaptări sociale. Atitudinile antisociale care rezultă din influența necorespunzătoare a mediului duc la înrădăcinarea unor deprinderi negative care, în diferite ocazii nefavorabile, pot fi actualizate, conducând la devianță şi apoi la crimă.

Acțiunea infracțională reprezintă, etiologic, un simptom de inadaptare, iar comportamentul este o reacție atipică.[134]

Sensibilitatea deosebită

Anumiți excitanți din mediul ambiant exercită asupra lor o stimulare spre acțiune cu mult mai mare ca asupra omului obişnuit, ceea ce conferă un caracter atipic reacțiilor acestora. Pe criminalul în serie îl caracterizează lipsa unui sistem de inhibiții, elaborat pe linie socială. Atingerea intereselor personale, indiferent de consecințe, duce la mobilizarea excesivă a resurselor fizice şi psihice.

Duplicitatea comportamentului

Conştient de caracterul socialmente distructiv al actului infracțional, criminalul în serie lucrează în taină, observă, plănuieşte şi execută totul ferit de ochii oamenilor, în general, şi ai autorităților, în special. Reprezentând o dominantă puternică a personalității, duplicitatea infractorului este a doua lui natură, care nu se maschează numai în perioada în care comite fapta infracțională, ci tot timpul. El joacă rolul omului corect, cinstit, al omului cu preocupări de o altă natură decât cele ale „specialității" infracționale. Acest „joc" artificial îi denaturează actele şi faptele cotidiene, făcându-l uşor depistabil pentru un bun observator. Necesitatea tăinuirii, a „vieții duble", îi formează criminalului deprinderi care îl izolează tot mai mult de societate, de aspectul normal al vieții.[135] Exemplificăm în acest sens pe celebrul Ted Bundy din SUA şi Bota Grigore din România.

[134] Ibidem, p. 54.
[135] Ibidem, p. 55.

Imaturitatea intelectuală

Aceasta constă în incapacitatea criminalului în serie de a prevedea pe termen lung consecințele acțiunii sale antisociale. Există ipoteza că acesta este strict limitat la prezent, acordând o mică importanță viitorului. Imaturitatea intelectuală nu se suprapune cu rata scăzută a coeficientului de inteligență (IQ), ci înseamnă o capacitate redusă de a stabili un raport rațional între pierderi şi câştiguri în proiectarea şi efectuarea unui act infracțional, trecerea la comiterea crimei efectuându-se în condițiile unei prudențe minime față de pragurile de toleranță a conduitelor în fapt.[136]

Imaturitatea afectivă

Constă în decalajul persistent între procesele cognitive şi afective, în favoarea celor din urmă. Din cauza dezechilibrului psiho-afectiv, imaturitatea afectivă duce la o rigiditate psihică, la reacții disproporționate, predominând principiul plăcerii în raport cu cel al realității. Imaturul afectiv recurge la comportamente infantile (accese de plâns, crize etc.) pentru obținerea unor plăceri imediate, minore şi uneori nesemnificative. Nu are o atitudine consecventă față de problemele reale şi importante, este lipsit de o poziție critică şi autocritică autentică, este nerealist, instabil emoțional. Imaturitatea afectivă asociată cu imaturitatea intelectuală predispune criminalul în serie la manifestări şi comportamente antisociale cu urmări deosebit de grave.[137]

Frustrarea

Este o stare emoțională resimțită de criminalul în serie atunci când este privat de unele drepturi, recompense, satisfacții etc., care consideră că i se cuvin sau când în calea obținerii acestor drepturi se interpun obstacole. Frustrarea este resimțită în plan afectiv-cognitiv ca o stare de criză (o stare critică, de tensiune) care dezorganizează, pentru momentul dat activitatea instanței corticale de comandă a acțiunilor, generând simultan surescitarea subcorticală. Infractorii reacționează diferențiat la situațiile frustrante, de la abținere (toleranță la frustrare) şi amânare a satisfacției până la un comportament agresiv. Cei puternic frustrați au tendința să-şi piardă pe moment autocontrolul, acționând haotic, inconstant, atipic, agresiv şi violent, cu urmări antisociale grave.[138]

Complexul de inferioritate

Este o stare pe care criminalul în serie o resimte ca un sentiment de insuficiență, de incapacitate personală. Complexul de inferioritate apare în urma unor deficiențe, infirmități reale sau imaginare fiind potențate şi de către disprețul, dezaprobarea tacită sau experimentată a celorlalți. La majoritatea criminalilor în serie există un nucleu al personalității ale cărui elemente

[136] Bogdan T., *Probleme de psihologie judiciară*, Editura Ştiințifică, Bucureşti, 1973, p. 76.
[137] Bogdan T., *op. cit.*, p. 77.
[138] Ibidem.

componente sunt: *egocentrismul, labilitatea, agresivitatea* şi *indiferența afectivă*.[139]

Egocentrismul reprezintă tendința individului de a raporta totul la el însuşi, el şi numai el se află în centrul tuturor lucrurilor şi situațiilor. Atunci când nu îşi realizează scopurile propuse devine invidios şi susceptibil, dominator şi chiar despotic. Egocentricul nu este capabil să vadă dincolo de propriile dorințe, scopuri, interese. Este un individ care nu este capabil să recunoască superioritatea şi succesele celorlalți, se crede permanent persecutat, consideră că are întotdeauna şi în toate situațiile dreptate. Îşi minimalizează defectele şi insuccesele, îşi maximizează calitățile şi succesele, iar atunci când greşeşte, în loc să-şi reconsidere poziția, atacă cu virulență.

Labilitatea este trăsătura personalității care semnifică fluctuația emotivității, capriciozitatea şi, ca atare, o accentuată deschidere spre influențe, acțiunile individului fiind imprevizibile. Instabilitatea emoțională presupune o insuficientă maturizare afectivă, criminalul fiind robul influențelor şi sugestiilor, neputând să-şi inhibe pornirile şi dorințele în fața pericolului public şi a sancțiunii penale.[140]

Agresivitatea apare atunci când criminalul este împiedicat să-şi satisfacă dorințele şi se manifestă printr-un comportament violent şi distructiv. Cele mai cunoscute forme de agresivitate sunt autoagresivitatea şi heteroagresivitatea.

- Autoagresivitatea constă în îndreptarea comportamentului agresiv spre propria persoană, exprimându-se prin automutilări, tentative de sinucidere sau chiar sinucidere.
- Heteroagresivitatea presupune canalizarea violenței spre alții, manifestându-se prin forme multiple, cum ar fi uciderea în serie.

J. Pinatel mai evidențiază două forme distincte ale agresivității: ocazională şi profesională.

- Agresivitatea ocazională se caracterizează prin spontaneitate şi violență, fiind mai des întâlnită în crimele pasionale.
- Agresivitatea profesională se caracterizează printr-un comportament violent, durabil, care se relevă ca o constantă a personalității infractorului, acesta manifestându-se agresiv în mod deliberat, conştient.[141]

Indiferența afectivă este strâns legată de egocentrism şi mai poartă numele de insensibilitate morală. Ea se caracterizează prin incapacitatea criminalului în serie de a înțelege durerile şi nevoile celorlalți, prin satisfacția resimțită față de durerile altora. Indiferența afectivă redă stările de inhibare şi dezorganizare emoțională. Această latură a personalității criminalului în serie se formează de la vârste timpurii, fiind una din principalele carențe ale

[139] Pinatel J., *op. cit.*, p. 35.
[140] Pinatel J., *op. cit.*, p. 37.
[141] Ibidem, p. 40.

procesului socializării, un rol important deținându-l în acest plan funcționarea defectuoasă a structurii familiale, precum şi stilul educațional adoptat în cadrul acestei microstructuri. De obicei, criminalul nu este conştient de propria-i stare de inhibare emoțională, ceea ce explică atât calmul, cât şi sângele rece cu care sunt comise o serie de infracțiuni de o violență extremă. Legătura strânsă dintre indiferența afectivă şi egocentrism constă în faptul că ucigaşului în serie îi este străin sentimentul vinovăției, al culpabilității.

3.5. Analiza psihopatologiei criminalilor în serie

Considerații specifice personalității psihopatice şi înțelegerii motivației criminale

Fascinația de care se „bucură" din ce în ce mai mult personalitatea psihopatică a „serial killerului" necesită o investigație ştiințifică de către psihologi şi criminalişti, pentru a găsi explicații etiologice de natură psihanalitică în motivația criminală la criminalul în serie.[142] Opinând pentru definirea crimei în serie – aşa cum am arătat – ca „reprezentând uciderea de victime diferite în timp, de la zile, săptămâni sau luni între ele, comise cu relativ acelaşi mod de operare şi de către acelaşi autor, în funcție de determinările pulsionale imprevizibile ale dicteului sau genetic activate conjunctural", se poate aprecia că procesul repetitiv este posibil a fi explicat la criminalii în serie prin defectarea instinctualității de tip sexual, în sensul formării unui mecanism repetitiv (bioinstinctual), hormonal constituțional, care presează ciclic, determinând tensional orientarea catharsică în direcția suprimării vieții şi care, episodic, psihopatul, deşi o conştientizează critic, nu o poate controla, deturna sau stăpâni, motiv pentru care faptele sale sunt săvârşite cu intenție directă, prevederea rezultatelor, socialmente periculoase, făcându-l deplin responsabil.[143] În sprijinul acestor realități constatate şi cu prilejul propriilor noastre investigații, exemplificăm criminalul în serie Williams Heirenes, student al Universității din Chicago, care cu rujul uneia dintre victime, a scris pe o oglindă un mesaj disperat: *„Pentru numele lui Dumnezeu, arestați-mă până nu mă apucă din nou. Nu mă pot abține!"*[144]

Înțelegerea motivației criminale şi mai ales orientarea predictivă (din păcate nu şi cu certitudine previzibilă) este totuşi extrem de utilă în identificarea şi capturarea urgentă a serial killerilor, înainte ca aceştia să o comită din nou. De aici, importanța de excepție a identificării amprentei psihocomportamentale în baza căreia se desprinde ştiința şi arta în materie căci, o mare parte a efortului trebuie canalizat spre înțelegerea motivației criminalului pentru că *„cei care nu ucid pentru bani se deosebesc fundamental de ceilalți asasini. Ucigaşii şi violatorii nu caută profitul, ei caută dimpotrivă, un*

[142] Butoi T., *Criminali în serie – Psihologia crimei*, Editura Phobos, Bucureşti, 2003, p. 86.
[143] Butoi T., *op. cit.*, p. 87.
[144] Ressler R.K., Shachtman T., *op cit.,* p. 29.

fel de plăcere, perversă fără doar şi poate, dar pe care am putea să o înțelegem...”.[145]

Un serial killer este permanent motivat, se află sub presiune tensională orientată sexual de frustrație repetitivă, el rămâne mereu în deficit catharsic insuficient pentru că, de fiecare dată, crima cea mai recent finalizată nu reuşeşte să-i satisfacă în întregime fantasmele (acest „deficit hedonic” retensionează relația individului în sfera sexual motivațională, în sensul că, din acel moment, acesta proiectează o nouă faptă, jocul fantasmelor fiind orientat către obținerea, de această dată – în proiecția sa – a catharsisului deplin). Un serial killer resimte o frustrație analogă, rămâne mereu cu pofta insuficient satisfăcută, pentru că actul cel mai recent, crima, nu-i iese la nivelul fantasmelor sale. După crimă, trece în revistă ceea ce ar fi putut face mai mulțumitor pentru el şi n-a făcut. David Berkowitz afirma: *„La naiba, am omorât-o prea repede. Nici nu am avut timp să profit. Trebuia să o torturez mai mult, altfel ar fi trebuit să o fac, trebuia să o sodomizez etc.”*.[146]

Captivat de asemenea gânduri, ucigaşul îşi anticipează deja viitoarea victimă, care, de această dată, va fi perfectă, creându-se iluzoria proiecție a făptuitorului serial killer de a-şi apropia realitatea criminală de propriile-i fantasme.[147]

Semnificația conceptului de normalitate

Sunt criminalii în serie oameni normali? Pentru a putea înțelege şi defini *„patologicul”,* anormalul, trebuie să facem referință la sfera normalității, întrucât *boala mintală* nu poate fi înțeleasă şi explicată decât în raport de comparație cu *sănătatea mintală.* Pentru psihopatologie problema normalității este deosebit de importantă întrucât ea reprezintă criteriul de evaluare al tulburărilor clinice, considerate ca „abatere de la normalitate”. În sfera normalului există o paletă de varietăți, după cum urmează:

- normalitatea ca sănătate;
- normalitatea ca utopie;
- normalitatea ca medie;
- normalitatea ca proces.[148]

Conceptul de normalitate, desemnând starea de echilibru, implică adaptarea atât pe plan intern, intrapsihic, cât şi în planul lumii externe a individului, având prin aceasta o semnificație antropologică lărgită.

„Inteligența este şi rămâne normală în viața practică, în măsura în care îşi manifestă şi îşi păstrează caracterul empiric. Ea trebuie să fie şi să rămână conformă cu experiența. Spiritul omenesc este prin urmare sănătos atunci când simte, judecă şi hotărăşte potrivit cu experiența, şi bolnav atunci când se îndepărtează sau chiar se înstrăinează de ea”.[149]

---

[145] Ibidem, p. 38.
[146] Ibidem, p. 40.
[147] Ibidem.
[148] Enăchescu C., *Tratat de psihopatologie,* Editura Tehnică, Bucureşti, 2000, p. 45.
[149] Kant I., *Essai sur les maladies de la tête*, Editura Poche, Paris, 1977, p. 74.

Această definiție este cea care corespunde concepției despre normalitate şi boală psihică în sfera psihopatologiei. Limitele de variație ale „normalului" permit ca să distingem câteva aspecte nepatologice, care nu pot fi considerate nici chiar ca anomalii. Acestea sunt conceptele de „diferit" şi „divers".

Intervine în acest caz, un nou cadru lărgit al „acceptabilului" în care sunt incluse următoarele aspecte:

- *normalul* ca indicator standard al unor valori culturale;
- *diferitul,* ca o altă formă posibilă a normalității;
- *diversul,* ca o variantă de tip formal a normalității.

În esența lor, cele trei concepte de mai sus exprimă de fapt ipostaze diferite ale unor variații acceptabile în sfera normalității.[150]

Un alt aspect care intră în discuție la criminalii în serie este reprezentat de raportul dintre normalitate şi adaptare. Se consideră că adaptarea este simplul proces de acceptare care este oferit criminalului de mediul exterior sau de societate. Adaptarea este o investire de energie orientată pentru ca individul să se integreze şi să poată rezista în fața presiunii exercitate asupra lui de psiho-traumatismele sociale, dublată de capacitatea acestuia de a rezista la tensiunile impuse de legăturile sociale.

În felul acesta, procesul de socializare reprezintă achiziția aptitudinii de a putea efectua eforturile de adaptare socială continuă, pentru a-şi însuşi şi menține rolurile sociale dobândite.[151]

Cu toate acestea s-a constatat faptul că pentru un individ normal este imposibil să se poată adapta la toate grupele sociale. Din acest motiv utilizăm drept criteriu al normalității *„adaptabilitatea"*, afirmând că *„individul normal nu este niciodată complet adaptat, în schimb psihopatul este o persoană inadaptabilă*".*[152]* Atât normalitatea, cât şi anormalitatea depind de variațiile mediului exterior în ceea ce priveşte capacitățile de adaptare ale individului, fapt care va declanşa suferința.

Un alt aspect de care este legată atât normalitatea, cât şi anormalitatea este dimensiunea istorică, psiho-biografică, a individului, a factorilor de viață care pot interveni fie în sens „protector", fie având semnificație de „risc morbigenetic". Datele de antropologie culturală au pus în evidență faptul că manifestări psiho-comportamentale, care sunt considerate ca patologice în cadrul unei arii socio-culturale, pot fi acceptate ca normale în alta. În felul acesta *„boala devine ea însăşi o normă de viață, dar o normă de tip inferior în sensul că nu permite niciun fel de abatere în afara cadrului ei strict limitat"*.[153]

În sensul acesta, bolnavul şi-a pierdut capacitatea unei adaptări flexibile la condițiile oferite de mediu, în raport cu indivizii normali care dispun în mod liber de această aptitudine.

Boala este o nouă formă de viață caracterizată prin manifestări fiziologice şi psihologice noi, diferite. A fi sănătos nu echivalează cu a fi

[150] Enăchescu C., *op. cit.*, p. 46.
[151] Ibidem.
[152] Trillat E., *Histoire de l'hystérie*, Editura Seghers, Paris, 1986, p. 87.
[153] Ajuriaguerra J, *Manuel de psychiatrie de l'enfant*, Editura Masson, Paris, 1974, p. 45.

normal într-o situație dată, ci de a fi normativ în această situație, ca şi în alte situații diferite ca posibilități oferite individului.

În felul acesta *„boala se înfățişează ca o conduită a omului care a suferit o dezorganizare a funcțiilor sale vitale”*.[154]

În concluzie *„sănătatea şi boala nu sunt decât două moduri esențialmente diferite. Ele nu trebuie considerate ca principii distincte, entități care-şi dispută între ele organismul viu. În realitate, între aceste două moduri de a fi nu există decât diferențe de grad: exagerarea, disproporția, dizarmonia fenomenelor normale constituie starea de boală”.*[155]

Procesul de dezorganizare în psihopatologia criminalului

Am stabilit că normalitatea este condiția naturală a stării de echilibru psihic, dar concomitent ea reprezintă şi criteriul de evaluare a abaterii de la normă. În cazurile oferite de psihiatria clinică, dincolo de aspectul „tablourilor clinico-nosologice”, din punct de vedere psihopatologic, în procesul de dezorganizare al normalității psihice se disting mai multe forme specifice.[156]

Dezorganizarea în psihopatologia criminalului trebuie considerată, din punct de vedere dinamic, ca un proces extrem de complex. Ea trebuie înțeleasă ca reprezentând noi modele funcționale adaptate condițiilor patogenetice care au produs dezorganizarea. Aceste *„modele patologice”* provin din structurile normale ale persoanei şi ele depind de tipul de personalitate, de capacitățile de „a se opune” acțiunii factorilor morbi-genetici, de nivelul de dezvoltare-maturizare al personalității, de dispozițiile ereditare ale acesteia etc.

Formele de organizare, precum şi cele de dezorganizare ale personalității au o dinamică constitutivă extrem de precisă, urmând regulile referitoare la organizarea sistemului personalității. Acesta stabileşte că funcțiile psihice, considerate ca instanțe structurale ale personalității, sau niveluri de organizare, se dezvoltă progresiv de „jos în sus”, de la simplu, stabil şi bine organizat, către complex, instabil şi mai puțin bine organizate. Aceasta este dinamica procesului de organizare.[157] Invers, în raport cu dinamica procesului de organizare, procesul de dezorganizare al sistemului personalității se va produce de „sus în jos” de la complex către simplu, reluând, în sens invers dinamica dezvoltării. Este vorba de fapt de un proces de disoluție funcțională, reprezentând însăşi formele patologice.

Boala fiind rezultatul unui proces de disoluție funcțională trebuie privită sub două aspecte diferite:

- *aspectul negativ,* reprezentat de nivelul de atingere a sistemului personalității;
- *aspectul pozitiv,* sau cel al simptomelor, reprezentat de nivelul de eliberare al inhibiției pe care procesul morbid îl exercită asupra stării de

[154] Ajuriaguerra J., *op. cit.*, p. 52.
[155] Enăchescu C., *op. cit.*, p. 47.
[156] Ajuriaguerra J., *op. cit.*, p. 56.
[157] Enăchescu C., *op. cit.*, p. 47.

normalitate funcțională, sau de integritate anatomo-fiziologică al sistemului personalității umane.[158] Sistemul personalității are trei grupe principale ale dezorganizării psihopatologice şi acestea sunt: *lezionale,* de *imaturitate şi funcționale.*

A) Dezorganizarea lezională

Aceasta recunoaşte drept cauză o leziune organică a creierului. Dezorganizarea, în acest caz, poate fi produsă de o leziune cerebrală globală care antrenează, de regulă, tulburări grave ale stării de conştiință vigilă de diferite grade ca profunzime putând merge până la starea de comă. În cazul existenței unor leziuni localizate vorbim despre „dezorganizări în sector", situație în care numai anumite procese psihice sunt afectate (percepții, memorie, limbaj, praxii, instincte etc.).[159] La prima vedere, criminalii în serie psihopați sunt înzestrați cu nişte creiere perfect funcționale. O serie de studii au scos la iveală că aceştia dispun chiar de un coeficient de inteligență peste medie şi de abilități uimitoare de a-şi argumenta afirmațiile, iar logica lor este una impecabilă. Cel mai elocvent exemplu este Ted Bundy, autorul a 19 crime comise asupra unor femei, care pe lângă distincțiile academice a primit şi o bursă la celebra Universitate Stanford din S.U.A. pentru a studia limba chineză.[160] *Cum arată creierul criminalilor în serie psihopați? Ce nu merge exact în creierul lor? De ce sunt „predispuşi" să utilizeze violența pentru a-şi atinge scopurile şi de ce este atât de mare numărul lor în închisori?* Specialiştii consideră că au găsit răspunsul: inteligența intactă a psihopaților maschează faptul că partea emoțională a creierului lor este avariată, şi asta îi face atât de periculoşi.

Cu ajutorul tehnicilor de imagistică cerebrală, de câțiva ani încoace neurologii au început să identifice deficitele specifice care definesc creierul psihopatic. Cei care au privit în interiorul creierului unui psihopat spun că ar fi detectat acolo absența absolută a oricărei emoții. De exemplu, la oamenii normali, care sunt puşi să vizioneze imagini cu persoane străine supuse şocurilor electrice sau altor stimuli dureroşi, se declanşează automat o reacție emoțională viscerală: încep să transpire şi le creşte tensiunea arterială. Dar, puşi într-o situație similară, psihopații nu simt nimic. Studii de criminologie în care specialiştii au analizat criminali acuzați că au ucis cu bestialitate, au demonstrat chiar că pe măsură ce agresivitatea acestora creştea, tensiunea lor înregistra o scădere; cu alte cuvinte, asupra lor violența avea de-a dreptul un efect calmant.[161] Expuse la expresii faciale exprimând teroarea, părțile emoționale ale unui creier uman normal prezintă niveluri crescute de activare, la fel şi ariile corticale responsabile cu recunoaşterea facială. În creierul psihopaților însă, nimic nu tulbură ariile cerebrale corelate emoțiilor, iar sistemul de recunoaştere facială este şi mai puțin „impresionat" la vederea unor fețe schimonosite de frică.

[158] Ibidem, p. 48.
[159] Ibidem.
[160] Lane B., Gregg W., *op. cit.*, p. 107.
[161] www.descopera.ro.

În lumina celor mai recente cercetări în materie, cea mai mare problemă pare a fi nefuncționarea amigdalei, o zonă cerebrală, situată în lobii temporali, responsabilă cu „secreția" unor emoții, precum frica şi anxietatea. Iar efectul unei amigdale distruse este că posesorul nu simte nicio tresărire de nervozitate atunci când îi face pe cei din jur să sufere. Prin urmare, pentru un criminal în serie psihopat, nu este nimic în neregulă cu violența, a face rău unei alte persoane este doar o modalitate de a obține ceea ce doreşte, o cale perfect rațională de a-şi satisface dorințele. De aici şi concluzia că lipsa emoției, şi nu cea a rațiunii îl face pe un criminal „impermeabil" la concepte morale de bază.[162] *„De multe ori oamenii îi percep pe psihopați drept nişte criminali cu sânge rece care îşi iau ceea ce doresc fără să se gândească la consecințe. Noi am descoperit însă că la baza unora dintre cele mai problematice comportamente asociate psihopatiilor, precum actele de violență, tendința de recidivă şi recursul la alcool şi droguri, poate sta un sistem al recompensei hiperactiv".*[163] În cadrul studiului, voluntarii au fost supuşi mai multor teste pentru a le fi evaluat nivelul trăsăturilor de personalitate psihopatică: s-a dovedit că acestea se dispun de-a lungul unui spectru de posibilități, unde comportamentul criminal nu reprezintă decât o extremă; altfel spus, trăsături de acest gen pot exista şi la persoane normale, manifestându-se ca tendința către manipulare, egocentrism şi apetit mare pentru asumarea de riscuri.[164]

B) Imaturitatea

Imaturitatea este un tip de deficiență care se produce prin oprirea din dezvoltare a sistemului nervos central la copil (prenatal, perinatal sau postnatal). Este o imaturizare anatomică cu consecințe grave asupra formării şi maturizării funcțiilor psihice şi a personalității globale a individului. În sensul acesta se notează două forme de imaturitate:

– *imaturitatea emoțională,* considerată ca o imaturitate a inhibițiilor reacțiilor emoționale, cu caracter de manifestare explozivă;

– *imaturitatea afectivă* sau starea de „arierație afectivă" şi constă din aspecte psihopatologice diferite de tipul dependență-independență, securitate-insecuritate, sugestibilitate, posibilitatea sau imposibilitatea de a-şi inhiba reacțiile emoționale, posibilitatea sau imposibilitatea de a efectua judecăți intelectuale şi nonafective, posibilitatea sau imposibilitatea de a avea autonomie în acțiunile personale.[165]

C) Dezorganizarea funcțională

În general se consideră criteriul de *„funcționare"* ca fiind opus celui *„lezional"* în acelaşi mod în care *„psihogeneza"* se opune *„organogenezei".* În

[162] www.descopera.ro.
[163] Buckholtz J. – într-un articol publicat în revista *Nature Neuroscience.*
[164] Buckholtz J., *op. cit.*
[165] Enăchescu C., *op. cit.*, p. 49.

cazul dezorganizării funcționale nu există niciun fel de modificare lezională decelabilă a creierului bolnavilor respectivi, tulburările sunt numai pur funcționale. Dezorganizările funcționale se pot datora unor carențe emoțional-afective, frustrărilor sau psihotraumatismelor din copilărie. Dacă ele se instalează târziu, se pot manifesta sub forma tulburărilor de comportament, a tulburărilor nevrotice sau psihotice, crizelor isterice etc.[166]

În cazul acestui tip de dezorganizări se produce un proces de regresiune a personalității individului, distingându-se trei tipuri de regresiune, după cum urmează:

- regresiunea topică;
- regresiunea temporală ca un proces de întoarcere către structurile psihice ancestrale;
- regresiunea formală care antrenează metode primitive de expresie şi de reprezentare inferioare în raport cu nivelul de dezvoltare.[167]

Agresivitatea şi violența

Cuvântul *„agresiune"* presupune noțiunea de *ostilitate*. Ostilitatea are o semnificație negativă, pe când agresivitatea este orientată într-o anumită direcție sau asupra unui obiect precis. Trebuie făcută deosebirea între agresivitate şi actul agresiv. Agresivitatea face parte din componentele psiho-afective şi comportamentale ale persoanei umane, ca un potențial de acțiune şi activitate, pe când actul agresiv este „un eveniment episodic" ostil care se produce prin descărcarea agresivității.

Agresivitatea se manifestă în cadrul acțiunilor şi al comportamentelor umane sub formă de *„conduită de atac"*, care poate fi atât un comportament agresiv, ofensiv, cât şi unul defensiv, sau, altfel spus, de *„atac"* şi *„contraatac"*.

Comportamentul agresiv se manifestă prin următoarele aspecte:

- manifestări externe: postură, gesturi, mimică etc.;
- un răspuns reciproc de apărare din partea persoanei agresate;
- modificări neurovegetative (cardiace, vasculare, respiratorii etc.);
- modificări endocrino-metabolice (tiroidiene, suprarenale etc.).[168]

Psihanaliza vede acest tip de comportament ca fiind rezultatul echilibrului dintre cele două pulsiuni fundamentale: pulsiunea de viață şi pulsiunea de moarte care se opun reciproc una alteia.[169]

Direcția sau sensul de manifestare al actelor de agresiune poate fi de două feluri: *heteroagresivitatea* (orientată către un obiect sau către o altă persoană) şi *autoagresivitatea* (orientată către sine, ca în cazul automutilărilor sau a suicidului). Potențialul agresiv se mai poate descărca prin forme de conduită potențială, violența este o formă de conduită agresivă *„învățată"* prin adoptarea unor *„antimodele"* de comportament de tip deviant sau sociopat.

---

[166] Ibidem.
[167] Ibidem, p. 50.
[168] Delgado J., *Physical Control of the Mind*, Editura Harper & Row, New York, 1969, p. 142.
[169] Freud S., *La psychopathologie de la vie quotidienne*, Editura Payot, Paris, 1926, p. 45.

Ea are un caracter distructiv, antisocial, prezentând prin aceasta un mare grad de periculozitate. Este legată de tulburările de activitate, voință, instinctuale, fiind prezentă în multe afecțiuni psihice.[170]

Un criminal în serie care se încadrează în aceste caracteristici este Țigănilă Iulian, care în perioada 1997-1999 a ucis trei persoane, iar după decesul acestora, printr-o violență extremă, a depesat cadavrele şi le-a ascuns în zone greu accesibile, cum ar fi fântâni sau țevi de irigații, ucigaşul fiind suspectat de comiterea a încă trei omoruri, cadavrele victimelor nefiind descoperite.

Documentul prezentat în continuare reprezintă *Raportul de expertiză medico-legală psihiatrică* privind pe *Țigănilă Iulian*[171].

INSTITUTUL NATIONAL DE MEDICINA LEGALA

"Mina Minovici"

Adresa: Sos. Vitan-Barzesti 9, Sector 4, 042122 Bucuresti
Telefon: 004021. 332 12 17; **Fax:** 004021. 334 62 60;
E-mail: contact@legmed.ro
Web site: http://www.legmed.ro
INML este operator de date cu caracter personal inregistrat sub nr. 2200/2005 la Avocatul Poporului

ISO 9001

cod POI – A1 Psihiatrie F3, ed. 1, rev. 1

A1/ 11538/2010
09.12.2010

CATRE,
PARCHETUL DE PE LANGA INALTA CURTE DE CASATIE SI JUSTITIE
SECTIA DE URMARIRE PENALA SI CRIMINALISTICA

La adresa dvs.nr. 442/P/2005 va înaintam raportul de expertiza medico legala psihiatrica privind pe **ȚIGĂNILĂ IULIAN.**

Taxa expertizei de 135 RON (1.350.000 ROL) se va vira în contul RO 98.TREZ.7045 009X.XX00.0183 Trezoreria statului sector 4 Bucuresti.

DIRECTOR,
Prof. Dr. Dan Dermengiu

RAPORT DE PRIMA EXPERTIZA MEDICO LEGALA PSIHIATRICA

Comisia de prima expertiza medico-legala psihiatrica formata din Dr. IONUT POPESCU, medic primar legist la Institutul National de Medicina Legala „Mina Minovici" Bucuresti, Dr. CORINA TUDORAN, medic primar psihiatru la Penitenciarul Spital Bucuresti si Dr. VIORICA MARCU, medic primar psihiatru la Penitenciarul Spital Bucuresti, in baza adresei dosar nr. 442/P/2005 din data de 25.10.2010 a Parchetului de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie-Sectia de urmarire penala si criminalistica, lucrare primita spre solutionare la data de 29.10.2010, am analizat azi **02.12.2010** actele si continutul examinarii psihiatrice si psihologice efectuare de intreaga comisie si de psiholog Spiridon Luminita la data de 24.11.2010 privind pe numitul **ȚIGĂNILĂ IULIAN** in varsta de 47 de ani, fiul lui Gheorghe si Gherghina nascut la data de 22.09.1963-CNP- 1630922031868.

Pacientul este in Penitenciarul Spital Bucuresti Sectia Psihiatrie din data de 22.11.2010 cu FOCG nr. 3463.

Expertiza s-a facut prin examinarea in cadrul comisiei.

Comisia nu a avut la dispozitie dosarul cauzei respective.

[170] Freud S., *op. cit.*, p. 46.
[171] Vasile Viorel – arhiva personală.

Raportul vizeaza fapta de omor deosebit de grav, talharie, profanare de mormine comisa la data septembrie 1998.

Raportul de expertiza a fost incheiat la data de 07.12.2010 si redactat la data de 08.12.2010 expertiza fiind efectuata cu respectarea drepturilor individuale ale persoanei, respectiv dreptul la asistenta medicala, la aparare, la intimitate si la protejarea datelor personale, cu respectarea drepturilor bolnavului psihic si ale detinutilor precum si cu respectarea drepturilor expertilor, prevazute de normele legale interne sau de cele internationale derivate din Conventiile la care Romania este parte.

DATE DIN DOCUMENTATIA INAINTATA DE INSTITUTIA SOLICITANTA

1. Obiectivele expertizei medico-legale psihiatrice

1.1. Prin adresa mai sus mentionata se solicita sa se stabileasca:

-Daca a avut discernamant la data comiterii faptei.

2. Istoric conform datelor inaintate de institutia solicitanta

2.1. Se retin din datele de istoric privind cauza urmatoarele: La sfarsitul lunii septembrie 1998 impreuna cu Barbu Ion l-au ucis pe Albu Cornel cu premeditare, prin amestecarea unei bauturi alcoolice cu antigel si somnifere in scopul insusirii unor bunuri; dupa care i-au aruncat cadavrul intr-o fantana. Ulterior i-au vandut autoturismul marca ARO 10.

2.2. Antecedente penale: Recidivist-omor.

3. Constatarile comisiei de expertiza medico-legala psihiatrica

3.1. Date de personalitate premorbida.

3.1.1. Date generale: Este cetatean roman de sex masculin in varsta de 47 ani, divortat-1 copil, ortodox.

3.1.2. Elemente de mediu social: Afirma ca are 12 clase+bacalaureat, sofer, divortat-1 copil, a efectuat stagiul militar.

3.1.3. Antecedente personale patologice nonpsihiatrice: Gastrita cronica. HTA. Dislipidemie. TBC pulmonar tratat in 2004.

3.1.4. Antecedente personale patologice psihiatrice: Neaga internari in spitale de psihiatrie anterior arestarii, nu a facut tratament ambulatoriu de specialitate.

3.2.1 Examenul starii psihice actuale:

Se prezinta in tinuta ingrijita. Mimica si pantomimica conforme cu continutul relatarilor. Contact psihic facil. Nu recunoaste fapta pentru care este cercetat. Orientat temporo-spatial auto si allopsihic. Fara tulburari de perceptie de tip productiv. Atentia si memoria in limite normale. Flux ideativ normal, coerent, fara tulburari de gandire de tip productive. Afectivitate-instabil, irascibil, toleranta scazuta la frustrare. Intelect conform instructiei.

4. Investigatii complementare:

4.1. Examen psihologic nr. 1179/24.11.2010. Chestionarul de tendinte psiho-nevrotice (W-M) si profilul pulsional (Szondi) releva la data examinarii:

-valori accentuate pentru tendintele impulsive si pentru tendintele la instabilitate psiho-emotionala.

-in vectorul pulsiunilor paroxismale-echilibru afectiv instabil; tensiuni si conflict interior determinate de ambivalenta intre nevoia de a-si etala sentimentele si cea de a

MINISTERUL SANATATII
INST. NATIONAL DE MEDICINA LEGALA
"MINA MINOVICI"
COMISIE DE PRIMA EXPERTIZA
PSIHIATRICĂ

2

se ascunde; acumularea afectiva in lipsa unor mecanisme de control puternice poate determina o detenta afectiva brusca, o explozie de agresivitate.

Eu cu o slaba constiinta a dorintelor proprii, irational dar perfect aderent la real, care se adapteaza sub efectul constrangerii lumii externe. Legatura incerta, problematica cu mediul, ambivalenta in legatura cu dorinta de cautare de noi obiecte sau de a "cola" la cele vechi, substituind cu usurinta un obiect cu un altul in cautarea maximei placeri; tensiune orala descarcata continuu (specifica comportamenteler de tip adictiv).

5. Concluzii :

Numitul **TIGĂNILĂ IULIAN** prezinta diagnosticul: Tulburare de personalitate de tip antisocial.

Pastreaza capacitatea psihica de apreciere critica a continutului si consecintelor faptelor sale.

Are discernamintul pastrat in raport cu fapta pentru care este cercetat.

COMISIA

MEDIC PRIMAR LEGIST
Dr.Ionut Popescu

MEDIC PRIMAR PSIHIATRU
Dr. Viorica Marcu

MEDIC PRIMAR PSIHIATRU
Dr.Corina Tudoran

SC/3 ex.

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII
INST. NATIONAL DE MEDICINA LEGALA
"MINA MINOVICI"
COMISIE DE PRIMA EXPERTIZĂ
PSIHIATRICĂ

Parafrenia – trăsătură simptomatică la criminalii în serie

În psihopatologie, persoana umană are multe registre de manifestare ale suferinței. În sensul acesta distingem mai multe niveluri în organizarea persoanei:

- *personalitatea,* reprezentând organizarea bio-psihologică sau trupul (soma) şi viața psihică (psyche);
- *ființa umană*, reprezentată prin Supra-eu şi conştiința morală;
- *individul social,* sau persoana umană ca instituție social-juridică (responsabilitate, libertate, voință, acțiune, relații, statut şi rol);
- *ființa istorică,* sau persoana ca temporalitate, ca existență, în sens psihobiografic, sau ca „istorie a vieții individuale", dar integrată lumii şi epocii sale istorice;

- *ființa metafizică,* sau persoana ca proiecție sau ca „trans-subiectivitate” a individului.[172]

Boala psihică, în sfera psihopatologiei, trebuie considerată ca o stare de alteralitate a tuturor acestor registre care compun, în mod nuanțat, persoana umană.

Elementul care însoțeşte în mod obligatoriu *boala* este *suferința* umană, trăită ca stare subiectivă interioară a bolii, de către individ. Indiferent de natura, cauza, localizarea sau evoluția ei clinică, boala este o formă particulară a suferinței umane, fapt subliniat de medici moralişti, filozofi.

Boala, ca formă particulară a suferinței, se desprinde dintr-o trăire particulară a ființei umane, care are în principal un caracter, sau o semnificație morală, resimțită de individ, în sens negativ. Fiind o suferință fizică sau sufletească, boala este resimțită ca o stare de rău a persoanei, față de care aceasta dezvoltă o reacție emoțional-afectivă, cu caracter moral, exprimată prin suferința sau „faptul de a suferi”. Din acest motiv, în cazul oricărei boli, avem de-a face cu două situații precis delimitate din punct de vedere ontologic:

a) *boala* propriu-zisă, ca proces morbid, de natură pur medicală;

b) *suferința,* resimțită de omul bolnav, ca o trăire penibilă, a răului, a transformării sale morale (tristețe, nelinişte, angoasă, deznădejde, grijă față de perspectivele bolii ca amenințare a vieții). Suferința are un caracter axiologic negativ moral, în raport cu propria noastră ființă şi cu destinul acesteia. Suferința va apărea întotdeauna ca o schimbare negativă, ca o amenințare sau chiar ca o întrerupere a cursului vieții.

Starea de suferință, care însoțeşte, de regulă, boala, nu trebuie însă confundată cu starea de „rău moral”, cu viciul, corupția sau cu păcatul ființei umane.[173]

Afecțiunile psihice ale criminalilor în serie se împart în trei grupe nosologice distincte şi anume:

a) *grupa demenței precoce*, sau a schizofreniei, caracterizată printr-un delir incoerent, nesistematizat tematic, cu evoluție cronică urmată de deteriorarea profundă a personalității în plan intelectual, afectiv şi volitiv-comportamental;

b) *grupa paranoiei*, caracterizată prin existența unui delir net sistematizat din punct de vedere tematic, cu evoluție clinică progresivă, nehalucinator şi care nu se asociază cu o deteriorare intelectuală sau a personalității;

c) *grupa parafreniei*, caracterizată prin prezența unui delir cronic sistematizat tematic şi halucinator, care nu se însoțeşte de o deteriorare a sistemului personalității bolnavului, este cea mai întâlnită la criminalii în serie.

[172] Enăchescu C., *op. cit.*, p. 89.
[173] Enăchescu C., *op. cit.*, p. 90.

Din punct de vedere psihopatologic, delirurile parafrenice se caracterizează printr-o foarte bună adaptare a criminalului în serie la realitatea externă, cu conservarea lucidității şi a fondului mental.

Aceste aspecte coexistă în paralel cu construcții delirante fantastice, expansive, dramatice, confabulatorii, cosmice etc.

Criminalul are permanent conştiința delirului său, pe care adesea îl priveşte destul de detaşat de propria sa persoană.[174]

Parafrenia are patru forme clinice[175]:

✓*parafrenia sistematică* – se caracterizează prin existența unui delir de persecuție prelungit, cu idei de grandoare susținute de prezența halucinațiilor criminalului.

✓ *parafrenia expansivă* – se dezvoltă pe fondul unei stări de exaltare maniacală, în care notăm prezența unui delir sistematizat de tip megalomaniac, erotic sau cu temă mistică;

✓ *parafrenia confabulatorie* – este caracterizată din punct de vedere psihopatologic prin relatări delirante imaginare extrem de bogate ale criminalului respectiv, la care este asociată prezența halucinațiilor;

✓ *parafrenia fantastică* – este forma clinică ce cuprinde idei delirante extravagante, incoerente, la care se asociază multiple halucinații.

Din punct de vedere clinico-psihiatric, se disting următoarele tipuri de parafrenii[176]:

- parafrenia schizofrenică, în care delirul se exprimă printr-un tip de gândire autistă cu stereotipii, neologisme, bizarerii;

- parafrenia expansivă sau maniacală caracterizată prin exaltare euforică, ironii, calambururi, delir nesistematizat, dar lipsă de agitație psihomotorie;

- sindromul Cottard, caracterizat prin delir de negație, de enormitate absurdă, idei de transformarea organelor interne şi imobilitate afectivă. Este tipul denumit „parafrenia melancolică”.[177]

Cel mai elocvent exemplu al criminalului în serie parafrenic este Vereş Romulus, care în perioada 1972-1974 a ucis cu bestialitate trei femei şi a mai avut cinci tentative de omor. După ce a fost prins şi examinat medico-legal psihiatric, s-a concluzionat că suferă de parafrenie sistematică pe fondul unui delir mistic şi sexual.[178]

În continuare, prezentăm *Raportul de expertiză medico-legală* privind pe *Vereş Romulus*[179].

---

[174] Ibidem, p. 91.
[175] Kraepelin E., *Psychiatrie*, Editura J.A. Barth, Leipzig, 1909, p. 56.
[176] Enăchescu C., *op. cit.*, p. 324.
[177] Ibidem, p. 325.
[178] Vasile V. – arhiva personală.
[179] Idem.

INSTITUTUL DE MEDICINA LEGALA
LABORATORUL EXTERIOR CLUJ
Str.Clinicilor nr.3 Telefon:1-1o-63; 1-12-66
Nr.2618/IV/a/133 din 26.VI.1975

C O P I E

RAPORT DE EXPERTIZA MEDICO LEGALA

Subsemnaţii, Dr.Moşoigo S.Petru, medic primar legist din cadrul IML Laboratorul Exterior Cluj, Dr.Sima Margareta medic primar psihiatru, Dr.Rândaşu Stelian, medic primar psihiatru, Dr.Hoti co Traian medic specialist psihiatru şi Dr.Czira Margareta medic secundar psihiatru, din partea Clinicii Psihiatrice Cluj-Napoca, întruniţi în comisie în conformitate adresa Dos.Nr.342/B/1972 a Procuraturii Judeţene Cluj, Cabinetul de Criminalistică, pentru a supune unei expertize psihiatrico-legale pe numitul VERES ROMULUS, de 46 ani, din Cluj-Napoca str.Arieşului nr.1o2, în vederea stabilirii unei boli psihice şi a discernământului, procedînd am constatat următoarele :

Antecedente. Susnumitul a avut profesiunea de mecanic de locomotivă. In anul 1967, a fost scos din cadrul M.T.Tc. din motive disciplinare, a fost pensionat ulterior (1968 cu diagnosticul de "depresie psihică persistentă". Este cercetat pentru săvîrşirea infracţiunilor de :

- omor asupra a 3 femei ;
- tentativă de omor asupra a 5 femei ;
- profanare de cadavru ;
- distrugere prin incendiere în 3 din cazuri ;
- leziuni corporale grave şi viol asupra unei minore.

Din arhiva Clinicii Psihiatrice Cluj, rezultă o internare în anul 197o (9.II. - 28.II.197o) (F.O.Nr.4o95) pentru expertiza capacităţii de muncă (diagnostic "nevroză depresivă persistentă; hipertensiune arterială, spondiloză cervicală". Urmează o altă internare în anul 1973 în intervalul 13.II. - 6.III.1973 (F.O. Nr.438) cînd a fost internat de către Miliţia Municipiului Cluj în urma afişării unor afişe inadecvate. Cu această ocazie se stabileşte diagnosticul de "parafrenie". In urma tratamentului intensiv aplicat, fenomenele halucinator delirante cu care a fost internat se ameliorează net.

Din studiul materialului pus la dispoziţie de organele de urmărire penală : jurnale personale, fotografii ale interioarelor dulapului, din anamneză rezultă prezenţa unor manifestări halucinator delirante a caror apariţie se situează cu certitudine din

./.

anul 1967 : depăşirea de semnal în timpul conducerii locomotivei la indicaţiile "satanei", care a dus la desfacerea contractului de muncă.

La data de 27.II.1974 este internat la Clinica Psihiatrică Cluj, de către Miliţia Municipiului Cluj-Napoca, fiind suspect de infracţiunile mai sus enumerate (F.O.Nr.6o8/1974). Tratat cu neuroleptice majore simptomatologia halucinator-delirantă se ameliorează mult şi este transpus la spitalul de boli psihice cronice Borşa la 17.VII.1974 tot cu diagnosticul de "parafrenie sistematică". După o internare de 7 zile revine în clinică fiind internat în intervalul 25.VII. -12.X.1974 cu acelaş diagnostic.

In vederea efectuării expertizei psihiatrico-legale susnumitul a fost internat în intervalul 15.V. - 9.VI.1975 (F.O.Nr. 1417/1975).

Din hetero-anamneză mai rezultă în perioada în care era elev la şcoala de mecanici de locomotivă la grupul şcolar CFR Cluj, tulburări de dinamică sexuală şi o tematică dominantă cu caracter sexual (Dr.E.Chirtoc).

Examenul somatic general: TA=13,5/9,5 mmHg. In rest reacţii normale.

Examenul neurologic: semne discrete de pareză facială dreaptă. Reflexe cutanate pupilare şi osteo-tendinoase prezente. Fără alte modificări patologice.

Examenul oftalmologic: TAR= 45 gr. FO=normal.

Examenul de laborator: examenul lichidului cefalorahidian: reacţia Pandy = negativ, celule 1/mm^2, albumine o,2o gr%o, glicorahie 55 mg%. Reacţia Wassermann din LCR= negativă (bul.nr. 42964/29.V.1975). Exa.

Examenul pneumoencefalografic: sistemul ventricular parţial şi inegal cu septul interventricular mult încurbat posibil din cauza umplerii inegale. Ventricolul drept se schiţează mai vag, întreg papionul frontal este uşor dislocat de la stînga la dreapta. Craniul nu prezintă semne de hipertensiune intracraniană.

Examenul electroencefalografic.

- 2o.V.1975 - Traseu bioelectric dominat de o activitate lentă theta şi delta. Concluzii: traseu de fond lent (aspect posibil după electroşoc).

- 21.V.1975 la provocare cu chypnon : traseu dominat de o activitate theta difuză fără alte anomalii bioelectrice.

Examenul psihologic. Examenul capacităţii funcţiilor cognitive relevă un potenţial intelectual în limite normale, avînd eficienţă diminuată la data examinării sub efectul tratamentului

./.

instituit. Examenul personalităţii premorbide relevă particularităţile tipului uşor introvertit, suspicios, cu complexe de inferioritate, adeziv. Tendinţă la deplasarea preocupărilor sale asupra unor acuze somatice. Conştiinţa bolii psihice prezentă dar fără o integrare adecvată a conţinutului simptomatologic.

Examenul psihic:

- aspectul general. Bolnavul se prezintă cu o ţinută foarte îngrijită chiar pedantă, în limitele condiţiei actuale. In conversaţie este foarte amabil, colaborativ, fără reticienţe aparente în expunere. Menţionăm contactul verbal stabilit numai la iniţiativa examinatorilor, bolnavul fiind aspontan.

- Percepţia: prezintă halucinaţii plurisenzoriale; vizuale, auditive, cenestezie şi kinestezice, manifestate intermitent în funcţie de perioadele de tratament. In intervalul ultimei internări nu s-a putut decela activitatea halucinatorie.

- Atenţia: prezintă un pronunţat caracter discriminativ, aderentă, greu comutabilă la abordarea temelor delirante şi foarte labilă în privinţa altor aspecte, indiferente pentru bolnav.

- Memoria : dismnezie de fixare actuală; hipomnezie cu caracter de superficialitate în evocarea evenimentelor indiferente; hipermnezie cu aspect de amănunţire patologică cu note de stereotopie asupra trăirilor delirante. In evocarea episoadelor delirante care au evoluat pe fondul unei conştiinţe modificate, apar lacune mnestice, de aspect postoniroid.

- Orinetarea temporo-spaţială auto şi allopsihică nemodificată.

- Conştiinţa. Actual nu se decelează modificări de claritate a conştiinţei, dar cîmpul intereselor spontane şi voluntare este mult îngustat la preocupări utilitare imediate. In structură se remarcă o notă prevalentă pentru prelucrarea producţiilor delirante actuale şi mai ales trecute, în raport cu solicitările ambianţei care pentru bolnav au o importanţă redusă.

După cum am menţionat în antecedente, anamnestic şi din producţiile grafice ale bolnavului (jurnal, fotografii), rezultă existenţa unor experienţe halucinator delirante de tip oniroid, evoluînd pe fondul unei conştiinţe modificate crepuscular, cu fenomene de dedublare a personalităţii şi transitivism: simte corpul că i se desface fiinţa fizică, imobilizată de o "satană" iar fiinţa psihică este luată, deplasată şi obligată să asiste la "lucrările" satanei. Trăirea afectivă care însoţeşte aceste experienţe este de neputinţă, reprobare şi anxietate.

- Gîndirea moderat bradipsihică cu prelungirea timpului de latenţă. Coherenţă.

./.

In conţinutul gîndirii se delimitează prezenţa a două sfere de preocupări: o sferă rezultată din contactul cu realitate care apare adecvată, a doua sferă prevalentă conţine preocupările delirante bine sistematizate cu conţinut mistic de posesiune satanică şi în subsidiar de influenţă şi posesiune erotică chinuitoare. Convingerea realităţii ideilor sale delirante este de nezdruncinat. Proiectează asupra sferei realităţii idei de interpretare parahoidă derivate din sfera delirantă. Respinge vehement realitatea şi realizarea faptelor infracţionale imputate.

- Afectivitatea: dispoziţie de disconfort psiho-fizic cu elemente distimice anxioase bine temperate, instalate reactiv la "eficacitatea lucrărilor satanice" care au reuşit să-l compromită. Reacţii emoţionale diminuate. Hiperangajare afectivă în trăirile halucinator-delirante.

- Instincte. Instinctul sexual mult diminuat pragmatic (vezi datele hetero-anamnezei cap.antecedente), care relevă tulburări de dinamică sexuală din tinereţe) cu preocupări dominante cu caracter sexual permanentizate în cursul vieţii. Instinctul de apărare nemodificat clinic.

- Personalitate de tip bipolar cu desfăvîrşirea existenţei pe două planuri : cel al realităţii în care bolnavul se comportă adecvat şi planul trăirilor halucinator delirante.

C O N C L U Z I I :

1.- Comisia stabileşte în cazul numitului VERES ROMULUS diagnosticul de "parafrenie sistematică".------

2.- Comisia apreciază că susnumitul nu are discernămîntul faptelor sale.------

3.- Pe baza studiului complex al cazului comisia apreciază de asemenea că debutul manifest al bolii se plasează cu certitudine în anul 1967.---

MEDIC PRIMAR LEGIST, ss.Dr.Moşoigo S.Petru

MEDIC PRIMAR PSIHIATRU ss.Dr.Sima Margareta

MEDIC PRIMAR PSIH ss.Dr.Rândaşu S.

MEDIC SPECIALIST PSIH. ss.Dr.Hotico Traian

MEDIC SECUNDAR PSIH. ss.Dr.Czira Margareta

3.6. Concluzii privind psihopatologia criminalilor în serie

Concluzionând, se poate afirma că asasinul în serie este cel mai odios şi cel mai nociv infractor. Acesta manifestă irascibilitate, impulsivitate şi agresivitate crescută. Este egocentric, dominator, având o capacitate de raționalizare scăzută, instabil şi superficial în contactul afectiv, ceea ce îl face să se angajeze în situații conflictuale, reacționând violent. Comiterea infracțiunilor devine posibilă datorită intrării criminalului în serie într-un mediu care oferă situații conflictuale de la care el nu ştie sau nu poate să se sustragă. În cele mai multe dintre cazuri, criminalii în serie au discernământ, iar intenția lor este de a ucide. Cu foarte puține excepții (care scapă astfel de rigorile legii), nu sunt bolnavi psihic în sensul în care o anumită afecțiune i-ar face să nu mai distingă între bine şi rău. În schimb sunt fascinați de moarte şi doresc să se afle în apropierea ei, în timp ce oamenii normali doresc să se distanțeze. Au tendința patologică de a atinge, de a avea o relație cu un mort, iubesc sau urăsc corpul victimei, după caz, dar întotdeauna sfârşesc prin a-l lăsa fără viață, fiindcă doar aşa îşi pot împlini nevoia de a manipula un cadavru.

Sadismul este întâlnit frecvent la asasinii în serie, combinat adesea cu pofta sexuală. Se ajunge astfel, literalmente de plăcere, la mutilarea victimelor, torturarea şi uciderea lentă. Multă vreme, aceste cruzimi de neimaginat au fost puse pe seama unor anomalii înnăscute, iar responsabilă ar fi fost aşa-numita „genă criminală", constând în prezența unui cromozom Y suplimentar la bărbați (XYY).

Primul care a încercat să găsească o dovadă palpabilă ce urma să demonstreze existența unui substrat biologic al comportamentului criminal a fost Lombroso.

Deşi blamată de numeroşi oameni de ştiință, această teorie nu a fost, şi probabil nu va fi niciodată, total abandonată.[180]

Odată cu dezvoltarea tehnicilor moderne de cercetare, preocupările de a stabili un raport între comportamentul criminal şi structurile biologice ale individului s-au deplasat în sfera genetică. Apar astfel în anii '70 numeroase ipoteze şi explicații care ar putea fi reunite sub denumirea de teoria genetică sau teoria aberațiilor cromozomiale.

După cum se ştie, cariotipul uman presupune 46 cromozomi dispuşi în 23 de perechi din care 22 reprezintă «soma» (partea nereproductivă), iar o pereche reprezintă germenul «goma» (partea care asigură reproducerea), alcătuită din cromozomi sexuali.

Sexul genetic este dat de prezența sau absența unui cromozom particular, notat în mod convențional cu litera Y, astfel încât formula genetică femeiască este 46 XX, iar cea bărbătească 46 XY.

[180] Cioclei V., *op. cit.*, p. 125.

Materialul cromozomial uman a fost descris pentru prima oară în mod corect abia în anul 1956, iar ulterior, prin multiple cercetări, s-a descoperit că pot exista unele anomalii cantitative ori calitative, unele abateri de la cariotip.[181]

Anomaliile cromozomiale depistate cel mai frecvent la delincvenți sunt în legătură cu cromozomii sexuali. Astfel, o primă anomalie, cu relevanță în comportamentul criminal, este apariția suplimentară a unui cromozom de tip X, care conduce la formula 47 XXY, anomalie care a fost denumită „sindromul lui Klinefelter". Subiecții care prezintă această deviație de la cariotip au o aparență masculină, sunt înalți şi slabi, prezintă o pilozitate pubiană de tip feminin, au barba rară sau absentă. Din punct de vedere psihic, subiecții care prezintă anomalia în cauză se caracterizează prin: pasivitate, timiditate, tendințe spre ipohondrie şi depresie, deseori prezentând diferite tulburări mentale.

Unele cercetări au stabilit că frecvența sindromului Klinefelter printre delincvenți este de cinci până la zece ori mai mare decât în rândul populației generale. Faptele comise de aceste persoane sunt diverse (de la furt la agresiune fizică), dar se poate totuşi observa o tendință uşor accentuată spre infracțiuni de natură sexuală, pedofilie, exhibiționism, furt din considerente fetişiste etc. S-a observat în acelaşi timp însă, că excesul de cromozomi *X* nu are drept consecință doar comportamentul criminal, ci că acesta se integrează într-o personalitate deseori anormală psihiatric.[182]

O altă anomalie importantă care a fost descoperită şi care la un moment dat a fost puternic mediatizată, vorbindu-se chiar despre „cromozomul crimei", este apariția unui Y suplimentar care duce la formula: 47 XYY.

Subiecții la care se regăseşte această anomalie nu prezintă în general particularități morfologice evidente. Sunt indivizi cu o aparență masculină (ca şi în primul caz), deseori foarte înalți (peste 1,80 m); uneori se constată la aceste persoane anomalii în configurația urechilor, miopie, calviție avansată, dar aceste trăsături sunt departe de a fi constante.

Frecvența acestei anomalii în rândul populației de infractori este, potrivit unor estimări, de aproximativ zece ori mai mare decât în rândul populației generale. Acest sindrom a interesat foarte mult cercetările criminologice deoarece apariția lui se asociază în mod frecvent cu fapte violente, omucideri chiar în serie, iar predispoziția generală spre crimă a indivizilor din această categorie este mai accentuată decât în cazul sindromului Klinefelter.

---

[181] R. Van Durne, *Avatars du syndrome XYY, l'agressivité génétique est-elle un mythe?,* R.D.P.C. (Belge) nr. 1/1974-1975, p. 3 şi urm.

[182] Debray Q., *L'apport de la génétique à la connaissance du criminel, în Aberrations chromosomiques, biochimie de cerveau et criminalité*, Editura Neret, Paris, 1975, p. 13.

CAPITOLUL IV

ANALIZA MODELELOR MOTIVAȚIONALE CIRCUMSCRISE CRIMELOR ÎN SERIE

4.1. Incidența conduitei deviante heterodistructive asupra manifestărilor agresive

Pentru definirea corectă a crimei şi criminalului trebuie să cercetăm, să studiem şi alte categorii de fapte, de comportamente, ce ies din sfera noțiunii de crimă, chiar în înțelesul larg pe care i l-am atribuit. Este vorba, în esență, de acele comportamente apreciate ca *deviante,* care se depărtează deci de normele socio-morale, fără însă a intra în conflict cu legea penală.[183]

Realitatea ne obligă să constatăm că cercetarea, în special cea criminologică, este interesată şi de asemenea comportamente, dar cu această ocazie ne referim doar la acele comportamente deviante care prezintă riscuri foarte mari de a se transforma în comportamente infracționale sau altfel spus, este studiată devianța care generează delincvență.

Conduitele umane deviante heterodistructive au în vedere atitudinile agresive caracterizate prin utilizarea forței fizice în raporturile interpersonale. Spre deosebire de terorizare sau terorism, care constituie formele eronate ale violențelor fizice, atitudinea agresivă se caracterizează, atât la nivelul conceperii, cât şi al execuției, prin rapiditate. Agresivitatea, ca atitudine comportamentală, cuprinde următoarele categorii ale comportamentului agresiv:

a) *comportamentul agresiv nediferențiat*, ocazional, fără răsunet, antisocial obligatoriu sau imediat; în asemenea cazuri condiționarea fenomenului este ocazională, neactivând un fond morbid preexistent [184];

b) *comportamentul agresiv-delictual propriu-zis*, polimorf şi permanent, în cadrul căruia se poate diferenția un comportament specific criminal. În asemenea situații condiționarea are un caracter permanent şi este susținută de predominanța de acțiune a factorilor de mediu şi de ordin social negativ;

[183] Stănoiu R.M., *Criminologie,* vol. I, Editura Oscar Print, 1995, p. 24.
[184] Butoi T., Țîru G., Lăpăduşi V., *Interferența între psihologie şi criminalistică*, Editura Little star, Bucureşti, 2007, p. 133.

c) *comportamentul agresiv, ca expresie integrantă nemijlocită a unei stări patologice*, fie preexistente (homicidul patologic din diferite afecțiuni psihice sau suicidul), fie dobândite în urma unor modificări de personalitate produse în psihopatizări, diverse narcomanii etc.[185]

Agresivitatea a fost explicată prin caracterul înnăscut al acesteia, ajungându-se la concluzia conform căreia comportamentul tuturor speciilor ar fi comandat de patru impulsuri: foame, frică, sexualitate şi agresivitate.[186]

4.2. Modele explicative ale conduitei agresive

Sunt cunoscute trei tipuri de modele explicative ale conduitei agresive: *modelul biologic bazat pe noțiunea de instinct*, *modelul psihologic fundamentat pe fenomenul de frustrare* şi *modelul socio-cultural*.

Modelul biologic bazat pe noțiunea de instinct

Modelul biologic bazat pe noțiunea de instinct a fost explicat atât la nivelul psihologiei animale[187], cât şi la nivelul psihologiei umane.[188]

Dacă pentru agresivitatea animalelor termenul de instinct acoperă realitatea unui comportament înnăscut, în cazul omului acest termen nu poate fi aplicat. Pentru agresivitatea omului, termenul de instinct a fost înlocuit cu cel de „pulsiune" care are o altă semnificație decât existența spontană a nevoii de a ataca şi a distruge la anumiți stimuli-semnal.[189]

La individul uman, agresiunea apare ca o referință la o nevoie vitală ca foamea, apărarea, sexualitatea etc., toate aceste necesități vitale fiind supuse însă controlului, ceea ce permite o creştere considerabilă a rolului proceselor cognitive care fac posibil exercițiul mintal (judecata-raționamentul) şi, mai departe, posibilitatea de a prevedea consecințele unui act, de a elabora şi realiza proiecte. În acest sens, se poate spune că omul este efectiv singurul animal capabil să omoare premeditat pentru că el este singurul capabil să-şi înscrie şi să anticipeze conduita distructivă într-un proiect mai mult decât la animal, în afară de actul distructiv propriu-zis. Conduita heteroagresivă se poate manifesta şi printr-o depersonalizare a victimei, care şi-a pierdut toată valoarea afectivă pentru agresor ori printr-un mecanism cu care încearcă să justifice actul comis sau să-l integreze într-un sistem global de justificări.

Dacă în cadrul acestui model se pune problema patologiei, se va putea distinge o patologie individuală şi una colectivă. Patologia individuală capătă două aspecte, în funcție de care agresivitatea poate fi constituțională

[185] Butoi T., Țîru G., Lăpăduşi V., *op. cit.*, p. 134.
[186] Konrad L., *On Aggression*, Editura Verlag Gmbh & co, München, 1963, p. 42.
[187] Konrad L., *op. cit.*, p. 78.
[188] Greeff É., *op. cit.*, p. 322.
[189] Konrad L., *op. cit.*, p. 84.

sau accidentală. La agresivitatea constituțională se disting epilepticii, la care periodic au loc descărcări paroxistice (furia epileptică) sau cea a caracterului paranoic, lucidă, care se exercită la rece. Există, pe de altă parte, agresivități accidentale sau câştigate, datorate unor factori şi împrejurări, precum:

- în patologia emoțională, rănirea amorului propriu sau stările pasionale, care pot să se manifeste prin descărcări agresive;
- impregnările toxice acute şi cronice cum ar fi alcoolismul şi narcotismul;
- encefalopatiile infantile, ale adolescentului sau ale adultului, traumatismele cranio-cerebrale, afecțiuni susceptibile de a se manifesta cu sechele, tulburări de caracter şi care pot fi însoțite de agresivitate, ca o predispoziție reziduală;
- psihozele cronice evolutive (schizofrenia, psihoza halucinatorie cronică) pot, de asemenea, să fie însoțite de manifestări agresive.[190]

În sfârşit, nu trebuie uitat că tulburările psihice din patologia generală, afecțiuni hepatice, ulcere, diabet, arterioscleroză cerebrală, neoplasme etc. se pot traduce pe plan comportamental prin devieri, atât în sensul heteroagresivității, cât şi al autoagresivității.

Modelul psihologic bazat pe fenomenul de frustrare[191]

Fenomenul frustrării constă într-o stare de contrarietate creată prin interferarea în planul unei acțiuni dezirabile subiectului, orientată spre o finalitate însuşită a unei alte acțiuni distorsionate în raport cu acțiunea dezirabilă şi finalitatea acesteia, manifestându-se în patru moduri:

- existența unei imposibilități sau a unei bariere fizice, în calea acțiunii proiectate;
- existența unei perioade de latență între debutul şi sfârşitul actului secvențial;
- omiterea sau reducerea recompensei care constituie scopul activității desfăşurate;
- apariția unei tendințe la răspunsul incompatibil cu situația existentă.[192]

Cercetările făcute asupra rolului frustrării în declanşarea comportamentului agresiv pleacă de la două teze, care pot foarte bine să fie formulate ca două întrebări:[193]

- *Orice comportament agresiv este rezultatul unei frustrări?*
- *Orice frustrare duce la comportament agresiv?*

[190] Butoi T., Țîru G., Lăpăduşi V., *op. cit.*, p. 138.
[191] Ibidem, p. 139.
[192] Ibidem, p. 136.
[193] Ibidem, p. 139.

Frustrarea prin ea însăşi nu declanşează un comportament agresiv. Ea suscită o anxietate ca variabilă intermediară şi se poate considera că tensiunea creată de această anxietate declanşează o reacție agresivă.

Conceptul de frustrare este necesar să se lărgească şi să se prevadă nu numai o frustrare reală, dar şi una posibilă sau imaginară. Nu toate frustrările conduc la o stare anxioasă şi, de aici, la comportament agresiv. Totul depinde de sensul pe care îl au acestea pentru individ. Acesta se poate manifesta în două moduri şi din acest punct de vedere unele frustrări sunt acceptate de individul în cauză sau ele apar ca justificate, legându-se de înțelegerea pe care o are individul față de realități sau când intervine sentimentul de frică sau de neputință în fața unei situații date.

Modelul socio-cultural al comportamentului agresiv[194]

Studiul etiologiei agresivității nu poate să nu țină seama şi de condițiile pe care le oferă mediul familial sau colectiv, condiții care în anumite cazuri pot constitui terenul fertil al „încolțirii" acestui tip de comportament. Mass-media constituie, într-o anumită acceptare, unul din factorii favorizanți în acest sens. Similar se pune problema în privința cinematografului, televiziunii sau literaturii care prezintă scene agresive distructive, neştiindu-se niciodată dacă aceste scene au asupra spectatorului un efect inhibitor sau, dimpotrivă, îl incită spre imitarea comportamentului pe care-l descoperă. În general, se consideră că influența scenelor agresive depinde în mare măsură de existența care se pretează la obiceiuri agresive şi că această influență variază în funcție de posibilitățile pe care le are spectatorul de a se confrunta cu mediul în care el se simte integrat şi al cărui cadru de referință este opus celui pe care îl presupun scenele cu încărcătură agresivă. La aprecierea predictivă asupra conduitelor agresive este necesar să se țină seama de mediul de proveniență şi nivelul intelectual al indivizilor pentru că unii nu prezintă nicio disponibilitate psihologică spre un astfel de comportament, pe când alții găsesc aici modelele comportamentale. Între alți factori care considerăm că se impun atenției în sfera cauzalității comportamentelor agresive cu etiologie socială sunt şi narcomaniile care pot favoriza sau predispune trecerea la act mai ales dacă subiectul este dependent de utilizarea drogurilor. În aceste situații, starea de narcomanie poate fi considerată ca o cauză echivalentă în sfera generală a cauzalității actului agresiv. Consumul de alcool este unanim recunoscut ca toxicul cel mai virulent în declanşarea comportamentului agresiv, atât în sensul autodistructiv, cât şi în cel heterodistructiv.[195]

Relevant pentru acest model comportamental este criminalul în serie Chirilă Viorel, din municipiul Iaşi, care în perioada mai 1998 – februarie 2000 a comis 19 infracțiuni (omor, tentativă de omor, tâlhărie, lipsire de libertate, relații sexuale între persoane de acelaşi sex – copii) pentru care a fost

[194] Ibidem, p. 140.
[195] Ibidem, p. 141.

condamnat la detenţiune pe viaţă. Ucigaşul nu şi-a cunoscut niciodată părinţii (este fiul natural al Zamfirei), a crescut la un leagăn de copii unde a fost agresat sexual, a absolvit opt clase (care au fost efectuate în regimul comunist, când învăţământul era obligatoriu) şi era un consumator de alcool în cantităţi mari. Expertiza medico-legală psihiatrică a stabilit o stare depresivă cu idei de culpabilitate şi inutilitate (dorea să fie condamnat la moarte) şi un coeficient de inteligenţă de 55-64.[196]

*
* *

Prezentăm în continuare, din arhiva personală a autorului, dispozitivul Hotărârii judecătoreşti prin care inculpatul Chirilă Viorel a fost condamnat pentru comiterea unui număr total de 20 infracţiuni, astfel: o infracţiune de omor prin cruzimi, 2 infracţiuni de tentativă de omor prin cruzimi, 4 infracţiuni de lipsire de libertate, 3 infracţiuni de tâlhărie, 3 infracţiuni de relaţii sexuale între persoane de acelaşi sex şi 2 infracţiuni de perversiuni sexuale.

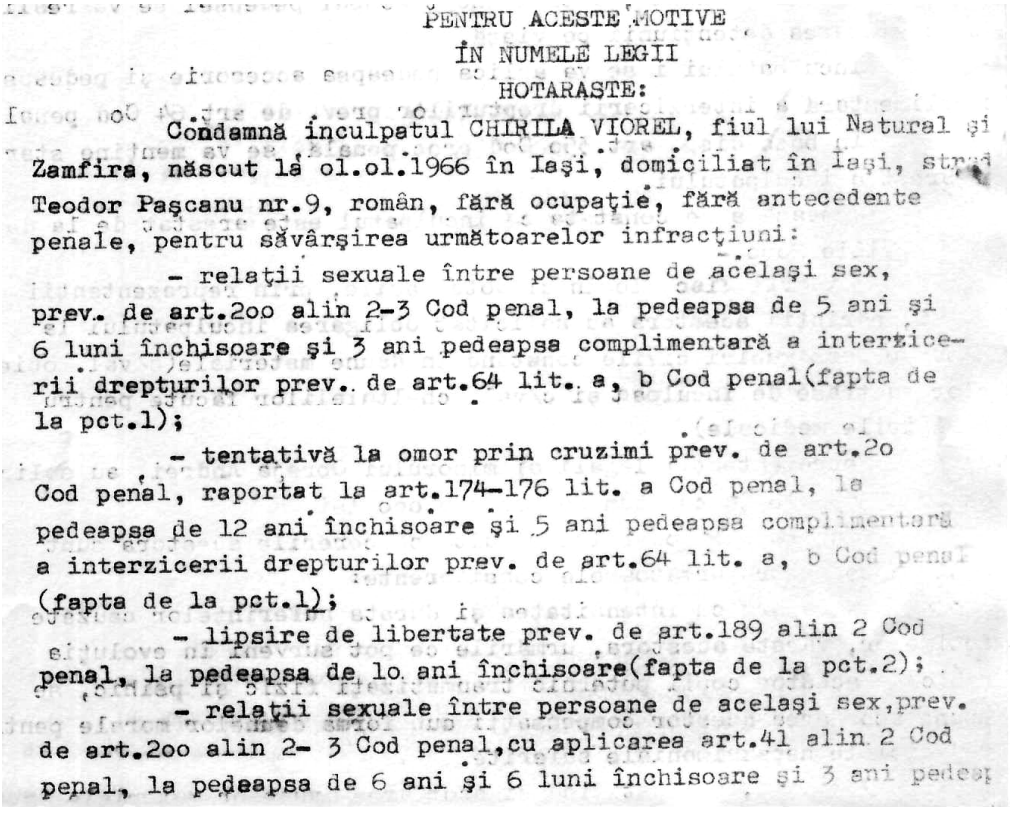

PENTRU ACESTE MOTIVE
ÎN NUMELE LEGII
HOTĂRĂŞTE:

Condamnă inculpatul CHIRILA VIOREL, fiul lui Natural şi Zamfira, născut la 01.01.1966 în Iaşi, domiciliat în Iaşi, str. Teodor Paşcanu nr.9, român, fără ocupaţie, fără antecedente penale, pentru săvârşirea următoarelor infracţiuni:

- relaţii sexuale între persoane de acelaşi sex, prev. de art.200 alin 2-3 Cod penal, la pedeapsa de 5 ani şi 6 luni închisoare şi 3 ani pedeapsă complimentară a interzicerii drepturilor prev. de art.64 lit. a, b Cod penal(fapta de la pct.1);

- tentativă la omor prin cruzimi prev. de art.20 Cod penal, raportat la art.174-176 lit. a Cod penal, la pedeapsa de 12 ani închisoare şi 5 ani pedeapsa complimentară a interzicerii drepturilor prev. de art.64 lit. a, b Cod penal (fapta de la pct.1);

- lipsire de libertate prev. de art.189 alin 2 Cod penal, la pedeapsa de 10 ani închisoare(fapta de la pct.2);

- relaţii sexuale între persoane de acelaşi sex,prev. de art.200 alin 2- 3 Cod penal,cu aplicarea art.41 alin 2 Cod penal, la pedeapsa de 6 ani şi 6 luni închisoare şi 3 ani pedeap

[196] Vasile V. – arhiva personală.

complimentară a interzicerii drepturilor prev.de art.64 lit.a,b, Cod penal (fapta de la punctul 2);

- Perversiune sexuală prev.de art.201 al.2 Cod penal, rap.la art.200 al.2 - 3 Cod penal,la pedeapsa de 5 ani şi 6 luni închisoare şi 3 ani pedeapsa complimentară a interzicerii drepturilor prev.de art.64 lit.a,b Cod penal(fapta de la punctul 2);

- Tâlhărie prev.de art.211 al.2 lit.d Cod penal,la pedeapsa de 8 ani închisoare (fapta de la punctul 2);

- Relaţii sexuale între persoane de acelaşi sex prev.de art.200 al.2,3 Cod penal,la pedeapsa de 5 ani şi 6 luni închisoare şi 3 ani pedeapsa complimentară a interzicerii drepturilor prev. de art.64 lit.a,b Cod penal (fapta de la punctul 3);

- Lipsire de libertate prev.de art.189 al.2 Cod penal la pedeapsa de 10 ani închisoare (fapta de la punctul 4);

- Relaţii sexuale între persoane de acelaşi sex prev.de art.200 al.2,3 Cod penal cu aplic.art.41 al.2 Cod penal,la pedeapsa de 6 ani şi 6 luni închisoare şi 3 ani pedeapsa complimentară a interzicerii drepturilor prev.de art.64 lit.a,b Cod penal(fapta de la punctul 4);

- Tentativă la omor prin cruzimi, prev.de art.20 Cod penal,rap.la art.174 - 176 lit.a Cod penal la pedeapsa de 12 ani închisoare şi 5 ani pedeapsa complimentară a interzicerii drepturilor prev.de art.64 lit.a,b Cod penal;(fapta de la punctul 4);

- tâlhărie prev.de art.211 al.2 lit.d Cod penal la pedeapsa de 8 ani închisoare (fapta de la punctul 4);

- Lipsire de libertate prev.de art.189 al.2 Cod penal, la pedeapsa de 10 ani închisoare (fapta de la punctul 5);

- Relaţii sexuale între persoane de acelaşi sex prev.de art.200 al.2,3 Cod penal,cu aplic.art.71 al.2 Cod penal,la pedeapsa de 6 ani şi 6 luni închisoare şi 3 ani pedeapsa complimentară a interzicerii drepturilor prev.de art.64 lit.a,b Cod penal (fapta de la punctul 5);

- Tâlhărie,prev.de art.211 al.2 lit.d Cod penal,la pedeapsa de 8 ani închisoare(fapta de la punctul 5);

- Relaţii sexuale între persoane de acelaşi sex prev.de art.200 al.2,3 Cod penal,cu aplic.art.41 al.2 Cod penal la pedeapsa de 6 ani şi 6 luni închisoare şi 3 ani pedeapsa complimentară a interzicerii drepturilor prev.de art.64 lit.a,b,Cod penal (fapta de la punctul 6);

- Lipsire de libertate prev.de art.189 al.2 Cod penal la pedeapsa de lo ani închisoare(fapta de la punctul 7);

- Relaţii sexuale între persoane de acelaşi sex prev. de art.2oo al.2,3 Cod penal,cu aplic.art.41 al.2 Cod penal, la pedeapsa de 6 ani şi 6 luni închisoare şi 3 ani pedeapsa complimentară a interzicerii drepturilor prev.de art.64 lit. a,b Cod penal;

- Perversiuni sexuale prev.de art.2ol Cod penal, rap.la art.2oo al.2,3 Cod penal,cu aplic.art.41 al.2 Cod penal,la pedeapsa de 6 ani şi 6 luni închisoare şi 3 ani pedeapsa complimentară a interzicerii drepturilor prev.de art.64 lit.a,b Cod penal;

- Omor prin cruzimi prev.de art.174 - 176 lit.a Cod penal,la detenţiune pe viaţă şi lo ani pedeapsa complimentară a interzicerii drepturilor prev.de art.64 lit.a,b Cod penal.

In baza disp.art.33 lit.a - 34, 35 Cod penal, inculpatul urmează să execute pedeapsa cea mai grea detenţiune pe viaţă şi lo(zece) ani pedeapsa complimentară a interzicerii drepturilor prev.de art.64 lit.a,b Cod penal.

Aplică inculpatului pedeapsa accesorie a interzicerii drepturilor prev.de art.64 Cod penal.

In baza disp.art.35o Cod pr.penală,menţine starea de arest a inculpatului.

Constată că inculpatul este arestat începând cu data de o8.o4.2ooo.

In baza disp.art.14,346 Cod pr.penală combinat cu art. 998 Cod civil,obligă inculpatul să plătească despăgubiri civile după cum urmează:

- părţii civile Cotu Vasile-Adrian,prin reprezentantul legal Cotu Ana lo.ooo.ooo lei daune materiale şi lo.ooo.ooo lei daune morale;

- părţii civile Obreja Andrei,prin reprezentantul legal Obreja Lăcrămioara,5oo.ooo.ooo lei daune morale;

- părţii civile Fîsc Florin,prin reprezentantul legal suma de 1.ooo.ooo lei daune materiale şi 5o.ooo.ooo lei daune morale.

Ia act că părţile vătămate Titianu Costel,Ipate Vasile, Trofin Mihai,prin reprezentanţii legali şi Cuţcă Vasile şi

Ciubar Elena,părinţii victimei Cuţcă Andrei Adrian,nu se constitui părţi civile.

In baza disp.art.118 lit.d Cod penal,dispune confiscarea de la inculpat a următoarelor bunuri şi sume de bani dobândite prin comiterea infracţiunilor:

- una curea din piele maron cu cataramă metalică de culoar albă;

- una pereche adidaşi sau contravaloarea acestora în sumă de 2oo.ooo lei,precum şi 15.ooo lei;

In baza disp.art.188 din Legea nr.3/1978,obligă inculpatul să plătească despăgubiri civile unităţilor spitaliceşti după cum urmează:

- Spitalului de Copii "Sf.Maria" din Iaşi suma de 1.o48.469 lei;

- Spitalului orăşenesc Năsăud suma de 1.o81.5oo lei;

- Spitalului Municipal Paşcani,suma de 6o4.17o lei.

Ia act că partea civilă Spitalul Municipal Cîmpulung Moldovenesc nu se constituie parte civilă.

In baza disp.art.191 Cod pr.penală,obligă inculpatul să plătească statului 11.ooo.ooo lei cheltuieli judiciare,din care 1.25o.ooo lei,reprezintă onorariu avocat oficiu.

Cu apel în 1o zile de la comunicare.

Pronunţată în şedinţa publică azi,23 ianuarie 2oo1.-

PREŞEDINTE, C.P.

GREFIER, B.E.

red.C.N.
E.V. 3 ex.

14.o2.2oo1.-

4.3. Factorii psihosociali care favorizează manifestarea agresivității

Violența în toate formele sale este rezultatul acțiunii conjugate a unor factori de natură psihoindividuală, psihosocială, socio-culturală şi conjuncturală. Dintre aceştia unii au o pondere deosebită, şi anume:

- ***Trăsăturile de personalitate*** polemic accentuate şi cu valențe disfuncționale majore: colerism excesiv, tendințe compulsive şi psihopate, lipsa capacității de autocontrol, existența unor puternice complexe afective, un prag de rezistență la frustrare foarte scăzut, iritabilitate ridicată, o istorie personală încărcată, experiențe traumatizante trăite în copilărie sau într-o perioadă anterioară producerii violenței ş.a.;[197]
- ***Alcoolul şi drogurile***, consumul acestora, scad gradul de discernământ, cenzurile impuse prin învățare socială sunt total sau parțial anulate, se produce o accentuată stare de nerealizare, pe fondul diminuării capacității de autocontrol şi a funcțiilor intelectual-evaluative şi axiologic-normative. Consumate excesiv produc o stare de nebunie temporară, propice producerii unor violențe greu de explicat;
- ***Frustrarea*** este o cauză frecventă a producerii violențelor. Această stare psihică disfuncțională, apărută ca urmare a interpunerii unui obstacol major între subiect şi scopurile, trebuințele şi aspirațiile sale, sau ca urmare a privării de ceea ce i-a aparținut sau consideră că i se cuvine de drept, determină frecvent reacții compulsive.

Transformarea frustrării în agresiune este condiționată de următorii factori:

- intensitatea dorinței sau trebuinței blocate (cu cât dorința este mai puternică decât realizarea acesteia, este mai amenințată, cu atât probabilitatea recurgerii la violență este mai mare);
- sexul persoanei care generează frustrarea (există o mai mare toleranță față de femei în comparație cu bărbații);
- arbitrariul sursei (cu cât arbitrariul intervenției este mai mare, cu atât există o tendință mai accentuată de a reacționa violent împotriva respectivei surse);
- statutul social al sursei şi posibilitățile acesteia de a sancționa manifestările agresive;
- posibilitățile de compensare de care dispune victima.[198]

- ***Provocarea directă,*** verbală sau fizică, poate conduce la adoptarea unui comportament violent, mai ales dacă persoana este impulsivă sau se află într-o stare afectivă tensionată. Analiza statistică arată că la violență se răspunde cu violență în circa 65-70% dintre cazuri, manifestarea acesteia putând fi imediată sau amânată, verbală sau fizică;
- ***Stările emoționale paroxistice*** sunt cauze frecvente ale manifestărilor agresive: accesele de furie, frică sau panică pot provoca în egală măsură reacții violente, deşi cauzele sunt în mod evident diferite: dorința

[197] Butoi T., Țîru G., Lăpăduşi V., *op. cit.*, p. 124.
[198] Ibidem, p. 125.

de a pedepsi în cazul furiei, sau nevoia de a se apăra când nu există o altă cale, în cazul fricii;

• ***Sexul*** este considerat un factor important în producerea multor violențe. Aici pot interveni sentimente foarte puternice precum gelozia, dorința de răzbunare a unei infidelități, competiția brutală pentru câştigarea partenerului ş.a., după cum poate fi vorba de violențele fizice şi psihice aferente violului şi comportamentelor sexuale aberante (sado-masochismul, homosexualitatea, pedofilia ş.a.), care cunosc o proliferare îngrijorătoare în societatea contemporană;

• ***Climatul de violență socială*** constituie un alt factor de fond, care stimulează în mod deosebit manifestarea agresivității în formele ei cele mai brutale; revoluțiile, mişcările de stradă, acțiunile sistematice de reprimare ale regimurilor totalitare, slăbirea până la neputință a statului de drept ş.a., sunt tot atâtea cauze care conduc la instalarea unui climat al violenței sociale, în care sunt antrenate succesiv categorii largi ale populației. Efectele psihosociale pot fi devastatoare chiar pe termen mediu, fiind necesare măsuri complexe de contracarare a tuturor fenomenelor sociale care se produc în acest context[199];

• ***Mass-media*** este tot mai des invocată ca având un rol determinant în escaladarea violenței în societățile moderne, superinformatizate. Fiind vorba de ansamblul mijloacelor de comunicare în masă, capacitatea mass-media de a influența atitudinile şi comportamentele unor largi categorii sociale este evidentă. Ori, tocmai în acest plan se constată rolul nociv al proliferării temelor legate de violență în mai toate canalele de comunicare în masă – televiziune, presă scrisă, literatură de consum etc. Subordonată aproape exclusiv unor considerente de ordin economic şi politic, mass-media este acuzată de numeroşi cercetători ca având un rol central în promovarea violenței în marile aglomerări urbane;

• ***Factorii fizici şi demografici*** au o influență indirectă asupra potențialului agresiv, prin mărirea iritabilității şi afectarea capacității de autocontrol. Căldura excesivă, iluminatul foarte puternic, spațiul restrâns şi inconfortabil, precum şi aglomerațiile de orice fel determină unele modificări fiziologice care influențează echilibrul afectiv al subiecților, favorizând producerea unor violențe.[200]

4.4. Modele motivaționale ale omuciderii în serie[201]

După ce am văzut modelele explicative ale conduitei agresive şi factorii psihosociali care favorizează manifestarea agresivității, vom analiza motivația uciderii şi modul în care un criminal ajunge ucigaş în serie. În acest sens, a fost elaborat un „**model motivațional al omuciderii sexuale**" adică un proces general, în cinci faze, pe baza unor interogatorii sistematice ale

[199] Ibidem, p. 126.
[200] Ibidem, p. 127.
[201] Montet L., *Criminali în serie*, Editura Corint, Bucureşti, 2003, p. 15-36.

celor 36 de criminali în serie aflați în închisorile americane între anii 1979 şi 1983, care explică modul în care un individ devine criminal în serie.[202]

Modelul motivațional al omuciderii sexuale

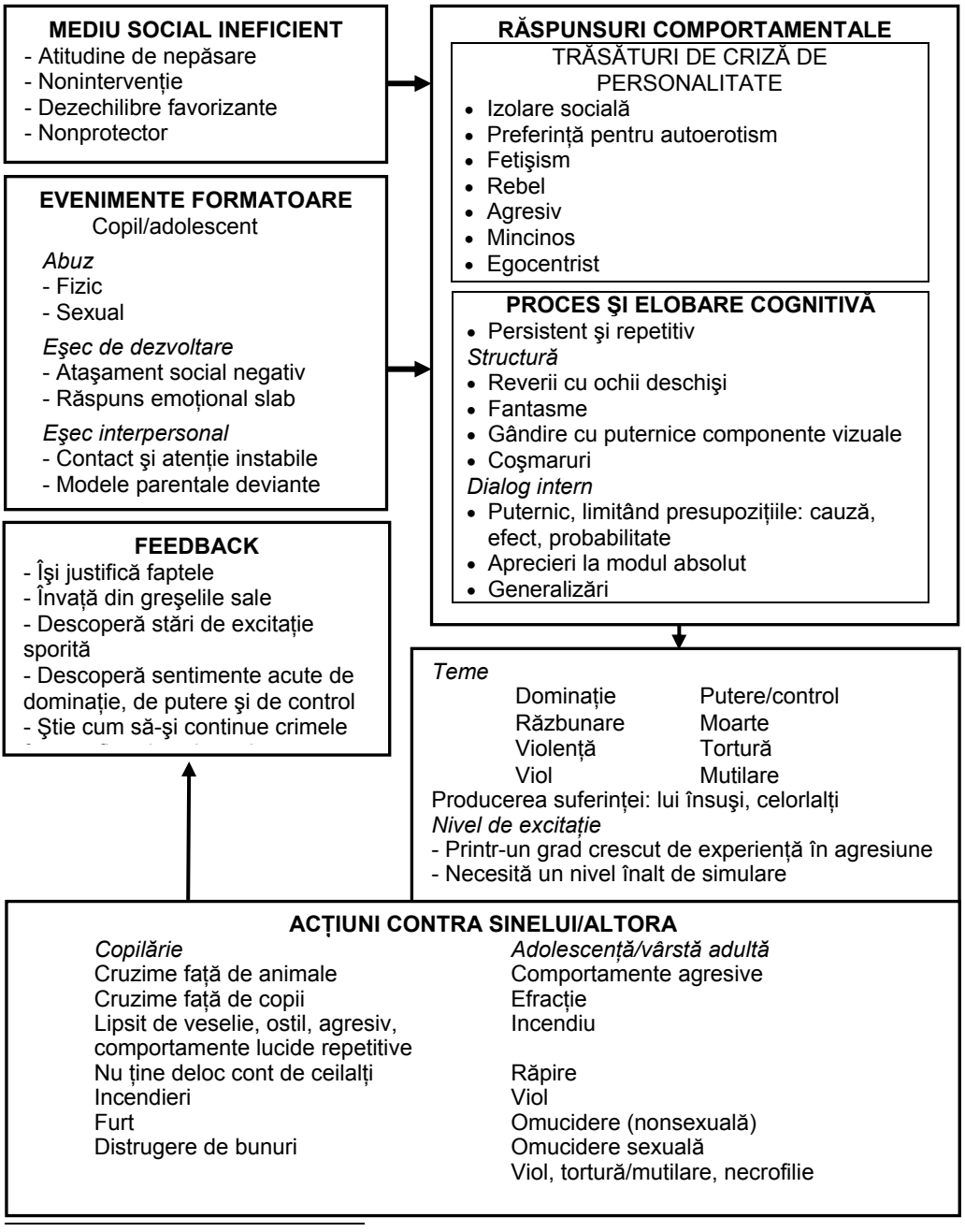

[202] Burges A., Hartman C., Ressler R., Douglas J., McCormack A., *Sexual Homicide Journal of Interpersonal Violence nr. 3*, 1986, p. 251-272.

a) Un mediu social ineficient este acela în care copilul nu reuşeşte să înnoade legături cu familia sa, fiind, cel mai adesea, victima abuzurilor, părăsirii ori neglijării din partea părinților sau al celor care îl supraveghează. Când un copil creşte, intensitatea iubirii pe care o simte față de părinții sau apropiații lui şi a celei pe care o primeşte reprezintă factorul decisiv pentru o sociabilitate reuşită. Dar, în egală măsură, familia trebuie să înlesnească preponderent legăturile cu mediul social. În cazul criminalilor studiați, părinții nu au acordat nicio atenție şi s-au arătat indiferenți față de copilul lor. Cel mult, ei au stabilit regulile de comportament, neîngăduindu-i copilului să facă în mod clar distincția dintre bine şi rău. Astfel, băiatul poate fi pedepsit pentru un gest efectiv anormal, dar sancțiunea nu este percepută ca o lecție îndreptățită şi exemplară (*„toți copiii fac, într-o bună zi, o prostie”*). Părinții nu şi-au ajutat copilul, unii îl subalimentau *(„fiul meu trebuie să fie puternic şi să se descurce singur”*), alții mergeau până la a-l considera responsabil de propriile sale probleme. Mulți criminali în serie au afirmat: *„Aşa am fost crescut.”*

b) Evenimentele destabilizatoare*,* care survin foarte devreme în copilărie, precum abuzurile fizice şi sexuale şi care le dirijează motivațiile şi viața socială, fac ca gândurile lor să se fixeze pe aceste evenimente traumatice şi îi fac să se simtă lipsiți de apărare. Într-o dezvoltare normală, copilul ar fi cunoscut unele valori şi experiențe canonice (boală, moarte) şi altele în afara acestora (traumatisme directe – victima maltratărilor şi indirecte – martor al violenței familiale sau din alt mediu). Copilul ar fi trebuit să fie asistat şi protejat de către apropiații săi, dar familia sa, exact ca şi societatea, nu a văzut sau nu a vrut să vadă această experiență ca dezechilibrantă. Neputința şi teama îl sufocă psihologic. De aici rezultă eşecul subiectului de a se dezvolta normal. Bătut, pângărit, copilul se închide, treptat, în sine. În cel mai bun caz, resentimentul său este izolat şi stăpânit, dar suficient de neliniştitor pentru a-l inhiba şi a-l face să refuze orice relație cu altcineva. În cel mai rău caz, această emotivitate este însoțită de gânduri traumatizante*,* culpabilizante sau imposibil de înăbuşit, pe care nu le potoleşte decât prin agresivitate. Până la urmă, ajunge să-i urască atât de profund pe persecutorii săi încât nu-i va ierta niciodată. Se arată rece, distant şi inuman față de ceilalți, foarte curând incapabil de răspunsuri afective şi de adaptabilitate socială, trăind pentru moartea celorlalți. Acesta este *eşecul de a stabili relații interpersonale satisfăcătoare.*

c) Comportamentele auto- şi heteroagresive din primii ani devin mai violente în timpul adolescenței şi al vârstei adulte. Prima trecere la fapte îi trezeşte întreaga energie fantasmatică, îl dezvăluie în ochii lui şi se exprimă cu o conotație sexuală. La început, este frecventă cruzimea față de animale şi copii. Apoi, ca într-o lungă ucenicie care, treptat, îl apropie în fiecare zi mai mult de fantasma criminală, se dedică jocurilor dramatice, dă foc obiectelor, le strică, totul cu aceeaşi indiferență pe care mediul său social a manifestat-o față de el. Pentru prima oară, subiectul se afirmă, se exteriorizează, îşi stăpâneşte temerile, ceea ce îl ridică în ochii săi şi îl excită deosebit de tare.

Agresiunea se explică în trei timpi:

- creşterea în forță a fantasmelor, însoțită de instabilitate, anxietate şi nervozitate ale cărei cauze pot fi interne sau externe subiectului, ca presiunea într-o oală închisă ermetic;
- factorii de stres la nivelul sistemului nervos central declanşează trecerea la fapte pentru a evacua tensiunea pe care sistemul nu mai poate să o regleze, un fel de supapă de siguranță, care lasă să iasă surplusul de aburi;
- descărcarea este eliberatoare şi fantasmele se focalizează asupra unei victime reduse la starea de obiect, ceea ce îi procură plăcere şi uşurare, de unde şi absența remuşcărilor.

d) Fantasmele violente, de control şi de dominație, îi compensează traumatismele. De aici rezultă o *personalitate negativă,* care îl determină să îşi caute satisfacția personală fără a mai ține cont de consecințele acestui fapt pentru ceilalți. Fără portițe de scăpare, el invidiază modelul deviant al persecutorului său (identificare), pentru a-şi vindeca suferințele (compensație). Repetarea şi/sau obsesia traumatismelor îl aduc mereu în acelaşi impas: să-şi retrăiască durerea sau să-şi construiască pe îndelete scenarii imaginare. Ca atare, întreținând un monolog interior, rupt de realitate, el judecă faptele după propria sa logică şi cade în generalizări, nesocotindu-se responsabil şi, astfel, dezvinovățindu-se. Minciuna îi permite să fugă de realitate. Dă frâu liber imaginației, coşmarurile sale, ale căror teme principale sunt dominația, violența şi moartea, devin atât de vii încât capătă forma fantasmelor obsedante. Aceasta este *fixația psihologică pe trăirea traumatică.* El îşi arogă forța stăpânului, care îi lipseşte atât de dureros, pentru ca altcineva să-i ia locul de victimă (lovindu-şi părinții, de exemplu). Perversiunea, ca nucleu central al personalității sale, se naşte din faptul că vrea să-l facă să sufere pe un nevinovat ceea ce un nevinovat, ca el, a suferit. Aceste halucinații se exteriorizează prin *alarmante trăsături de caracter infantile:* izolare socială, fuga de acasă, autoerotism, revoltă, minciună cronică, agresivitate, jocuri dramatice. El învață să devină un la fel de abil manipulator ca şi persecutorul său. Dar mai ales atunci când îi este imposibil să vorbească şi când suferința sa nu mai poate fi refulată, interiorizarea ajunge la saturație, iar fantasma se descarcă violent.

e) O retroacțiune a fantasmelor agresive, care, accelerată de eşecurile şi izolarea socială, îl determină să repete şi să-şi legitimeze purtările violente. De aceea, îşi planifică agresiunile, îndreptându-şi greşelile şi rafinându-şi fantasmele. Acesta este cercul vicios. Hiperafectivitatea, sporită din pricina unei fantasme omniprezente, nesățioase şi irezistibile, va reveni, mai devreme sau mai târziu, în atac şi va produce aceleaşi efecte. Asemenea narcomanului lipsit o vreme de droguri, este obligat să crească doza pentru a obține aceleaşi efecte. Pentru el, a reîncepe este, în egală măsură, un mod de existență căruia mediul său familial i-a negat existența. Puber, violența sa se agravează în timp: efracții, incendieri, agresiuni, violuri, omucideri nonsexuale, omucideri sexuale însoțite de tortură, mutilare, necrofilie etc. Nu reține decât

scenariile care prezintă un minimum de riscuri şi un maximum de avantaje. Ucigaşul sexual, narcisist în crimă, extaziat în violenţele sexuale, îşi imprimă un sens vieţii sale. Criminalul în serie este pe drum, iar perversul este responsabil de faptele sale, căci dă dovadă de o maturizare criminală ridicată. Ucenicul şi-a întrecut maestrul. Aceasta este o revanşă personală.

Exemplu pentru **modelul motivațional al omuciderii sexuale** este Pedro Alfonso Lopez din Columbia, *„monstrul din Anzi”*, cu 350 victime:

a) Un mediu social ineficient

S-a născut în anii 1940, în Columbia. Mama sa era o prostituată de prin cartierele cele mai defavorizate ale celor mai sărace oraşe din America de Sud. Clienții săi, la fel de săraci ca şi ea, îi procurau totuşi hrana zilnică. Ea nu avea nici timpul, nici dorința, nici mijloacele de a se ocupa de cei 13 copii ai săi, care trăiau într-o îngrăditură de deşeuri de tablă şi de scânduri. Toți erau amintiri de la nişte bărbați care nu ştiau mai mult decât ea despre contracepție.

b) Evenimente destabilizatoare

La şase ani, Pedro s-a plictisit în timpul lungilor sale zile de trândăvie, nu tu părinți, nu tu jucării, nu tu şcoală. A descoperit un joc amuzant şi anume să sugrume pisoii. Simțea o plăcere fizică să strângă un gât fragil, să vadă pisoiul zbătându-se, din ce în ce mai slab, până ce ochii îi deveneau sticloşi şi vârful unei limbi micuțe şi roz ieşea din botul crispat în grimasa morții. La opt ani, pentru a-şi diversifica distracțiile, a încercat, într-o seară, să-i facă acelaşi lucru surorii sale, Ines. Nu dorea s-o omoare, ci doar să-i strângă gâtul. Ines, îngrozită, l-a respins, s-a zbătut şi a început să urle. Mama a sosit şi a crezut că voia s-o violeze. S-a hotărât să-l pedepsească aspru şi l-a gonit de acasă. Din clipa aceea a fost singur pe lume, fără mijloace de trai, fără nimic.

c) Comportamente heteroagresive

A mers în oraş unde cerea de pomană, fura pâine şi fructe. Seara, dormea prin pivnițe, pe sub scări. Într-o noapte, când se refugiase într-o curte, un bărbat s-a apropiat şi l-a întrebat de ce era singur. Părea un om cumsecade şi i-a propus să-i dea un adăpost şi de-ale gurii. Copilul l-a urmat pe acest om milos care, odată ce a închis uşa apartamentului său, l-a violat şi l-a oprit la el timp de zece ani, mai mult convingându-l decât brutalizându-l, l-a hrănit, l-a adăpostit şi l-a spălat.

d) Fantasme violente, personalitatea negativă

Până la urmă, s-a obişnuit cu abuzurile sexuale, care au contribuit totuşi la dezvoltarea unei uri nemăsurate împotriva violatorului său, apoi împotriva copiilor.

e) Retroacțiunea fantasmelor agresive

La 18 ani, bărbatul a murit şi Pedro a plecat la Quito, în Ecuador, unde s-a angajat ajutor la sala de mese de la închisoare. Pentru a-şi rotunji simbria lunară, introducea alcool şi țigări în penitenciar, până în ziua în care trei deținuți l-au atras într-o celulă, l-au imobilizat şi l-au violat pe rând. Puternicul băiat nu a întârziat să se răzbune pe soarta haină hărăzită de viață până

atunci şi îi va strânge de gât, unul după altul, la duşuri, profitând de semiîntunericul care domnea acolo. Căutat de poliție, a fugit din oraş, după ce descoperise plăcerea extraordinară a omnipotenței, aceea de a omorî. În visele şi fantasmele sale obsesionale, o revedea atunci pe sora sa, Ines, pe care dorise „s-o sugrume încetişor".

La Bogota, a observat într-o piață o fetiță foarte firavă, care i-a plăcut. Atunci şi-a spus: *„M-am gândit iarăşi, dintr-o dată, la sora mea mai mică şi am fost cuprins de un impuls ucigaş"*. I-a oferit bomboane şi i-a promis un cadou, dacă venea cu el în maşină. Acolo, i-a dăruit o oglindă frumoasă, în care copila să se admire – în Columbia, o oglindă era un dar minunat pentru o fetiță – apoi a demarat şi a părăsit oraşul. După ce s-a oprit lângă un copac în mijlocul pădurii, a dezbrăcat-o, a pipăit-o şi a violat-o toată noaptea. Când s-a crăpat de ziuă, a strâns-o de gât şi i-a îngropat cadavrul într-o vizuină, căptuşită cu muşchi, înainte de a se reîntoarce în oraş în căutarea unei alte victime.

Se evaluează la peste 350 numărul fetițelor sub 12 ani pe care le-a ucis, 110 în Ecuador şi 240 în alte țări, după un mod de operare identic, până la arestarea sa din luna ianuarie 1979. După ce a cutreierat în lung şi în lat prin Peru, Bolivia şi Columbia, s-a întors în Ecuador, unde a remarcat-o pe micuța Maria, de o frumusețe ieşită din comun. Dar, odată ajunsă la maşină, ea s-a speriat şi a început să țipe. Mama acesteia i-a sărit în ajutor şi s-a aruncat asupra lui Lopez, stârnind mulțimea care amenința să-l linşeze pe „monstrul din Anzi". A fost salvat de o patrulă de poliție. A negat că ar fi ucigaşul celor patru fetițe ale căror cadavre fuseseră descoperite, câteva zile mai înainte, la Ambato, după ce un râu umflat de ploi rupsese o parte din mal. Directorul poliției i-a cerut atunci unuia dintre inspectori să se dea drept un violator şi să fie închis în aceeaşi celulă cu suspectul. Douăzeci şi şapte de zile mai târziu, Pedro a devenit încrezător şi şi-a povestit crimele.

Dar răul cel mare probabil abia urma. La începutul anului 1999, Pedro Lopez (59 de ani) a fost eliberat din închisoare. Cu puțin timp înainte, îi declarase unui ziarist: *„N-am omorât pe nimeni noaptea. Aveam nevoie de soarele din zori, ca să văd bine în ochii victimelor mele teroarea morții care se apropia"*. Despre ceea ce avea de gând să facă, odată eliberat, răspundea, imperturbabil: *„O voi lua de la capăt"*.

Modelul psihanalitic al omuciderii

Modelul psihanalitic al omuciderii este următorul:

a) Fixație traumatizantă şi fantasme distructive: Copil, se opreşte după unul sau mai multe stadii de dezvoltare. Dă frâu liber fantasmelor distructive infantile,[203] dar care, la el, devin conştiente. O fixație la stadiul oral, de exemplu, se va traduce prin mutilarea sânilor victimei.

b) Eul protejează sinele: Concomitent, eul îşi hrăneşte şi îşi apără sinele, cum face mama față de nou-născutul ei. Îi satisface imediat sinelui

[203] Morel C., *ABC-ul psihologiei şi al psihanalizei,* Editura Corint, Bucureşti, 2003, p. 75.

fiecare dorință exprimată de acesta, nesocotind consecințele. Pentru această atitudine, pot fi avansate două explicații. Dacă este un copil respins de personajul matern, eul devine protectorul sinelui. Dacă, dimpotrivă, mama răspunde sistematic dorințelor sugarului, eul încorporează referința maternă şi îi urmează exemplul în ceea ce priveşte cererile sinelui. În stadiul anal, copilul îşi imaginează că părinții săi se distrug între ei prin intermediul organelor genitale şi ale excrementelor. În stadiul falic, toate fantasmele masturbatorii ale copilului au ca nucleu primele fantasme sadice focalizate asupra coitului părinților. Fuziunea dintre pulsiunile distructive şi pulsiunile sexuale incită supraeul să-şi construiască mecanisme de apărare împotriva fantasmelor masturbatorii şi împotriva masturbației însăşi. Sentimentul de culpabilitate pe care îl încearcă față de pulsiunile sale sexuale şi față de dorințele sale incestuoase este o reacție la pulsiunile distructive, de care acestea sunt inseparabile. Ori, la criminalul în serie, eul nu simte nicio nevoie de a-şi refula pulsiunile, supraeul este ultratolerant şi nu se formează niciun simptom nevrotic. Aşadar, nimic nu îl împiedică pe criminal să-şi pună în fapt fantasmele.

c) Lipsa identificării paterne, fuziune cu mama, complexul lui Oedip: În stadiul de latență, copilul nu se identifică, la sfârşitul complexului lui Oedip, cu referința paternă, tatăl este absent ori fizic, ori afectiv. Copilul nu dobândeşte, aşadar, nicio socializare şi nu îşi interzice masturbația. În mod fundamental, supraeul nu se poate dezvolta. Acest lucru explică de ce nu resimte deloc teamă atunci când pulsiunile sexuale şi agresive ale sinelui se transformă în fantasme şi investesc eul, fără o cenzură din partea supraeului. Tot de aceea, el îşi tratează victimele ca pe simple obiecte, asigurând satisfacția narcisistică a exigențelor sinelui.

d) Intensificarea fantasmelor distructive:

La pubertate, fantasmele sexuale şi distructive rămân în continuare active şi conştiente, ba chiar devin mai elaborate şi mai complexe.

e) Exteriorizare criminală prin răzbunare: Când subiectul atinge vârsta adultă, el are, de acum înainte, capacitatea fizică de a trece la acțiune. Prima omucidere organizată a criminalului în serie rezultă, în general, din fantasmele vindicative declanşate de către un factor de stres. Atunci când îşi comite crima, ucigaşul îşi exteriorizează o fantasmă, dar, cum realitatea nu este niciodată identică cu fantasma, aceasta îl determină să recidiveze, încercând să ajungă la perfecțiune şi îl conduce la crimele în serie. După fiecare omucidere, instanțele eului şi sinelui se simt uşurate deoarece s-au eliberat de tensiunile lăuntrice.

Exemplu pentru **modelul psihanalitic de fixație psihică, fantasmă violentă, simptom homicid relevant** este Edward Gein[204] din SUA:

Tatăl lui Edward, George Gein, trăia la o fermă din Wisconsin. În 1879, când George avea trei ani, tatăl, mama şi sora mai mare au fost luați de ape,

[204] Gallerne G., *Edward Gein*, *le psycho*, Paris, Editura Fleuve Noir, Colecția *„Crime Story”*, 1993, p. 44.

în timpul unei revărsări a fluviului Mississippi. George, care se afla în hambar păzind puii de găină, a rămas orfan. Bunicii din partea mamei l-au primit, de nevoie, la ferma lor. La 20 de ani, i-a părăsit, prestând diverse munci necalificate. Era un ratat, care, din ce în ce mai des, bea prin taverne, la sfârşitul zilei de lucru.

Mama lui Edward, Augusta, era aproape antiteza lui George. Provenind dintr-o familie numeroasă, ea primise o educație brutală, fiind bătută de tatăl său. Robustă, autoritară, fanatică, ea nu vedea decât păcat şi depravare la bărbați. La 19 ani, l-a întâlnit pe George, care părea muncitor, demn şi rezervat (nu bea în fața ei). El vedea în ea ceea ce i-a lipsit dintotdeauna, o personalitate puternică, o familie numeroasă şi unită. S-au căsătorit, la 4 decembrie 1899. Pentru a trăi zile mai bune şi pentru a da ascultare poruncii biblice „creşteți şi vă înmulțiți", ea îşi dorea o fiică. Dar sexul este abominabil exclus în afara căsătoriei, iar în cadrul ei nu se face decât în scopul procreării. Şi-a călcat pe inimă şi la 17 ianuarie 1902 l-a născut pe Henry. A luat-o de la capăt şi la 8 august 1906, s-a întâmplat „catastrofa", din nou un băiat, Edward.

În 1909, familia a cumpărat o măcelărie în La Crosse, pentru ca George să se dezbare de năravuri. Ea a preluat frâiele stabilind odihnă duminicală, casă impecabilă şi predici moralizatoare. Într-o zi, suit pe-o scară, Edward a simțit că pică şi a fost prins, în cădere, de mama sa. Dar tocmai mama sa declanşase incidentul, strigându-i să fie atent. El a izbucnit în plâns, străbătut de sentimente contradictorii: teamă, uşurare, vinovăție. De atunci înainte, numai mama, omnipotentă şi omniprezentă, îl putea salva.

a) Fixație traumatizantă şi fantasme distructive: În spatele clădirii principale a măcelăriei se găsea o baracă de lemn, în care el nu avea voie să intre. Vedea porcii târâți înăuntru, guițând şi zbătându-se şi auzea strigăte înfiorătoare. Într-o zi, nesupravegheat, el s-a dus până la baraca de lemn, a cărei uşă era întredeschisă, unde l-a văzut pe tatăl său ținând de un porc mort, atârnat cu lanțuri de tavan, iar mama sa îi scotea măruntaiele animalului. Ea trăgea cu mâna intestinele năclăite, care se scurgeau într-un hârdău. Deodată, Edward a făcut un zgomot, iar mama sa l-a văzut. Imaginea mamei sale, mânjite de sânge, cu un cuțit în mână, stând lângă acea carcasă golită de măruntaie îi va rămâne gravată în memorie până la sfârşitul zilelor sale.

b) Respingerea din partea mamei, eul protejează sinele: La şapte ani, familia s-a mutat într-o fermă foarte izolată, la Plainfield, întrucât La Crosse era un oraş al pierzaniei, în care domnea ispita. Din acel moment, pentru Augusta, cu cât cei trei bărbați ai familiei vor avea mai puțin contact cu exteriorul, cu atât vor comite mai puține păcate. Lui Edward, orice tentativă de a-şi face prieteni îi era retezată nemilos de mama sa. De fiecare dată, potențialul prieten nu era decât un golan ai cărui părinți aveau o reputație proastă. Sărăcia se agrava. Atunci, Augusta, citindu-le din Biblie ore în şir, i-a pus pe fiii ei să jure că nu se vor lăsa niciodată corupți de femei.

c) Lipsa identificării paterne, fuziune cu mama, complexul lui Oedip nedepăşit, supraeu expansiv*:* George a devenit pe jumătate nebun şi

îşi bătea frecvent nevasta şi copiii. Cu cât George se cufunda mai tare în alcool, violență şi lene, cu atât Augusta devenea mai tiranică. Monologuri usturătoare şi rugăciuni pentru moartea soțului ei erau la ordinea zilei în casă.

d) şi **e) Intensificarea fantasmelor distructive, exteriorizare criminală prin răzbunare:** În 1940, George a murit şi ferma a căzut în paragină. Edward, în vârstă de 34 de ani, a fost supus la corvezile cele mai ingrate, chiar dacă era apreciat de vecinii săi pentru serviabilitate. Numai că Henry a devenit principalul sprijin al mamei sale, care îi acorda toată atenția sa. Gelos, frustrat, Edward l-a ucis, în timpul unui incendiu în mlaştină, în 1944. Deşi Henry a murit de asfixie şi a fost găsit într-un loc devastat de foc, el nu prezenta arsuri. Veşmintele sale erau pline de cenuşă, dar întregi. În schimb, când l-au întors, pe față avea nişte vânătăi bizare.

f) Factor de stres, reactivarea fantasmelor distructive: Augusta a suferit curând o congestie cerebrală şi a ieşit invalidă din spital. Edward exulta, acum mama sa îi aparținea şi depindea întru totul de el. I-a satisfăcut toate dorințele şi o îngrijea ca pe un copil. Ea a devenit obiectul lui şi îi putea dărui, în fine, toată dragostea. Dar ea va muri la un al doilea atac cerebral, pe 29 decembrie 1945. Găsirea unei înlocuitoare a singurei ființe pe care el a iubit-o vreodată a devenit atunci o obsesie.

La 16 noiembrie 1957, pe la ora 08.30 dimineața, Berenice Worden, 56 de ani, făcea ordine în farmacia sa din Plainfield. Cei mai mulți dintre localnici erau plecați la deschiderea sezonului de vânătoare de cerbi. Nu şi Gein care, de câtva timp, îi dădea târcoale acestei femei autoritare şi corpolente. Un foc de armă răsună în prăvălie, dar nimeni nu l-a auzit. Poliția a mers până la ferma lui Edward, dar aici toate uşile erau încuiate. Exista, totuşi, alături de clădirea principală, o baracă din lemn, a cărei intrare opunea mai puțină rezistență. Gein o numea „bucătăria sa de vară". Înăuntru, în beznă, corpul victimei era dezbrăcat, decapitat, cu burta despicată de la stern până la pubis şi cu măruntaiele scoase, atârnat de tavan, cu picioarele desfăcute în sus, fixate de un băț trecut printre gleznă şi tendonul lui Ahile, în vreme ce glezna cealaltă era legată cu o frânghie, iar brațele îi erau ținute în aer de nişte sfori legate de încheieturile mâinilor.

Polițiştii au descoperit în casă straturi peste straturi de gunoaie în fiecare cameră, o cutie de cafea umplută cu 2.000 de bucăți de chewing-gum mestecată, o serie de proteze dentare, trei aparate de radio şi o mască de gaz veche, fără utilitate, reviste polițiste şi benzi desenate horror, puse în teancuri, prin cutii sau aruncate pe jos, un spălător de vase umplut cu nisip; mai multe cranii împrăştiate prin bucătărie, unele intacte, altele retezate pe jumătate, pentru a servi drept boluri, tăblia unuia din taburetele de la bucătărie făcută din fâşii de carne de om, capul lui Berenice într-un sac de plastic, inima într-o cratiță pe maşina de gătit (ficatul nu i-a fost niciodată găsit), un tratat de medicină în salon, nerăsfoit, cu excepția paginilor privitoare la capul şi sexul femeilor, nouă măşti mortuare, făcute din fața şi pielea capului victimelor sale, jupuite de pe craniu şi umplute cu cârpe sau cu ziare, unele date cu ruj pe buze. Alte patru erau atârnate pe perete, în jurul patului lui Gein, iar două

cranii împodobeau picioarele patului. Într-o cutie veche de pantofi s-au găsit nouă vulve stafidite, iar, într-o alta, patru nasuri uscate, femururi, tibii, mânerul unui cuțit lucrat dintr-un os de om, cordonul de la o jaluzea, făcut din buze cusute în şir, una de alta; abajururi, coşuri de hârtie, o tobă, o brățară, teaca unui cuțit, toate din piele de om; cutii conținând diverse bucăți de corp, fiecare luată de la câte un cadavru neidentificat, extirpate cu precizia unui chirurg etc. Gein a recunoscut că a purtat adeseori un corset făcut dintr-un bust de femeie, pe care şi-l prindea cu nişte şnururi şi că a încălțat jambiere din pielea tăiată de pe picioarele cadavrelor de femeie. Se plimba aşa în intimitatea bârlogului său, dar i se întâmpla uneori să iasă şi în curte, pentru a dansa astfel împopoțonat sub clar de lună, iar, ca să țină ritmul paşilor, bătea tactul în oala sa de cafea, transformată în tamburină cu ajutorul unei bucăți din piele de om. Dorința de a-şi schimba sexul îl chinuia pe Edward ca un fier înroşit şi a mers până acolo încât s-a informat despre posibilitatea de a îndura o astfel de automutilare. Dar realizarea operației îi depăşea mijloacele. S-a gândit, atunci, s-o probeze măcar, înainte să renunțe. În cele din urmă, a ucis şi a dezgropat bucăți de cadavre de femei din diferite cimitire din zonă, după moartea mamei sale, pentru a-şi însuşi trofeele materne, şi, pentru că acestea nu erau niciodată întocmai ca ale mamei sale, a continuat.

Modelul de traumă-control al omuciderii

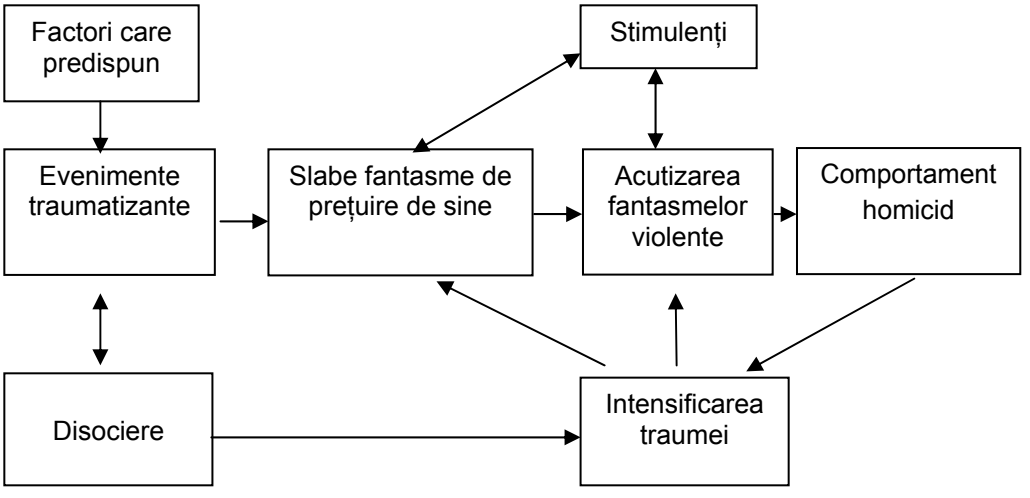

Factorii care predispun (rănire la cap, anomalie biologică de tipul unui cromozom Y suplimentar etc.) asociați cu:

- **evenimentele traumatizante** (abuz şi părăsire a copilului) îl împing pe subiect să-şi dezvolte fantasmele, pentru a lupta împotriva acestei lipse de respect față de sine, conducându-l la
- **disocierea** personalității, pentru a-şi proteja echilibrul psihic. El îşi creează o mască în spatele căreia să se ascundă spre a-şi compensa

suferințele (profilul psihopatului), dar prăpastia dintre aparență şi realitate îi reactivează, mai devreme sau mai târziu, traumele (instabilitatea, impulsivitatea psihopatului etc.). Ucigaşii în serie sunt atinşi de sindromul Mefisto, o combinație între disociere şi psihopatie. Incapabil să îşi stăpânească această groaznică tensiune, agravată frecvent de

- **stimulenți** (droguri, pornografie etc.), el se refugiază în
- **fantasme violente***,* pe care le va pune în scenă cât mai fidel cu putință, pentru a-şi controla existența şi a-şi domina victima.

Scopul fantasmei nu este de a-l elimina imediat pe celălalt, ci de a-l controla total. Agresiunea sexuală nu reprezintă decât un mijloc pentru a-şi degrada, a-şi umili şi a-şi subjuga victima. Cât timp durează acest chin, fantasmele legate de traumele din copilărie pot reizbucni în acte violente, cu zece până la douăzeci de ani mai târziu în cazul unora. În acest interval de timp, subiectul şi-a putut refula complet trauma, încercând cu disperare să-şi controleze viața. Astfel, un adolescent fusese tratat cu şocuri electrice pentru apartenența sa la o bandă de răufăcători, iar douăzeci de ani mai târziu a început să-şi tortureze victimele legându-le degetele de la picioare direct la o instalație electrică. Realitatea nu se ridică niciodată la înălțimea fantasmei, ceea ce reactivează, mai devreme sau mai târziu, traumele. O dată crima comisă, ucigaşul îşi redobândeşte, pe moment, senzația de echilibru, pierdută de atâta amar de vreme. Un agresor vorbeşte despre „stadiul de refacere", în care „se simte bine" din nou. El explică faptul că frecvența perioadelor de crimă este direct proporțională cu gradul de desăvârşire a refacerii. Altfel spus, dacă este frustrat, va căuta să reînceapă rapid, pentru a fi împlinit.

Dar fantasmele nu pot fi niciodată pe deplin satisfăcute, iar furia revine, cu spirala-i nesfârşită de neîncredere şi de îndoială. Experiența homicidă poate genera din nou fantasme violente.

Pentru modelul de **traumă – control,** elocvent este cazul criminalului în serie Patrice Alègre din Franța:

a) **Factori psihosociali predispoziționali:** S-a născut la 20 iunie 1968, la Toulouse. Mama sa, Michelle Salvy (17 ani), nu şi-a cunoscut părinții biologici. Copil crescut de asistența publică, ea va deveni coafeză, apoi asistentă medicală. Tatăl său, Roland Alègre, îşi efectua pe atunci serviciul militar, ca după aceea să devină polițist în 1974. Patrice nu era un copil dorit, spre deosebire de fratele său, Nicolas. Bunicul său din partea tatălui era alcoolic şi îşi snopea nevasta. Bunica sa din partea tatălui spunea că Roland ar fi început s-o lovească pe Michelle încă de la naşterea lui Patrice*.*

Patrice era un copil dificil, care plângea mult, mama sa trebuia să-l liniştească adeseori. Încă de la grădiniță, se arăta foarte neastâmpărat. Călugărițele (se afla la un aşezământ particular) l-au legat, într-o zi, de un scaun. El a repetat clasele I, a II-a şi a IV-a. Rezultatele sale la învățătură deveneau foarte proaste şi era bătut de un membru al personalului şcolii. La rândul lui, tatăl îl molesta, îl supraveghea şi îl certa pe Patrice ori de câte ori avea vreun insucces. Despre tatăl său, el va spune că *„nu are nimic bun în el"*, că nu ştie decât *„să bată şi să răcnească"*. Băiatul a făcut front comun cu

mama, care îi lua apărarea. El ştia să se arate drăguţ, ca să-şi atingă scopurile. Astfel, i-a propus să aibă grijă de treburile casei în loc să se mai ducă la şcoală şi mama a acceptat.

b) **Evenimente traumatizante:** Din 1974, Roland era mai mereu plecat în deplasare şi se arăta zgârcit şi violent, când stătea acasă.

Într-o noapte, l-a ținut în şah pe un amant de-al soției, amenințându-l cu arma sa de serviciu. Michelle a început să bea şi să lipsească deseori nopțile. Ea îl lăsa uneori pe Patrice în maşină, făcându-l martor, în timp ce el se afla pe bancheta din spate, la câte o felație asupra unor bărbați. Îşi amintea şi despre bătăile care urmau, adeseori, după relațiile sexuale dintre părinții săi. Michele a încercat să se sinucidă, apoi a fost internată. În 1982, când Roland s-a întors acasă beat, a fost la un pas s-o omoare deoarece nu voia ca ea să-i trimită dulciuri lui Patrice, aflat într-o tabără de vară. Michelle, desfigurată, nu a ieşit din casă cincisprezece zile. O nepoată a povestit despre atitudinea lui agresivă față de Patrice, despre totala lui lipsă de răbdare şi despre faptul că Michelle îşi numea soțul „Gestapo".

c) şi d) **Disociere, stimulenți, escaladă criminală:** Patrice a rămas repetent în clasele a IX-a şi a X-a. Fura biciclete cu motor şi a fost dat afară de la colegiu, din pricina violențelor. Generos, simpatic şi seducător din fire, putea deveni foarte brutal când se afla sub influența drogurilor, ca haşişul, ecstasy sau cocaina. Tatăl său era polițist, aşadar, pe el legea nu-l atingea. Precoce din punct de vedere sexual, se masturba încă din clasa a IV-a, era flecar şi chipeş, alerga mereu după fete. Câtă vreme ele spuneau da, totul era în regulă, când nu, se înfuria iar refuzul lor părea întotdeauna declanşatorul trecerii la fapte. A fugit de acasă cu o fată de 16 ani, dar le-a spus psihologilor că s-ar fi luat după nişte hipioți, pe când făcea autostopul şi a povestit la poliție că a fost violat de aceştia. De fapt, fusese victima unui viol anal la 13 ani, comis într-o maşină de către doi junkies (narcomani înrăiți.) Atunci, după ce fugise de la o şcoală de corecție intenționând să vină acasă la ai lui, îi întâlnise, fumase cu ei şi apoi acceptase un shot (doză de droguri injectabilă), care îl vlăguise complet. Cei doi bărbați au profitat de situație pentru a abuza de el, după care a adormit şi s-a trezit în plin câmp, pe un drum de țară. Începând din acel moment, intolerant la autoritate şi frustrare, nu ezita să-şi înfrunte fizic tatăl. Roland, care obişnuia să-l acopere, uzând de funcția sa, se hotărăşte să facă apel la un tribunal pentru copii (Patrice avea doar 17 ani). Toate soluțiile educaționale prevăzute după aceea au dat greş şi, cu excepția a două contracte de angajare în servicii de reintegrare socială, procurate de tatăl său, n-a lucrat niciodată. O dată, l-a alergat cu un pistol pe un bărbat care făcuse o remarcă nelalocul ei despre fratele său, Nicolas, aflat în comă, după un accident de maşină. Persoana respectivă a rămas în viață doar pentru că pistolul se blocase.

Părinții lui au divorțat în 1987. La vremea aceea, Patrice era unul dintre membrii lumii interlope, trăind din experiențele oferite de viața de noapte şi de droguri.

e) **Fantasmele de omnipotență:** Expertizele psihologice pun în evidență o confuzie între violență şi sexualitate, cu o fixație la un stadiu infantil, favorizată mai ales de faptul că îşi auzea sistematic mama făcând dragoste, gemând, strigând, că ea a fost adeseori brutalizată după o relație sexuală, că ea îl obliga, mai mult sau mai puțin, să participe la aventurile sale amoroase etc. Intenția homicidă asupra tatălui său şi mai ales idealizarea mamei ne permit să considerăm existența unei fantasme incestuoase.

Crimele ar putea constitui, deopotrivă, realizarea incestului (îşi dorea mama în relațiile cu femeile pe care le întâlnea) şi anularea acestei relații incestuoase dezgustătoare (îşi înăbuşea năvalnicul flash-back traumatic, până la următoarea întâlnire, de unde seria criminală. Neputincios şi terorizat odinioară de gemetele mamei, a devenit adultul atotputernic şi terorizant, care îşi suprima victimele sugrumându-le. Să adăugăm, la această analiză şi faptul că a apărut şi un sistem de frustrare/compensație criminală, în replică la abuzul sexual pe care l-a suferit la 13 ani. Similaritatea ambianței de toxicomani, de dinainte de fapte, cu o persoană pe care o cunoştea mai mult sau mai puțin, a determinat trecerea la acțiune neprevăzută şi incontrolabilă. De asemenea, apar şi actele de penetrare sexuală, mai des anale decât vaginale, atunci când persoana era moartă sau adormită.

4.5. Scurte concluzii ce se desprind din analiza modelelor motivaționale circumscrise crimelor în serie

Agresivitatea poate fi privită ca o calitate înnăscută a individului, care se află nediferențiată în perioada de formare a personalității, urmând ca pe parcursul dezvoltării ontogenetice să capete o anumită coloratură, cu tendințe la diferențiere în autoagresiune şi heteroagresiune, fără să se poată vorbi de o diferențiere absolută, ci numai de predominanța uneia din aceste trăsături de bază.[205]

Factorii psihosociali care favorizează manifestarea agresivității nu pot avea o influență reală, decât în măsura în care întâlnesc o constituție criminală preexistentă ori contribuie la formarea unei astfel de personalități şi pot exersa asupra individului o influență peiorativă, degenerativă sau patologică şi să provoace în acest fel un „super-eu" imoral, un dezechilibru psihic acompaniat de instigări criminogene, sau dacă operează asupra unor indivizi în mod particular receptivi, ca urmare a constituțiilor biopsihice.[206]

Studiul cauzalității agresivității la modul operațional concret va trebui să aibă în vedere toți aceşti factori, pentru că de multe ori cauzalitatea agresivității este complexă, insidioasă, cameleonică chiar. Modelul biologic, modelul psihologic şi modelul socio-cultural constituie etiologia comportamentului agresiv, cu specificația că agresivitatea apare ca o referință

[205] Butoi T., Țîru G., Lăpăduşi V., *op. cit.*, p. 135.
[206] Di Tullio B., *op. cit.,* p. 94.

la o nevoie vitală, dar care trebuie supusă controlului. Frustrarea declanşează de asemenea comportamentul agresiv, însă cei mai importanți sunt factorii sociali care favorizează manifestările agresive, şi anume: trăsăturile de personalitate, alcoolul şi drogurile, provocarea, stările emoționale paroxiste, sexul, climatul de violență socială, mass-media, factorii fizici şi factorii demografici.

Conform teoriei psihanalitice, criminalul în serie are un eu slab (conştiința), dominat de sine (instincte) şi un supraeu aproape inexistent (inconştientul, interdicțiile).[207]

Această teorie face parte din categoria teoriilor psiho-morale de factură psihanalitică ce îşi propun, în primul rând, explicarea *mentalității criminalului,* respectiv mecanismele de formare ale acestei mentalități şi trăsăturile care o diferențiază de cea a noncriminalului.

După analizarea minuțioasă a factorilor psihosociali care favorizează manifestarea agresivității conchidem că *„predispoziția spre crimă este expresia unui ansamblu de condiții organice şi psihice, ereditare, congenitale sau dobândite care, diminuând rezistența individuală la instigări criminogene, permite individului, cu mai multă probabilitate, să devină un criminal”.*[208]

[207] Pistorius M., *Le syndrome du jargon d'à côté chez les tueurs en série*, RIBC-Interpol, nr. 465, 1997, pp. 2-6, *A Psychoanalytical Approach to Serial Killers*, University of Pretoria, D. Hil., 1996.
[208] Di Tullio B., *Manuel d'anthropologie criminelle,* Editura Payot, Paris, 1951, p. 72.

CAPITOLUL V

INTERDEPENDENȚA DINTRE CAUZALITATEA VICTIMALĂ ŞI CAUZALITATEA CRIMINALĂ

5.1. Unele aspecte victimologice privind actul criminal

Victimologia reprezintă ştiința comportamentului şi personalității victimei raportată la conceperea, realizarea şi consecințele directe ale actului agresional asupra victimei.[209]

Victimologia relevă cauzalitatea şi efectele agresiunii asupra victimei, ordinea în care se produc actele agresionale cu un conținut clar, existând o legătură clară de cauzalitate între actul agresional şi efectul victimal. Concordanța dintre agresivitate şi victimizare reprezintă un corelativ pentru calificarea efectului oricărei agresiuni ca efect victimal. Modul în care victima percepe, înțelege, acceptă sau respinge violența actului agresiv are valoare pentru stabilirea lanțului cauzelor şi efectelor fenomenului victimal.

Orice act agresional produce multiple efecte victimogene, astfel că prin victimologie se asigură studiul victimei unui delict, al personalității sale, al caracteristicilor sale biologice, psihologice, morale şi socio-culturale, al relațiilor sale cu delincventul şi al relațiilor pe care le-a jucat geneza delictului.[210] Victimologia are ca obiect elaborarea – printr-un studiu aprofundat al victimei – unui ansamblu de reguli generale ce contribuie la dezvoltarea, evoluția şi progresul fenomenului criminal, al procesului criminogen, a personalității şi caracterului periculos al delincventului. Victimologia trebuie să reprezinte un sistem de concepte, de principii şi reguli constituite pentru a se apăra drepturile victimei, din care să decurgă măsurile de natură social-morală şi judiciară menite a duce la restabilirea situației anterioară producerii agresivității, întrucât orice agresiune este negativă în sensul că destabilizează o relație socială. Indiferent de motivația agresională, raportul de vătămare face posibilă suprimarea voinței de acțiune sau de gândire a victimei. Manifestarea atitudinii agresionale, chiar dacă unul din participanții raportului de agresivitate şi-a asumat conştient sau nu riscul de a fi vătămat, reprezintă delimitarea sferei conceptului de victimă, indiferent de calitatea intervenției victimei precum şi de motivația acestei intervenții.[211]

---

[209] Tănăsescu I., Florescu B., *Victima şi agresorul,* Editura INS Brâncoveni, Bucureşti, 1994, p. 192.
[210] Gulotta G., *La vittima*, Editura Giuffré, Milano, 1976, p. 9.
[211] Bogdan T. şi colab., *Comportamentul uman în procesul judiciar,* Editura SEC, Bucureşti, 1983, p. 83.

Conceptul de victimologie defineşte, deci, acţiunile victimei ca unic mod de reparare, de recuperare a intereselor individuale, noile reguli şi principii comportamentale adoptate de victimă, actele de voinţă, simţământele, constrângerea morală, fundamentele morale ale victimei, dificultăţile de adaptare, sinteza cauzalităţii agresionale, conexiunea în acţiunile agresivo-victimologice, precum şi conflictul acestora.

Analiza victimologică se referă la situaţiile când agresorul are capacitatea de comportare neafectată de boli, în sensul că este conştient şi responsabil de actul agresiv produs, dovedeşte o corectă autopercepţie, o capacitate bună de relaţionare socială, de rezolvare a conflictelor, de a trăi vinovăţia.[212]

Obiectul victimologiei se referă la relaţiile dintre victimă şi criminal, profilul victimei, relaţia victimei cu societatea, acţiunea de a deveni victimă şi victimitatea, comportarea victimelor, prevenirea victimală, criminalul în calitate de victimă, indemnizarea (despăgubirea) victimei.[213]

Este incontestabil că obiectul victimologiei, ca parte a domeniului criminalităţii care cuprinde concepţiile de orice fel produse de criminalitate şi suportat de societate, populaţie şi victimele infracţiunii, poate fi completat şi cu interferenţele sau fenomenele de încrucişare şi permutare a raportului dintre agresor şi victimă precum şi cu intervenţia socială pentru restabilirea ordinii sociale.[214] Obiectivul victimologiei apare astfel ca fiind reprezentat de actul obiectiv care constituie fenomenul de apărare şi ripostă la agresiune, consecinţele psihice, fizice, obiective suportate de victimă, acţiunea de recuperare socială a victimei precum şi activitatea de prevenţie a victimizării.

Agresiunea prezintă o anumită evoluţie care modifică în mod semnificativ comportamentul şi opţiunile victimei, contribuind fundamental la modificări în psihicul victimei. Agresiunea este reprezentarea unui comportament particular care în realizarea unui interes individual determină agresorul să justifice folosirea agresiunii (fizice sau psihice), ca fenomen al voinţei proprii, al culturii sau întâmplării.

Astfel se explică şi de ce agresiunea este studiată de două ştiinţe diferite, dar şi din unghiuri diferite. Aceste ştiinţe sunt:

– **agresologia,** care se ocupă cu studiul fenomenului agresional şi personalitatea agresorului;

– **victimologia,** care se ocupă cu studiul comportamentului şi personalităţii victimei.[215]

Conceptele care ţin de **agresologie şi victimologie** nu pot fi percepute separat, întrucât cauzele agresionale şi efectele victimale sunt inseparabile (cauza agresională aparţinând şi comportamentului victimal), ordinea şi înlăturarea acestor fenomene fiind dependente de variabilitatea

[212] Lăzărescu M., Ogodescu D., *Îndreptar de psihiatrie*, Editura Helicon, Timişoara, 1995, p. 21.
[213] Preyed Calderon J.A., *La victimologie*, Editura Guatelmateco, Mexico, 2001, p. 112.
[214] Gheorghiu-Brădet I., *Criminologie generală românească*, Editura Tipocart Braşovia, Braşov, 1993, p. 154.
[215] Stănoiu R., *op. cit.*, p. 74.

actelor individuale exercitate de participanți precum şi de activitatea trăirii acestora.

Fiecare act agresiv sau atitudine agresională produce evenimentul victimal (cu efectele sale traumatizante, interiorizate sau exteriorizate), scopul agresivității fiind de a neglija regula comportamentală a victimei, de a o înfrânge. Agresivitatea determină forma exterioară de manifestare a gândirii şi acțiunii individului care va avea libertatea limitată de a adopta orice atitudine față de victimă (având astfel un caracter temporar) şi în consecință de a-şi proteja interesul individual.[216] Latura biopsihică a raportului victimal, în ambele ipostaze, are un caracter social, fenomenul agresional fiind interpretat ca un întreg, ca o structură, prin raportarea la determinismul biopsihic şi social-istoric determinat.[217]

Dacă agresologia are drept obiectiv fundamental identificarea, transformarea şi educarea agresorului, victimologia va evalua intercondiționarea şi interdependența (esența de ordin social) relațiilor agresor-victimă-societate în cadrul raporturilor interumane generale.

Personalitatea victimei, structura şi dinamica acesteia evidențiază inteligibilitatea raportului cu agresorul precum şi intenționalitatea unor victime (care nu va putea fi ignorată totuşi, în mod necesar).

Percepția efectelor victimizării este legată de acțiunea agresională, de credință, judecată şi experiența psihologică a victimei, de atracția sau antagonismul victimei față de actul agresional impus. [218]

Actul agresional are o semnificație deosebită atât din cauza impactului victimei, cât şi datorită modelării conştiinței victimei, scindarea dintre scopul agresional (uneori motivat de provocare) şi scopul etic al oricărei acțiuni umane (uneori motivat de trebuințe, interese antisociale) fiind determinate de caracterul (individualitatea) agresorului cât şi de personalitatea victimei.[219] Totodată, în planul general al victimizării, legătura între actul agresional şi rezultatul acestuia poate fi înlăturată din stabilirea legăturii de cauzalitate, când motivul explicativ al agresiunii nu se găseşte în efectul dăunător deci nu se integrează în circumstanțele agresiunii (ca sinteză a dimensiunilor fizice, morale, socio-culturale), ca atare nu se poate considera că este determinat de agresiune. Fenomenul victimal multidimensional nefiind doar fizic, domină planul juridic, moral, religios, economic, socio-cultural al victimei, în toate sensurile, actul agresional total interesând ansamblul sistemului social, deoarece este pluridimensional, astfel încât agresologia, prin studiul în perspectiva totalității sectorului social, va releva sensul fiecărei agresiuni, gradul de determinare al raportului cu efectul victimal.[220]

Natura agresiunii derivând din raportul bivalent agresor-mediu social (acțiunile umane şi trăsăturile conştiinței individuale) va subordona existența victimei la nivelul emoțiilor, atitudinilor, trăirilor şi chiar criteriilor raționale.

[216] Tănăsescu I., Florescu B., *op. cit.*, p. 268.
[217] Ibidem, p. 51.
[218] Calderon J.A., *op. cit.*, p. 115.
[219] Tănăsescu I., Florescu B., *op. cit.*, p. 47.
[220] Ibidem., p. 49.

Agresorul va putea justifica actul agresional particular doar prin referirea la condițiile concrete din care agresiunea ar putea fi derivată şi poate justifica aceste condiții numai prin derivarea din alți factori, evitând explicarea principiului agresional, a criteriilor care au declanşat actul volițional individual, regulile declanşării acestuia.[221]

5.2. Cuplul penal infractor-victimă în psihologia modernă

Atenția acordată victimei, în cadrul dramei judiciare, nu este un fapt nou, ci, lăsând la o parte unele prevederi ale codurilor antice şi medievale, şcoala pozitivistă italiană a relevat faptul că şi victima poate avea un rol activ în cadrul infracțiunii.

Între asasin şi cel asasinat, ca şi între escroc şi cel escrocat, există o interdependență şi că, din interacțiunea „partenerilor", rezultă cazuri când, nu o dată, se pot solda cu victimizarea infractorului. În acest fel, un cadavru găsit nu înseamnă neapărat descoperirea victimei, dacă nu cunoaştem cine a pus în mişcare acțiunea care a avut ca rezultat apariția cadavrului. „Victima activantă" joacă un rol important în declanşarea mecanismelor latente la infractor, deci care activează la acesta potențele agresive. Cu alte cuvinte, direct sau indirect, şi victima poartă o parte de vină în desfăşurarea acțiunii infracționale.[222] Prin termenul de *receptivitate victimală* se înțelege capacitatea neconştientă a individului de a fi victimizat considerându-se că fiecare om are sau nu capacitatea de a deveni victima unor infracțiuni. Neîndoielnic, un individ distrat sau neglijent devine mai degrabă victima unor acțiuni infracționale decât un om ordonat, atent, grijuliu; dar aceasta nu înseamnă că unul are sau nu „capacitate victimală".[223] Lăsând la o parte exagerările care sunt inerente apariției oricărei direcții noi de cercetare, esențial este aici faptul că se urmăreşte stabilirea naturii reale a relației dintre infractor şi victimă. Aceasta înseamnă să privim partenerii cuplului penal ca trăind obişnuit în acelaşi grup social, în aceeaşi cultură sau subcultură, în care relațiile sunt supuse evoluției: prietenii pot deveni duşmani, iar duşmanii se pot transforma în parteneri, complici etc. Cu alte cuvinte, în analiza unui caz, nu e suficient să stabilim ce a fost între parteneri în momentul săvârşirii infracțiunii în cauză, ci trebuie să cunoaştem toată evoluția, întreaga dinamică a evenimentelor. Totul urmează a fi văzut numai în context şi nu în afara lui, adevăr de mare însemnătate în activitatea de zi cu zi a ofițerilor de poliție. Organul de cercetare este obligat ca, pornind de la victimă, să scoată în evidență toate relațiile pe care aceasta le-a avut în faza preinfracțională şi, mai ales, să evidențieze relațiile sale relevante, deci acelea care o caracterizează şi sunt, în acelaşi timp, şi hotărâtoare pentru caz.[224] Deoarece mereu trebuie să ne fie

[221] Păunescu C., *Agresivitatea şi condiția umană*, Editura Tehnică, Bucureşti, 1994, p. 149.
[222] Hentig H., *Der jugendliche Vandalismus*, Editura Diederichs, Köln, 1967, p. 102.
[223] Mendelsohn M., *La victimologie et les besoins de la société actuelle* în *„Sociological Abstracts",*1973, p. 24.
[224] Groeppinger H., *Criminology and Victimology* în *„Sociological Abstracts"*, 1973, p. 17.

în atenție adevărul că victima este un participant adesea activ la desfăşurarea infracțiunii. Când este vorba de stabilirea existenței unor relații interindividuale care se manifestă în viața grupurilor umane, avem în vedere cele trei tipuri de relații socio-afective: *relații de afinitate; relații de respingere* şi *relații de neutralitate sau de ignorare.*[225]

5.3. Parțialitatea responsabilității victimei în desfăşurarea dramei judiciare

Faptul că victima participă activ – în măsură mai mare sau mai mică – la desfăşurarea dramei, care juridic se cheamă *infracțiune*, nu este o noutate pentru niciun practician criminalist demn de acest nume. Totuşi, marele public este încă sub influența unei viziuni primitive (de origine religioasă), unde infractorul este cel vinovat, este cel rău, care poartă toată vina, iar victima (jertfa) trebuie neapărat compătimită, ajutată. Mai ales în cazurile când victima scapă cu viață dintr-un atac violent, opinia publică o ocroteşte fără rezerve, este plină de compasiune pentru ea şi îi dă un credit fără măsură, uitând că este un martor privilegiat şi, în acelaşi timp, adânc interesat în procesul care se desfăşoară. Situația psihologică a victimei este foarte complexă. Pe de o parte, este faptul obiectiv de a fi suferit consecințele unei acțiuni infracționale. Dar, pe lângă acest fapt obiectiv, victima, din simplu cetățean (adesea anonim), devine „cineva", de care se ocupă autoritățile, presa etc. Are loc deci un fenomen psihologic numit *schimbare de rol,* care duce la schimbarea comportamentului inițial: el începe să trăiască noul rol, „pozează în victimă", accentuează noxele suferite, recoltează simpatii, ajutoare, dar, poate, mai presus de orice, el va căuta – la adăpostul atâtor ocrotiri – să se răzbune pe agentul victimizant, pe care îl poate „înfunda", cu atât mai mult cu cât, din oficiu, victima se bucură de credit.[226] Jocul psihologic, dramatizarea – nu întotdeauna perfect conştientă – pe care o realizează în mod obişnuit victima, ne face să înțelegem că şi față de ea suntem obligați să procedăm cu acelaşi spirit critic, cu care cântărim orice altă depoziție (a învinuiților, a martorilor). În ceea ce priveşte depozițiile victimelor, este necesar de subliniat că acestea trebuie privite cu grijă, chiar cu circumspecție, întrucât ele joacă uneori un rol special, de parte interesată în procesul judiciar, situație care poate duce la ascunderea sau deformarea adevărului.

5.4. Interpretarea judiciară a declarației victimei imediat după producerea agresiunii

În activitatea operativă de identificare a infractorilor şi a victimelor actului infracțional, o importanță deosebită o are prima declarație dată de victimă, în fața organelor de urmărire penală.

[225] Bogdan T., Sântea I., *op. cit.*, p. 180.
[226] Ibidem, p. 181.

În acest sens, există posibilitatea identificării cu rapiditate a infractorului prin stabilirea elementelor fragmentare, generale sau de amănunt care au legătură cu actul infracțional. Împrejurarea că victima păstrează în memorie imaginea sau elemente de identificare specială a unei persoane, atitudini şi expresii tipice unei persoane sau unei categorii de persoane va determina cu rapiditate stabilirea elementelor semnificative ce îl caracterizează pe infractor.

De altfel, alături de modul de operare al autorului (modus operandi), se adaugă expresii, gesturi, imagini, urme specifice individualizării unei persoane sau a unui anumit comportament, aspecte ce reprezintă indicii de integrare a actului antisocial săvârşit în sfera celorlalte fapte infracționale.

Victima poate recunoaşte, în funcție de înzestrarea psiho-intelectivă, pe autorul infracțiunii sau poate caracteriza, de la început, comportamentul acestuia. Prin trecerea timpului, unele dintre elementele specifice de identificare se pot diminua în sensul adăugării la ceea ce reprezintă o trăsătură reală a unor alte atribute privind persoana infractorului care, însă, pot să fie rezultatul imaginației sau reflecției critice a victimei. Este adevărat că victima poate să întârzie activitatea de identificare a infractorului, în cazurile când urmăreşte supraevaluarea calităților individuale, scoaterea în evidență a acelor trăsături specifice idealizării unei realități concrete sau prin încercarea de a evita stabilirea adevăratului vinovat în raportul de conflict care s-a produs.

Pentru situațiile când victima are o participare concretă, activă, contradictorie în derularea actului agresional, în prima declarație va consemna doar acele elemente de natură să sublinieze participarea celuilalt factor, omițând să se pronunțe cu privire la rolul său în producerea efectului victimal.

Relevant în acest sens este cazul privind pe criminalul în serie Olariu Mihai (condamnat de instanță, dar o posibilă eroare judiciară), care în perioada 04 – 30 noiembrie 1999 a întreținut relații sexuale cu trei minori, în urma cărora doi dintre aceştia au decedat. Astfel, una dintre victime, minor în vârstă de 11 ani, a primit o sumă de bani de la mama sa pentru a-şi cumpăra un cadou de ziua sa, indicația fiind de a se întoarce repede acasă, ceea ce el nu a făcut, oferindu-i posibilitatea autorului de a-l agresa sexual.

Pentru faptul că a întârziat şi pentru a evita pedepsirea de către mama sa, dar şi pentru a se disculpa, în declarațiile date minorul a exagerat rolul criminalului şi a minimizat participarea sa la producerea infracțiunii. Ulterior, în fața instanței a revenit asupra declarațiilor şi a relatat cum s-au desfăşurat în mod real faptele.

De asemenea, victimele criminalului în serie Rîmaru Ion se întorceau de la serviciu la ore târzii în noapte, pe străduțe lăturalnice, cu toate avertizările autorităților, sau cele ale lui Stroe Adrian, femei de moravuri uşoare, care acceptau avansurile sexuale ale unui taximetrist necunoscut.

*

* *

Prezentăm, în continuare, un extras privind declarația unui minor în vârstă de 11 ani, care a fost victima sexuală a criminalului în serie Olariu Mihai.

Din declarațiile minorului Roman Andrei Constantin au rezultat următoarele :

Minorul, născut la data de 12.04.1988 locuiește împreună cu părinții în Cartierul Burdujeni din mun. Suceava, strada Brîndușeni, nr.2, bl.35, sc.C, ap.2 și este elev în clasa a-V-a la Școala Generală nr.11. In seara zilei de 30.11.1999, ziua Sf. Andrei, minorul a primit de la mama sa o sumă de bani pentru a-și cumpăra singur un cadou cu ocazia zilei numelui său. Acesta declară că pe la orele 17.00 a plecat de la domiciliul său, deplasându-se până la magazinul cunoscut sub numele de "Faianța Neagră", loc din care și-a cumpărat un pachet de biscuiți. Când a ieșit din magazin, a fost oprit de un bărbat necunoscut, cu o ținută neîngrijită. Potrivit relatării minorului, acesta avea pe cap un fes, culoare neagră, cu o inscripție în partea din față, fiind îmbrăcat cu o geacă de culoare neagră din imitație piele. Acel bărbat mai avea asupra lui o sacoșă din plastic de culoare albă, în care avea ceva. Roman Andrei C-tin arată că după ce acel necunoscut s-a apropiat de el, l-a întrebat dacă nu vrea să îl ajute să ducă niște cartofi promițându-i în schimbul acestui ajutor suma de 30 000 lei. Minorul mai arată că bărbatul a afirmat față de el că este "un om bun, că nu bate și nu face rău copiilor". Aceste afirmații l-au determinat pe minor să aibă încredere în acel necunoscut și să accepte să îl însoțească. S-au deplasat împreună din locul în care se află magazinul "Faianța Neagră" pe strada Mihail Dameschin, pe lângă stația de maxi-taxi aflată în acel loc. Deplasându-se pe jos, au ajuns pe strada Gheorghe Doja, până în dreptul barului SC "Hodorogea" SRL, loc în care acel necunoscut s-a oprit și l-a întrebat pe minor dacă nu vrea să își cumpere ceva. Din bar, acesta și-a cumpărat pentru el un pachet de țigări "Carpați" iar minorului un suc și o lamă de gumă "Orbit". Minorul a consumat sucul în fața barului în dreptul ușii de acces. Apoi, și-au continuat deplasarea, necunoscutul mergând în față iar minorul în spatele lui. Roman Andrei C-tin a declarat că a observat că acel bărbat mergea cu bărbia în piept și parcă "își târâia picioarele". A apreciat că au parcus de la bar cam un km, după care acel necunoscut i-ar fi indicat o casă, situată pe o stradă, pe partea dreaptă a drumului, ce ducea la un teren arabil, spunându-i că acolo lăsase cartofii. Se lăsase întunericul, când au ajuns într-un loc, pe marginea drumului, în apropierea unui teren cu coceni de porumb, loc în care acel necunoscut s-a oprit. Până a ajunge în acel loc, minorul mai relatează că acel necunoscut i-ar fi spus că este îmbrăcat "cam subțire", afirmând că el se găsea îmbrăcat cu trei pulovere.

... /// ...

S-a dezbrăcat de geaca de imitație din piele, rămânând îmbrăcat cu un pulover cu guler pe lângă gât. I-a cerut minorului să se dezbrace la rândul lui de pulover, după care a luat geaca, a pus-o pe pământ peste geacă a așezat puloverul minorului și după ce l-a dezbrăcat de pantaloni i-a cerut să se așeze pe acele haine în genunchi, cu fața în jos și capul sprijinit de sol. In continuare, a întreținut o relație sexuală anală cu minorul. In acea împrejurare, minorul a perceput că acesta mirosea a alcool. Minorul mai relatează că în timpul relației sexuale a fost sărutat de către necunoscut care i-a introdus și un deget în anus. După finalizarea relației sexuale anale minorul declară că acel bărbat i-a dat drumul să plece, i-a indicat traseul pe care să-l urmeze pentru a ajunge acasă și i-a spus să nu povestească nimănui despre cele întâmplate pentru că în caz contrar se va face de rușine. Minorul a ajuns la domiciliul său în jurul orelor 1.30-2.00, iar dimineața a fost internat de către părinți la Spitalul Județean Suceava.

Mai este şi o altă prejudecată, de inspirație mistică, religioasă, după care muribundul spune „purul adevăr". Această prejudecată a fost analizată de italianul Enrico Altavilla (1955), arătând că şi în pragul morții poți afirma, chiar cu bună ştiință, neadevăruri, urmărind o răzbunare post-mortem. Asemenea tendințe nu apar numai la victimele rănite mortal, ci, câteodată, şi la unii care lasă testamente în care intrarea în posesia unei succesiuni este în funcție de îndeplinirea unor condiții, adesea revoltătoare.[227]

Dincolo însă de aceste considerente subiective, cert este că muribundul, prin definiție, nu e în posesia tuturor facultăților sale anterioare. Chiar dacă aparent – judecat după coerența şi logica discursului său – el ne dă impresia de luciditate, totuşi fenomenul de dezagregare odată ce a început, a prezuma responsabilitate integrală, sub aspect psihologic, este o eroare.

5.5. Aspecte psihologice privind cunoaşterea victimei

Studiul fenomenului infracțional nu poate fi complet dacă nu avem în vedere că orice act infracțional aduce după sine şi apariția de victime, cu excepția cazurilor de autovictimizare.

Prin *victimă* se înțelege orice persoană umană care suferă, direct sau indirect, consecințele fizice, materiale sau morale ale unei acțiuni sau inacțiuni criminale.[228] Victima este numai persoana care, fără să-şi fi asumat conştient riscul, deci fără să vrea, ajunge să fie jertfă, în urma unei acțiuni sau inacțiuni criminale.

---

[227] Ibidem, p. 186.

[228] Lernell L., *Some Remarks on the Main Problems of Victimology* în *„Sociological Abstracts"* New York, 1973, p. 17.

Aşa cum rezultă din studiul actelor infracționale, între autor (infractor) şi victimă – elementele cuplului penal – este de fapt o relație de ordin social, o interacțiune, care constituie esența acțiunii delictuale.

Clasificarea victimelor [229]

Tipologia cea mai apropiată de realitate este cea care clasifică victimele după gradul de responsabilitate ce li se poate atribui, în interacțiunea lor cu infractorul:

➢ În prima categorie intră *victima care nu a avut nicio legătură prealabilă cu infractorul,* singura relație dintre ei fiind doar faptul că tocmai împotriva ei s-a comis infracțiunea. Evident că, în situația dată, victima nu are nicio parte de vină în actul infracțional. Cel mult i s-ar putea reproşa că nu şi-a luat minime măsuri de prevenție.[230]

➢ A doua categorie de victime poartă numele de *victime provocatoare,* care, în faza preinfracțională, cu sau fără voie, au greşit față de infractor. O ofensă adusă infractorului de către victimă, o promisiune făcută de victimă, care mai târziu nu s-a ținut de cuvânt, un gest întâmplător, care însă stârneşte gelozia ori interesul infractorului etc., toate acestea sunt, evident, acte provocatoare, adesea nedorite, dar foarte reale, care, în cele din urmă, motivează actul infracțional.

Desigur, distanța în timp dintre actul considerat – subiectiv, de către infractor – drept provocator şi reacția delictuală poate să fie chiar foarte mare, căci cercetările psihologice au pus în evidență, de multă vreme, existența unor reacții amânate („delayed reaction"), care pot juca un rol hotărâtor în perpetuarea unei acțiuni criminale. În condițiile existenței unor astfel de acțiuni provocatoare, indiferent de distanțarea lor în timp şi indiferent de gravitatea lor reală, victima poartă şi ea o anumită răspundere în actul criminal.[231]

➢ Cea de-a treia categorie este formată din *victime care precipită acțiunea infracțională (victime precipitante).* Aici intră victimele care, în prealabil, nu au avut nimic cu infractorul, dar care, prin comportamentul lor neprecaut, fără să vrea în mod explicit, ispitesc ori îi intrigă pe criminali. Femeia care, prin vestimentație şi comportament provocator, incită prea mult pe cei din jur, oferă situații stimulative, care, pentru o categorie de indivizi insuficient socializați (maturizați), receptivi la stimulări, înclinați spre devianță, constituie stări precipitante de declanşare a unor acțiuni, stări față de care nu au frâne formate prin educație şi nu rezistă la tentații. Când, în acest fel, pragul de rezistență – şi aşa foarte scăzut – este depăşit, putem considera că victima precipitantă (prin comportamentul ei neglijent) este parțial răspunzătoare de declanşarea actului infracțional.[232]

---

[229] Schaffer S., *Victimology,* Editura Roston, Virginia, 1977, p. 72.
[230] Schaffer S., *op. cit.*, p. 73.
[231] Ibidem, p. 74.
[232] Ibidem, p. 75.

➢ În categoria a patra intră victime *slabe sub aspect biologic*. Aici se includ copiii, femeile singure etc. Victimele din această categorie, personal, nu au niciun fel de răspundere în declanşarea actului infracțional, în schimb, cei în grija cărora se află, părinții, în cazul copiilor, poartă o parte de vină.[233]

➢ Încă o categorie de victime sunt *victimele cu un statut social scăzut.* Astfel, negrii, imigranții, membrii unor comunități minoritare, cad uşor victime ale unor acțiuni criminale, deoarece infractorii cunosc faptul că pot conta pe clemența celor din jur şi a autorităților.[234]

În concluzie, *victimizarea nu este o consecință a unor înclinații native, ci este, în cele mai multe cazuri, rezultatul unor relații ori practici sociale.*[235]

Interesul pentru studiul victimei este cu atât mai mare cu cât orice membru al societății poate deveni victima unei infracțiuni. Şi dacă acest enunț corespunde realității, atunci înțelesul real al funcției de prevenție, rezervat organelor de poliție şi organelor judiciare în genere, este stăvilirea victimizării cetățenilor în urma unor activități infracționale.

5.6. Circumstanțele cauzalității victimale[236]

Factorii de risc conjunctural şi relațional

Clasificarea factorilor de risc victimal este determinată de mediile socio-structurale de proveniență a victimelor, de tipologia valorilor afective lezate (fizice, morale, politice, religioase), de condițiile socio-economice în care trăiesc victimele (analfabetismul, condițiile de viață, regimul politic), de regulile de conduită acceptate de acestea. Există astfel o responsabilitate concretă a victimelor care decid asupra importanței relative a actului agresional. Cauzalitatea victimală reprezintă o structură comportamentală complexă, determinată de interdependența unor factori obiectivi (economici, politici, ideologici, religioşi) şi a unor factori subiectivi (interese individuale, sentimente – de inferioritate, de superioritate, atitudinile şi relațiile interindividuale). Geneza şi explicarea acestor factori caracterizează victimele din punct de vedere psihologic şi îşi au sursa în determinări corporale, psihice, intelectuale, în imposibilitatea victimelor de a se adapta psihic acțiunii stimulilor externi. Raportul dintre victimă şi factorii conjuncturali – relaționali – este exprimat în funcție de personalitatea victimei; factorii se vor adapta sau nu determinărilor impuse, explicând gândirea şi conduita victimei, condiția socio-psihică acceptată de aceasta. Cauzalitatea victimală este întotdeauna concretă şi formează împreună cu mediul ambiental o totalitate, oferind modele explicative ale agresiunii, ale efectelor victimale şi ale integrării

[233] Ibidem.
[234] Ibidem, p. 76.
[235] Bogdan T., Sântea I., *Psihologie Judiciară,* Editura Themis Cart, Bucureşti, 2010, p. 196.
[236] Florescu B., *Studiu asupra victimologiei,* Teză de doctorat, Bucureşti, 1997, p. 74.

victimei în mediul social şi istoric existent. Victimizarea devine un fenomen psihologic, juridic, politic, economic, religios.[237]

Factorii de risc natural[238]

În stabilirea cauzalității victimale, alături de factorii de risc conjunctural şi relațional există factorii de risc natural. Comportamentul victimei este justificat, în mod obiectiv, de modul de înțelegere a exigenței sociale, modul de determinare în raporturile interindividuale, de calitățile individuale de natură psihică, morală şi intelectuală. Un comportament victimal autentic trădează influențele coexistenței sociale şi atitudinea psihică şi morală a victimei.

Existența socială determină o anumită modalitate de comportament precum şi un anumit grad de înțelegere a existenței.

Înzestrarea biologică, gradul de sănătate psiho-fizică a individului precum şi apariția unor necesități de natură materială creează capacitatea sau incapacitatea de adaptare a victimei la mediul social existent. O anumită atitudine nerealistă față de stimulii externi, determinată de incapacitatea aprecierii exigenței sociale, a raportării necesităților individuale la cerințele sociale, a insubordonării față de regula socială, amplifică gradul de victimizare.

Factorii de risc natural îşi au sorgintea în existența socială precum şi în viața psiho-morală a victimei, fiind calificați şi gradați, în funcție de modalitatea recuperării victimei sau de restrângere a efectului victimal.

Condițiile favorizante specifice producerii efectului victimal[239]

Condițiile favorizante ale producerii efectului victimal trebuie analizate sub mai multe aspecte: psihologic, fiziologic, social, psihiatric şi demografic. Cunoaşterea condițiilor favorizante ale apariției victimizării nu se poate reduce doar la analiza cauzelor obiective sau subiective care impun victimizarea, ci va trebui să fie stabilite intențiile individuale, conştiente ale victimei de manifestare a acestora. Orice acțiune agresională creează conflicte, raporturi interindividuale a căror rațiune de a fi ar fi lipsită de temei dacă nu s-ar identifica acele condiții favorizante pentru apariția, limitele şi efectele sale.

Condițiile favorizante ale victimizării nu pot fi definite independent de cauzele agresivității (factorii de risc relațional şi conjunctural), care constituie cerințele obiective şi subiective ale acțiunii agresionale (contradicțiile dintre victimă şi agresor). În acest sens, condițiile favorizante apar ca un produs al unui sistem complex de împrejurări care ajută violența şi conflictul în dezvoltarea sa naturală, spre un anumit tip de fenomen victimal în care se integrează.

---

[237] Florescu B., *op. cit.*, p. 75.
[238] Ibidem, p. 76.
[239] Ibidem, p. 80.

Condiţiile favorizante amplifică tensiunile, conflictele şi antagonismele dintre victimă şi agresor fără a declanşa actul agresional (specific care revine întotdeauna în manifestarea cauzelor agresiunii). Continuitatea sau discontinuitatea condiţiilor favorizante demonstrează relativitatea apariţiei actului agresional, a particularităţilor fenomenului agresional.

Importanţa cunoaşterii cauzalităţii victimale pentru instituţiile de aplicare a legii

Acţiunile – inacţiunile (omisiunile) având ca obiect violenţa produc, de regulă, efecte victimale deosebite, a căror rezolvare implică participarea agenţiilor de aplicare a legii. Indiferent de natura actului agresional precum şi de efectele victimale ale acestuia, instituţiile abilitate participă şi desfăşoară activitatea primară de identificare a participanţilor în actul infracţional.

Deoarece în cazul violenţelor şi crimelor, efectele actului agresional sunt multiple şi generează o intervenţie promptă pentru întreruperea producerii acestora sau pentru reducerea efectelor antisociale, cunoaşterea acestora, pentru organele de urmărire penală, este justificată în mod obiectiv. Astfel, producerea unor efecte având ca obiect viaţa sau sănătatea persoanei declanşează şi elementele de identificare precoce a unor acte agresionale similare.

Stabilirea raportului de cauzalitate dintre acţiune şi efectul victimal al acestuia reduce posibilitatea producerii unor evenimente viitoare, dacă se adoptă măsurile de contracarare şi excludere a acestor cauze. Implicarea organelor de urmărire penală în depistarea cauzelor şi condiţiilor care favorizează producerea victimizării va reduce implicit întinderea prejudiciului şi uneori chiar determină evitarea acestuia.

După identificarea cauzalităţii şi condiţiilor producerii victimizării se adoptă măsurile legale pentru identificarea şi pedepsirea infractorului şi recuperarea victimală a persoanei care a fost prejudiciată.

O cauză cunoscută poate fi pe jumătate rezolvată înainte ca aceasta să-şi producă efectele, astfel că este în interesul legii ca să se evidenţieze din cazurile particulare evoluţia evenimentelor şi fenomenelor infracţionale.

Specificul activităţilor organelor judiciare întreprinse pentru apărarea victimelor potenţiale

În activitatea de identificare a victimelor, organele de urmărire penală asigură măsurile concrete pentru apărarea imediată a victimelor care au avut de suferit după producerea actului agresional. Stabilirea cauzelor şi condiţiilor concrete în care s-a produs acţiunea actului infracţional relevă şi elementele care au favorizat sau facilitat producerea victimizării. Necesitatea cunoaşterii acestor elemente este impusă de adoptarea acelor măsuri concrete în scopul reducerii numărului persoanelor care este posibil să fie victimizate, în viitor.

Elaborarea unui plan concret, din care să rezulte „victimele viitoare”, are ca elemente de comparație cunoaşterea condițiilor de viață ale unei anumite categorii de persoane din teritoriu, care nu au capacitatea psihică sau fizică de a se apăra sau nu au posibilitatea materială de a adopta măsuri de prevenire a producerii acțiunii agresionale. Existența unei categorii speciale de victime care, datorită vârstei, bolilor psiho-fizice, înclinațiilor spre mediul social viciat, tendințelor de integrare într-o categorie care adoptă un comportament anormal prezintă garanția caracterizării unora dintre aceste persoane ca „victime potențiale”. Organele de urmărire penală adoptă acele măsuri concrete, specifice, de natură să avertizeze victimele potențiale, în legătură cu perspectiva suportării unor consecințe vătămătoare iar în faza judecării, instanța judiciară adoptă măsurile reparatorii pentru apărarea victimelor.

Efectul victimal, rezultat al unei concepții agresionale, poate reprezenta o anumită particularitate comportamentală a unei victime. Condiția lipsei de combativitate față de agresor, modalitatea de conştientizare sau de nepercepere a stării victimale are influență în ceea ce priveşte adoptarea măsurilor preventive sau recuperatorii față de victimă. Gradul de participare manifestat de victimă în raporturile cu agresorul este justificat de modalitatea în care victima îşi raportează propriile interese, atât înainte, cât şi după producerea actului agresional. Conştientizarea efectului victimal sau indiferența producerii acestuia poate explica, în mare măsură, atitudinea socială a victimei, ca modalitate de raportare față de exigențele sociale.

Pentru situațiile în care diferențierile între activitatea agresională şi atitudinea victimală sunt foarte greu de făcut, o semnificație deosebită o reprezintă modul în care se poate individualiza inhibiția victimei în realizarea unor elemente care ajută, stagnează sau împiedică producerea unor efecte antisociale grave.

5.7. Circumstanțele cauzalității criminale

Interrelația dintre victimă şi agresor[240]

Infracțiunea şi agresivitatea reprezintă fenomene sociale care, prin formele de realizare adoptate, creează dezordine socială.

Agresiunea, chiar şi în cazul când reprezintă actul primar, constituie un domeniu al analizei psihologice, deoarece descrie relația socială afectată precum şi condițiile în care a fost exercitată acțiunea. După cum este bine cunoscut, individul agresor stabileşte, în prealabil, formele principale de încălcare a normelor legale sau, în cazul când infracțiunea este rezultatul culpei, posibilitatea reducerii efectelor fenomenului criminogen.

Implicațiile psihologice, rezultat al trăirilor individuale, se regăsesc atât în comportamentul agresorului, cât şi al victimei, în sensul că trăirile acestor doi factori sunt diametral opuse.

[240] Florescu B., *op. cit.*, p. 81.

Importante pentru social sunt, de fiecare dată, determinarea şi stabilirea cauzelor şi condiţiilor favorizante privind factorul agresional, precum şi posibilitatea identificării acestuia, a adoptării măsurilor strategice având ca obiect sancţiunea şi restabilirea segmentului social lezat.

Dar, pentru a susţine una sau cealaltă dintre opiniile implicate în adoptarea celor mai bune măsuri de depistare, sancţionare şi prevenire a actului criminogen, este necesar să se identifice implicaţiile psihologice ale fenomenului agresional, atât în ceea ce priveşte viaţa agresorului, cât şi a victimei.

Agresiunea reprezintă un element al factorului psihologic individual sau al factorului socio-uman. Implicaţiile sociale ale factorului criminogen rezultă din categoria relaţiilor afectate, precum şi din categoria efectelor produse (la nivel individual şi social), activitatea de prevenire a fenomenelor infracţionale reprezentând strategia *ante*- şi *postdelictum* a statului.

Implicaţiile psihologice ale actului de agresivitate al criminalului în serie şi importanţa cunoaşterii lor de către organele judiciare

Conştiinţa individuală determină o anumită formă a acţiunii agresionale, în sensul că individul are o perspectivă asupra actului executat, precum şi a consecinţelor sociale ale acestuia. Experienţa individuală agresională accentuează adoptarea sau îndepărtarea de unele prototipuri acţionale, rezultat al gândirii sistematice, precum şi al sensibilităţii individuale.

Intensitatea executării actului criminogen este justificată de reflecţia psihologică, constând în sublinierea reuşitelor individuale, precum şi a defectelor relevate în activitatea agresională. Justificarea, explicarea sau contemplarea actului criminogen de către criminalul în serie reprezintă o formă de evaluare a propriilor sale posibilităţi, determină relaţia inconfundabilă dintre actul criminogen individual şi actele care urmează a fi executate în limitele unui „modus operandi”.[241]

În fiecare caz, acţiunea concretă reprezintă un efort calculat sau un efort spontan, pentru justificarea şi validarea ansamblului acţiunilor ce compun comportamentul individual. Opoziţia dintre ceea ce trebuie făcut şi ceea ce s-a realizat în mod concret, fără voinţa criminalul în serie, defineşte orientarea în gândire şi acţiune a acestuia.

Regulile acceptate şi adoptate de criminalul în serie nu pot fi interpretate în acelaşi mod şi la acelaşi nivel, pe parcursul executării întregii acţiuni. Concepţia despre violenţă, despre maniera de realizare, despre posibilitatea înlăturării urmelor, determină neregularităţi în modul de acţiune.

În cazul când între criminalul în serie şi victimă sunt stabilite reguli obişnuite de convieţuire, acesta va căuta să desfiinţeze statutul precis de convieţuire (format de reguli, principii, obiceiuri) cu victima, în sensul impunerii normelor de forţă, prin care să se realizeze supunerea necondiţionată a

[241] Bogdan T., *op. cit.*, p. 175.

victimei. Aprecierile despre propria persoană, precum şi despre relația cu victima relevă faptul că ucigaşul în serie urmăreşte adoptarea acelor procedee pentru menținerea unei libertăți în acțiune şi va justifica inocența sau exaltarea în executarea crimei.

Oricare ar fi mijloacele şi formele adoptate pentru îndeplinirea actului criminogen, criminalul în serie refuză să indice prin procedeele adoptate cauza fenomenului, sursa acestuia şi existența unui raport de cauzalitate dintre acțiune şi efectul criminogen.

Existența unui decalaj între intențiile agresionale şi rezultatele reale criminogene descifrează şi caracterizarea criminalului în serie prin raportarea directă la intenția de a fi considerat într-un anumit fel şi modul în care este acceptat de colectivitate. Faptul că nu sunt sesizate contradicțiile dintre intenția agresională şi rezultatele acesteia se datorează atât modului de gândire al actului criminogen, cât şi necesității de a realiza acțiunea numai în anumite limite.

Orice crimă devine astfel finalul unor trăiri precedente din viața criminalului tulburarea ocazionată de exercitarea acțiunii generând o anumită voință de a continua starea agresională sau lipsa de satisfacție pentru neîmplinirea efectelor urmărite.[242]

În acest mod fiecare crimă va completa un ciclu, ordonând actele agresionale în sensul menținerii sau refuzării unora dintre acestea.

Împrumutând din modelul agresional al unor persoane, abandonând unele mijloace şi procedee de acțiune, criminalul în serie creează un prototip al cărui domeniu rămâne nealterat până în momentul când apare ideea de abandonare, de modificare asupra viziunii agresionale.[243] În această fază, stilul agresional vechi poate fi abandonat în sensul adoptării numai a unor mijloace şi procedee considerate a fi invulnerabile pentru a fi întrebuințate într-o formă de agresiune. Însă oricât de mare ar fi efortul individual de a menține forme, mijloace sau procedee de acțiune vechi în sistemul acțional nou, totuşi, în mod conştient, vechile metode îşi pun amprenta pe modul specific de realizare a unei crime noi.

Cunoscând că agresivitatea este rezultatul gândirii acțiunii individuale, rezultă că în cadrul concepției agresionale se regăsesc influențele factorilor sociali. În evoluția gândirii criminalului în serie apar şi evenimente externe care influențează tendința individuală, actul de voință, precum şi forma originală de realizare a acestuia. Însuşirile temperamentale şi de caracter determină execuția crimei şi legătura de cauzalitate cu mediul social, astfel că actele rezultate ale unei spontaneități psihice agresive devin pentru perioada următoare un fenomen obişnuit, o manieră individuală agresivă.

În acest sens, se consideră că în structura psihică individuală există nevoia unei orientări uniforme a voinței către o anumită direcție acțională,

[242] Ibidem, p. 177.
[243] Ibidem, p. 178.

mobilurile crimelor determinând tendința continuării sau abandonării unei anumite forme agresionale. Trăirea psihică a crimelor implică verificarea greşelilor, a semnelor şi urmelor rămase la locul faptei şi determină adoptarea unei atitudini atât față de actul agresional (cinism, indiferență), cât şi față de raporturile cu mediul social (toleranță, prefăcătorie, umilință).

5.8. Concluzii desprinse din studiul cauzalității criminale

Pentru a ajunge la o anumită finalitate (idealul agresional), criminalul în serie stimulează o anumită trăire în sensul ordonării senzațiilor şi judecăților, minimalizând consecințele sociale.

În acest sens, tendința realizării unui mod original de comitere a faptelor determină în subconştient unirea tuturor trăsăturilor particulare de la cele incipiente până la cele mai perfecte. Chiar dacă în infracționalitatea aceluiaşi criminal în serie există determinări diferite, se constată că unele acțiuni îşi au geneza în acte agresionale vechi prin afirmarea sau negarea comportamentală a acestora.

Ingeniozitatea criminală reprezintă o formă de acceptare a unor reguli comportamentale pentru a se ajunge la o perfecțiune individuală, care se poate grupa după stilul de concepere (modus operandi), garantând o anumită finalitate.

De regulă, criminalul în serie porneşte de la un anumit plan, în sensul stabilirii fenomenelor mai importante, preluării şi ordonării datelor într-un anumit ansamblu, determinat de deducții, intuiții etc. În acest mod, consideră că temperamentul său inconsecvent poate fi condiționat doar de privațiunile voluntare, înțelegând să renunțe la alte tendințe care reflectă „capacitatea negativă" a sa.

Conştiința de sine se regăseşte în dezaprobarea regulilor, în refuzul de a accepta că societatea are posibilitatea depistării actelor criminale, astfel încât prin examinarea procedeelor şi metodelor de operare să recunoască doar faptele evidente, lăsând impresia că este lipsit de experiență în sensul producerii crimei ca rezultat al unei întâmplări.[244]

Lanțul criminal se compune din trei momente: deliberarea (cumpănirea motivelor de acțiune care justifică o anumită alegere), hotărârea în executarea acțiunii şi ultimul moment – executarea agresiunii.

Nu va exista momentul hotărârii în cazul când nu a existat posibilitatea alegerii, de a face sau a nu face actul, dacă nu există confruntarea motivelor şi deliberarea acestora în sensul adoptării uneia dintre ele.

O cauză nu poate fi posterioară producerii evenimentului, cauza legând voințele care determină complicitatea la săvârşirea unei crime.

Dacă există o anumită temporizare în conceperea crimelor, execuția acestora poate să fie promptă, întrucât criminalul în serie separă concepția de

[244] Ibidem, p. 180.

executare a evenimentului, prezentând repere diferite pentru fiecare registru volițional. Între aceste faze există o deosebire justificată de scopul criminal, precum şi de maniera de producere a acțiunii. Intensitatea modalității de acțiune reprezintă o caracteristică specifică tratamentului agresional, dezvăluie intențiile criminale, rigoarea logică sau reversul logicului uman, inconştientul, stările halucinatorii, maladive – care poartă însă amprenta individuală a personalității agresive.

Crima constituie o modalitate de informare privind psihologia deviantă, fiind explicată de biografia individuală, şi determinată de cauze generale, la realizarea acesteia contribuind atât spiritul agresional (caracterul, temperamentul, educația, pasiunile, viciile), cât şi starea fizică specifică, rezultat al unei confruntări cu alți factori agresionali .[245]

Derivată din viața individului, agresiunea – indiferent de mobil – apare în concepția criminalul în serie ca o consecință firească a afirmării capacității sale în relația cu mediul ambiant, în sensul reproducerii stării de revoltă față de un individ sau față de societate.

Faptele traumatizante, în perioada anterioară, vor marca devenirea criminală în sensul acceptării, de către criminalul în serie, în mod conştient sau inconştient a unor concepții despre lume care se reflectă în gândire, limbaj şi actele personale.

Personalitatea univocă sau dedublată a criminalului în serie permite cunoaşterea finalității tuturor actelor agresionale şi a cauzelor care le produc.

Evenimentele familiale, sociale grăbesc sau întârzie comportamentul criminalului în serie în cadrul raportului cu societatea. Acesta consideră că nu reprezintă doar propria sa structură comportamentală, ci împrejurarea că, prin actele produse, se exprimă un anumit tip de personalitate, derivată din social şi influențată de social. Sinteza acestui „iter criminis" determină stabilirea legăturii nemijlocite dintre activitatea criminală şi viața socială, a cauzei care explică motivul săvârşirii crimei, psihicul şi influența pe care o avea criminalul în serie asupra mediului social.[246]

Cauzele urmează a fi căutate şi în originalitatea realizării actului criminal, determinat de structura mentală, ereditate şi întâmplare, detaşat de propria experiență agresională.

Tentația de a înfrânge impactul cu conştiința, confruntarea cu unele norme, determină aprecieri psihologice care vor atesta calitatea de persoană responsabilă sau iresponsabilă a criminalului, precum şi existența unor acte agresionale originale, unice, care pot forma o anumită stare individuală agresională. Determinarea ciclică a activității agresionale relevă faptul că raporturile criminalului în serie cu mediul social sunt atât raporturi de dependență, cât şi de interdependență. Capacitatea individuală de detaşare de interdicțiile sociale poate crea o tendință de suprasolicitare a calităților

[245] Ibidem, p. 182.
[246] Ibidem, p. 183.

individuale, care nu pot fi înțelese doar prin investigarea unor etape ale acțiunii, ci şi prin aprecierea activității criminogene în totalitate.

Este evident că un criminal în serie se supune regulilor şi restricțiilor sociale pentru a se integra mediului deşi va continua să exercite acte şi acțiuni în care se prezintă forme agresionale semnificative, ca: revolta, ura, tentația. Conştiința agresională va reprezenta o relație între eul criminal perceptiv şi mediul ambiant, stabilindu-se un anumit tip comportamental care va depinde de modul de rezolvare a conflictului individual.

Condiția morală a criminalului în serie este înțeleasă doar prin integrarea acestuia în mediul ambiant, statutul experienței sale reflectând unele elemente criminogene care motivează actul.

Agresivitatea apare ca un fenomen fizic şi psihic, în sfera căruia sensibilitatea şi comportamentul se regăsesc în forme adecvate de exprimare supuse realității exterioare prin definirea unei contradicții între intenționalitatea şi realizarea faptei.

Crima poate fi acceptată ca produs exclusiv al unor factori iraționali, însă poate exista şi ca act gratuit, dar şi ca act însuşit de rațiunea proprie, întrucât criminalul în serie se detaşează de anumite trăiri, de o anumită pasiune individuală, relevând prin modul de acțiune confruntarea unor idei cu mediul ambiant.[247]

Implicațiile psihologice ale actului de agresivitate pentru autorul acestora constituie elemente ajutătoare în activitatea de identificare şi de prevenire a infracționalității.

Modul în care criminalul în serie concepe actul criminal şi înțelege efectele antisociale produse determină, în cele din urmă, şi modalitatea de reformare socială a acestuia. Pentru cazurile când, în comportamentul criminalului care a produs un singur act agresional nu se regăsesc elemente de natură să determine depistarea imediată a acestuia, se impune concluzia că infractorul va mai săvârşi acte antisociale.

Pentru situațiile când criminalul nu se îngrijeşte să şteargă urmele sau să acționeze cu precauție, se poate concluziona că acesta nu urmăreşte, în principal decât realizarea scopului individual, dar nu şi intenția producerii, în viitor, a unor acțiuni infracționale.

Este adevărat, atitudinea comportamentală a criminalului în serie este oscilantă şi dependentă de unele cauze obiective şi de condiții subiective care sunt variabile şi care nu se pot generaliza.

[247] Ibidem, p. 185.

BIBLIOGRAFIE

I. Acte normative

1. Constituția României;
2. Codul penal. Codul de procedură penală, Editura Hamangiu, 2011;
3. Noul Cod penal. Noul Cod de procedură penală. Cu expuneri de motive şi indexuri alfabetice. Actualizate 5 ianuarie 2012, Editura Hamangiu, 2012;
4. Codul penal din 21 iunie 1968 (republicat); Monitorul Oficial nr. 65 din 16 aprilie 1997;
5. Codul penal francez. Legea nr. 94-89 din 01.02.1994 art. 6, Monitorul Oficial din 02.02.1994 în vigoare la 01.03.1994;
6. Codul penal italian. Legea nr. 689/24.11.1981;
7. Codul penal spaniol. Legea nr. 10/23.11.1995 actualizată la data de 16.03.2004;
8. Codul penal german din 13.11.1998 publicat în Monitorul Oficial nr. I, pag. 3322 modificat ulterior prin Legea din 02.08.2000 publicată în Monitorul Oficial nr. I.

II. Tratate, cursuri, monografii

1. Adler A., *Înțelegerea vieții. Introducere în psihologia individuală*, Editura Trei, Bucureşti, 2009;
2. Ajuriaguerra J., *Manuel de psychiatrie de l'enfant*, Editura Masson, Paris, 1974;
3. Alison L., Rainbow L., *Profesionalising Offender Profiling, Forensic and Investigative Profiling in Practice,* Routlege, 2011;
4. Alison Laurence, *Forensic Psichologist Handbook,* Willan Publishing, 2011;
5. Ander Z., Bilegan I., Molnar V., *Medicina legală*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1966;
6. Antoniu G., *Codul penal comentat şi adnotat. Partea specială*, Editura Ştiințifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1975;

7. Antoniu G., *Raportul de cauzalitate în dreptul penal*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1968;

8. Antoniu G., Bulai C., Chivulescu Gh., *Dicţionar juridic penal*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1976;

9. Astărăstoae V., Stoica O., *Genetică versus bioetică*, Editura Polirom, Iaşi, 2002;

10. Bartol C., *Criminal Behavior,* Englewood Cliffs, Prentice Hall, 1980;

11. Bălăceanu C., Nicolau Ed., *Personalitatea umană, o interpretare cibernetică*, Editura Junimea, Iaşi, 1972;

12. Beliş V. şi colab., *Tratat de medicină legală,* vol. I şi II, Editura Medicală, Bucureşti, 1995;

13. Beliş V., Naneş C., Gacea E., Dragomirescu V., Drugescu N., *Medicina legală*, Editura Teora, Bucureşti, 1992;

14. Bodunescu I., *Flagelul terorismului internaţional*, Editura Militară, 1978;

15. Bogdan T. şi colab., *Comportamentul uman în procesul judiciar,* Editura SEC Bucureşti, 1983;

16. Bogdan T., *Probleme de psihologie judiciară,* Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1973;

17. Bogdan T., Sântea I., *Psihologie judiciară*, Editura Themis Cart, Bucureşti, 2010;

18. Bogdan V., Sântea Ioan, Drăgan Cornianu Rodica, *Comportamentul uman în procesul judiciar*, Editura M.I. Bela, 1983;

19. Brian Lane & Wilfred Gregg, *Enciclopedia ucigaşilor în serie*, Editura RAO, 1996;

20. Bruckner P., Finkielkraut A., *Noua dezordine amoroasă,* Editura Nemira, Bucureşti, 1995;

21. Bulai C., Filipaş A., Mitrache C., *Instituţii de drept penal. Curs selecţii pentru examenul de licenţă*, Editura Trei, Bucureşti, 2002;

22. Butoi I., Butoi T., *Psihologie judiciară*, Editura Fundaţiei România de Mâine, Bucureşti, 2004;

23. Butoi T., *Criminali în serie – Psihologia crimei*, Editura Phobos, Bucureşti, 2003;

24. Butoi T., Butoi I.T., *Psihologie judiciară. Tratat universitar*, vol. I şi II, Editura Fundaţiei România de Mâine, Bucureşti, 2001;

25. Butoi T., Ţîru G., Lăpăduşi V., *Interferenţa între psihologie şi criminalistică,* Editura Little star, Bucureşti, 2007;

26. Butoi T., Zdrenghea V., Mitrofan N., *Psihologia judiciară,* Editura Şansa SRL, Bucureşti, 1992;

27. Campbell J.H., Don deNevi, *Profilers, Leading Investigators Take you Inside the Criminal Mind,* Prometheus Books, 2004;

28. Canter D., Youngs D., *Investigative Psychology, Offender Profiling and the Analysis of Criminal Action,* Wiley, 2009;

29. Center for the Prevention School Violence, *A Vision for Safer Schools*, Raleigh Virginia, 2000;

30. Cioclei V., *Manual de criminologie*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2007;

31. Cosmovici A., Iacob L., *Psihologie şcolară*, Editura Polirom, Iaşi, 1998;

32. Debarbieux E., *La violence en milieu scolaire*, vol. I, ESF, Paris, 1996;

33. Debesse M., *Psihologia copilului de la naştere la adolescență*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1970;

34. Debray Q., *L'apport de la genetique à la connaissance du criminel, en Aberrations chromosomiques, biochimie de cerveau et criminalité*, Editura Neret, Paris, 1975;

35. Delgado J., *Physical Control of the Mind*, Editura Harper & Row, New York, 1969;

36. Derobert L., *Medicina legală*, Editura Flammarion, Paris, 1976;

37. Diaconescu Ghe., Duvac C-tin, *Drept penal. Partea specială,* vol. I, ediția a II-a revăzută şi adăugită, Editura Fundației România de Mâine, Bucureşti, 2006;

38. Dolto F., *Când apare copilul – o psihanalistă dă sfaturi părinților,* Editura Humanitas, 1994;

39. Dongoroz V. ş.a., *Noul Cod penal şi Codul penal anterior – prezentare comparativă*, Editura Politică, Bucureşti, 1986;

40. Douglas J., *The Anatomy of Motive*, Editura Pocket, 2000;

41. Douglas J., Burgess A., *Crime Classication Manual*, Editura Pocket Books, 1992;

42. Dragomirescu V.T., *Expertiza medico-legală în psihiatria judiciară*, Editura Viața medicală românească, Bucureşti, 2002;

43. Dragomirescu V.T., *Psihosociologia comportamentului deviant,* Editura Ştiințifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1976;

44. Dragomirescu V.T., *Determinism şi reactivitate umană,* Editura Ştiințifică, Bucureşti, 1990;

45. Dragomirescu V.T., *Expertiza medico-legală psihiatrică în Tratat de medicină legală*, vol. II, Editura Medicală, Bucureşti, 1990;

46. Eibl-Eibesfeldt I., *Agresivitatea umană,* Editura Trei, 1995;

47. Enăchescu C., *Elemente de psihologie proiectivă,* Editura Ştiințifică, Bucureşti, 1973;

48. Enăchescu C., *Tratat de psihopatologie,* Editura Tehnică, Bucureşti, 2000;

49. Esherick Joan, *Criminal Psichology and Personality Profiling,* Mason Crest Publisher, 2005;

50. Eysenck H.J., *Crime and Personality*, Editura Routledge and Regan Paul Ltd., Londra, 1965;

51. Fick P., *Atac la preşedinte*, Editura Domino, Bucureşti, 1996;

52. Florescu B., *Studiu asupra victimologiei,* Teză de doctorat, Bucureşti, 1997;

53. Floro M., *Question de violence a l'ecole*, Editura Eres, Paris, 1996;

54. Freda Adler, Gerhard O.W. Mueller, William S. Laufer, *Criminal Justice: The Core*, McGraw Hill, 1996;

55. Freud S., *Totem et tabu,* Paris, Editura P.U.F., 1969;

56. Freud S., *Angoasa şi viața instinctuală, Feminitatea,* Editura Universitaria, Bucureşti, 1991;

57. Freud S., *Eseuri de psihanaliză aplicată*, Editura Trei, 1994;

58. Freud S., *Interpretarea viselor,* Editura Ştiințifică, Bucureşti, 1992;

59. Freud S., *Introducere în psihanaliză*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1992;

60. Freud S., *La psyhopatologie de la vie quotidienne*, Editura Payot, Paris, 1926;

61. Freud S., *Omul cu şobolani. Jurnalul psihanalistului,* Editura Trei, 1995;

62. Freud S., *Totem şi tabu,* Editura Mediarex, Bucureşti, 1996;

63. Freud S., *Trei eseuri asupra teoriei sexualității,* Editura Măiastră, Bucureşti, 1990;

64. Friedman C., *Psihiatrie*, Constanța, 2000;

65. Gassin R., *Criminologie,* Editura Dalloz, Paris, 1990;

66. Gebert V., *Practical Homicide Investigation,* Editura Taylor & Francis, New York, 1980;

67. Geberth Vernon, *Practical Homicide Investigation, 4th edition,* CRC Press, 2006;

68. Gheorghiu-Brădet I., *Criminologie generală românească*, Editura Tipocart Braşovia, Braşov, 1993;

69. Groeppinger H., *Criminology and Victimology* in *Sociological abstracts,* 1973;

70. Gulotta G., *La vittima*, Editura Giuffré, Milano, 1976;

71. Hentig H., *Der jugendliche Vandalismus*, Editura Diederichs, Köln, 1967;

72. Horney K., *Direcții noi în psihanaliză,* Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1995;

73. Huditean A., *Devianța comportamentală la elevi*, Editura Psihomedia, Sibiu, 2002;

74. Iftenie V., Dermengiu D., *Medicină legală – curs universitar*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2009;

75. Iftenie V., *Medicina legală*, Editura Ştiințelor medicale, Bucureşti, 2002;

76. Iindey R., *Officials Cite a Rise in Killers who Roam US for Victims*, New York Times, 1984;

77. Ionescu G., *Tratat de psihologie medicală şi psihoterapie*, Editura Asklepios, Bucureşti, 1995;

78. Jung C.G., Kerenyi K., *Copilul divin – Fecioara divină,* Editura Amarcord, Timişoara, 1994;

79. Kant I., *Essai sur les maladies de la tête*, Editura Poche, Paris, 1977;

80. Keppel R., *Signature Killers*, Editura Pocket Books, 1997;

81. Kernbach M., *Medicina judiciară*, Editura Medicală, Bucureşti, 1958;

82. Koksis R.N., *Criminal Profiling, Principles and Practice,* Humana Press, 2010;

83. Kraepelin E., *Psychiatrie*, Editura J.A. Barth, Leipzig, 1909;

84. Lăzărescu M., Ogodescu D., *Îndreptar de psihiatrie*, Editura Helicon, Timişoara, 1995;

85. Leonhard K., *Personalități accentuate în viață şi literatură,* Editura Enciclopedică Română, Bucureşti, 1968;

86. Lernell L., *Some Remarks on the Main Problems of Victimology* in *Sociological Abstracts,* New York, 1973;

87. Levin J., Fox A., *Mass Murder the Growing Menace,* New York, Plenum Press, 1985;

88. Liiceanu A. – coordonator, *Studiu elaborat de Institutul Național de Criminologie*, Bucureşti, 2003;

89. Lombroso C., *L`Homme Criminel*, Tome I, Editura Felix Alcan, Paris, 1895;

90. Lull J., *Mass-media, comunicare, cultură* – (traducere de Mihnea Columbeanu), Editura Polity Press, Oradea, 1999;

91. Lunde D., *Murder and Madness,* Stanford, CA, Stanford Alumni Association, New York, 1976;

92. Fitzgerald M.J., *Handbook of Criminal Investigație*, Editura by Paul B. Westen Greebeng, New-York, 1955;

93. Marinov V., *Figuri ale crimei la Dostoievski,* Editura Jurnalul literar, Bucureşti, 1993;

94. McCrary Gregg, *The Unknown Darkness, Profiling the Predators Among Us,* Harpertorch, 2004;

95. Mendelsohn M., *La victimologie et les besoins de la société actuelle* in *Sociological abstracts*, 1973;

96. Minovici M., *Tratat complet de medicină legală, Atelierele grafice Socec & Co*, Societate Anonimă, Bucureşti, 1930;

97. Minovici N. şi Kernbach M., *Tehnica autopsiei medico-legale*, Cluj, 1926;

98. Mitrofan N., Neculau A. (coord.), *Agresivitatea, Psihologie socială*, Editura Polirom, Iaşi, 1996;

99. Montet L., *Criminali în serie*, Editura Corint, 2003;

100. Montet L., *Les tueurs en série – Pourquoi devient-on serial killer?,* Editura P.U.F., Paris, 2002;

101. Négrier-Dormont L., *Tueurs en série à comportement systémique,* Editura Chlorofeuilles, 1998;

102. Négrier-Dormont L., Nossintchouk R., *Tueurs en série*, Editura Dominos Flammarion, 2001;

103. Ogien A., *Sociologia devianței*, Editura Polirom, Iaşi, 2002;

104. Ortmann C.H., Hess K.M., *Criminal Investigation*, Delmar Cengage Learning, 2012;

105. Otnow Lewis Dorothy, *Vinovați de demență. Pe coridoarele morții un psihiatru dezvăluie mecanismele minții criminalilor în serie,* Editura Allfa, Bucureşti, 2001;

106. Owen David, *Profiling, the Psychology of Catching Killers,* Firefly Books, 2010;

107. Pandrea P., *Psihanaliza judiciară*, Editura Cultura Românească, Bucureşti, 1990;

108. Patrick R. Anderson, Donald J. Newman, *Introduction to Criminal Justice*, McGraw Hill, 1993;

109. Pauline Morand de Jouffrey, *Psihologia copilului*, Editura Teora, Bucureşti, 1998;

110. Păunescu C., *Agresivitatea şi condiția umană*, Editura Tehnică, Bucureşti, 1994;

111. Peterick Wayne, *Serial Crime, Second Edition, Theoretical and Practical Issues in Behavioral Profiling,* Elesevier, Academic Press, 2009;

112. Pirozynski T., *Criminologie clinică şi relațională*, Editura Symposion, Iaşi, 1995;

113. Pistorius M., *A Psychoanalytical Approach to Serial Killers*, University of Pretoria, D. Hil., 1996;

114. Pletea C-tin, *Violența îndreptată împotriva persoanei*, Editura Paralela 45, Piteşti, 1999;

115. Poenaru I., *Prezent şi perspectivă în ştiința criminalistică*, Editura M.I., 1979;

116. Popov N.V., *Medicina Judiciară*, Editura de Stat pentru Literatura Ştiințifică, Bucureşti, 1954;

117. Preyed Calderon J.A., *La victimologie*, Editura Guatelmateco, Mexico, 2001;

118. Radu I. (coord.), *Psihologie socială*, Editura Exe, Cluj-Napoca, 1994;

119. Ralea M., Botez C.I., *Istoria psihologiei,* Editura Academiei, Bucureşti, 1958;

120. Ramsland Katherine, *Inside the Minds of Serial Killers: Why They Kill,* Praeger, London, 2006;

121. Ramsland Katherine, *The Forensic Psychology of Criminal Minds,* Berkley Trade, 2010;

122. Rădulescu S., Banciu D., *Introducere în sociologia delincvenței juvenile,* Editura Medicală, Bucureşti, 1990;

123. Ressler R., *Whoever Fights Monsters*, Editura Presses de la Cité, 1992;

124. Roesch R., Zapf P.A., Hart S.D., *Forensic Psychology and Law,* Wiley, 2010;

125. Sântea I*., Nopți sângerânde,* Editura Phobos, 2005;

126. Schaffer S., *Victimology,* Editura Roston, Virginia, 1977;

127. Schneider K., *Psychopathplogie clinique, Nauwelaerts*, Louvian, 1957;

128. Scripcaru Ghe., Boişteanu P., Astărăstoaie V., Chiriță V., Scripcaru C., *Psihiatrie medico-legală*, Editura Polirom, Iaşi, 2002;

129. Scripcaru Ghe., Terbancea M., *Medicină legală*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1970;

130. Scripcaru Ghe., Terbancea M., *Patologie medico-legală*, ediția a II-a, revizuita şi adăugită, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1983;

131. Serial murders: *Another Forensic Challenge*, Forensic Science International, 1985;

132. Severin T., Butoi T., Butoi I. *Psihanaliza crimei. Femeia asasin*, Societatea Ştiință şi Tehnică SA, Bucureşti, 2001;

133. SSA Mark Safarik, FBI; Lt. Arthur Westveer Baltimore, Maryland Police Department – *Note de curs;*

134. Stănoiu R., *Criminologie*, Editura Oscar Print, Bucureşti, 1995;

135. Steoff Rebecca, *Criminal Profiling,* Benchmark Books, 2010;

136. Stoica O.A. *Drept penal, Partea specială*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1976;

137. Sutherland H.E., Cressey R.D., *Principles de criminologie,* Cujas, Paris, 1966;

138. Swanson Ch., Chamelin N., Territo L., Taylor R., *Criminal Investigation,* 11th Edition, Amazon, august 2011;

139. Tănăsescu I., Florescu B., *Victima şi agresorul,* Editura INS Brâncoveni, Bucureşti, 1994;

140. Terbancea M., Mărgineanu V., Quai I., *Introducere în teoria şi practica medico-legală*, Editura Dacia, vol. I, Cluj-Napoca, 1978;

141. Towl G.J., Crighton D.A., *Forensic Psychology,* Wiley-Blackwell, 2010;

142. Trillat E., *Histoire de l'hysterie*, Editura Seghers, Paris, 1986;

143. Turvey B.E., *Criminal Profiling, an Introduction to Behavioral Evidence Analysis,* Academic Press, 2008;

144. Țurai C-tin, *Elemente de criminalistică şi tehnică criminală*, Bucureşti, 1974;

145. Vasile V. – arhiva personală.

146. Zamfirescu Neculai, *Logica cercetării criminale*, Editura Printeuro, Ploieşti, 2001;

147. Zamfirescu V.D. *În căutarea Sinelui,* Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1994;

148. Zlate M., *Introducere în psihologie,* Editura Şansa, Bucureşti, 1994;

149. Zlate M., *Fundamentele psihologiei,* partea a III-a, Editura Hyperion, Bucureşti, 1995.

III. Studii, articole, note

1. Antoniu, George, *Activitatea normativă penală a Uniunii Europene*, în Revista de Drept Penal nr. 1/2007;

2. Banciu D., Teodorescu V., *Etiologia infracțiunilor de omor în perioada de tranziție*, Revista de Criminologie, Criminalistică şi de Penologie, Bucureşti, 2000:

3. Boroi Al., *Euthanasia – concept, controverse şi reglementare*, R.D.P. nr. 2, 1995;

4. Drăgan I., *Adolescenții de azi – o generație crescută cu televiziunea?,* Revista Dilema nr. 513, 24 ianuarie 2003;

5. Hickey E., *The Female Serial Murder*, Journal of Police and Criminal Psychology, (2), 1986;

6. Oancea I., Subțirelu L., *Psihiatrii avertizează: Televiziunea face din copii bestii violente,* în ziarul Adevărul, 01 februarie 2003;

7. Pinatel J., *Egocentrisme et personalité criminelle,* R.S.C./D.P.C nr. 1/1959;

8. Pinatel J., *Agressivité et personalité criminelle,* R.S.C./D.P.C. nr. 1, 1960;

9. Pistorius M., *Le syndrome du jargon d'â côté chez les tueurs en série*, RIBC – Interpol nr. 465, 1997;

10. Revista *Pentru Patrie* – nr. 1, ianuarie 2000;

11. Revista *Ştiința pentru toți* – nr. 44-45, august-septembrie 2006;

12. Revista Română de Criminalistică,1999-2009;

13. Stănoiu R.M., Vasilescu H., *Studiul internațional al criminalității şi al victimelor,* Revista de Criminologie, Criminalistică şi Penologie, Bucureşti, 2000;

14. Van Durne R., *Avatars du syndrome XYY, l'agressivité génétique est-elle un mythe?*, R.D.P.C. (Belge) nr. 1/1974-1975.

IV. Resurse Internet

1. *http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/polju/EN/EJN758.pdf*
2. http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html#StGB_000P211
3. http://www.portolegal.com/CPENAL.htm Código Penal (in Portuguese)
4. www.descopera.ro
5. www.fbi.gov
6. www.mylifeofcrime.wordpress.com
7. www.tueurenserie.org

Editura Ministerului Afacerilor Interne
Bucureşti, str. Mihai Vodă nr. 17, sector 5
Tel.: 021/313 76 63
Fax: 021/315 43 16
E-mail: editura@mai.gov.ro
Web: www.editura.mai.gov.ro